DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

16. června 2006 pátek číslo 0.

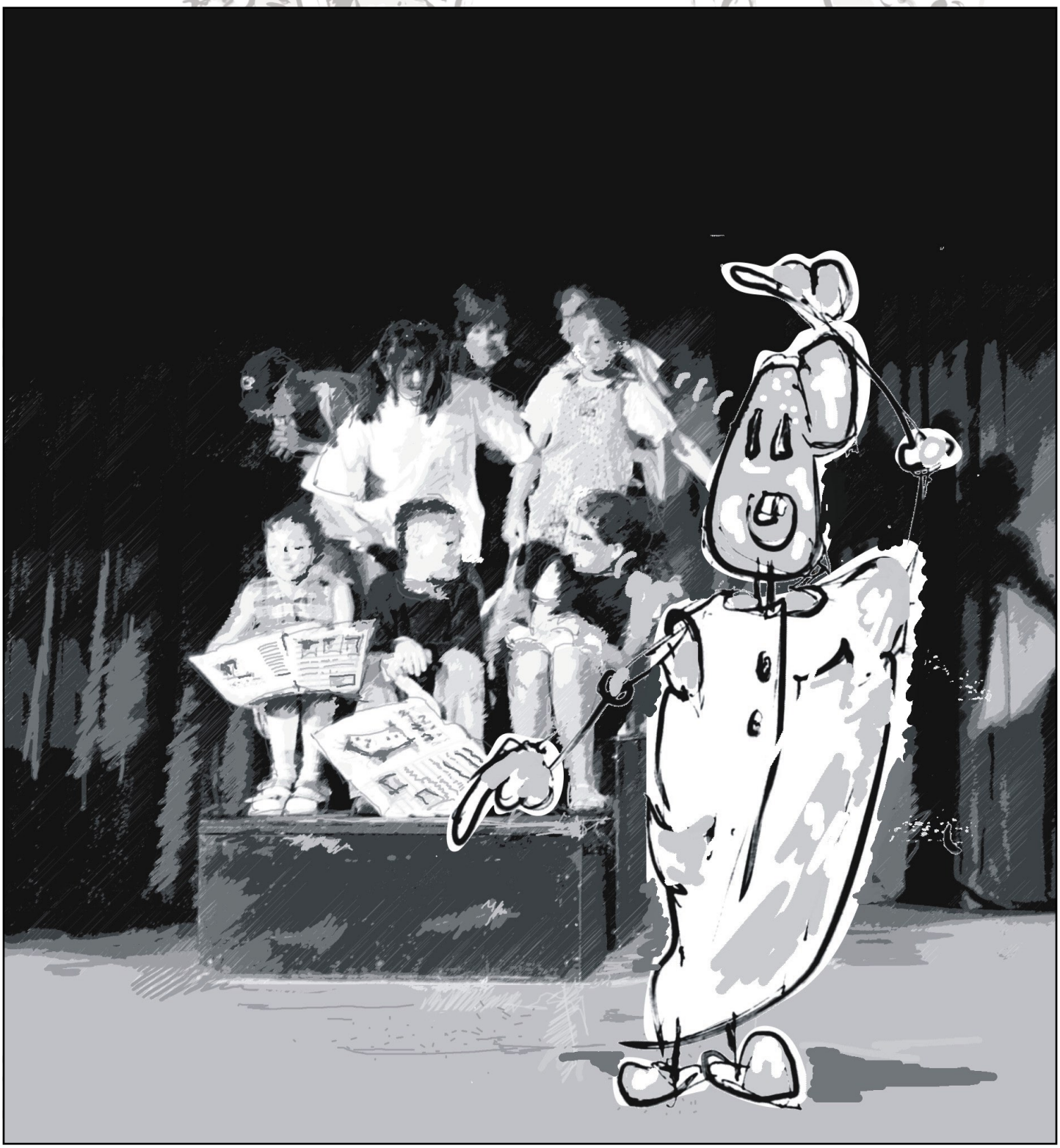
K VĚCI
STR. 20

ČTĚTE !
STR. 17-18

CO NÁS ČEKÁ
STR. 6

Hlavní město Praha

Pražské poetické setkání 2006

O víkendu 22. a 23. dubna 2006 proběhlo v Domě dětí a mládeže Přemyšlenská, Praha 8 městské, tedy krajské kolo přehlídky dětského přednesu Pražské poetické setkání. V sobotu se setkali recitátoři 1. a 3. kategorie a v neděli 2. a 4. kategorie. V odborné porotě, která se zabývala výkony mladých recitátorů, se sešli první den Jana Machalíková, Jaroslav Provazník a Martina Longinová, druhý den Jakub Hulák, Dominika Špalková a Hana Šimonová. Oba dva dny byly pro recitátory připraveny hlasové dílny, ve kterých se mohli nejen rozmluvit, ale i se navzájem seznámit.

Výkony recitátorů ve všech kategoriích byly na vysoké úrovni, stejně jako překvapily některé dramaturgicky velmi zdařilé výběry textů. Na druhou stranu se ovšem objevily i texty menší kvality, které však v některých případech pozvedl výkon recitátora.

V první kategorii se sešlo několik výrazných recitačních výkonů, které byly odměněny čestnými uznáními. Oceněna byla **Rozárka Andělová** s textem od Pavla Šruta Lichožrout, **Tereza Svěráková** - Proč je pštros největší od Miloše Kratochvíla, **Jan Vlasák** s textem I. M. Jirouse Ptala se Františky Marta, který bývá většinou recitován dívkami, a který jsme také slyšeli od oceněné **Anny Daňkové, Kateřina Kučerová** a Jelení od Emanuela Frynty a **Hoang Tran Guoc** s textem Miloše Kratochvíla Nevěsty.

Ve druhé kategorii se porota rozhodla poslat do celostátního kola přehlídky **Terezu Jelínkovou** s přednesem básní Františka Halase Ladění a **Jindřicha Svobodu** s textem Jiřího Žáčka Ufo, ufo, ufoni.

Z třetí kategorie se do Trutnova těší **Helena Kriglová** s texty Starý kocour a mladá myš (J. De La Fontaine) a Byl jednou jeden král (V. Nezval) a **Marek Mudruňka** s texty Génius (F. O´Connor) a Beseda (J. Kašpar).

Čtvrtá kategorie bude na celostátní přehlídce zastoupena **Karolínou Stehlíkovou** (Marián Palla: Jan odpustit..., T. R. Field: Žalobej) a **Josefem Kačmarčíkem** (Ernst Jandl: Klo, Jan Neruda: Romance biblická).

Je třeba napsat, že přehlídka byla velmi dobře a příjemně zorganizována jak pro samotné recitátory a jejich doprovod (možnost strávit čas čekání v době porad poroty v tamějším otevřeném Oranžovém klubu nebo na zahradě) tak pro porotu, která měla připravené texty recitátorů i plně vyhovující prostor pro porady. Pro recitátory byla jistě příjemná i snaha zvládnout časový harmonogram, i když to vytvářelo jistý tlak na práci porotců. Poděkování za příjemné dny plné poezie patří DDM Přemyšlenská a jeho pracovníkům a také občanskému sdružení Přesah.

Hana Šimonová

OTVÍRÁNÍ 2006

Pražská krajská přehlídka dětského divadla proběhla v Karlínském Spektru ve dnech 1. - 2. dubna 2006. Zúčastnilo se jí celkem jedenáct souborů, jako nesoutěžní předskokan vystoupil soubor DDS TY-JÁ-TR Skřítci s drobničkou Kočkování. Přehlídka byla výborně zorganizována díky Jakubu Hulákovi a Miloši Samkovi, což ocenil především lektorský sbor ve složení Nina Petrasová, Petra Zámečníková a Jiří Pokorný. Porota doporučila na celostátní přehlídku čtyři inscenace: k přímému postupu inscenaci **Francínek a Evelínka** (Taneční studio LIGHT, ZUŠ Na Popelce Praha 5) a do širšího výběru **Splněný sen** (ZŠ Nedašovská, Zličín), **Střepinky** (HOSTIDIV, ZŠ Hostivice) a **Všech devět kapes natrženo** (DDS-TY-JÁ-TR Načerno starší, DDM Praha 7). Škála žánrů, které se na přehlídce objevily, je překvapivě široká a pestrá; počínaje divadlem poezie, adresovaným jak dětem, tak dospělým, přes mýtické příběhy a pohádky, loutkové divadlo, stínohru, absurdní hříčky až k divadlu tanečnímu.

Aprílová sobota patřila především mladším dětem. Nesoutěžní **Skřítci** (vedoucí Radka Tesárková) předvedli roztomilé pásmo říkadel Jiřího Žáčka, zaměřené na kolektivní pohybovou koordinaci na jevišti. Vzhledem k průměrnému věku 5 let šlo spíše o cvičení a samotný akt veřejného vystoupení.

Další inscenací bylo též pásmo poezie, **Český rok - jaro**, v podání starší sekce DDS -TY-JÁ-TR Načerno mladší. Začátek s energickým vpádem copaté dvougenerační tlupy vypadal velice nadějně, děti se objevovaly a mizely, inscenace zdála se mít rytmus a nápady. Kolektivní recitace však po chvíli začala zrazovat a jarní hravost vystřídaly naučené intonace, daň za poctivé „nacvičování“. Též pomocná gesta a výšleh imaginárními proutky trochu postrádal uvěřitelnost. Zkrátka vloudila se zautomatizovanost, se kterou se ale vedoucí Radka Tesárková umí poprat, jak nám ukázala druhý den na jiné inscenaci!

O uzdravené princezně zní název pohádky Miloše Kratochvíla v provedení ZUŠ Prosek (vedoucí Jitka Morávková). „Král je doma! Král není doma,“ zazněl břitký hlas paní vedoucí a děti začaly hrát divadlo. Oblékly si kostýmy, „hupsly“ do postav a jedna dívka se ujala role vypravěčky. Částečně vyprávěný a zčásti více předváděný než hraný didaktický příběh postrádal výraznější nápad a divadelnost. Děti se styděly, točily se zády, odříkaly, odchodily a skončily.

Hru **Jak se dělá pohádka** Hany Budínské předvedl soubor STUDÁNKA ZŠ Umělecká, Praha 7 (vedoucí Běla Ježková). Text původně určený pro loutky byl sice upraven nebo spíše „vylepšen“ aktualizačními slovními ozdobami typu „co je out a in“, či „ekologický dopravní prostředek“, srozumitelnosti příběhu však úpravy spíše uškodily. Kolektiv asi dvanácti dětí nám hrál divadlo na divadle. Spolu s vypravěčem, v jehož roli se děti střídaly, jsme sledovali příběh prince z Modrého království, který se vydal na koloběžce hledat nevěstu, jež hezky zpívá. Jemu samotnému moc do zpěvu nebylo, což trochu ubíralo logiku jeho požadavku na svou budoucí ženu (aktér údajně nebyl ve své kůži, jindy prý si pobrukuje...). Nicméně projel několik království - pletené, stříbrné, papírové a parádivé, ta vždy ztvárnil, spíše ilustrativně než situačně, kolektiv dětí sedících v půlkruhu. Vyhovující byla pouze princezna z Pleteného království, což jsme s překvapením zjistili, když se na konci náhle objevila. Sama se za princem vydala, proč zrovna ona však byla ta pravá, to už z příběhu patrné nebylo. Bylo to způsobeno především tím, že děti evidentně neměly jasno ani v pointě celé pohádky, ani v jednotlivých královstvích. Mechanicky odříkávaly naučené dialogy bez nejmenšího tušení situace. Nevyužily možnosti rozdílně vytvořit jednotlivá království, nesledovaly princův příběh, jeho motivace, celé inscenaci zákonitě chybělo napětí a šmrnc.

Mnohem svěžeji působila následující inscenace **Splněný sen**, (velmi!) volně podle Jana Wericha, v podání souboru ZŠ Nedašovská, Praha 5 (vedoucí Dana Svobodová). Na prázdné scéně vybavené pouze několika židlemi děti odehrály jednotlivé situace, vybaveny náznaky kostýmu a několika rekvizitami. Z inscenace bylo patrné, že vznikala na základě improvizací. Herci hráli po smyslu, s lehkostí a bylo na nich vidět, že si jsou vědomi motivací svých postav, díky čemuž inscenace nepostrádala napětí. Diváci se bavili, avšak leckdo jistě nedovedl zahnat otázku: Je to ještě Werich? Děti si příběh přetlumočily do svého jazyka dost nekompromisně, jejich hravost se chvílemi zdála být až příliš civilní a rozvolněná. Slova jako „paříme“ či „tvyago“ přeci jen do adaptace pohádky Jana Wericha nepatří. V závěru zkoušení zkrátka zřejmě neproběhla fáze návratu k autorovi s vědomým respektem k němu (případně proběhla neúspěšně). V každém případě bylo představení živé a bez následků „secvičování“.

Inscenaci **Hra na tyrkysovou karavanu**, připravenou ZUŠ Biskupská, Praha 1 podle Jaroslava Mareše a Hugo Balla, lze označit jako zajímavý počin. Vedoucí Hana Trázníková zvolila jako předlohu perskou pověst o tajemné karavaně, která putuje pouští a veze poklad. Přepadnou-li ji lupiči, poklad se promění v kamení. Nikdo jej nikdy nemůže získat. Představení začalo výstupem dvou dívek, které si chtějí hrát na karavanu. Mají šátky na hlavách, jedna hraje velbloud. Jsou ovšem vytlačeny poněkud nedostačujícím argumentem „vy jste malý“ početnější skupinou starších, kteří začnou sami vyprávět příběh. O moc mladší ty dívky nebyly a i kdyby, tak proč to všechno? Jeviště je předěleno bílým hadrem, za kterým probíhá stínohra. Herci vpředu vytvářejí poměrně atmosférotvorný a působivý voiceband, poté ve stínohře předvádějí jednotlivé situace (přepadení karavany apod.). Vyhozené dívky se v závěru vrací s vítězoslavným dlouhým nosem, tato „pointa“ je však poněkud nepřesná. Bohužel se nepodařilo využít všech možností stínohry, voicebandy byly o dost vydařenější, především díky střídavému používání perštiny, češtiny a „svojštiny“. Stejně tak nebylo moc zřejmé, že si jsou všichni vědomi, o čem tento metaforický příběh je. Možná si na jeho divadelní ztvárnění mohli ještě pár let počkat.

První nedělní inscenací bylo pásmo básní Hanuše Jelínka - **Ze zpěvů sladké Francie** v podání souboru LUKLAJ z Prahy 4 (vedoucí Petr Železný). Dvě náctileté dívky, trochu starší kytarista a velmi slibný začátek. Mladý muž vystoupil s krátkou přednáškou o autorovi Hanuši Jelínkovi a jeho cestě k sladkým zpěvům. Poté zazněly první kytarové akordy a originál francouzská píseň. Dívky měly připravený paravan s otočnými obrazy připomínající jarmareční písňové divadlo a loutky plácačky. Inscenace měla velmi jasnou stavbu: píseň v originále, následuje recitace básně-písně ilustrovaná výše zmíněnými plácačkami. Kytarista se držel své kytary a až na úvodní výstup a jedno krátké zapojení zůstal v tomto laškovném pásmu coby muž zcela nevyužit, což bylo trochu škoda. Na inscenaci byla patrná snaha o čistý tvar, bohužel ale postrádala výraznější hravost a nápaditost.

Inscenace **Francínek a Evelínka** podle Polní víly Evelínky Františka Nepila je pozoruhodná z mnoha hledisek. Vedoucí Tanečního studia LIGHT při ZUŠ Na Popelce Praha 5 Lenka Tretiagová se pokouší vyprávět příběh prostřednictvím pohybového divadla s prvky lidového i moderního tance. Skupinu zhruba třiceti tanečníků tvoří chlapci a dívky v rozmezí věku 6-17 let, což je obdivuhodné vzhledem k precizně vypracovaným choreografiím a působivým mizanscénám. Tretiagová neopomíjí ani výtvarnou podobu inscenace, děti mají barevně sladěné kostýmy, na kterých je patrné ovlivnění folklórem, plní ale spíš jen estetickou funkci (dívky si hrají se sukněmi, s šátky...). Je to škoda, především hlavní postavy mohly být určitým výrazným znakem

odlišeny, což by divákovi pomohlo orientovat se v té vířivé změti těl. Milostný příběh víly Evelínky a Francínka se postupně vyloupává z choreografií a obrazů, krátké dialogy ústředních postav, kdy se ostatní tanečníci způsobně upozadí, střídají dlouhé taneční sekvence doprovázené reprodukovanou hudbou. Kolové tance střídají pohybové obrazy - děti vytvoří mechanickou střelnici, jedoucí vůz s koněm (malé holčičky velmi vtipně ztvárňují kolo u vozu), jindy je zas útlá dívenka „použita“ jako puška. Poněkud matoucí je začátek celého představení, který tvoří ne příliš čitelný rámec (či spíše jeho torzo). Týká se chlapce Ondřeje, který se vydělí ze skupiny, proběhne zmatená tahanice o perníkové srdce, celý tento úvod je později přehlušen vlastním příběhem. I když v závěru dojde k jeho určitému uzavření (Ondřej dostane smířlivé políbení od víly Evelínky), rámec není srozumitelný, protože není civilní a jasný. A především není vlastně vůbec potřeba (vznikl údajně z potřeby obhájit fakt, že děti hrají milostný příběh. Domnívám se ale, že tanec či pohybové divadlo je dostačující stylizace, která umožní dětem hrát o tématu, jež jim ještě zcela nepřísluší.) Inscenace má slabinu ve srozumitelnosti příběhu, především v první třetině je trochu obtížné se zorientovat. Otazník visí například nad postavou Ondrouška, malého „amorka“, prostředníka mezi ústřední dvojicí. A také nad rozuzlením příběhu, které přichází velmi náhle. Evelínka velmi rychle odpustí svému milému, který nepřišel na schůzku, neboť mu o ní Ondroušek neřekl. Slabiny v interpretaci však leckterý divák snadno promine při pohledu na dovednost, energii a napojení celé skupiny.

Inscenaci původní hry **Střepinky** (Zuzana Rentová - Soňa Pavelková) souboru HOSTIDIV ZŠ Hostivice je možné označit jako solidní dětské divadlo. Skupina asi osmi dětí spolu s kytaristou a o něco starší dívkou představující maminku hrají příběh o radostech a strastech dospívající dívky Lenky. Na scéně vybavené pouze zelenými plastovými přepravkami hrají jednotlivé situace příběhu. Refrénem je vzývání jakéhosi alegorického stromu ztvárněného dvěma staršími aktéry. Děti hrají poměrně vědomě a je na nich vidět, že se s příběhem ztotožňují. Přesto by textu prospěla razantnější aktualizace, chvílemi působí poněkud „zaprášeně“.

Minipovídky ZUŠ Křtinská, Praha 4 (vedoucí Hana Krobotová-Doulová) podle Pierre-Henriho Camiho (soubor chybně uvedl existencialistu Alberta Camuse, čímž mírně zmátl porotu) jsou skutečnou drobničkou. Jevištní provedení první ze dvou povídek, „Odhalení, které přišlo pozdě“, bylo poměrně zdařilé, šlo o tříminutovou etudu. U druhé, „Dítě století“, trochu utekla pointa. Nápaditě okostýmované děti hrály s nadšením, jen poněkud mátly „významotvorným“ důrazem, který kladly na veškeré své úkony. Nebylo zcela čitelné, o čem vlastně hrají. (Což zapříčiňuje také volba předlohy, se kterou se pere leckterý zkušený divadelník.)

Inscenaci **Člověče?** v podání ZŠ Lyčkovo náměstí, Praha 8 (vedoucí Hana Šimonová) lze označit za pohybové divadlo. Vznikla v rámci mezinárodního projektu, ve kterém jsou zapojeny soubory z České republiky, Polska, Skotska a Německa. Soubor volně improvizoval inspirován hrou bratří Čapků Ze života hmyzu. Hlavní postava, „člověk“ oděn v bílé košili, je vyhoštěn ze společnosti „barevných“. Prochází pomyslnou hmyzí říší, potkává hovnivály, mravence, opatruje zakuklenou larvu, ve které poznáváme na konci jepici. Po smrti jepice následuje velmi působivá scéna tance bílých rukavic. Na závěr se opět objevuje symbolika barev, k dívce představující „člověka“ přibíhá skupina bíle oděných, což lze vykládat, jako že nalezla „ty své“. Děti, spíše mládež, se snaží tančit, vyjadřovat pohybem, což se jim daří se střídavým úspěchem. Inscenace je ale působivá, má zajímavá místa, ač jako celek působí poněkud abstraktně a neinformovaný divák by v ní drama bří Čapků, ze kterého soubor vycházel, ani nehledal.

Poslední inscenací přehlídky bylo pásmo poezie Josefa Kainara „**Všech devět kapes natrženo**“ v podání souboru DDS TY-JÁ-TR Načerno starší, DDM Praha 7 (vedoucí Radka Tesárková). Představení v podání několika děvčat, jednoho chlapce a kytaristy bylo příjemné, soustředěné, působivé, ale bohužel příliš dlouhé. Herci recitační pasáže povětšinou spojili s určitou akcí, ať už pohybem nebo jen vytvořením živého obrazu. Inscenace byla proložena písněmi, soubor si některé Kainarovy texty sám zhudebnil. V první čtvrtině inscenace vznikaly zajímavé situace postavené na napětí mezi dívkami a chlapcem, to ale postupně vymizelo a skupina začala postupně fungovat jako jeden kolektiv s odděleným kytaristou. Sborové recitace střídaly sólové výstupy, všechny dívky (a chlapec) se nám postupně představili, avšak zhruba po dvaceti minutách se do inscenace s velmi slibným začátkem začala vkrádat monotónnost. Básně jako by se slévaly dohromady především v důsledku podobného rytmu a intonací u kolektivních pasáží. Divák zkrátka nemohl pojmout takový „poetický koncentrát“ a v inscenaci chyběly odlehčené, odpočinkové pasáže. Je nutno zdůraznit, že herci byli dobře technicky vybaveni, měli pěkné kostýmy, zpívali čistě a nemálo básní vyšlo pěkně. Přesto je toto pásmo ukázkovým příkladem, že méně někdy znamená více.

Petra Zámečníková

Středočeský kraj

Recitační přehlídka v Mělníku očima účastníků

Na recitační soutěže jezdím už asi sto let. Napřed sama se sebou a teď už dlouho s dětmi. Mám velký respekt k porotám všech úrovní a v krajském kole mám vždycky pocit, že by měly vyhrát všechny děti (a nebo aspoň všechny ty moje). A při výkonech v celostátní přehlídce už ani nedýchám. Jak zřejmo zříti, jsem poněkud neobjektivní. A teď tohle. Ale jak chcete. V sobotu 22. dubna vyrazila od nás z Třebotova flotila čtyř osobních aut čítající celkem šest soutěžících dětí, jedno nesoutěžící dítě, řidiče, maminky, tatínky, dědečky, babičky... a mě. Všichni se těšili a někteří k tomu měli trochu strach. Já jsem například měla strach, zda budou na správném místě všechny naše texty (postupně se totiž ztrácely na trase mezi oblastním a krajským kolem). Děti měly strach, aby „to“ nezkazily a jeden dědeček měl strach, jestli zvládne ochutnávku mělnických vín i projížďku na kole po okolí Mělníka. Hned při prezenci se zjistilo, že jedna moje recitátorka je zařazená do špatné kategorie, což bylo po nějaké době napraveno. Já jsem si pak shromáždila všechny svoje ovečky a společně jsme vyrazili hledat nějaké útočiště, kde bychom se „rozmluvili“ a „naladili“. V předchozích letech byla tato část soutěže velmi konspirativní záležitostí. Tajně jsme se vplížili do nějaké odemčené místnosti a jeden hlídal. Letos jsme měli trumf v kapse, protože mohlo hlídat naše nesoutěžící dítě. Ale co se nestalo! Paní, která zcela zjevně patřila k organizátorům, odhalila naše pikle a vše nám povolila! A bylo po konspiraci. V klidu jsme se rozmluvili a po nás to dokonce ještě stihla další skupinka zájemců. Pak jsme se všichni usadili ve velkém sále domu dětí a mládeže a čekali s napětím na slavnostní zahájení. A dočkali jsme se! Porota nastoupila v hojném počtu do dlouhé řady před pódiem a my jsme hned viděli, že o nás bude odborně postaráno. 1. a 2. kategorie soutěžila ve větší velmi podlouhlé místnosti (kdo seděl vzadu, možná o něco pěkného přišel). Všichni se tam však nevešli a soutěžící 2. kategorie museli zatím poslouchat 4. kategorii, která právě začala soutěžit ve velkém sále. 3. kategorie se naopak přesunula do úplně malé místnosti. V rámci přesunovacího chaosu jsem v tomto veskrze komorním prostředí uvízla. Vedu vždy vnitřní boj, se kterým soutěžícím dítětem mám být, a tak jsem tedy měla rozhodnuto. Musela jsem jen doufat, že už si děti ve všem poradí. Ještě než začalo soutěžní klání, byli jsme všichni velmi důrazně vyzváni ke klidu a vzájemné ohleduplnosti. Mám taky ráda klid. Jen jsem měla strach, aby nenastala ta stísněná atmosféra hrobového ticha, kterou jsem občas zažila v předchozích letech. Nenastala. Přesto myslím, že v tak malé místnosti jsme si mohli být blíž. Repertoár byl široký - od Seifertova Komediantského vozu, přes úryvek ze hry Hrdý Budžes, až po Hrnečku, vař! od Jiřího Žáčka. Převládala próza. Bylo prostě co poslouchat a to bylo hlavní. Vzhledem k tomu, že soutěžících ve 3. kategorii bylo asi jen 9, stihla jsem ještě začátek 2. kategorie. Tam byla atmosféra volnější a klid byl taky. Recitovalo 16 dětí. Próza a poezie byla tak půl na půl, a to převážně od českých autorů (Šrut, Frynta, Kainar, Žáček, Poláček, Hrubín, Mrázková...). Musím říct, že mě spousta vystoupení opravdu bavila. Recitátory 1. a 4. kategorie jsem bohužel neslyšela. Po ukončení každé kategorie proběhlo všeobecné hodnocení. Vždy bylo porotou nabídnuto i individuální hodnocení. Využili jej však jen soutěžící 3. a 4. kategorie. Hodnocení se týkalo v 1. a 2. kategorii hlavně výběru textu a výslovnosti, ve 3. kategorii ještě přirozenosti projevu, temporytmu, mimiky, kontaktu s posluchačem atp. Přestávka před závěrečným vyhodnocením byla přiměřeně dlouhá, protože DDM je uprostřed pěkného parku a bylo krásně, děti se proběhly a my dospělí jsme se protáhli. A nakonec došlo k oficiálnímu závěru ve velkém sále, kde se shromáždili soutěžící ze všech kategorií, jejich učitelé, maminky, tatínkové, babičky, dědečkové i řidiči a také celá porota a organizátoři. Vše proběhlo velmi důstojně. Některé děti byly nadšené, některé posmutnělé, ale vidina báječného oběda v protější pizzerii nakonec všechny chmury zahnala. Jen ten dědeček, který chtěl absolvovat ochutnávku mělnických vín a projížďku na kole, to nestihl. Musel totiž jezdit s babičkou po nákupech. Tak si prý koupil aspoň mapu. Třeba se mu bude hodit příští rok.

Václava Makovcová

Složení lektorského sboru v Mělníku: I. kategorie: II. kategorie: Jiří Gabriel, Luďa Marešová, Rudolf Brázdil III. kategorie: Marie Brázdilová, Taťjana Chutná, Alena Boušová IV. Kategorie: Juliana Jedličková, Jaroslava Veselá, Lucie Březovská

Postupující recitátoři: II. kategorie: **Markéta Brabcová** (Jana Pohanková - Flíček) a **Dario Cadorini** (L. Středa - Jak jsme se poznali) III. kategorie: **Kristina Hrbková** (M. Drijverová - Jak získat rybičky, I. Hurník - Basa a housličky) a **Karolína Kropáčková** (F. Simonová - Darebák David jede na školní výlet, C. Cassidy - Hledá se Dizzy) IV. kategorie: **Veronika Horová** (J. Marek - Balónek, I. A. Krylov - Žebrák a štěstí) a **Vojtěch Dvořák** (S. Leacock - Námět k rozhovoru..., M. Macourek - Had)

redakce

STYLOVÁ RŮZNORODOST VE STOCHOVĚ

Dětská scéna Stochov, Středočeská postupová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů 8.-9. 4. 2006.

Stochovská přehlídka byla stylově velmi různorodá a nabídla mnoho způsobů divadelního vyjádření, a to i v rámci jednoho představení. Tím např. otevřela problém nepropracovanosti vybraného stylu, většinou hereckého, tzn. např. v úvodu v náznaku naznačená herecká nadsázka, pak sklouznutí do civilnosti, nebo naopak přílišný civilní projev. Opakujícím se problémem bylo nezvládání hraní dospělých postav dětmi, kdy nebyla zvolena např. herní nadsázka nebo epické divadlo nebo jakékoliv jiné uchopení odvádějící od šarže a karikaturnosti. Jako

nezávislého diváka (pokud tato role byla v mých silách) mě nejvíc zaujala silná potřeba většiny souborů, resp. jejich členů, sdělovat zajímavá a „živá“ témata a potřeba komunikovat s diváky prostřednictvím divadelního jazyka, jehož bohatost a zároveň složitost mě pořád překvapuje a fascinuje. Mohu jen poděkovat některým souborům, za divácký pocit spolubytí na jevišti.

V následujících řádcích jsem se v roli porotce pokusila o vhledy do jednotlivých představení.

Sobota 8. 4. 2006

Koukej! ZUŠ Klecany **Máj! Máj? Máj...** (cca 30 minut)

Představitelé souboru ZUŠ Klecany (9 děvčat a 1 chlapec) „tak dlouho hledali způsob jakým Máj předat, až si řekli, že ono ?hledání‘ je nakonec ze všeho nejzajímavější...“ (z programu souboru). A bylo zajímavé i pro diváky. V úvodu jsme byli svědky rozhodnutí skupiny děvčat zkusit Máj „nějak zajímavě udělat“, a to teď tady na místě. Inscenace měla dvě tematické roviny. Samotný příběh Máchova Máje a hledání způsobu jak Máj udělat, které spolu ale příliš nekorespondovaly. Byly nám však přehledně předkládány situace stylově relativně pevně uchopené, jakési stylové a žánrové variace na jednotlivé části Máje s prvky loutkového divadla, chórického divadla, pantomimy - rozdělené interpretace v chórickém divadle, které vzájemně spojoval na začátku zmíněný proces hledání. Ten také vytvářel rámec představení. Bohužel, nedošlo k onomu bytostnému hledání před zraky diváků, jak bylo v úvodu členy souboru proklamováno. Volný přístup k procesu hledání podtrhnul i závěr inscenace, kdy se stejně tak, jako se členové souboru na začátku sešli, i rozcházejí, doříkávají text a přitom uklízejí rekvizity. Už není chuť zkoušet nové varianty? Proč právě teď odcházejí? Základní tematická linie tak není uzavřena a uvedena do jasného konce. I přes nepropojované příběhové linie a nenaplnění v úvodu prezentované otevřené dramatické hry patřila práce souboru ZUŠ k jednomu z nejpoctivěji předvedených představení na stochovské přehlídce. Hlavně co se týká dovedností, ujasněnosti toho proč co dělám a procesu hledání jevištního tvaru. Situace byly vtipné, herně naplněné, vygradované a vrstevnaté. Skupina nám nabídla různé možnosti, jak uchopit básnický text a jak s ním pracovat po logice, nejen plakátově, deklamačně, ale také s hlubším pochopením obsahu textu. Divadelně vyspělé byly např. situace uchopené skrze prvky loutkového divadla (přes šňůru přehozený látkový paraván, prstovou technikou zahraná situace) a také momenty, kdy text říkaný s tragickým nábojem je v groteskním rozporu s pantomimicky přehrávanou situací, která pak celá vyznívá humorně (okamžik, kdy si skupina řekne, že Máchův Máj zahraje moderně). V situacích hraných chórem byla vidět snaha o konkrétní jednání jednotlivých členů souboru. Bohužel však někdy byli interpreti příliš hnáni textem a jakoby pohlceni emočním nábojem básně. Většina interpretek byla velmi dobře dovednostně vybavena a svým přirozeným a zřetelným projevem dokázala udržet soustředěnost obecenstva po celou dobu představení.

Žáci 5. třídy ZŠ Doberská Kladno **Nezdařený útěk** (cca 8 min.)

Druhé představení bylo recitační, a přestože bylo poznamenáno mnohými začátečnickými chybami, děti nás dokázaly svým projevem zaujmout a udržet naši pozornost až dokonce, a to zejména výbornou výslovností a srozumitelností. V tomto směru mohla být skupina pro mnohé příkladem. Žáci se inspirovali známou předlohou Zvířátka a Petrovští, která však jakoby nesouzněla s věkem interpretů. Většinou vše zůstalo v rovině jakési nefunkční strohosti, kterou lze přičítat právě k nezkušenosti souboru. Nebyla zvolena žádná obsahově hlubší pohybová metafora nabízející se např. k představování zvířátek. Zde působila zvolená gesta až příliš popisně. Jako nakročení k další práci to však byl krok zdařilý a svou srozumitelností příkladný.

ZUŠ Rakovník **Bumtarata na vrata** Skupina 1. ročníku ZUŠ (cca 10 min.)

Představení otevírá písnička, která předznamenává, že si tu skupina 7-9 letých dětí „bude hrát jako koťata“. Písnička zároveň vytváří celý rámec představení tím, že upozorňuje diváky, že si teď budou hrát. Děti, které v úvodu při písničce přibíhají, začínají otvírat hru s velikými barevnými kostkami - tu si na ně sednou, tu se za ně schovají, tu si je přehodí mezi sebou. Přestože úvod rozbíhající se neúměrně dlouhou písní není naplněný bohatšími herně-pohybovými prvky, představení má po celou dobu herní atmosféru, která podtrhuje přirozený projev hrajících si dětí. Stejně přirozeně působí pak i výborná komunikace dětí uvnitř skupiny, v které nikdo nic neříká bez partnerského vnímání ostatních. Tím je posílena sdělnost textu, která funguje velmi dobře i u jednotlivých interpretů. Příkladem metaforiky herního užití kostek byla situace, kdy děti poskládají kostky do hradby a při textu „zvířata se rozutekla“ shodí kostky na zem, a ty se opravdu rozutíkají. Jen škoda, že takovýchto situací se nepodařilo souboru nalézt víc. Bylo to jedno z dalších „čistých“ přehledných představení s napínavým temporytmem, prozkoumávající možnosti herní práce s textem.

Kroužek Dobříš **Sůl nad zlato** (cca 70 min.)

Vzácný dar, který nelze penězi ohodnotit, jeho znovu objevování a hledání, rodičovská i milenecká láska, zneužívání moci - to byla některá témata, která jsme hledali v představení souboru Kroužek Dobříš, když nám předvedl pohádku Sůl nad zlato v dramatizaci J. Jílka (Dilia). Členové Kroužku Dobříš zvolili však jiný druh přístupu k přípravě inscenace, než jakým postupovala většina souborů. Místo tvořivé hry použili postup interpretačního divadla, v kterém by měla být hlavním prvkem divadelně vzrušivá tvorba mizanscény. V přístupu souboru byl ale za nejdůležitější a hlavní prvek brán text, a to až s takovou pokorou k němu, že pravděpodobně zabránila odstoupit od ne příliš zdařilé dramatizace textu a vytvořit si prostor pro rozdělení na jednotlivé situace. Tzn. skrze situace objevovat v textu souvislosti a vztahy mezi jednotlivými postavami, motivace jejich konání, které spoluvytváří základ jejich jednání v situaci. Tím by se zabránilo tomu, aby postavy na sebe upozorňovaly pouze říkaným textem, kostýmem nebo obsahově nepodloženou gestikulací, jak se bohužel stalo. Příznačné pak bylo, že i charakterizace jednotlivých postav byla vytvářena pouze kostýmem a slovem a nikoliv uváděním jednotlivých postav do vztahů s postavami ostatními. Celá divadelní struktura představení pak působila velmi nevyváženě, někdy byla jenom naznačena v lehkých konturách, někdy zase příliš silně exponována. Celé (70 minutové) představení pak tím pádem působilo velmi zdlouhavě a pozornosti diváků se mu zvlášť v závěrečné půlce již příliš nedostávalo. Pokud hrají interpretační divadlo děťští herci, je potřeba již jejich velké divadelní vyspělosti, aby interpretačně vytvářená situace mohla být rozvíjena i dětským hercem s jeho dětskou psychikou. Tato nutná vybavenost se v případě tohoto souboru bohužel neprojevila. I přes nedokonale zvládnutý zvolený přístup k tvorbě inscenace je třeba herecké výkony dětských interpretů ocenit, protože v nelehkém představení zvládly obrovský kus textu a někteří, zejména představitelka Marušky a představitel solného krále Rambuchy, dokázali svoji postavu svým hereckým projevem zkonkrétňovat. Maruška pochopením obsahu říkaného textu a snahou o jeho emoční vyznění, Rambucha zase pokusem vystavět jednání postavy pohybově a emotivně ho vygradovat.

Junioři Kouřim **Jekot** (cca 30 min.)

„Jde o parodicky pojatou variaci na teenagerovské horory - vyvražďovačky. „...zpětný přepis do scénáře zatím nebylo možné provést, neboť se hra stále proměňuje. Existuje pouze tato ?synopse‘ pokoušející se postihnout ?Kdo - S kým - O čem - Pro koho‘.“ (opis ze scénáře souboru). Jak jsme se dále dozvěděli z programu souboru, představení vznikalo z improvizací a jakoby právě improvizace určovala ráz celého představení. Nedokončenost, neujasněnost, ale zároveň živost, otevřenost, nakažlivá atmosféra, rychlé střídání situací, vrstevnatost, to jsou jeho charakteristické rysy. Soubor se pokusil zparodizovat tzv. (jak uvádí v programu) vyvražďovačky. Nevraždí se mezi sebou, ale jsou postupně vražděni jedinou nemluvící postavou - holčičkou - přízrakem, postavou, pro kterou také byla nejlépe nalezena herecká stylizace. S hereckou stylizací dalších postav se už pracovalo méně a jakoby se soubor o jejich charakteru nedokázal rozhodnout. Buď byl herecký projev příliš přeexponovaný (zejména postavy dvou excentrických blondýnek) a nebo někde „sklouzával“ do přílišné civilnosti. Zmiňovaný civilní projev v kontrastu s groteskní nadsázkou byl dobře volený divadelní prvek, někde však nesouzněly zvolené styly se situací a civilní projev byl bohužel u většiny interpretů na hranici srozumitelnosti. V úvodu zdařile naznačené charakterizace nebyly dále jednáním v situacích upevňovány a rozvíjeny, ale byly bohužel ponechány samy sobě a ve zmateném střídání stylů. V některých situacích jsme jako diváci byli svědky i (pravděpodobně neuvědomělého) psychologického herectví. Např. v situaci, kdy skupina svazuje jednoho ze svých spoluvrstevníků, a to tak reálně a opravdově, že herecký projev všech postrádá jakoukoliv divadelní nadsázku či hernost. Nabídka hereckých stylů byla opravdu bohatá, ale v některých okamžicích pro diváka až zmatečná. Představení zaujalo především vtipným výběrem tématu odpovídajícího zájmům dětí v tomto věku a viditelnou snahou o uchopení celé divadelní struktury skrze improvizaci.

Drak Kolín **Pošli mi anděla** (cca 30 min.)

Zážitek z představení souboru Drak Kolín byl umocněn silným tématem, dobře vystavěnou strukturou představení a srozumitelností jednotlivých obrazů. Hlavní „náctiletý“ hrdina spáchá demonstrativní sebevraždu kvůli špatnému vysvědčení, dostává se do posmrtného života a prochází jakýmsi očistcem, aby se napravený vrátil zpět do světa živých. Důležité a překvapující bylo zjištění, že se jednalo o autorský počin jedné z bývalých členek souboru, která pro ně hru napsala. Představení mělo dobrou gradaci a k jistému zadrhávání docházelo zejména v okamžicích, kdy herci nenalezli klíč k uchopení svých postav. Buď zde byla snaha o psychologické ztvárnění (role matky), což nebylo vzhledem k věku interpretů možné nebo naopak nebyly postavy nikterak stylizačně uchopeny (role babiček) a snaha o reálnou nápodobu (šišlání babiček) postavám opravdu uškodila a vytvořila z nich spíše jakousi jejich karikaturu. V inscenaci se objevily i některé textově-dramaturgické neujasněnosti, vyplývající z nezkušenosti začínajícího autora. (Neupřesněný motiv sebevraždy syna.) I přes hodně nesrovnalostí, plynoucích z nedostatků spíše textově-dramaturgických a nerozhodnosti či z neznalosti, jaký herecký styl vybrat, to bylo pro diváky jedno z nejemočnějších představení na přehlídce.

Neděle 9. 4. 2006

Divadlo před tabulí Mladá Boleslav **Čarodějné jaro** (cca 20 min.)

Zamilovat se, či nezamilovat, poddat se citu nebo se mu ubránit? To je téma, které nám prostřednictvím svého představení předávali členové Divadla před tabulí, a to s emočně nakažlivou atmosférou, která byla umocněna i klavírním a houslovým doprovodem. Téma lásky se souboru podařilo vystavět úsporným výběrem herně-stylizačních prostředků. Bylo nám předkládáno v jasných obrazech, bohužel někdy až příliš abstraktních s některými dramaturgickými neujasněnostmi. Zejména neujasněné postavy hlasů (našeptávačů), které jsou souborem předvedeny symbolicky jako „tančící víly“ v růžových vlajících šatech. V tomto pojetí působí postavy ilustrativně a nekonkretizují divákům neznámý svět, z kterého pochází hlavní hrdinka Cecy, snažící se skrze postavu Ann zamilovat do Toma. V závěru je neujasněno, zda se Cecy navrací zpět do svého světa anebo zda se jí opravdu podaří skrze postavu Ann zamilovat. V představení se objevují dvě tematické linie. Hlavní line - Ann, Tom, Cecy - je reprezentována prvky interpretačního divadla a druhá - vedlejší linie hlasů - je vytvářena stylizovanými scénickými prostředky - hud-

bou a tancem. Všichni hlavní hrdinové Cecy, Ann a Tom se divákům odkrývají skrz citlivé hraní, jdoucí na hranici hraní psychologického, které se nejvíc projevuje v dobře zvládnutém emočně a obsahově naplněném verbálním sdělování textu, které by však přece jenom mohlo více přecházet do fyzického jednání v situacích. Silná atmosféra představení však zakrývá uvedené dramaturgické nesrovnalosti, po nichž se divák začíná pídit až po doznění silného zážitku z představení.

Dr. Jup Jílové u Prahy **ČAS (okaz)** (cca 15 min.)

Soubor ukázal ve svém představení, jak lze dojít s věkově smíšeným souborem skrze rytmicko-pohybové improvizace k ucelené struktuře představení. Velmi dobře zvolenými divadelně-herními prvky se jim podařilo sestavit sled situací, vytvářející příběh o zmizení a znovunalezení času. Vhodným náznakovým kostýmem (klobouky) a rytmicko-pohybovou stylizací (např. představováním různých druhů tikajících hodin) se jim dařilo rozlišovat vstupy do rolí či přechody k epickému vyprávění, a posilovat tak srozumitelnost a přehlednost jednotlivých situací. Základní dobrá rytmizace představení, určovaná např. představováním tikajících hodin nebo putováním hlavního hrdiny, byla bohužel zpomalována „technickými akcemi“ (vracením klobouků do koše, vracením interpretů na svá výchozí místa), a tak celkově rozmělňovala jinak dobře nastavený temporytmus představení. Představení, které navazovalo kontakt s diváky hlavně přirozeností všech interpretů a základní dobře zvolenou vhodnou rytmizací víc než samotným příběhem, působilo někdy nedokončeností a nedořečeností jednotlivých situací. Tím se ani celý příběh nemohl vyklenout a uzavřít. Viditelná cesta při hledání struktury představení nechávala divákům - mnohdy možná i nezáměrně - prostor pro jejich fantazii, k dotváření si vlastních obrazů.

Vrtule Slaný **Co jste nám to udělali...** Improvizačně-stylizovaná hra (opis z programu) (cca 40 min.)

Soubor nabídl vlastní zpracování silných témat inspirované R. Dahlem - Jakub a obří broskev. Na jevišti byly zobrazovány dva světy. Svět dospělých reprezentovaný dvěma tetami s „drsnými výchovnými metodami“ a svět dětí, scházejících se ve sklepě a okrajově řešících problémy dospělých. Jako diváci jsme trochu nevěděli, které vybrat, zda téma týrání dětí nebo jen „puberťáckého“ vzdoru vůči neustálým rodičovským výtkám a příkazům. Přitom oba byly vytvářeny tak, že nás rovnocenně zajímaly. Proto nastal problém s rozeznáváním hlavní tematické linie, a tím se vlastně vyjevila jistá absence režijního vedení. Navíc jednotlivé situace nebyly dováděny do jasného konkrétního jednání a zvolený herecký styl, v tomto případě vrstevnatost stylů, spíš celkový výsledek znepřehledňoval a mátl, neboť nebyl režijně propracován. Interpretky v rolích drsných tet se chvílemi pohybovaly v herní nadsázce, pohybové stylizaci (fackování Jakuba) a chvílemi v civilním herectví. U ostatních interpretů nastával problém zejména tehdy, kdy se, ač to nebylo dle významu situace nutné, otáčeli zády či hráli příliš vzadu na jevišti a jejich civilní projev se tak ocital na samé hranici slyšitelnosti. Přesto jsme viděli relativně čistý divadelní tvar, jehož základ vytvářel dobře zpracovaný scénář, který pevně vymezoval prostor pro sdělení, i když trochu chaotického, silného tématu. Divák se cítil oslovován, což byl jeden ze silných prvků představení.

ZŠ Vrané nad Vltavou **Princezna na hrášku** (cca 15 min.)

Soubor si k předvedení pohádky vybral Slavíkovu dramatizaci, která pomohla nezkušenému souboru, alespoň v rámci jeho možností, pohybovat se v pevném tvaru představení. Ale ani tato dobrá dramatizace je neuchránila od mnohých inscenačních nesrovnalostí. Představení bohužel nebylo výrazněji režijně uchopeno. Nebyl vybrán jasnější klíč pro tvorbu postav. Zejména postavy dvou princezen a královny byly vytvářeny v elementárních pohybových znacích, a tak byl charakter postav vytvářen pouze obecně a ilustrativně. Postava třetí sestry (Húdě) však byla přiblížena divákům nejkonkrétněji, neboť měla to štěstí, že konkrétní jednání (usínání) bylo již součástí scénáře. Zajímavým prvkem bylo obsazení postavy prince dívčí interpretkou. Zde nebyla zvolena žádná stylizace, jak bychom mohli očekávat, ale přístup hraní si na „prince“. Dívka hrála sama sebe, což ovšem bylo možné zase díky zvolené dramatizaci, kde slova říkaná princem nijak nezdůrazňovala např. jeho mužnost apod. Svou herní charakterizaci se dívči představitelce dařilo nejlépe vytvářet ve vztahu ke královně (matce), a to zejména tehdy, když zaujala tzv. puberťácký postoj s neverbálními upomínkami a gesty. To, že prince hraje dívka, se však jako problém projevilo v druhé části, kdy se Húdě seznamuje s princem a uvědomuje si, že ten princ je „nějakej šikovnej“. Tady jsme ochuzeni o přirozené napětí mezi dívkou a chlapcem. Bohužel se ani nedozvídáme základní pointu, podle čeho královna vybere princeznu pro prince. Hrášek, který představuje tenisový míček a který je beze slov podstrčen spící princezně pod matraci, byl až příliš tvrdým řešením. Snaha šikovných dívek pohybovat se v divadelním prostoru nebyla nijak výrazněji směrována a zasloužila by si výraznější režijní vedení.

Tři boty Třebotov **Tu to máš!** (cca 20 min.)

Představení nejmladších účastníků (8-9 let) stochovské přehlídky nám otevřelo vstup do chytrých textů P. Šruta. Děti se jeho textem zvědavě ptají a nacházejí odpovědi pro sebe i pro diváky. Dozvíme se proč myška Kyška pláče (Myška Kyška a myška Hryžka), jak se přechází přes most (O ovcích na mostě) a jak se stát králem koček (Kočičí král). V nápaditě výtvarně pojatých kostýmech (v malovaných košilích velikosti cca XL) se nám v herně pojatých situacích představuje skupina dětí s přirozeným dětským projevem, který na jedné straně ovlivňován trémou působí niterně až cudně a na druhé straně v pohybovém projevu přirozeně a dětsky nedokonale. Jako diváci jsme pohlceni jejich hrou, jsme jakoby neustále přítomni s nimi na jevišti. Všechny tři texty jsou vytvářeny i nápaditě scénograficky z dětí samotných, s minimální potřebou rekvizit (pouze dvě hole v textu O ovcích na mostě). Jednotlivé situace jsou vytvářeny většinou herně-stylizovaným jednáním dětí, které zároveň rozvíjí metaforické scénografické obrazy (např. most vytvořený ze dvou řad dětí). Po celou dobu, ve všech herních situacích, neustále probíhá mezi dětmi partnerská neverbální komunikace. Herní jednání dětí je doprovázeno živou hudbou, která není jen pouhým dotvářením atmosféry, ale která hlavně přesně a akčně umocňuje vyznění jednotlivých minisituací. Celek inscenace je vytvářen třemi drobničkami, které jsou oddělovány pauzou (tma). Jejich neúměrná délka, vzniklá pravděpodobně technickým nedorozuměním, narušila však celkovou gradaci představení. Drobným problémem se ukázalo prostorové řešení závěrečné básničky, kdy se text, příliš dlouhý pro dětského představitele a říkaný diagonálně k divákům, stal špatně slyšitelným až nesrozumitelným. Jako divák jsem měla pocit, že jsem neustále lákána k dětem na jeviště, protože dětská hra měla silný emotivní náboj, který se dařilo vysílat směrem k divákům. Představení působilo spontánně a zároveň bylo i pevně herně vytvarováno.

Specifik Lužec nad Vltavou **Pohádky trochu jinak** (70 min.)

Soubor Specifik Lužec nad Vltavou se jako jediný představil s produkcí stínového a černého divadla. Jak uvádí ve svém programu: „V první části jsou formou stínového divadla uvedeny pohádky Hrnečku vař, O veliké řepě, Dlouhý, Široký a Bystrozraký. Černé divadlo prezentuje známé národní písničky, (např. Vyletěla holubička, Měla babka...), které jsou doplněny iluminačními efekty (iluminační show černého divadla). Dětský soubor nám ukázal výborně zvládnuté prvky stínového i černého divadla. Dařilo se jim udivovat nás kouzly - přetékající kaše z hrníčku, zvětšující se Dlouhý, oceán mizející v útrobách Širokého atd. Dramaturgicky však bylo s celkem inscenace pracováno pramálo. Takže se stalo, že zvolená forma bohužel předčila sdělovaný obsah. Přitom první pohádku „O řepě“ začaly vyprávět dvě interpretky do mikrofonu se snahou o spolupráci s diváky. Bohužel to bylo příliš vynucující, a tím nás trochu nelogicky uváděly do prostoru laciné estrády. Neujasněnou estrádnost bohužel posilovaly i písničky, nepříliš kvalitní profesionální produkce, používané jako předěly mezi výstupy, které byly nutné pro technickou přípravu další minipohádky. V představení byla, jak lze u tohoto druhu divadla předpokládat, zdůrazňována více složka výtvarně- ilustrativní. Mnohdy byly prvoplánově výtvarnými prostředky sdělovány ty nejjednodušší dějové prvky, a souboru tak, pokud vůbec chtěl vytvořit nějakou gradaci představení, nezbylo nic jiného než gradovat stále působivější efekty. Škoda, že si takto scénograficky a technicky vyspělý soubor neuvědomil že místo krácení a vršení textu je lepší více se zaměřit na rozvíjení jednotlivých situací a v nich pak hledat groteskност a nadsázku, k čemuž by jim jejich inscenační technika mohla divadelně působivě napomáhat.

Ivana Pernicová

Jihočeský kraj

Krajská přehlídka v uměleckém přednesu sólistů v Českém Krumlově 28. dubna 2006

Soutěžní přehlídka se uskutečnila v jednom dni, s tím že porota ve složení Jiří Pokorný, Iva Šrámková a Jitka Trnková hodnotila recitátory/ky v 1. a 2. kategorii, zatímco Jiřina Lhotská, Luděk Mühlstein a Marie Smeykalová ve 3. a 4. kategorii.

1. a 2. kategorie V 1. kategorii (nepostupové) se představilo celkem 14 dětí. Samotná úroveň recitačních výkonů rozhodně nepřevyšovala průměr, jaký v posledních letech v Jihočeském kraji bývá. Výjimku tvořily zhruba 3 recitační výkony, z nichž výrazně vybočovala **Natálie Postlová** ze ZUŠ Piaristické nám v Č. Budějovicích (pedagog Jaroslava Krčková), která „vystřihla“ s úžasnou samozřejmostí Povídavou rybičku Jiřího Kahouna. Je jenom škoda, že se takto výrazný přednes nemůže objevit na národní přehlídce. Věřím, že se tak určitě stane příští rok, kdy bude recitátorka ve vyšší kategorii. **Lukáš Hanzl** ze Strakonic byl dalším, kdo na přehlídce překvapil. Je pravda, že jeho text byl, vzhledem k ostatním vystupujícím, až minimalistický a je možné, že při delším textu by jeho výkon tolik nezaujal. Třetí výraznější interpretkou byla **Pavla Vančurová** ze ZŠ Nerudova z Č. Budějovic. Ve 2. kategorii, která rovněž zůstala v průměru, se objevil jeden výrazný interpretační výkon, a to **Víta Maloty** ze ZUŠ Strakonice (pedagog Jiřina Lhotská), který doslova oslnil při interpretaci Šrutova Lichožrouta. Lze ocenit výběr předlohy, zvládnutí verše, „pohrávání si s textem, umění být nad věcí“. Snad jen v několika málo místech lze zvážit, zda by nebylo dobré pracovat ještě výrazněji s temporytmem, a to tak, aby došlo k větší plasticitě samotného interpretačního výkonu. Totéž platí o samotném závěru, kde je potřebné nechat si větší prostor pro vyznění pointy. Ale je zcela možné, že vše bylo ovlivněno určitou trémou a při dalším vystoupení by byly výše vznesené námitky zcela zbytečné. **Veronika Kuchařová** je 2. navrženou recitátorkou. Veronika si vybrala úryvek z knihy Astrid Lingrenové - Pipi Dlouhá punčocha, který se tak často na přehlídkách neobjevuje. Její vystoupení je přesvědčivé především výrazným přednesem, v některých okamžicích se však přibližuje k hranici nepřirozené intonace. Někdy tomu napomáhá i ne zcela přirozený pohyb. Samotný text je zvládnut po stránce výstavby, interpretka ví, co chce sdělit. Na několika místech však zbytečně odděluje jednotlivé části věty, snad z důvodu většího účinku na posluchače, a to až na hranici, kdy můžeme postrádat smysl celé věty - myšlenky. Je ale nutné konstatovat, že její výkon i výkony dalších dvou recitátorů, kteří obdrželi čestná

uznání, byly o poznání horší než přednes Vítka Maloty. Je potřebné zdůraznit, že i přes průměrnou úroveň 1. i 2. kategorie se neobjevil žádný interpret, který by svou úrovní, svým technickým vybavením, na přehlídku nepatřil. Pokud jde o dramaturgii recitovaných textů, také nevybočila z průměru. Dost často se spirálovitě objevují stejné texty, texty stejných autorů. K celkové organizaci přehlídky (píši za 1. a 2. kategorii). Škoda, že je tato přehlídka tzv. PUTUJÍCÍ PŘEHLÍDKOU - každý rok ji pořádá jiný okres, a tedy i jiný pořadatel. Bylo by možná řešením rozvrhnout přehlídku do dvou dnů (více času na samotnou recitaci i následné povídání) a zařadit seminář k výběru, zpracování a samotné interpretaci, který by byl vedený některým zkušeným pedagogem ZUŠ, ZŠ (např. Jiřina Lhotská, Jaroslava Krčková a další - pokud by ony nemohly, jistě by se našli další). Pedagogové nemají možnost (alespoň se na to vymlouvají) konfrontovat své názory, nemohou prý jet na národní přehlídku atd. Tady by se mohlo rýsovat řešení - uspořádáním praktického semináře. To ale znamená připravovat přehlídku dříve (a to není zcela možné, pokud bude zase putovat). Sálek DDM byl pro obě kategorie vhodný, svačina dobrá, pedagogové a doprovod byl vůči nám porotcům docela vstřícný..., ve skromných podmínkách krumlovského DDM, při snaze a dobré péči všech pracovník DDM..., co jiného jsme si mohli přát.

Za porotu 1. a 2. kategorie (bez autorizace dalších členek poroty) sepsal Jiří Pokorný.

3. a 4. kategorie Úroveň 3. kategorie byla podprůměrná. Představilo se devět recitátorů, z nichž někteří nedosahovali ani úrovně okresních přehlídek. Do celostátní přehlídky byla doporučena pouze jedna recitátorka, **Tereza Šmilauerová**. 4. kategorie byla kvalitnější, nepřinesla ale žádné objevné texty, interpreti vybírali z osvědčených autorů (J. Prevert, L. Aškenazy, V. Hrabě, L. Ferlinghetti apod.). Do celostátní soutěže postoupili dva recitátoři, **Michal Jaborník** z Českých Budějovic a **Filip Kadlec** z Gymnázia Strakonice. Přehlídka probíhala v příjemné atmosféře, přestože pořadatelům evidentně chybí zkušenost z pořádání tohoto typu přehlídek. (Nebyly účastnické listy, děti neměly příležitost se před samotným vystoupením vzájemně poznat a rozmluvit se, rozbor recitátorů 3. a 4. kategorie proběhl až po samotném vyhlášení výsledků, a tak o něj mnoho účinkujících již nemělo příliš velký zájem).

Jiřina Lhotská

BECHYŇSKÉ JARO - DUBEN 2006

Lannovka: Ze života Sis Kyselých a Jeníků Placků

O dlouhotrvající zimě se letos už zpívaly i písničky. Příroda se tedy netvářila příliš vstřícně, ale v Bechyni se rozhodli, že jaro zkrátka bude! Tedy určitě to Bechyňské jaro, na které se už každoročně těší dětské soubory, jejich vedoucí a musím přiznat že i lektoři (letos jimi byly Jiřina Lhotská, Marie Poesová a Jindřiška Bumerlová) a doufám, že i pracovníci KD v Bechyni. A jaké bylo to letošní Bechyňské jaro? Letos v Bechyni nestřídaly jen roční doby. Byla i jiná změna. Ředitel KD Josef Brůček nás už loni upozorňoval, že pro něj je loňské Bechyňské jaro jeho derniéra před odchodem do důchodu (ostatně pro něj důchod neznamená závětří a odpočinek, ale jak to vypadá spíš impulz pro další činnost, např. už letos pořádá první ročník festivalu Divadla na návsi...). Bechyňské jaro bylo tedy premiérou pro nového ředitele KD Štěpána Ondřicha. Doufáme, že se mu s námi líbilo tak jako nám s ním a že i on pokládal festival za příjemný a úspěšný začátek jarní sezóny. Letos do Bechyně přijelo 9 souborů a měli jsme možnost zhlédnout 12 inscenací a jedno inspirativní představení (AGNEZ Umělecká agentura Česká Lípa - O bubácích a hastrmanech). Žánrová i tematická skladba inscenací byla podobná jako v minulých letech. Viděli jsme pohádku **Elce Pelce do pekelce** (DDS Petrovice pod vedením P. Štěpánka). Vedoucí souboru je skutečným hledačem forem i žánrů. Znovu se však potvrdilo, že pohádka nemusí být vždy šťastným a bezproblémovým výběrem a že „modernizace" klasických pohádkových motivů je náročná. Další pohádkou byl **Kašpárek a ježibaba** (Dramík za režie Z. Říhy v úpravě Krátké). Děti obdivuhodně pamětně zvládaly náročné a dlouhé texty. Zároveň to však spoutávalo jejich přirozený projev. Také pro diváka neúčelné přeobsazování rolí během hry vnášelo do inscenace jistý chaos. Nespokojená Berta bylo sólové vystoupení (pod vedením J. Zíbury), které přineslo úspěch protagonistce, ale zároveň otázky, jaká by měla být její další cesta, její další vývoj. Pohádka **Čert a Káča** byla zahrána mladšími členy Dramatáku Vimperk (vedoucí I. Karasová). Zde vedoucí velmi citlivě upravila pohádku s ohledem na věk dětí. Zaměřila se na základní dějovou linii, zdůraznila situace, v nichž děti mohly svobodně jednat, a vytvořila tak prostor, ve kterém se děti cítily bezpečné a jejich projev byl přirozený. Tato inscenace se stala jedinou, o které se uvažovalo pro nominaci na celostátní přehlídku. Další skupinu představení tvořila „recitační pásma", která se blížila divadelnímu tvaru. Všechna tři předvedená vystoupení měla velmi dobrou úroveň a bylo znát, že je děti hrály s chutí. Dvě z nich předvedli opět členové dramatáku z Vimperka (tentokrát starší děti). Bylo to pásmo z veršů M. Černíka **Neplašte nám švestky**. Druhé pásmo **Ze Špalíčku** (verše F. Hrubína) lektoři hodnotili ještě výše - především za netradiční přístup ke zpracování poezie F. Hrubína. Třetí pásmo **Hra se slovy** v podání DDS Barbuši (režie Jakola a E. Puchtová) splnilo přesně to, co od něj vedoucí očekávali - děti se učily pohybovat v prostoru, reagovat na sebe, vnímat rytmus slova i pohybu, a pásmo se tak stalo dobrým základem pro další práci souboru a přitom bylo pro diváky vtipnou a svěží podívanou. Netradiční představení připravil soubor Prdlouši (vedoucí Š.Bartůšková). Předvedli africkou pohádku **Akwakasongo**. Pomocí stínohry, hudby, rytmu dokázali vytvořit sugestivní atmosféru zrození světa. Příběh měl spíše podobu pantomimy a byla škoda, že se během představení nepodařilo udržet počáteční napětí a dynamiku. Ocenění však skutečně zaslouží velmi nápaditá scénografie. Poslední tematickou skupinu představují příběhy ze života dětí, někdy s fantastickým až hororovým motivem. Divadlo Růžek (vedoucí A. Vitáčková) opět prokázalo, že má velmi dobrou úroveň a „vybavenost" dětských herců je taková, že umožňuje hrát i realistické herectví. Letos si vybrali Sakiho příběh **Otevřené dveře**. Lektoři navrhovali ocenění pro celý soubor za herecké ztvárnění postav, ale ani zde se nepodařilo udržet napětí inscenace. Další dvě inscenace vznikly ve dvou odděleních souboru Lannovka. První se jmenovalo **Ze života Sis Kyselých a Jeníků Placků** podle knihy M. Drijverové upravil P. Petrovský. Zaměřil se na základní problémy dětského světa - přátelství, přijímání dětí ve skupině. Také zde zvolil metodu proměnlivého obsazování rolí, a i když měl přesně stanovený řád, přesto to pro diváky bylo občas zavádějící a ne úplně logické. Na inscenaci lze však pracovat a rozvinout její klady. Opět se také oceňovalo herecké ztvárnění postav. Druhá část souboru (V. Tampierová) předvedla příběh na motivy knihy R. Dahla **Čarodějnice** - zde bylo trochu sporné vyznění inscenace i celková úprava původního textu, kdy příběh byl přenesen do školního prostředí. Přesto měla inscenace velmi zdařilá místa navozující dramatické napětí. Také tato inscenace se může dále vyvíjet. Představení souboru DDS Radětice (J. Svoboda) přineslo řadu otazníků, hlavně pro diváky, vedoucí a lektory. Členové souboru hráli **Jednotřídku** (autorů P. Dostála a M. Pikolona). Tato inscenace vyžadovala realističtější herecký výkon, pro který děti ještě nebyly zcela připravené, přesto hrály s chutí. Otázky se týkaly spíše pojetí - co je vlastně komedie, co má přinést hercům i divákům, kde jsou hranice humoru a „humoru". Atmosféra letošního Bechyňského jara byla jako už tradičně pracovní, zážitková a příjemná. Bylo znát, že všem záleží hlavně na dětském herci, divákovi a divadle vůbec. Bylo tomu tak i díky tradičně vynikajícímu zázemí, které připravují zaměstnanci KD v Bechyni, za což jim opravdu děkujeme a velmi si toho vážíme. Umožňuje to lépe se soustředit na vlastní práci. Všude, kde něco vzniká, kde se pracuje s dětmi, kde se tvoří, objevují se nečekané situace, problémy, které se musí řešit. Vedoucí souborů se při rozborech inscenací velmi aktivně podíleli na diskusi o práci své i ostatních. A o čem se diskutovalo? Opět se hovořilo o tom, jak obtížné je vybrat text, který by byl vhodný vzhledem ke svému obsahu, k době vzniku i k věku dětí. Je zajímavé, že většina souborů se letos potýkala se stejným problémem, který snad můžeme nazvat „generační" výměnou členů souborů. Totiž ve většině souborů je vzhledem k počtu členů (někdy i přechodně nižšímu) velké věkové rozpětí, velké rozpětí vzhledem k herecké zkušenosti členů. To ještě více znesnadňuje výběr textu - aby oslovil všechny členy souboru. To byl patrně jeden z hlavních důvodů, proč nakonec nedošlo k přímé nominaci na celostátní přehlídku. V diskusi se tentokrát objevila i další velmi důležitá otázka: jaká je vlastně úloha vedoucích dětských divadelních souborů? Odpověď nabízeli nejen lektoři, ale především samotní vedoucí zúčastněných souborů. Je jeho úloha v tom, aby poskytl dětem prostor pro hru, pro smysluplné vyplnění volného času? Jistě i to je důležité. Všichni se však shodli na tom, že vedoucí souboru si musí být vědom své odpovědnosti při formování osobnosti dítěte. Děti chtějí hrát divadlo. Vedoucí také, ale zároveň musí vědět, kam chce směřovat, jak chce třídit vkus dětí a nenásilně utvářet herce i diváka, který není prototypem člena konzumní společnosti, který rozezná pravdivá umělecká díla od falešné a podbízivé komerce. Vedoucí musí vést děti k tomu, aby si byly vědomé vlastní důstojnosti. K tomu, aby vedoucí souboru mohl toto vše zvládnout, musí pracovat i na vlastním rozvoji. Je velmi potěšitelné, že většina vedoucích dětských divadelních souborů si je své odpovědnosti plně vědoma a že se toto vědomí odráží i na kvalitě a podobě jejich představení, ale především na tom, jaké děti v jejich souborech jsou. Za to všem, kteří se rozhodli pracovat s dětmi tímto způsobem, určitě patří poděkování.

Jindřiška Bumerlová

Plzeňský a Karlovarský kraj

POEZIE NA (V) OSTROVĚ = OSTROV POEZIE

Možná, nebo spíše dost pravděpodobně, už někoho tato slovní „hříčka“ napadla, ale na oblastním kole Celostátní přehlídky dětských recitátorů Dětská scéna 2006 pro Karlovarský kraj v Ostrově nad Ohří se skutečně podařilo vytvořit ostrůvek, který žil poezií a byl vynikajícím zážitkem nejen pro soutěžící interprety, ale pro všechny, kteří se věnují a fandí dětskému přednesu a poezii vůbec. Dík za to patří především organizátorům - občanskému sdružení Minidiv a ZUŠ Ostrov v čele s Irenou Konývkovou. Pro dětské interprety byly připraveny nejen kvalitní prostory pro vystoupení, drobné dárky s pamětními listy, ale také občerstvení a především rozehřívací, seznamovací a rozmlouvací semináře, jejichž vedení se ujali zkušení studenti LDO ZUŠ Ostrov. Semináře probíhaly přímo v prostorách, kde soutěžící později přednášeli, a tak si, krom jiného, mohli i dopředu „osahat“ prostor, zkusit akustiku, světla a vybrat ideální místo pro svůj výstup. Přehlídky se zúčastnilo celkem 43 dětí. Výkony hodnotily dvě odborné poroty: Jiřina Lhotská, Eva Venclíková a Jiří Oudes pro I. a II. kategorii, Iva Dvořáková, Eva Willigová a František Kaska pro III. a IV. kategorii. Přehlídka I. a II. kategorie měla poměrně vysokou úroveň bez výraznějších propadů. Vybírané texty většinou odpovídaly interpretačním možnostem dětí, kromě řady „osvědčených“ se objevily i méně známé, zajímavé. Ve II. kategorii takto zaujali především postupující **Nazareno Klug** interpretací textu René Goscinyho Šachy a **Jakub Velička** přednesem náročného, ale dramaturgicky objevného textu Simona Bretta Kdo to tady chodí. Ocenění recitátoři I. kategorie **Jana Talpová** a **Ondřej Muller** zaujali především autentickým projevem. Velmi slušná byla i úroveň recitátorů III. kategorie, kteří kvalitou převýšili kategorii IV. (Ta byla, až na výjimky, mírným zklamáním). Z hlediska dramaturgie se zde střetly texty ještě „dětské“ (Jiří Žáček, František Nepil) a velmi „dospělé“ (Bertolt Brecht, Josef Kainar) , „osvědčené“ (poznáte je i podle třikrát přeškrtaných jmen na ofocených odevzdaných textech), texty „navracejících se“ klasiků (Karel Čapek, Eduard Bass, Ivan Vyskočil) i stále přítomných klasiků (Ivan M. Jirous, Josef Kainar, Jiří Suchý). Již tradičně se objevily prozaické texty, které souznějí s duší náctiletých interpretů, ale jejichž umělecká kvalita je diskutabilní. Novým fenoménem jsou texty stažené z internetu (někdy i bez autora) a tvorba samotných pedagogů. Opravdových překvapení bylo však málo. Ve III. kategorii k nim rozhodně patřila citlivá interpretace prózy Jana Dvořáka Jak chasník doběhl smrt v podání **Jonáše Tůmy** a příjemný, vtipný výstup **Petry Smutné** s textem Gianniho Rodariho O myši, která požírala kočky (oba postupující). Přirozenost a interpretační zdatnost zajistily postup i **Kristýně Šajtošové**, která s texty Františka Nepila Než začne ptáček hnízdit a Jana Kašpara Tulikráska (2 básně) patřila k vrcholům přehlídky. Diváky potěšily a pobavily ještě **Tereza Holá** vtipnou Pohádkou o Anče, která se nemyla a smrděla (autor Dušan Taragel) a **Lucie Mullerová** s Kudýšem Ivana Vyskočila. Ve IV. kategorii převýšil ostatní interprety jediný postupující - **Tomáš Havlínek** s bajkou Jiřího Žáčka O medvědovi, který znal nejlepší odpověď a interpretačně náročnější povídkou Williama Saroyana Vrchol. Zaujala ještě **Martina Holčáková** s Proměnami od Liv Ullmanové a obtížného úkolu se spíše zdařile zhostil **Jakub Krejča** interpretací rozsáhlé básně Davida Herberta Lawrence Had. Živým projevem potěšila také **Hana Zubričanová** s prózou Lenky Procházkové Bundička. Přehlídka byla zakončena po kategoriích rozborovými semináři a slavnostním vyhlášením, kde si interpreti rozdělili 8 hlavních cen (6 s postupem na národní kolo) a 18 čestných uznání s věcnými cenami. I za tento neobvykle vysoký počet patří na závěr ještě jednou dík organizátorům a jimi atakovaným sponzorům. A příští rok opět: JEDEME NA OSTRO(V)

František Kaska

Liberecký kraj

Krajské kolo postupové přehlídky Dětská recitace 2006 v Liberci

V sobotu 22. dubna 2006 uspořádal DDM Větrník v Experimentálním studiu Lidových sadů v Liberci krajské kolo postupové přehlídky Dětská recitace 2006. Mladí recitátoři byli nominováni ze čtyř oblastních přehlídek - v Liberci, v Jablonci nad Nisou, v České Lípě a v Semilech. Celkově se jich na krajské přehlídce představilo 39.

Odborná porota ve složení Milena Hercíková, Azalka Horáčková a Pavlína Kordová měla letos složitou práci - většina recitátorů totiž předvedla velmi dobré výkony. O tom svědčí i velký počet ocenění, které si malí recitátoři odnesli.

V první, nepostupové, kategorii jich bylo hned pět: Iveta Kolovratníková ze ZŠ Žižkova z Turnova, Jana Fléglová a Jakub Hrůza ze ZŠ Husova z Liberce, Anna Pažoutová ze ZŠ Pivovarská z Jablonce n. Nisou a Karel Buriánek ze ZUŠ Semily.

Ve druhé kategorii porotu nejvíce zaujaly **Anděla Heřmánková** z Církevní ZŠ J. A. Komenského a **Anna Štičková** ze ZŠ Lesní, obě postupující jsou z Liberce. Zvláštní ocenění poroty pak dostala **Barbora Hlaváčková** z Jablonce n. Nisou. Anděla Heřmánková si vybrala pro přednes báseň Ivana Diviše - Divadlo. Zaujala zcela osobitým uchopením textu, jiskřivým způsobem podání, dobrou prací s pauzou. Měla velmi dobrou výslovnost. Anna Štičková si zvolila text Miloše Macourka - Dopis a známka. Na tomto vhodně zvoleném textu mohla dobře uplatnit svůj způsob vyprávění, který působil mile přirozeně. I když (pravděpodobně vlivem poměrně dlouhého textu) v druhé polovině trošku zrychlila a ztišila hlas, konec opět vyzněl svěže.

Ve třetí kategorii bylo znovu pět oceněných - kromě postupujících, **Tomáše Štrégla** ze ZŠ Malá Skála a **Dominiky Cvejnové** ze ZŠ Sokolovská v Liberci, to byli další tři liberečtí recitátoři - **Vlastimil Barák, Štěpán Šindelář** a **Tereza Krausová**. Tomáš Štrégl přednesl jako celek dvě básně Mileny Lukešové - Nepovinný koncert a Spletl jsem si dveře. Jejich spojení se v Tomášově podání ukázalo vhodné a účelné. Právě tak přirozeně vyznělo i využití židle. Přiměřený text a přesvědčivý výraz společně s dobrou technikou přednesu, to byly klady, pro které recitátor postoupil do celostátního kola. Dominika Cvejnová se vděčného textu Ivana Vyskočila - Proč se lidé bojí zajíců - zhostila s přirozeností dětského projevu. Dokázala dobře odlišit jednotlivé fáze vyprávění a přes délku textu udržet pozornost posluchačů. Ačkoliv v druhé třetině trochu znejistěla ve sdělení, konec byl opět vtipný.

I v poslední čtvrté kategorii porota vyzdvihla výkony pěti recitátorů. **Terezu Nohýnkovou** ze ZŠ Malá Skála a **Kláru Šidélkovou** ze ZŠ Vrchlického z Liberce doporučila na celostátní přehlídku, výkony dalších tří byly však jen o maličko horší. Velmi se líbily texty v podání **Lýdie Sedláčkové** a **Pavlíny Šturmové** z Liberce a **Davida Kohouta** z Jablonce nad Nisou. Tereza Nohýnková přednesla zkrácený úryvek z knihy Tři muži ve člunu - autor Jerome Klapka Jerome. Posluchače zaujala svým lehkým, přirozeným podáním textu. Výraz jejího přednesu svědčí o tom, že sdělovaný humor ji baví a že má chuť ho předávat dál. Velmi dobrá úroveň techniky přednesu svědčí o poučenosti i talentu a staví recitátorku na přední místo v kraji. Klára Šidélková - Maxim Gorkij - Měšťáci. Přes určité výhrady k výběru textu porota konstatovala, že recitátorka text zvládla s pochopením a umí ho předávat posluchačům. Dokázala pracovat s tempem i pauzami, její sdělení mělo švih a potřebnou důkladnost.

Letošní přehlídka měla v Liberci vysokou úroveň. Doufejme, že stejné hodnocení budeme moci napsat i za rok.

Azalka Horáčková za porotu a Jana Huňková za pořadatele DDM Větrník Liberec

Krajská přehlídka Dětské scény 2006 v Liberci 26. března v Malém divadle

(komorní scéna Divadla F. X. Šaldy), pořadatel DDM Větrník (hlavní organizátorka Jana Huňková)

Program přehlídky: - DDM Vikýř Jablonec n. Nisou, vedoucí Lucie Juříková: „Příběh Afriky“ (vlastní dramatizace pohádky H. Doskočilové „Vzdálené bubny lépe zní“) - DDS „Pampalin“ 4. A ZŠ 28. října Turnov, vedoucí Alena Tomášová: „Čtyřlístek pohádek“ (vlastní úprava a dramatizace lidových pohádek Otesánek, Hrnečku vař, Dlouhý, Široký a Bystrozraký) - DS ZŠ Raspenava, vedoucí Libuše Lžičařová: „Povídání o psech“ (vlastní pásmo veršů J. Žáčka) - ZUŠ Turnov, vedoucí Alena Tomášová: „Indiánské pohádky“ (vlastní úprava a dramatizace vybraných příběhů z knihy V. Hulpacha) - DDS „Bagr a traktor“ ZUŠ Liberec, vedoucí Lukáš Horáček: „Mlýnek“ (vlastní dramatizace pohádky J. Wericha „Moře, strýčku, proč je slané?“) - Taneční a pohybové studio Magdaléna Rychnov u Jablonce nad Nisou, vedoucí Magdaléna Rellichová: „Ztráty a nálezy“ (námět, scénář, choreografie a scénografie M. Rellichová a děti)

Soubory byly doporučeny k postupu na krajskou přehlídku z oblastních přehlídek v Desné (pořadatel MKS,organizátorka Irena Šulcová) a v Turnově (pořadatel DDM Žlutá ponorka, organizátorka J. Martínková) a v Liberci (pořadatel DDM Větrník, organizátorka J. Huňková).

Poznámky k průběhu přehlídky: 1. Malé divadlo je pro divadlo hrané dětmi ideálním hracím prostorem (velikost a variabilita jeviště a hlediště, technické a provozní zázemí). 2. Přehlídka byla organizátory dobře připravena a její průběh nebyl ničím narušen. Zbyl i dostatek času na hodnocení jednotlivých představení a pohovor s vedoucími. Pro děti ze souborů byl v tomto čase připraven jiný program. 3. Velký podíl na pěkné atmosféře celé přehlídky měli členové studentského divadelního souboru „LiDi“ (péče o soubory, moderování, program pro děti ze souborů).

Dobrá a zajímavá představení: 1. ZUŠ Liberec: „**Mlýnek**“ Známá předloha nápaditě převyprávěná postupy epického divadla. Výběr látky, přiměřený věku, odpovídá osobnostní a sociální úrovni skupiny i její vybavenosti „divadelními“ dovednostmi. Klíčem k tvarování předlohy je práce se znakem: znaky vytvářené především fyzicky, s výtvarnou podporou a v práci se zástupnou rekvizitou tvoří princip této autorské inscenace a rozvoj představivosti a fantazie dětí při realizace této složky se zdá být jejím důležitým cílem. Z představení je zřejmá tvořivá a vzájemně obohacující spolupráce dětí a vedoucího souboru na vzniku inscenace. Děti dobře rozumějí jak tématům předlohy, tak i použitým inscenačním prostředkům a prezentují je divákům s

chutí a jako čitelné sdělení. Porota měla výhrady k některým zbytečným slovním pojmenováním fyzicky vytvořených znaků. Upozornila také na některé nepřesnosti v použití kostýmu - např. děti se v kostýmu vesničanů přemění v čerty. Úspěšné představení je podle našeho názoru podložené poučeností inscenátora o divadle i o výchovné dramatice, jeho dramaturgickými, dramatizátorskými a režijními schopnostmi a dovednostmi. Základem, na němž inscenace stojí, je stanovení přiměřeného pedagogického cíle a volba přiměřených inscenačních prostředků, tedy partnerská spolupráce dětí a vedoucího. Vyrovnané vlastní divadelní a pedagogické ambice a respektování dětí jsou pro mladého a začínajícího pedagoga dramatické výchovy velkou devizou pro budoucnost.

2. DDS „Pampalin," 4. A ZŠ 28. října, Turnov: „**Čtyřlístek pohádek**" Tři známé lidové pohádky a jedna hříčka jako tečka jsou zarámovány do situace, kdy se na koncert hudebního orchestru nedostavil dirigent. Místo koncertu zahrají muzikanti obecenstvu pohádky, a protože jsou muzikanti, využijí k tomu svých hudebních nástrojů. Vedoucí nabídla dětem zajímavé téma i dramatický tvar přiměřený jejich schopnostem. Děti se ve hře evidentně cítí dobře, hrají s chutí a zaujetím, funguje mezi nimi partnerská souhra a vzájemné respektování. Prostřednictvím zástupných rekvizit jednají přirozeně a pravdivě i slovem. Drobné nedostatky jsou v loutkářské práci, v přednesu vyprávěcího partu, zejména v zpřehlednění „kolektivního vypravěče" a v kolísavé úrovni přednesu jednotlivých partů. Inscenace má laskavý humor, představení mělo velmi příjemnou atmosféru. Děti dokázaly navázat bezprostřední kontakt s publikem a jednotlivá témata i celou atmosféru představení mu předat. Některé režijní nápady velmi tvořivé vedoucí souboru se zdají být „dosazené" nad současnou mentální úroveň dětí a jejich vybavení.

Inspirativní představení: „Magdaléna" Rychnov u Jablonce nad Nisou: „**Ztráty a nálezy**" Jde žánrově o taneční divadlo či pantomimickou klauniádu? Rozhodně má inscenace podstatné znaky divadelnosti. Především: rýsuje se zde příběh šesti klaunů a jejich přerodu v lidské figury s přidáním lidského hlasu v konvenční podobě na konci představení. Klauni užaslí nad svým předmětem s maximální ukázněností využívají hravosti, kterou jednotlivé předměty nabízejí, aby nakonec předmět opustili a přešli ke vztahům, k vytvoření skupiny a společné hře. Dějově jednoduché etudy dávají šesti velmi dobře pohybově vybaveným děvčatům příležitost ke koncertu: předvádějí vynikající pohyb, zvládnutí prostoru, práci s gestem a mimikou, partnerskou souhru i skupinové cítění. Výborná je zvláště práce s využitím prostoru, když velké a naprosto prázdné jeviště dokáže zvládnout a naplnit jediná postava. Děvčata dokáží v celém představení udržet napětí jak mezi jednotlivými postavami klaunů, tak i směrem k divákovi. V každém případě se však jedná o velice inspirativní vystoupení, které by pro mnohé vedoucí i členy divadelních souborů mohlo být příkladnou ukázkou nonverbální komunikace, práce s gestem a mimikou.

Velmi slušné byly i „**Indiánské pohádky**". Divadlo poezie „**Život je pes**" bylo připraveno jako školní vystoupení pro mladší spolužáky (a tak také zapůsobilo), „**Příběh Afriky**" byl poznamenán menší zkušeností vedoucí souboru.

Pedagogická osobnost přehlídky: Alena Tomášová, vedoucí obou turnovských souborů. V případě práce se souborem „Pampalin" jde o dlouhodobou (od 1. ročníku) a systematickou práci třídní učitelky (vedle práce na ZŠ je učitelkou LDO ZUŠ a dále se v oboru vzdělává) s kolektivem dnes už čtvrté třídy, pro niž je divadlo zřejmě vyvrcholením celoroční práce v humanitních a esteticko-výchovných předmětech a jedním z podstatných způsobů osobnostního a sociálního rozvíjení a obohacování dětí.

Závěr: 1. Bezesporu zdařilé krajské přehlídce předcházely tři oblastní, všechny s kvalitním hodnotícím a metodickým zázemím. 2. Pořadatel přehlídky připravil už podruhé na loňský podzim víkendový dramaturgicko-režijní seminář, na kterém pracovali i tito vedoucí souborů pod vedením odborníků na koncepci připravovaných inscenací. 3. DDM Větrník je pořadatelem ročního kurzu inscenování v divadle hraném dětmi, kterého se účastní prakticky všichni vedoucí souborů, které se představily na této přehlídce.

Jiří Bláha

Ústecký kraj

Krajská přehlídka sólových recitátorů v Chomutově dne 22. 4. 2006

Porota pracovala ve složení: J. Griml, M. Vanická, J. Lenz, J. Plachá, M. Laurinová, R. Kaše, V. Bečvář, p. Hejna, p. Zelenka

Na celostátní přehlídku recitátorů v Trutnově postupují:

V 2. kategorii **Veronika Součková** z Děčína s textem J. Havla O mlsném ševci a **Jana Hovorková** z Chomutova s textem F. Hrubína Chytrá Šahrazád. Čestné uznání získala **Kristýna Radimerská** z Klášterce n. Ohří.

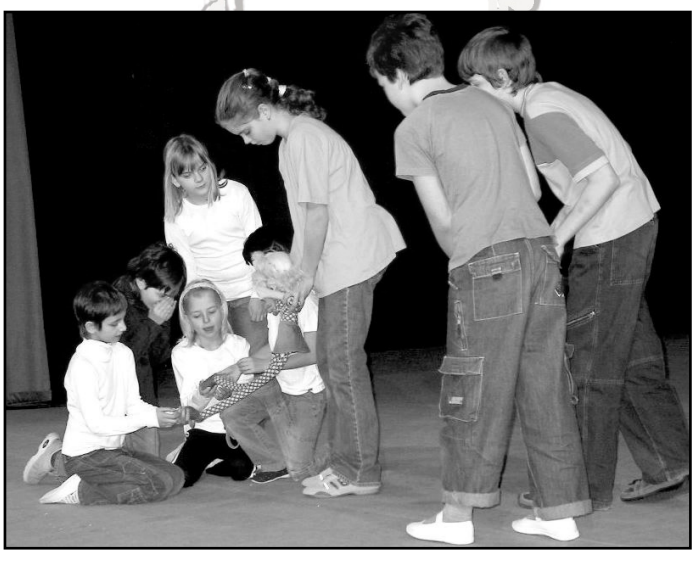
Ve 3. kategorii **Jakub Daš** z Mikulášovic s texty J. Žáčka Začíná se od Pepana a J. Tuwima Slon Tomáš Trumpeta a **Andrea Seligerová** z Teplic s texty J. Rafaje Brněnské borec a J. Žáčka Dávno pradávno. Čestné uznání získali: **Stanislav Kaderka** ze Žatce a **Petr Melničuk** z Litvínova.

Ve 4. kategorii **Michaela Boučková** z Litoměřic s texty L. Aškenazyho Pravda a J. Skácela Uspávanka s bývalými anděly a modrým ptáčkem a **Růžena Petrová** z Teplic s texty K. H. Máchy Budoucí vlasť a J. Žáčka Jaké bude počasí?. Čestné uznání získala: **Nikola Žigmundová** z Mostu.

Z výsledkové listiny sestavila redakce.

Chomutovská přehlídka podruhé

Už podruhé se přehlídka dětského divadla Ústeckého kraje konala v Městském divadle v Chomutově. A protože se i tentokrát konala ve všední den, v úterý 4. dubna, neměli její pořadatelé (DDM Chomutov, ZŠ akademika Heyrovského a Správa kulturních zařízení Chomutov) problém s publikem. Také letos, stejně jako v minulém roce, se o ni vzorně postaral Josef Griml (včetně toho, že jeho zásluhou převzaly záštitu nad přehlídkou starostka města Chomutov a Severočeské doly). Po loňských zkušenostech udělal vše pro to, aby soubory měly odpovídající prostor (recitační soubory vystupovaly v komorním sálku) a přiměřeně velké publikum (na rozdíl od loňska byl velký sál o kapacitě cca 400 míst zaplněn jen do poloviny). Ze sedmi divadelních představení patřila na chomutovské přehlídce tři k problematickým po stránce divadelní i z hlediska metodiky práce s dětmi. Není příliš povzbuzující, že to byla vesměs vystoupení, která vznikla v základních uměleckých školách, tedy v zařízeních, která by měla garantovat kvalitní, profesionální výuku v oboru dramatická výchova. Dětský divadelní soubor F. L. G. ze ZUŠ F. L. Gassmanna v Mostě, vedený Evou Klánovou-Roubíkovou, přivezl pásmo **Lesní školka** (jako autor byl v programu uveden Petr Novák). Nenápadité texty o stromech, zhusta jen mechanicky, bez vztahu odříkávané a doprovázené popisnými gesty, byly vsazeny do školních situací (přestávka, zkoušení), ale vesměs spíše nahodile, aniž bylo divákům jasno, kdo a proč texty právě deklamuje. Nutno bohužel dodat, že dokonce i základní dovednosti - technika a kultura řeči - byly u tohoto souboru ZUŠ na považlivě nízké úrovni. Exkurzem do pseudorealistického maňáskového divadla 50. let bylo vystoupení **Domeček** DLS Ponožka ze ZUŠ Varnsdorf, které režírovala Irina Denejkinová. Šlo o neobratnou dramatizaci známé ruské pohádky, kterou napsala sama vedoucí souboru. I když je možné ocenit, že vedoucí sáhla po jednoduché předloze adekvátní malé zkušenosti hrajících dětí, byla varnsdorfská inscenace ukázkou archaického dětského loutkového divadla, které dává zúčastněným dětem minimum prostoru k vlastní tvořivosti a pramálo je rozvíjí. **Královna Koloběžka** DDS Mladivadlo litoměřické ZUŠ začala sice jako divadlo na divadle, což je princip, který konvenuje werichovské poetice. Záhy se však ukázalo, že nejde o výsledek promyšlené dramaturgické koncepce, ale spíš o jeden z mnoha vzájemně často těžko slučitelných nápadů režiséra inscenace Aleše Pařízka: Vedle vyprávěcího principu jsme tu viděli důkladnou realistickopsychologickou drobnokresbu, dětem těžko dostupnou, doplňovanou bez zjevného důvodu ornamentálními tanečními vložkami nebo vycpávkami z písniček V + W. Ve výsledku to tedy byl spíše nevkusný guláš stylů a přístupů, na němž měly děti navštěvující ZUŠ jen málo příležitostí naučit se něco o divadle, nemluvě o tom, že jim takováto práce dává minimální šanci ke kultivaci projevu. K lepší polovině divadelního programu chomutovské přehlídky patřilo vystoupení DDS při Biskupském gymnáziu Bohosudov a Biskupského gymnázia Krupka 1, pod nímž jsou podepsány Jana Pucharová a Veronika Rubášová. Známá ladovská pohádka naruby **O princezně Máně** trpěla sice řadou začátečnických dramaturgických a režijních neduhů, zvlášť v klíčových okamžicích příběhu, kdy se řeší zápletka, ale bylo na ní vidět, že děti z tohoto souboru jsou v zásadě dobře vedeny, vnímají se, reagují na sebe, celkem přesvědčivě naplňují situace (až na občasné momenty, kdy se neubránily přehrávání) a dokáží se adekvátně předloze bavit hrou se známými pohádkovými motivy a postavami. DDS Rolnička z Domu dětí a mládeže Ústí nad Labem (ved. Jarmila Strnadová) přivezl do Chomutova původní novinku své vedoucí **Země hraček**. Poněkud didaktický příběh, v němž se mají neshody mezi rozhádanými sourozenci vyřešit snovým výletem do pohádkové země, není nikterak originální, ale hlavně není nesený situacemi, ale skoro výhradně slovy.

Zvoneček: Jak jme spravovali bačkůrky

Byť tedy působí děti z ústeckého souboru na jevišti vcelku přirozeně, jsou většinou odsouzeny jen k odříkávání slov a k mechanickému čekání na narážku. Protože recitační část programu probíhala paralelně s divadelní, měl jsem příležitost vidět jen jedinou přednesovou inscenaci, a to autorské pásmo **Lidi, nemračte se na lidi** dětského recitačního kolektivu Školní soubor HAPPY ze ZŠ A. Baráka z Lovosic (ved. Marie Pelikánová). I když šlo podle porotců recitačních inscenací o nejzdařilejší vystoupení této části chomutovské přehlídky, v konfrontaci s divadelními inscenacemi působilo rozpačitě a svědčilo o nevelké zkušenosti vedoucí ve vedení dětí i v dramaturgické práci (nepřirozená deklamace, nepřesvědčivý projev, nelogičnosti ve výstavbě pásma). Vedle tohoto recitačního vystoupení byly na programu chomutovské přehlídky ještě dětský recitační kolektiv ZŠ Buzulucká z Teplic (ved. Milena Tourková) s textem Jiřího Havla **Proč Honza nechtěl princeznu**, dětský recitační kolektiv VII. B ze ZŠ Obrnic (ved. Marcela Hofnerová) se Suchého **Vodníkem** a dětský recitační kolektiv 4. ročníku LDO ZUŠ Litvínov-Chudeřín (ved. Jana Loosová a Lada Gažurová) s pásmem **Příšerky a příšeři** ze stejnojmenné Šrutovy sbírky. Chomutovská přehlídka letos nenabídla inscenaci, kterou by porota mohla jednoznačně doporučit k postupu na celostátní přehlídku. Byla tu však dvě představení, která byla po divadelní stránce velmi zajímavě nastartovaná a co do metodiky práce s dětmi byla natolik kvalitní, že je porota navrhla programové radě Dětské scény do širšího výběru. Obě inscenace byly z dílny Evy Venclíkové ze žatecké ZUŠ. S první z nich - **Jak jsme spravovali bačkůrky** - vystoupil dětský divadelní soubor Zvoneček LDO ZUŠ Žatec. Jde o dramatizaci pohádkové prózy Olgy Hejné z pera Evy Keroušové a Milady Mašatové, která vychází vstříc možnostem menších dětí, a přitom je už v ní samé obsažen nosný inscenační klíč. Děti Evy Venclíkové působily na jevišti přirozeně a přesvědčivě navzdory tomu, že zatím nemají mnoho divadelních zkušeností. Bylo to dáno mj. i tím, že si vedoucí zvolila kvalitní text, který svým charakterem - jde o vyprávěné divadlo - odpovídá možnostem dětí a složení souboru. Děti se cítily nejlépe tam, kde mohly rozehrávat jednoduché situace (vytváření dvou různých obchodů s různými typy prodavaček) a kde se pracovalo s kolektivními postavami. Divadelně nedomyšlená byla zatím práce s loutkou Bětky, jednoduchého hadráku, který byl na krajské přehlídce na jevišti spíše nošen než voděn. Porota připomínala, že soubor by se měl soustředit právě na hledání loutkářských možností rozehrávání postavy. Při hodnocení upozornila porota také na to, že tam, kde děti nemají adekvátní divadelní úkoly (týká se to především nejstaršího chlapce), mívají někdy tendenci k přehrávání. Druhý soubor Evy Venclíkové Rolnička si vybral také text Olgy Hejné. V tomto případě to byla pohádka **Jak si mořský koník, mořská jehla a hvězdice udělali malé milé moře**. Eva Venclíková se i v této inscenaci pustila na loutkářskou půdu. A i když v této oblasti nemá velké zkušenosti, sáhla intuitivně se svými dětmi po zajímavých, metaforických divadelních prostředcích. Vyvarovala se, byť ne vždy, popisné ilustrace a zkoušela využívat spíše obrazných prostředků, když pro postavy mořských zvířat zvolila hudební nástroje. Udělala dobře, že lyrizující epický text ponechala téměř beze změn. Princip, který zvolila, tedy jevištní metaforická ilustrace, je nosný a konvenuje poetice O. Hejné. Děti E. Venclíkové disponují dovednostmi, které jim umožňují jednat na jevišti přirozeně, vnímají se, komunikují spolu i s diváky a dokáží jednat i slovem. I tato inscenace měla největší rezervy v nedůsledně rozvinutém loutkářském plánu, především v zatím jen naznačeném principu vytváření postav pomocí hudebních nástrojů. Porota se shodla v tom, že je to perspektivní a dobrá cesta. Porota chomutovské přehlídky pracovala ve složení: Jakub Hulák, Vladimír Bečvář (učitel a emeritní školní inspektor), Josef Griml, Jindřich Lenc (herec, recitátor), Zdeněk Turek (herec Městského divadla Most), Radovan Kaše (učitel ZUŠ Jirkov) a Jaroslav Provazník (předseda poroty). Bohužel však už letos v porotě chyběl Vladimír Valeš, v němž česká dramatická výchova ztratila v loňském roce osobnost, která výrazně poznamenala první etapy moderního českého dětského divadla.

Jaroslav Provazník

Královéhradecký kraj

Krajské kolo přehlídky dětských recitátorů Královéhradecký kraj 10., 11., 20. a 21. dubna 2006 Divadlo Jesličky Hradec Králové

Pořadatel: Středisko amatérské kultury IMPULS Hradec Králové

Krajskému kolu předcházela kola okresní s „rekordním“ počtem účastníků - 461! (okres Trutnov - 88, okres Rychnov nad Kněžnou - 40, okres Hradec Králové - 171, okres Jičín - 81, okres Náchod - 81)

1. KATEGORIE Sedmnáct interpretů v nepostupové kategorii se dalo poměrně snadno odlišit na dvě skupiny - skupinu nepopsaných a nepoučených a skupinu, s níž je již jistým elementárním způsobem někým, povětšině pedagogem, pracováno. Ti poučení již nemalují hlasem, jsou schopni vědomé pauzy a zvládají zdánlivě banální posloupnost autor - nadpis - text. U tří nejlepších se poučenost šťastně zasnoubila se spontaneitou a nelze neocenit vklad pedagoga, který nejen že nezničil dětskou spontaneitu vstupem racia do procesu, ale pro tyto zásnuby vybral též adekvátní nosný text (Doskočilová: Tygr a blecha, Jiří Kahoun: Pískací kornoutek, Daisy Mrázková: Haló, Jácíčku!).

3. KATEGORIE Rádi konstatujeme úhrnem nadprůměrnou úroveň a patrný vzestup interpretačních dovedností oproti letům minulým. Lze vysledovat dvě zřetelné linie: prvně příklon ke klasickému přednesu povýtce narativnímu bez formálních výbojů a výrazných ozvláštnění - ale na velmi slušné úrovni. Druhý, vývojově příznivější, směřuje k minimalismu, jasnému vyhraněnému postoji a ostré úderné pointě. Bohužel málokdy dosahovaly kýžené úrovně oba soutěžní texty, často vybrané monotematicky. Na národní přehlídku Dětská scéna v Trutnově postupuje **Jan Krofta** (V. Ráček - U potůčku, J. R. Pick - Aforismus) a **Daniel Krejčík** (H. Ch. Andersen - Je to naprosto jisté, F. Nepil - Jak strýček Roman operoval v Grónsku).

Josef Tejkl (předseda poroty)

2. a 4. KATEGORIE Spolu s mladými kolegy Ondrou Majukem a Jaroslavem Pokorným (oba tito mladí sympatičtí muži jsou odchovanci Jesliček a mými bývalými žáky, proto s velkým potěšením konstatuji, že se projevili jako citliví porotci) jsem měla možnost shlédnout 19 recitací soutěžících ze 2. kategorie. V celku působila tato skupinka vyrovnaně a pokud mohu srovnávat s jinými podobnými soutěžemi, spíše kvalitněji. Mezi přednášejícími dětmi nebyl nikdo, o kom by porota a diváci mohli prohlásit: „Kdo to sem poslal?“. Naopak, vítězný přednes vyzněl vysoko nad věk recitátorky a i ostatní výkony byly přinejmenším příjemné. Výborně se představily děti, hůře však jejich dospělý doprovod. I když velmi dobře organizačně zabezpečená a připravená přehlídka (i s ranním rozmluvením) probíhala bez zbytečných zdržení a nijak se neprotáhla, před rozborovým seminářem se zdvihla ze strany „dospěláků“ bouře naléhání na bleskové zhodnocení soutěžících, přičemž každý se dožadoval přednostního „vyřízení“, aniž bral ohled na ostatní. Velmi mne tato reakce zamrzela, neboť děti věnovaly svému vystoupení maximální pozornost a takovýto přístup si jejich práce nezasloužila. Přitom pokud tato kategorie měla vážné problémy, tak spočívaly hlavně ve výběru textů a ten v tomto věku téměř vždy ovlivňuje pedagog, který s přednašečem pracuje. Posluchači vyslechli texty, které se v soutěžích objevují velmi často, nebo texty, s kterými i ten nejvybavenější a nejtalentovanější dětský recitátor pro jejich plytkost a bezobsažnost nic nenadělá. Někdy dokonce vybraná literatura „splňovala“ obě tyto výtky. Zamyslet se nad problematikou výběru a výstavby celku dětského recitačního vystoupení by nejméně polovině přítomných, dle mého názoru, velmi prospělo. Ale i přes tuto nepříjemnou vzpomínku bylo setkání s dětmi ze druhé kategorie milé. O několik dnů později jsem opět měla možnost se setkat s výše uvedenými sympatickými mladými porotci a s recitátory kategorie čtvrté. Tentokrát jsme však byli nuceni zhodnotit celkovou úroveň jako horší, neboť mezi šedmnácti dětmi se neobjevil ani jeden zcela vyrovnaný výkon. Oproti 2. kategorii měli soutěžící nastudované texty dva, což je výhodné pro recitátora - může se předvést z více „stran“, ale i pro porotu - může recitátora vidět z více pohledů a jeho zhodnocení může být proto přesnější. V hradeckém regionálním kole se však tyto výhody staly kamenem úrazu. Druhé texty byly buď nešťastně vybrané (vzhledem k věku, k recitátorským dovednostem a zkušenostem dítěte, pro povrchnost a prázdnost apod.) nebo nepochopené a nevystavěné (snad nedůsledný rozbor?), některé působily jako „nedopřipravené“, nepromyšlené. Přesto jsme se rozhodli dva nejlepší do Trutnova vyslat, v přesvědčení, že nejde jen o soutěžní zákony, ale hlavně o zkušenosti, které může účast v přehlídce recitátorům přinést. Na národní přehlídku Dětská scéna v Trutnově ze II. kategorie postoupila **Adéla Černíková** (L. Aškenazy - Vrabčák na desce aneb Medicína) a **Jan Pohl** (K. Poláček - Bylo nás pět), ze IV. kategorie **Michaela Šebestová** (R. Jeffers - Pastýřka putující k dubnu, Ch. Morgenstern - Bima, Bam, Bum) a **Miroslav Vrbický** (R. Bradbury - Prázdniny, J. Orten - Až přijde čas).

Ema Zámečníková

Dětská scéna v Hradci Králové...

...se letos dle mého mínění i mínění účastníků a pamětníků vyvedla. Už úrodou inscenací - sešlo se jich tu ve třech dnech 7.-9. dubna 2006 dvaadvacet a snad žádná z nich nebyla vysloveným fiaskem. Škála žánrů, poetik i divadelních prostředků byla opravdu široká. V rozborových seminářích se dařilo analyzovat základní klady i problémy v přátelském ovzduší a co je nejdůležitější, snad všichni vedoucí skutečně chtěli slyšet i mluvit a přijímali názory jako pomoc své práci.

Početně nejhojnější byl na přehlídce žánr pohádky - a to v širokém spektru od pohádky klasické po pohádku moderní a od pohádky archetypálních příběhů přes pohádku zvířecí po pohádku absurdní. Vztahy a z nich vznikající situace jsou při jevištním projevu, tedy i při přednesu, nezbytností vždy. Při přednesu bývá jejich těžiště mezi vyprávějícím-přednašečem a posluchačem-divákem; jsou-li navíc pomocí přednášených textů vytvářeny a řešeny situace či dokonce celý příběh mezi „přednašeči“, musí se vzájemné vztahy vytvořit i mezi těmito „přednašeči“-postavami. Pohádka, jako typicky epický útvar založený na jednání, činech, příbězích, musí vytvořit především vztahy mezi postavami tohoto příběhu; to, že se touto cestou vytváří i vztah vůči divákovi, je samozřejmostí, která ještě nabývá na významu, jestliže je přítomnost diváka přiznávána - např. jsou-li v inscenaci vypravěči. Obojí, žel bohu, často chybí. U pohádky a příběhů ze života to je cítit dvojnásob. Pohádka má smůlu v tom, že řada tvůrců - spisovatelů i divadelníků - si myslí, že její podstatou je, že je v ní možné cokoli, že nemusí mít ani logický děj, tím méně pak nějaký smysl. Ale ať jde o jakoukoli pohádku, měla by sdělit nejen příběh, ale i jeho smysl. Ne okatě a už vůbec ne didakticky, s poučovatelsky zdviženým prstíkem. Měla by ho sdělit dokonce i tehdy, jde-li

o absurditu či nonsens. „Smysl nesmyslu“ - to zní na prvý poslech nesmyslně. Pravdu mají Jiří Hiršal s Bohumilou Grögerovou, znalci i tvůrci nonsensu, když praví: „Nonsensové texty - ty opravdu dobré - neznamenají nedostatek smyslu: jsou to parodie smyslu a v tom je jejich smysl.“ Netušíme-li tedy po skončení pohádky, co se jí vlastně říká, proč se vyprávěla či hrála, říkáme-li si „no dobrá - a co?“, je-li nemožné najít její smysl, téma, něco není v pořádku. A to se stává častěji, než bychom si přáli. A každá pohádka na něčem stojí a s něčím padá, má jakési jádro, místo, bod, který musí být zachován a jevištně uskutečněn: u Princezny na hrášku je to hrášek jako ukazatel pravosti princezen, u Růženky nevyhnutelnost setkání s trnem růže či ostrým vřetenem, u Tří prasátek souvislost mezi jejich povahou, tím, jaký domek si postaví a tím, jak díky tomu dopadnou, u Pošťácké pohádky pak je to naléhavost dodání zamilovaného dopisu, u Slepičky kropenaté samota, do níž upadne vinou své nepřizpůsobivosti a u Zvířátek to, že si je Petrovští spletou s čertem. I to je nejednou opomenuto.

Čtyřlístek z chlumecké ZUŠ vedený Romanou Hlubučkovou zinscenoval Andersenovu pohádku **O princezně na hrášku**. Jednoduchoučký text rozšířil o hledání té pravé nevěsty tak trochu na principu Čtyř pohádek o jednom drakovi: prvá by jen mlsala, druhá jen spala a třetí je přechytralá. Až na samém konci přijde v dešti ta, o níž se nedovíme vůbec nic - ale princ má jasno. Takže maminčin pokus s hráškem, ač na něm předloha stojí nejen svým názvem, je vlastně zbytečný (snad proto není ani nijak akcentován) a nejde ani o to, která princezna je pravá a podle čeho se to pozná, ani o to jaká princezna je - prostě to musí být „ta pravá“. Což tak v životě bývá - ale možná není nutné brát si k tomu Andersena. Maličké sedmileté děti jsou však roztomilé a přesto, že často namísto jednání slovem a vytváření vztahů jen deklamují, ba i přes všechno pokukování po paní učitelce působí uvolněně. Hezké plošné loutky voděné na špejli shora se k takto malým dětem náramně hodí, hraje se s nimi však pramaličko. Nejvíc je tvořivost dětí patrná v meziobrazech cesty - např. u oné hezké lodi plující po vlnách dětských těl.

Romana Hlubučková není troškařka - a tak jsme od jejích soubůrků viděli ještě další čtyři inscenace. Kyselé rybičky (čtyři kluci a pět děvčat) sehrály inscenaci **V zahradě** vycházející z poetické pohádky Jiřího Trnky. Jednoduché prostředky, spousta dobrých nápadů i slušných hereckých kreací; zhruba třináctiletí herci se vnímají, vytvářejí situace, jsou vesměs tvární... Příliš logicky ani přesvědčivě však nepůsobí dramaturgicko-režijní uchopení: kluci zahradu zavřou, aby do ní holky nemohly a ty pak přicházejí s loutkami pěti kluků, jimž pak skuteční kluci hrají nejen protivníky bránící vniknutí do zahrady (kocour), ale i postavy neutrální (trpaslík, velryba) a dokonce i přátelsky nakloněné (sloni) - což je v rozporu s jejich deklarovaným zájmem. Druhým problémem, který s touto neujasněností souvisí, je samotná stavba děje pohádky: vidíme totiž několik příhod, z nichž ale vcelku nic nevyplyne - ani oč vlastně jde, ani jak to dopadne. Kocour zpočátku dělá naschvály - ale pak prostě přestane, velryba je přechytralá - tak kluci odejdou, vypuštěním nemoci Trnkových kluků zmizí důvod i smysl toho, že sloni pro ně hrají divadlo...

Nejstarší z Romaniných souborů - Uzel - přivezl pohádkovou dvojinscenaci. Šrutovu **Pidipohádku** hraje chlapec s dívkou shora vedenými pidiloutečkami na „točně“ klavírní židličky s jednoduchými kulisami z papundeklu. Interpretačně je do absurdní pohádky vložen spor obou herců, takže příběh vyzní tak trochu jako pomsta pidiženušky poté, co se herečky dotklo, že ji pidimužíček nechtěl mít dost „rád“. Nerozumím, proč je pidikost, jíž si pidiženuška přinese domů na vaření pidipolívčičky, větší, než obě postavy, ani proč ji na naléhání hlasu vrátí - do talíře. Smysl Šrutovy pohádky zůstává skryt a smysl rámce není završen. Individuálka **O Růžence** používá důvěrně známého principu (např. Vyskočil, Valtová, Kordová a další) v lehké obměně: herečka u dřezu (v apartní blůzce?) nám řekne, že jsme se spletli, tady divadlo není, ale aby nám to nebylo líto, zahraje nám s nádobím - tatínek, maminka, Růženka a princ jsou pánvičky, sudičky jsou šlehací metly a šlehač... Metaforické rozvedení, v němž by se volba loutky zdůvodnila využitím svých vlastností, daností..., žel nepřichází - jen se domýšlím, že sudičky coby šlehací nástroje snad měly zamíchat osudem a ta zlá i vytvořit pěnu, rovnající se růžím, jimiž hrad zaroste; což se bohužel nepodařilo. Ne zcela pochopitelné a nic nepřinášející je to, že všechny loutky jsou vyjímány z pěny, zahrají, opláchnou se a odloží na útěrku. Pedagogicky je to, myslím, záslužný pokus o etudu, který ještě k inscenaci nedozrál i proto, že herečce zatím chybí potřebný nadhled a inscenaci smysluplný výklad pohádky (zejména klíčového bodu píchnutí se) i jejího vztahu k situaci myčky.

Ani pásmo Kahounových drobniček **Pohádky se sluníčkem** dalšího chlumeckého souboru Pod čepicí netrpí nedostatkem nápadů (co pohádka, to jiné prostředky - od kostýmních znaků přes spodové loutky a manekýny či plošňáky až po stínohru), nýbrž nedostatkem kompozice celku. Ten vyznívá jen jako sklad jednotlivých „čísel“ ležících vedle sebe a souvisejících jen postavou sluníčka. Tentokrát však nejsou vystavěna režijně a herecky ani jednotlivá čísla. Pointy chybí v pohádce o šnečkovi, o berušce, v havráncích... A s pointami absentuje i smysl, poslání droboučkých příběhů. Leccos z toho může jít i na vrub věku dětí - odhaduji jej na zhruba osm let. Je zřejmé, že Romana umí děti vést k uvolněnosti, probouzet v nich nápaditost - ale nezbývá čas či vůle na domýšlení a dotahování souvislostí a konečného tvaru. Není však pochyb, že jako cvičná, školní práce splnily pohádky svůj účel. Jakož je i jasné, že možnost zahrát si na přehlídce před přátelsky nakloněným publikem je završením práce, jež si děti ani jejich vedoucí nechtějí nechat ujít.

Také Jarka Holasová ze ZUŠ Jaroměř zásobila přehlídku svými dílky - byť „jen“ třemi. Její „dítka“ dosáhla věku, v němž člověk má pocit, že svět je jediný blázinec, nesmysl a zhmotnělé absurdno - a tak není divu, že až na drobnou výjimku (lidová verze Tří prasátek) sahají po textech absurdních a nonsensových, v nichž se stav jejich mysli zračí - a které je dráždí i svou „odvázaností“. **Ta krajina byla...** souboru Čtyři spolu... je jevištní převyprávění jedné z Jirousových Pohádek pro Františku. Vtipně řešená scéna s průřezem lahve, jednoduché tyčkové berušky a dva maňásci-ježibaby, s nimiž zhruba třináctileté děti pěkně hrají... Jenže dramaturgická úprava je tak razantní, že se ani nedovíme, že jde o ježibaby, ani proč si mocí mermo vaří zelený hrášek a pijí k tomu rum. Zkrátka smysl nesmyslu se netoliko nevyjeví, ale přes všechny přednosti inscenace ještě znejasní.

Inscenace **Dvakrát o třech prasátkách** (Moje pětka, ZUŠ Jaroměř) začne lidovou verzí, v níž hloupý vlk dostane co proto od prasátek, hraných třemi děvčaty; aby jim tedy ukázal, že vlci - a kluci - nejsou tak hloupí, pustí se do Mikulkovy parafráze s vlkodlakem - ale nedopadne o nic lépe. Děti (starší školní věk) hrají pěkně a svižně s maňásky, výprava je vkusná a funkční. Problémy jsou dva. U lidové pohádky zůstala zcela opominuta její podstata: čím si zasloužilo záchranu až třetí prasátko se zděným domečkem - náhodou? O lenosti či neochotě dojít do světa (o níž mluví jejich pochodová píseň) nemůže být řeč. Všechna tři se zastaví jen proto, že se jim „tady líbí“ - a to, že na prvém místě je ke stavbě domečku jen sláma, na druhém proutí a na třetím cihly (prkenné!) je jen náhoda, která o vlastnostech prasátek neříká nic a těžko tedy může být důvodem toho, že dvě jsou trestána a třetí odměněno. Druhý problém je v rámování. Rámec, jak naznačeno, vytváří další, odlišnou zápletku a téma, pro něž jsou obě pohádky jakoby použitým prostředkem: „boj“ mezi kluky a holkami. Tato zápletka však není na začátku dostatečně sdělena a vyslovena je až v mezihře po prvé pohádce. Na škodu je i to, že skutečně zapojen je jen jeden kluk - další dva pouze asistují coby doprovod a jejich vztah k dění je vcelku neutrální. Navíc toto téma zůstává jen vnějškové i proto, že v žádné z pohádek děvčata nevítězí nějakou extra holčičí chytrostí: v prvé, jak řečeno, jde tak trochu o náhodu (závěrečné nalákání vlka do komína je uděláno tak nemotorně, že je stěží srozumitelné, natož pak účinné), v druhé pak vyhrávají ryze technickou (nechť dámy prominou, tedy spíše mužskému myšlení vlastní) chytrostí zapojením elektrického proudu do dveří a ne specifickou chytrostí ženskou (o níž nepochybuji, že existuje). A hlavně si nejsem jist, zda právě tyto dvě pohádky jsou tím pravým materiálem sporu holek a kluků, neboť jsou obě o tomtéž: o chytrých prasátkách a hloupém vlkovi/vlkodlakovi, a při tomto obsazení pak z obou vyplývá totéž: že holky jsou chytřejší - kterýžto názor ovšem Jarušce nelze brát.

Z klasické lidové pohádky vychází Hrubínovo zpracování **Zvířátek a Petrovských**, jež přivezl Dramatický kroužek při ZŠ a MŠ Libáň vedený Petrem Stránským. Osm dětí mladšího školního věku hraje pěknými tyčkovými loutkami nošenými před sebou na scéně, kterou dotvářejí ještě dvoje hrábě, sloužící jako stromy i rytmické nástroje. Bohužel, vztahy a z nich situace příliš nevznikají a nevzniká ani to, co je hlavním „fórem“ této pohádky: obraz zvířátek v okně v čele s kozlem, v němž bychom mohli společně s loupežníky spatřit podobu čerta a rozuměli tak tomu, proč loupežníci utíkají. Podobně jako v Princezně na hrášku a ve Třech prasátkách i ve Zvířátkách a Petrovských tedy inscenátoři zápolí s naplněním základního principu, na němž daná pohádka stojí. Viděli jsme však vcelku živé představení, které nikterak neurazilo.

Nepilova zvířecí moralitka **O slepičce kropenaté** (Dramatický soubor při ZŠ Pavlišovská, Náchod, ved. Markéta Kubečková) patří k moderním pohádkám, které pohádkové příběhy zasazují do našeho současného života. Zhruba desetileté děti jsou kostýmovány křídly na pažích, na hlavě mají hřebínek, na nose špičatý kornout zobáku - ale klauniáda z toho, žel, není. Děti dosud těžko zvládají realizaci vztahů na jevišti, text leckdy spíše odříkávají a režie jim statickým aranžmá do řad příliš nepomáhá zbavit se sevřenosti a najít skutečný úkol, který by mohly a musely v prostoru řešit. Nevznikají-li situace a nevidíme-li skutečnou samotu, jež na slepičku, kterou nikdo nepotřebuje, dolehla, nemůžeme vidět ani vývoj, k němuž v ní došlo a neuvěříme tomu, že měla opravdický důvod změnit se na obrtlíku ve vzornou snášelku.

Také Čapkova **Pošťácká pohádka** patří mezi moderní pohádky, v nichž se pohádkový prvek zapojuje do civilní, reálné situace. Soubor Horní-Dolní při ZŠ Sloupnice vedený Evou Sychrovou přivezl příjemný tvar, v němž se šestnáct starších dětí uplatňuje ve třech herecky realizovaných hlavních postavách a ostatní především v chóru maňáskových poštovních skřítků. Jednoduché náznakové prostředky slouží svému účelu, byť je škoda, že se víc nevyužívají možnosti loutek a práce s prostorem, a hlavně že v zájmu tématu není výrazněji akcentováno to, co je důležité: hodnota dopisu, naplněného láskou a z ní plynoucí úsilí pošťáka Kolbaby najít adresáta, ústící do závěrečné proměny smutku v radost. Naopak menší prostor by mohly dostat věci pomocné, vedlejší: Kolbabova utrmácenost na začátku, práce skřítků na poště a jejich mariáš.

Lenka Janyšová z Gymnázia v Ústí nad Orlicí je vedoucí zkušená a poučená. Její adaptace satirické pohádky H. Ch. Andersena **Je to naprosto jisté** se snaží předat téma vzniku drbu pomocí metaforiky slepic a jiného ptactva v lidské podobě - k slepicím se hlásí jen mašličkou evokující hřebínek, k sovám poněkud problematičtějšími škraboškami na očích. Zajímavě pracuje s principem epického, vyprávěného divadla, využívajícího i voicebandovou orchestraci chórů, sól... Snad právě náročnost tohoto postupu spojená s tíhou zodpovědnosti u dosud nezaběhnuté inscenace zapříčinila, že představení zatím působí především svou formální stránkou a hravost s emotivností, s nimiž by jistě přišla i lehkost a humor, ještě chybí. Za přesnější a údernější vypracování by stál i temporytmus celku a především pointa celého příběhu. Porota navrhla inscenaci do širšího výběru celostátní Dětské scény na druhém místě.

Třetí největší skupinu na přehlídce tvořily fantastické příběhy ze života. Vedle nutnosti vytvářet jevištní vztahy a z nich budovat situace bylo i zde opakujícím se problémem nalezení a vyjádření tématu, smyslu sdělení (oč jde) a vývoje, který toto téma, smysl utváří (odkud a kam to dojde). A také kompozice - stavba, která téma postupně srozumitelně a poutavě rozvíjí a předává v proměnlivém temporytmu s příslušnými akcenty na věci důležité a s odlehčeními v okamžicích méně významných.

Do této skupiny počítám i **Kumburskou pohádku** souboru ZUŠ Semily a jeho vedoucího Míly Sůvy. Ta se názvem i některými prvky hlásí k pohádce, ale dominantní je v ní zásah tří současných dětí, jež řeší hlavní zápletku: při výletu na hrad Kumburk potkají zakletou bílou paní, kterou hradní duch za pomoci čarodějnice potrestal za lásku, jež je na hradě zakázána.

Příběh je dramaturgicky poněkud kostrbatý a nepříliš účinný, což herecké provedení ještě umocňuje: děti vytvářejí aranžmá a deklamují slova s odzbrojující naivitou nechtěné cimrmanovské komiky. Míla Sůva je prostě samorost, tvořící jednu z barev dětského divadla východních Čech, ať si o její kvalitě myslíme, co chceme; k zdejší praxi dětského divadla zkrátka neoddělitelně patří.

Jurkův park souboru Stela, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové (ved. Jiří Polehňa) trpí především dramaturgickými a následně režijními neujasněnostmi. Není tak úplně zřejmé, proč dvě z členek pěstitelského kroužku Jurkovi škodí, zda jedna z dívek o něj opravdu usiluje, jaký vztah k němu mají zbylé dvě dívky a co si o tom všem myslí sám Jurka. Hlavní zádrhel je pak v tom, že nedojde k žádnému vývoji: vinou zásahu zmíněných dvou dívek se z pakobylek stanou zvětšení mutanti, chvíli prskají na děti a pak zemřou, takže děti mohou jít domů, aniž pro to musely cokoli udělat, aniž se mezi nimi jakkoli změnily vztahy, aniž kdokoli z nich pochopil, zda a v čem chyboval. Děti úměrně neujasněnosti situací spíše deklamují než jednají slovem a staví se do nic nevyjadřujících aranžmá, namísto aby vytvářely situace.

S podobnými problémy se potýká i další sci-fi, **Pán Čtyřlístků** (LDO ZUŠ Ústí nad Orlicí, ved. Markéta Světlíková). Sám příběh zlovolného vědce, který se rozhodne genetickou mutací udělat ze čtyř různých lidí ideální zvířata populárního Čtyřlístku, je poněkud zamotaný: k čemu potřebuje genetik, aby profesor nejprve vytvořil robota, který následně čtveřici ovládá? jaké místo v jeho pokusech měl Kvakoň? a je Kvakoňova potřeba najít někoho, kdo si s ním bude hrát, hlavním tématem?... Ani jevištní provedení srozumitelnosti a účinnosti inscenace nepomáhá: namísto hraní vztahů a vytváření situací se střídají deklamace textu s hereckými šaržičkami, čtveřice proměněná (oblečením triček) na zvířata se nadále chová tak, že žádné genetické změny na nich nejsou patrné... Není pak ani divu, že celku schází temporytmická stavba i tématické sdělení.

Piknik je další z inscenací chlumeckého Uzlu, vedeného Romanou Hlubučkovou. Fantastický příběh na hranici pohádky je natolik civilně současný, že jej neváhám zařadit mezi příběhy ze života. Ze tmy slyšíme, že dívce upadla kostka cukru, již nabízela milému, a když se rozsvítí, vidíme na scéně mravence-hnědou rukavici, který volá o pomoc zavalen onou (příslušně zvětšenou) kostkou. Přichází jeho manželka, vyčte mu, že se jen válí a opouští ho. Následuje více než deset dalších tvorů-rukavic - a žádný nepomůže, byť jejich „důvody" jsou různé. Rukavice jsou někdy voleny jako zábavně metafory toho, jehož představují (třeba hned uklízečka-gumová rukavice), někdy jsou výborně animovány (např. koketní slečinka) - ale problém je v tom, že to, oč jde, víme po třetí z nich a pak už jen sledujeme výčet nepříliš odlišných variací, jenž začíná být zdlouhavý. Chybí strukturovaná kompozice, jež by účinně rozvíjela a předala sdělení. Přehlídka nápadů ji nenahradí, stejně jako to nemůže učinit formální uzavření rámce, v němž dívka z úvodu kostku najde a mravence sfoukne. Pochvalu ale rozhodně zasluhuje úsilí o autorskou výpověď vyjadřující se k současnosti.

Františkovy Vánoce, jež zahrál soubor ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové, jsou původním textem vedoucího souboru Josefa Tejkla. Dorůstající František prohlásí, že za mala byl pěkný rošťák, a aby to předvedl, obsadí nejprve role členů rodiny (zvlášť velký zájem je o maminku - neboť, jak už to bývá, v souboru je adeptek na tuto roli snad deset) a začíná rekapitulace oněch Vánoc, během nichž si malý František usmyslel dozvědět se, jak to doopravdy bylo s jeho početím a narozením. Vše je předváděno v náznakovém herectví s řadou zcizení - herci jakoby hrou vyprávěli, v lehce groteskní stylizaci umocněné nejen tím, že některé z „nadbytečných" hereček hrají i vánoční stromek či perníčky, ale také tím, že v žádoucí roli maminky se střídají; nejdřív proto, že se „vyfaulovaly" nějakou chybou, později již jen tak. Běžná, banální problematika řešení choulostivých otázek dává samozřejmě mnoho příležitostí k humorným dvojznačnostem - a je pravda, že jako divák si dlouho kladu otázku, zda vskutku jediným, trochu laciným cílem toho všeho bude pošpásovat si na ožehavé téma a zatančit si mezi vejci. Naštěstí se však ukáže, že opravdu nejde o technologii sexu a porodnictví (jíž ostatně znají dnešní děti z tzv. dětských časopisů snad lépe než my), nýbrž že jde o něco mnohem hlubšího a křehčího: o to, co je před tím a za tím, o tom, co je láska a zda přichází na zavolání... A tento na povrchu téměř drsný, ve skutečnosti však citlivý obsah je hlavní hodnotou inscenace. Ta, pravda, potřebuje ještě v leccems pročistit a zpřesnit. Úvodní vyprávění o rošťáctví navozuje příliš široké (a zavádějící) téma, v čemž pokračují ještě prvé epizody s užíráním perníčků. U motivu sestřičky, která by mohla přijít na svět, není jasné, zda je vskutku aktuální či jen teoretický. A zavádějící je i maminčino bránění se tatínkovým projevům citu, neboť není přesně svázáno se zmiňovaným hlavním tématem. K prvoplánovým výkladům či dvojsmyslům svádí i finále, v němž František po rozhovoru s tátou „jako chlap s chlapem" požádá maminku, ať si lehne pod stromeček, aby ji mohl tatínek rozbalit. Některé příměry z antické či indické mytologie znějí z dětských úst poněkud nevěrohodně. Nahodilé je zmiňované střídání hereček v roli maminky, neboť jejich individuální vlastnosti nejsou tematizovány, nijak nesouvisí s tématem či vlastnostmi maminky v té které epizodě. Žádoucí by bylo i přesnější vypracování vývoje tématu v ději a s tím i kompozice; zatím jsou jednotlivé obrazy řazeny vedle sebe dosti souřadně, bez výraznějších akcentů, vrcholů a peripetií. Větší přesnost si žádá i uzavření tématu - pointa, která by důrazněji sdělila, k čemu vývoj malého Františka dospěl a tedy také jak to dopadlo s oním rošťáctvím avizovaným v prologu. To vše však nic nemění na tom, že Františkovy Vánoce jsou textově i inscenačně pozoruhodným dílkem, jež dokáže mladého diváka převést od každodenního vulgarizujícího pohledu na sex a věci kolem něj k jejich hlubšímu a citlivějšímu vnímání. Proto je porota nominovala na celostátní Dětskou scénu.

Více než čtvrtinu inscenací tvořila tak či onak strukturovaná a fabulačně provazovaná pásma jejichž východiskem byla poezie, namnoze absurdního či nonsensového charakteru. V takových inscenacích vždy vystupují do popředí především dvě otázky: 1. co k hotovému a uzavřenému sdělení veršů jevištně dodat? 2. jak jednotlivá „čísla" skloubit, aby se vlastně stala jednáním slovy básní, vycházela z motivací toho, co předcházelo a sama vytvářela motivaci pro to, co bude následovat - a tím tvarovala jevištní dění do sdělného a smysluplného „příběhu".

Z nonsensové, nadto zpívané poezie vychází inscenace **Vítáme vás v Jazonii** ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové. Čtyři jedenáctileté dívky se tu pod vedením Jolany Brannyové v pásmu pěti zajímavých etud s nonsensovými texty jazzové zpěvačky Jany Koubkové naučily hudebnímu i tanečnímu cítění a vyjádření, jehož náboj se přenáší i na diváky. A ti jsou pak ochotni odpustit i to, že jde o pásmo bez zřetelnějšího vývoje, směřování a završení. Pro nekonvenčnost postupů navrhla porota Jazonii do širšího výběru celostátní Dětské scény na prvním místě.

28 způsobů, jak se zasmát anebo najíst? nabídl soubor Spolu, ale každý sám ze ZUŠ v Jaroměři, vedený Jarkou Holasovou. Samo provedení básniček Edwarda Leara a Jiřího Žáčka kolísá mezi metaforickým obrazem, v němž použité prostředky a způsob, jak se s nimi zachází, k básni něco přidávají, posouvají pohled na ni či dokonce její význam (např. dědeček-rohlík rozpadlý podélně ve dví a slepený pevným lepem-máslem) a pouhou ilustrací, nový pohled, nový výklad, nové významy nepřinášející (např. báseň o zlomeném dědečkovi-rohlíku na voru, který je skutečně jen přelomen). Learovy a Žáčkovy limmericky však nejsou jediným obsahem inscenace. Soubor je používá jako materiál či „zástupnou řeč" ne zcela srozumitelného příběhu. Na scéně sedí nevrle se tvářící chlapec, jakási služebná mu nosí jídlo a pití, přijdou další návštěvníci a pomocí jídla přehrávají nonsensové básničky, jimiž zřejmě chtějí něco docílit. Ale co, jsme se dozvěděli až od vedoucí. Má-li vskutku jít o dealera, který příchozím zkazil plánovaný večírek, pročež se ho snaží vypudit, musí nám své dealerství něčím alespoň naznačit (dealer tvářící se jako kakabus a nic nenabízející by toho asi nejen moc neprodal, ale je neidentifikovatelný; nemluvě o tom, že domácí paní nemá důvod ho hostit), stejně jako potřebujeme zvědět, že mohlo jít o pěkný večírek (snad by tedy stálo za to nejdřív onen večírek naznačit a pak teprv vpustit dealera). Není také jasné, zda potraviny je inspirují k básním či jsou naopak tím, co k sdělení básně použijí. Leč práce je to bezpochyby pokročilá a ambiciózní.

Inscenace nonsensových veršů **Když strašidla se rojí** v podání Studia Šrámkova domu Sobotka, vedeného Ladou Blažejovou, spoléhá spíše na hru - hraní si pomocí veršů. Ale i hra potřebuje určitý řád, smysl, cíl a vývoj. Je škoda, že princip vzájemného škádlení mezi malými (snad od šesti let) a velkými (zhruba do patnácti let) dětmi nefunguje od začátku a nestal se řídícím obsahovým i formovým principem. Pak by mohl vzniknout i sdělný tvar, který by umožnil i sdělení jednotlivých básní a vytvoření jejich point, které většinou chybí.

Pásmo veršů Ljuby Štíplové pod názvem **Povídám, povídám neplechy** zahrál Dramaťáček při ZŠ Komenského Náchod, vedený Alenou Ádámkovou. Pro odpověď na základní otázku každého jevištního projevu, vycházejícího z poezie, jež to, co chce říci, už má v pevném tvaru obsaženo ve slovech - tedy na otázku co k veršům dodat jevištně - si třída zhruba desíti jedenáctiletých dětí vzala na pomoc velké vystřihované rekvizity. Jestliže je ale jen ukazují jako ilustrace k vyslovenému a jestliže chybí vztah přednášejícího k posluchači-divákovi i vztah jednajícího k partnerovi na jevišti, těžko vzniká živý zážitek. A o co víc je téma neplech slibné, o to víc mrzí, že se žádná neobjeví.

Bláznivá melodie Dramatického kroužku při ZŠ Pouchov (ved. Lukáš Kobrle) je pásmo textů z knížek Nahej v trní a Tulikráska, jakož i textů vlastních. Na začátku kdosi vypne magnetofon, což vyvolá nevoli, a pak se střídají výpovědi jednotlivých dětí, zakončené opětovným zapnutím hudby. Sympatickému pokusu školního souboru chybí větší vybavenost včetně té mluvní, znalost jevištních možností a také větší autenticita ve vztazích k divákům i partnerům na jevišti. A také umění vyprávět veršem jevištně tak, aby se přitom nerozpadla jeho rytmická stavba. Ani zde se, bohužel nepodařilo vybudovat kompozici směřující odněkud někam, nesoucí nějaký vývoj a sdělující konečný smysl součtu či závěru všech výpovědí.

Dvě balady o tom, na co myslely holky v dobách dávno minulých, jež přivezla Korálka Dětenice pod vedením Ivety Vališkové, vycházejí rovněž z poezie - ale svébytného druhu. Nerudova Balada májová je krátký dialog dvou postav a Suchého adaptace Erbenova Štědrého večera je dílko výrazně epické. Obě tedy nabízejí k divadelní realizaci jakýsi základní příběh. V inscenaci Balady májové, žel, není dobře vybudováno to, na čem stojí a s čím padá: pointa, v níž žadatelka popře sama sebe a když není jiný, vezme ráda i zrzavého. Problémem je též žánrová nesourodost obou básní - prvá je přes svůj název spíše romancí a ve skutečnosti především anekdotou, druhá, původně meditativní balada, je Jiřím Suchým proměněna v poetickou parodii, u níž je nadto otázkou, nakolik obstojí po vypuštění hudby. A obě dohromady těžko potvrdí či vyvrátí nastolenou tezi, že dnes je pryč doba, kdy holky honily kluky. Zvlášť když jsou děvčata ustrojena do venkovských šatů konce 19. století. Ale pochválit je třeba vkusnou jednoduchou výpravu a uvolněnost čtyř hrajících starších děvčat.

Z poezie vychází i **Žirafí opera** souboru ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové (ved. Eva Černíková), pozoruhodný pokus o uchopení Prévertovy básně zhruba jedenáctiletými dětmi. Ač je to poezie dospělá, ba mužná, není to beznadějný pokus - byť místy dochází k zbytečnému zploštění snad až pod věk dětí (úvodní „Máme rádi zvířata / protože jsou chlupatá / a mají hebkou srst") a zaskřípání pocítíme také v takových momentech jako je klučíkovo povzdychnutí „Kdepak žirafí časy jsou / Ty zlaté staré časy / V maličkém pokojíku / My měli se tak rádi / S velikou žirafou / V blažené době mládí". Inscenátoři si vše zbytečně zkomplikovali přidáním plánu falešného vědce, ve skutečnosti obchodníka s žirafami, jakož i promítáním diapozitivů s naivistickými kresbami a reálnými fotografiemi zvířat. To už je trochu moc různorodých prostředků, jež ději nesenému básní v drtivé většině případů nepomáhají a jen ho paralelně „zmnožují" a zamlžují. Nejsilnější je inscenace naopak v slovním a zpěvním partu.

Luděk Richter

Pardubický kraj

Krajská přehlídka dětské recitace Dům hudby v Pardubicích

Organizátor: Oddělení kulturních služeb při Krajské knihovně v Pardubicích zastoupené Hanou Cihlovou.

I. kategorie 3.dubna 2006

Společně s Lídou Vláškovou a Petrem Koubou jsem měla možnost hodnotit soutěžní přehlídku recitátorů I. kategorie. Svorně a s radostí jsme mohli konstatovat, že všech 14 soutěžících předvedlo vyrovnané výkony. Jejich předností byla především přirozenost projevu a radost. Jako problematický se nám jevil výběr některých textů. Byli jsme potěšeni, že až na nepatrné výjimky, neobjevily se klasické problémy recitátorů této kategorie - kouzlení hlasem, absence logické pauzy, nelogické důrazy, členění textu podle interpunkce. Celkově jsme hodnotili výkony recitátorů jako nadprůměrné.

Jana Portyková

II. kategorie 4. dubna 2006

Krajské přehlídky dětské recitace II. kategorie v Pardubicích se zúčastnilo celkem 14 dětí. Samotné přehlídce předcházela půlhodinka seznamování, her a mluvních cvičení. Výběr textů v soutěži většinou korespondoval s věkem i možnostmi dětí. Zazněly zde texty např. od Macourka, Šruta nebo Mrázkové. I když vzhledem ke zkušeným recitátorům a pedagogickému vedení by zde mohlo být více objevnějších textů... Příjemnému projevu recitátorů uškodila někdy přílišná snaživost a školometská didaktičnost, kterou texty občas zbytečně zatěžkávaly a uspěchanost „než dopovím konec, už jsem pryč...“ Ale nic to nezměnilo na tom, že v Pardubicích je setkání s přednesem vždy příjemné a že se mu zde s tradicí daří. Porota ocenila postupem na Národní přehlídku **Adama Pávka** s textem F. Nepila Já Baryk a můj šnek. Recitátor se textem bavil, aniž by se nechal příliš strhnout a zaujatě (především v postavě Baryka) jej přednesl s přímým kontaktem s publikem. S textem A. Lobela Nahoru po schodech dolů na Dětskou scénu postoupil také **Ondřej Kocourek**, kterému se podařilo popasovat se s nelehkou stavbou textu a s lehkostí a smyslem pro pauzu jej přednést. Porota dále udělila tři čestná uznání za výkony, které zaujaly ať přirozeným projevem a citem pro pointy - **Magdálena Lněničková** (M. Macourek: O Kryštůfkovi, který se schoval v mixéru), hrou se slovy a zaujatostí v projevu - **Michal Papáček**: J. Suchý: Miniaturní tragédie a recitátorskou vybaveností - **Ivana Marika Zemanová**.

Dominika Špalková

III. a IV. kategorie 5. a 6. dubna 2006

Složení poroty: Radka Málková - redaktorka Českého rozhlasu Leonardo, Petr Kouba - redaktor regionálních stanic českého rozhlasu, Nina Martínková - odb. asistentka Katedry výchovné dramatiky DAMU Praha.

III. kategorie Zúčastnilo se deset dětí, což je ve srovnání s jinými roky malý počet soutěžících. A pokud bychom měli srovnávat i úroveň jednotlivých výkonů, byla nižší, průměrná. Zarazilo nás velké množství výslovnostních nešvarů, které šly na úkor srozumitelnosti a tedy i sdělnosti projevu (drmolení, šumlování, zužování, rozšiřování vokálů, nezřetelná výslovnost souhláskových skupin, slov se stejným písmenem na švu, atd.). Často jsme vytýkali zbytečný spěch, zejména na začátku a v závěru vystoupení. Častokrát jsme v hodnocení radili: „Nespěchej, soustřeď se, dej takový prostor své představivosti, aby byla souvislá a průběžná. Zabydli se ve vyprávění a měj z něj radost...“.

Charakteristický byl kontrast mezi touhou něco sdělit a tím jak to sdělit. Obecně platí, že tato věková kategorie se teprve hledá, osobitost a originálnost je ve stadiu zrodu. Na jedné straně jsme viděli a slyšeli dětinský projev (ve výběru, intonaci i frázování), na straně druhé výkon dospělejší s rýsujícím se vlastním názorem a nadhledem.

Rozhodně se vyplatila protikladnost výběru textu pro obě kola **Jáchymu Růžičkovi** a **Tereze Schloglové**, kteří projevili cit pro styl předloh a vystihli jejich protikladné polohy, přirozený smysl pro humor... Jejich výkony v obou kolech byly vyrovnané, postoupili na národní přehlídku do Trutnova. Třetí místo bez postupu získala sympatická **Zuzana Vojtová**, čestná uznání získaly **Helena Steinerová** a **Magdaléna Havířová**.

IV. kategorie

Zúčastnilo se patnáct soutěžících se zajímavým výběrem textů převažovala humoristická próza. Prozaický text nasadil mnohým laťku vysoko. Objevovaly se zbytečné školácké chyby ve stavbě a členění textu, v oddělování respektive neoddělování partu vypravěče a přímých řečí postav. Neplatí to samozřejmě o všech, ale hlásit se to musí.

O většině výkonů by se dalo říci, že jsou na dobré cestě, ale ještě neusazené, nedůsledné, nejisté.

Velké potěšení měla porota z výkonu **Báry Markové** v obou kolech. Protože Bára sama měla potěšení z toho, že vypráví publiku příběh, že může sdělit téma (ne jen slova od tečky k tečce, od čárky k čárce), předat poselství.

Druhý, vypravěčsky zdatný, **Antonín Benc**, potěšil protikladným výběrem textů a vyrovnaným výkonem v obou kolech.

Třetí místo bez postupu do Trutnova získala **Kateřina Kubátová**, čestná uznání udělila porota **Emě Hrníčkové, Barboře Šottové, Janu Kalužnému** a **Vítu Rolečkovi**.

Poděkování patří Haně Cihlové, která všem dětem, dospělým, kteří je provázejí, i porotě vytvoří příjemnou, důstojnou a zároveň domáckou atmosféru; takový ostrov, na který se vejde rozcvička, vlastní soutěž, rozbor-rozhovor a malé pohoštění a potom ještě vydá i katalog textů, které na letošní soutěži zazněly. Říká: „Každoročně se na vás těším, je hezké, že se recitaci věnujete.“ Díky za ostrov vzájemné radosti a obdarovávání, za potřebnou dávku energie!

Nina Martínková

OHLÉDNUTÍ ZA KRAJSKOU PŘEHLÍDKOU DĚTSKÉHO DIVADLA DĚTSKÁ SCÉNA V CHRUDIMI 1. dubna 2006

Na krajskou přehlídku souborů v pardubickém regionu jsem jela poprvé, jakožto i po dlouhých letech do Chrudimi, byla jsem tudíž náležitě na celý den zvědavá... Bylo pravé aprílové počasí, ale to neodradilo všech šest ohlášených souborů od účasti. Do Chrudimi přijeli soutěžící ze Skutče, Lanškrouna, Svitav, Dolní Rovně a nechyběl ani domácí soubor. Do poroty zasedla vedle mne také paní učitelka Renata Klečková ze ZUŠ v Chrudimi a paní Olga Vetešníková, zasloužilá členka ochotnického chrudimského divadla EXIL. Všichni jsme byli vřele přivítáni milými a bezvadně připravenými organizátorkami z krajské knihovny v Pardubicích, a také k mému překvapení Janou Trojanovou, která se již několikrát úspěšně účastnila národní přehlídky Wolkerův Prostějov jako sólová recitátorka a zde měla roli moderátorky. Dopoledne začal svým vystoupením soubor z gymnázia ze Svitav, v jehož podání jsme zhlédli „ **Svatební košili**“ autorů K. J. Erbena a J. Suchého. Přestože se jednalo o velice častý dramaturgický výběr, představení zaujalo svou čistotou provedení i citlivou volbou výrazových prostředků, ale zase na druhou stranu nepřineslo nic nového. Zase tu byla bílá plachta, bíle nalíčení duchové i hlavní představitelé, svíčky, podtrhnuté hororové prvky, sugestivní hudba...zajímavý nápad zvolit pro hudební pasáže hráče na saxofon se bohužel úplně nezúročil, jelikož herec hrál po celou dobu v zákulisí. Škoda. Chci se ale vrátit ještě k pozitivům, ke kterým beze sporu patřil výkon hlavního představitele Václava Lišky v roli „milého“ , jenž zvolil přiměřenou míru stylizace a působil na jevišti velmi přirozeně, a to v jevištním pohybu i při práci s veršovanou formou. To už se tak nedalo říci o jeho partnerce Pavlíně Víškové, u níž se místy objevovaly falešné tóny, vnějším způsobem hrané pocity a práce s veršovanou formou jí dělala větší potíže. Dívky v rolích duchů přinášely na jeviště atmosféru, ale působily příliš staticky a jednotvárně. Ve

druhé půlce inscenace se začaly opakovat nápady, chyběla gradace a vývoj postav. Největší úskalí inscenace však porotkyně spatřovaly ve výkladu textu a jeho přenesení na jeviště, což se projevilo zvláště v samotném závěru balady, který zůstal nedopracovaný, nesdělený a rozpačitě nevypointovaný...bohužel se pak tím vytratil celý přesah příběhu a jeho poselství. Škoda. Soubor si proto vysloužil „jen“ návrh do širšího výběru do národního kola v Trutnově. Velice sympatický dialog s vedoucí skupiny paní PaedDr. Jitkou Obloukovou a její usměvavé přikyvování na připomínky však dávalo tušit, že o rezervách vědí a jsou na cestě k dalšímu zdokonalování... Dále vystoupily tyto soubory: Gymnázium Skuteč s pohádkou Feldeka a Mašatové „**Sněhurka a sedm trpaslíků**“ pod vedením J. Bouškové, ZŠ Chrudim zahrála „**Zimní příběh**“ V. Čtvrtka pod vedením E. Jonášové, ZŠ Lanškroun se nám pod vedením Z. Štorkové představila s Petiškovým příběhem „**O ztraceném králíčkovi**“, DDM Lanškroun ztvárnil Hrubínovu pohádku „**Princeznička na bále**“ - vedla je I. Skalická a soubor z Dolní Rovně nám v režii Mgr. I. Hošnové zahrál představení „**Indiana Jones a n-tá křížová výprava**“. Pochvalou pro všechny vedoucí byl výběr klasických textů od kvalitních autorů. Ovšem jejich přenesení na jeviště už bylo svízelné. U všech představeních se až neuvěřitelně opakovaly tytéž nedostatky, takže se pokusím je shrnout. Porotkyně se snažily spolu se všemi vedoucími souborů odkrývat zásadní rozdíly mezi posláním dětského divadla a této přehlídky a mezi školní besídkou. Stalo se totiž to, že ve všech inscenacích byly pracně vyrobené kostýmy, scéna, líčení, reprodukovaná hudba a jasně znatelná ruka režisérova. Děti se bohužel ve většině případů chovaly na jevišti velmi nepřirozeně, popisně, ilustrovaly své pocity, splňovaly nacvičená aranžmá, falešně intonovaly a používaly předepsaná gesta. Navíc se scénou a rekvizitami nepracovaly buď vůbec, nebo nefunkčně a mnohdy i nelogicky. V půlhodince rekapitulace jsme se pokoušeli všichni o jedno: znovu a znovu si uvědomovat a stále mít na paměti hlavní úkol dětského divadla, kde by měla zavládnout dětská přirozenost, opravdovost pocitů, myšlenek, problémů a náhledů na situace, čili osobní vklad do výkladu postav a daného tématu především. Jakož i tolik důležitý kontakt mezi sebou i směrem k publiku, snaha o logický jevištní pohyb a dobrou výslovnost, funkční práce se scénou a rekvizitami, volba ucelených úryvků, a když se dětem k tomu podaří celým příběhem sdělit něco ze sebe, bude se pak opravdu na co dívat, co zažívat, prožívat, co si nést v srdci domů... To je ten ideál, ke kterému se pracně s dětmi dereme a který jsme si tam jednohlasně všichni odsouhlasili. Bylo to velmi příjemné povídání, ze souborových vedoucích vyzařoval vesměs souhlas, přitakání a snaha jít dál a nevzdávat to. Za to jim patří dík, a i když byli nejprve mnozí poněkud zklamaní z výsledku, že byl jen jeden soubor vybrán do širšího výběru / bohužel neodměněn diplomem /, rozcházeli jsme se s úsměvy na tvářích a snad i s chutí dále pracovat. To nebyl APRÍL, ale nadějný začátek letošního jara !!!

Mgr. Martina Longinová

Kraj Vysočina

Krajské kolo dětských recitátorů, Třebíč, 6.4.2006

Měla jsem možnost být v porotě krajské recitační přehlídky v Třebíči. Jako organizátorka krajského kola vím, jak náročné je zorganizovat takovou přehlídku. Třebíčský Dům dětí a mládeže neorganizuje tuto přehlídku poprvé, přesto se zde stále opakují jisté nešvary, které nepříznivě ovlivňují ducha přehlídky. Nejenom špatné organizační zajištění ze strany pořádajícího DDM (nepřipravené postupové listy, malý počet čestných uznání...) ale už úvodní řeč ředitele pořádajícího domu dětí děti velmi mile upozornila, že nezaleží na tom kdo v této soutěži vyhraje. Jsem přesvědčena, že tak zásadní informace jakou je oficiální změna statutu Soutěže na Přehlídku by organizátorům neměla uniknout. A tak přesto, že se nevyhlašuje pořadí recitujících, soutěžní duch tu přetrvává se všemi svými negativními důsledky. A přitom v porovnání s recitátory z jiných krajů jsou třebíčtí skutečně na vysoké úrovni. V nevyhovujících prostorách obrovského kina jsme měli možnost slyšet velmi zajímavé výkony. Ve třetí kategorii, která bývá podle mých zkušeností nejslabší, věděli recitátoři, proč si text vybrali a z jejich projevu bylo cítit zaujetí příběhem, i když komunikace s divákem byla vzhledem k prostoru a soutěžní atmosféře nelehká. Na celostátní přehlídku jsme vyslali **Jana Klusáčka**, jehož přirozený projev v Goscinyho próze Rozdílení cen potvrdil zaujetí příběhem. Škoda, že výběru druhého textu nevěnoval recitátor tak velkou pozornost jak sám potvrdil, a tak básnička J. Cimrmana Maralík zůstala po prvním textu zklamáním. **Viktorie Vítů** si zvolila Z. Svěráka, prózu O požáru mlýna, kterou odvyprávěla se zaujetím a smyslem pro vtip, i když text bohužel neumožňoval výraznější výstavbu celku. Jako druhý text zvolila sedm básniček Pavla Šruta Z Řecka. Tento výběr byl daleko vhodnější pro naturel recitátorky, která si velmi jemným způsobem dokáže pohrát s inteligentním humorem, který Šrut nabízí. Ve čtvrté kategorii postupuje na Dětskou scénu **Zuzana Truplová**, která svým tajemně drsným hlasem dokonale ladila s textem Eberhata Hauptbanhofa Čtverilka Vrahounčina. Druhý text Jana Přidala Prostě ona vyzněl spíše jako monolog a jak recitátorka přiznala, posloužil na přijímací zkoušky. A tak se se Zuzanou na amatérské přehlídce vidíme letos naposled, protože se jí podařilo úspěšně složit přijímací zkoušky na konzervatoř. **Ondřej Růžička** je skutečně vypravěč, který diváka potřebuje, aby mu zcela autenticky vyprávěl svůj příběh.Tento recitátor dovedl mistrně překonat třebíčskou propast mezi jevištěm a hledištěm a tak próza Petra Šabacha Jedním uchem neveselo pobavila sál. Druhý text: Felix Holzmann, Balada půlnoční byl žánrově velmi přesně uchopen a hravost, s jakou recitátor k textu přistupoval, bavila i posluchače.

O 1. a 2. kategori referuje Radka Blatná: „V Třebíči bývají už tradičně kvalitně zastoupené mladší kategorie recitátorů. Nejinak tomu bylo i v letošním ročníku. Recitátoři byli technicky dobře vybavení (práce s dechem, posazení hlasu, intonace, většinou i čistá, jasná mluva...). Výběr textů ve větší míře odpovídal věku a temperamentu přednášejících. Častěji jsme slyšeli básně (zdá se, že na Vysočině je zvlášť oblíbený Miloš Kratochvíl). Próza zde zazněla pouze dvakrát. Nejmladším recitátorům by neuškodila před začátkem hlasová i pohybová rozcvička. Jistě by to pak přispělo k jejich celkovému uvolnění a pohodě... 1. kategorie - ocenění **Veronika Novotná**, ZŠ Žďár nad Sázavou - Vrtulníky na výletě (Žáček) Velmi příjemný, přirozený přednes a intonace, pěkná práce s veršem. Veronika může určitě vyzkoušet i náročnější, delší text. **Eliška Dolejšová**, ZŠ Krásovy Domky - Pelhřimov Vybrala si prózu (úryvek) Zlatovláska. Ač je text pro chlapce (dialog Král, Jiřík) přednesla ho velmi dramaticky a se zaujetím. Krásná, čistá mluva (bez šumlování). Pěkné rozlišení postav, text si vybrala sama, moc se jí prý líbil. Nám v jejím podání také. 2. kategorie - postup: **Anna Doležalová**, ZŠ Ledeč nad Sázavou Desetiletá Anna překvapila recitátorskou vyzrálostí (text vybírala sama). Výborné frázování, rytmus verše. Velké porozumění a zaujetí, skvělá artikulace - hra se slůvky - skvělá práce s dechem. Přirozený, příjemný přednes této dívky nelze než doporučit a nechat se uspávat Janem Skácelem v podání Anny Doležalové (Uspávanka s kožíšky a peřinou). **Gabriela Homolová**, ZŠ,Komenského, Žďár nad Sázavou... velmi zaujatě přednesla báseň Emanuela Frynty Golem. Přirozená a bezchybná interpretace potěšila a přesvědčila o talentu mladé recitátorky, a to i přesto, že šlo o velmi krátký text.“

Závěrem bych ráda poděkovala paní Stáně Štěpánkové, z KVIZ Třebíč, která je každým rokem dobrým duchem přehlídky a velice vstřícně přistupuje k organizaci i k recitátorům a vytváří příjemnou atmosféru, přestože není přímou organizátorkou. V Třebíči je skutečně bohatá „úroda“ recitátorů a to hlavně díky osvíceným pedagogům, kteří s recitátory pracují.Vážím si práce všech, kterým záleží na tom jak se dítě na přehlídce cítí a co mu tato zkušenost přinese do budoucna na jeho další cestě k literatuře.

Recitátory v I. a II. kategorii posuzovaly: Eva Kadlecová, Radka Blatná, Jiřina Kubátová. Recitátory ve III a IV. kategorii posuzovali: Jana Machalíková, Jarmila Doležalová a Jakub Hulák.

Jana Machalíková s použitím poznámek Radky Blatné

Krajská přehlídka dětského divadla v Třebíči

Když tak rok co rok jezdím na krajskou přehlídku dětského divadla do Třebíče, uvědomuji si, že obor je v kraji natolik silný, že jeden den (tentokrát 7. dubna) pro přehlídku opravdu přestává stačit. Inscenací se letos sešlo čtrnáct, a hektické atmosféře přehlídky nepomohlo ani to, že dva soubory kvůli odjezdu na školní zájezd do zahraničí vystoupily o den dřív. Politováníhodná byla i skutečnost, že zúčastněných dětí ze souborů bylo tolik, že sedm dopoledních představení v malém sále Národního domu mohli zhlédnout právě jen členové dotyčných sedmi souborů. Pracovnice DDM Třebíč v rámci svých zkrácených pracovních úvazků evidentně nedokážou přehlídku lépe organizačně zvládnout, zvlášť když si pro konání akce zvolí termín, kdy se jí hlavní organizační opora dřívějších ročníků - divadelník a ředitel ZŠ Třebíč, Benešova Jaroslav Dejl vůbec nemůže zúčastnit. Poněkud bezútěšnou atmosféru pak zachraňuje Stanislava Štěpánková z KVIZ Třebíč - dobrá duše třebíčských přehlídek. Tradiční a nutno říct, že velmi solidní základnu souborů z kraje Vysočina, tvoří skupiny z třebíčských základních škol. Výše zmíněným „předskokanem“, který přehlídku dětského divadla zahájil už o den dřív, byla Základní škola Benešova se dvěma soubory vedenými Irenou Marečkovou (v obou případech i autorkou). Ten mladší, Puntík, s pohádkou **Povídání o králících** přes hezkou stylizaci jednotlivých zvířat zůstal spíš u jednoduché a často poněkud mechanické demonstrace příběhu namísto jeho rozehrání prostřednictvím dramatických situací. Mnohem zajímavější bylo představení **Poznání** zkušenějšího souboru Vrány, který předvedl jakýsi modelový příběh beze slov, který svou výraznou a přesnou barevnou a pohybovou stylizací připomínal animovaný film. Míra abstrakce v prezentovaném tvaru bohužel ubírala na jeho sdělnosti a výsledek dával divákům snad až příliš velký prostor k interpretaci příběhu. Přesto šlo o natolik inspirativní a pozoruhodné dílko, že si za něj soubor vysloužil čestné uznání. Soubor Áčko ze ZŠ Týnská (ved. Jarmila Kratochvílová) inscenoval některé z **Indických pohádek** z dramatizace Mirka Slavíka. Volba kvalitního textu se souboru vyplatila, přes občasné mechanické deklamace děti dokázaly jednat v situaci, vedoucí navíc zvolila funkční stylizaci postav i scénografie a dobře pracovala s mizanscénou. Indické pohádky byly doporučeny do širšího výběru na celostátní přehlídku. Soubor Kohoutek ze ZŠ Na Kopcích (ved. Lenka Kohoutová) také vsadil na kvalitní text - **Obrázky z českých dějin a pověstí** v dramatizaci Jiřího a Kristy Bláhových. Děti přijaly nadsázku a humor textu za své, inscenaci by ovšem prospělo víc silných nápadů. Po mírném celkovém pročištění a domyšlení některých situací a závěru by mohlo vzniknout velice svěží a vtipné představení. Stejný přístup ke stejné látce se shodou okolností na přehlídce vyskytl ještě jednou - přestože v případě **Starších pověstí českých** staršího souboru ZŠ Havlíčkova Jihlava (ved. Alena Hromádková a Jana Krásenská) šlo o autorský text. Na jeho základě vznikl tvar, který se sice principem nakládání s látkou podobá klasické studentské recesi, tu ovšem divadelními prostředky proměňuje v silnou a pevně postavenou inscenaci.

Představení je plné krásných obrazů, vtipně pracuje s kontrastem „vysokého“ (symfonická hudba, pečlivě vypracované kostýmy) a „nízkého“ (současný jazyk v replikách postav, úsporná scéna se štaflemi). Přes drobné výhrady, mj. k mluvnímu projevu a opět nedotaženému závěru, zapůsobilo představení v Třebíči dosud neznámého souboru jako zjevení a bylo doporučeno k přímému postupu na celostátní přehlídku. Velmi příjemným zážitkem byla i inscenace americké pohádky **Hloupý syn** mladšího souboru ZŠ Jihlava, která vznikla pod stejným vedením. Soubor si zvolil nápaditou scénografii z obřích dětských kostek, z nichž lze jejich různým natočením sestavit šest různých kulis. Zvolené nápady, vynikající použití prvku zcizení, ani přirozené jednání dětí ale nedokázaly zakrýt, že jednoduché pohádce založené na opakování podobné situace chybí dostatečný dramatický potenciál. Přestavby kostek navíc retardovaly tempo představení a vypravěčky bez opory v konkrétní situaci často sklouzly k mechanické deklamaci textu. Kvality inscenace ale přesto převážily nad problémy a Hloupý syn byl navržen do širšího výběru na celostátní přehlídku. Ve dvou různých provedeních se v Třebíči kromě Starých českých pověstí objevili také **Brémští muzikanti**, tentokrát v obou případech v dramatizaci Mirka Slavíka. Obě inscenace nesly také mnoho shodných znaků - v zásadě dobré uchopení kvalitního textu, ale práce se zvolenými prostředky nedotažená, situace často nedostatečně vystavěné (zejména klíčový moment „vloupání“ loupežníka zpět do chaloupky obsazené zvířátky), což děti vedlo k pouhému naznačování místo skutečného jednání, rezervy v projevu vypravěčky... Oproti verzi souboru Brepty ZŠ Sněžné (ved. Miloslava Matoušková) sliboval začátek představení ZUŠ Pelhřimov (ved. Jitka Vachková) větší invenci použitím rytmických nástrojů během připojování jednotlivých zvířat. Nástroje se ale ze hry postupně vytratily a na konci obou vystoupení tak zůstal dojem, že práce na inscenaci ještě nedospěla do finální fáze. Přesto obě inscenace nesly řadu znaků kvalitní práce s dětmi a byly oceněny čestným uznáním. „Puberťácká“ část souboru Brepty přivezla do Třebíče inscenaci **Básník**, vytvořenou podle prózy Evy Lenartové Miluji Tě, Adame. Představení působilo sympaticky autentickým zachycením světa dospívajících, ale místo aby využilo dramatický potenciál situací, zbytečně zůstávalo u statických dialogů a monologů postav. Souboru by mohla pomoct také nápaditější volba předlohy - ta stávající se až příliš blíží příběhům „červené knihovny“. Přesto si i starší Brepty za svou práci vysloužily čestné uznání. Dvě nové inscenace představil v Třebíči také soubor Děláme na tom ZUŠ Nové Město na Moravě (soubor převzala Lada Pokorná po odchodu Ivony Čermákové na mateřskou dovolenou). Starší skupina nabídla divákům autorskou práci **Už jsme to udělali**. Ve spletitém příběhu vzniklém z improvizací bylo zřejmé, že jsou žáci ZUŠ v pohotovém hraní divadla bez přípravy poměrně zběhlí. Hlavní slabinou představení ale byla nedostatečná konkretizace situací a jejich okolností, výsledkem pak byl častý zmatek na jevišti a jen přibližné jednání v roli. Jistá přibližnost a neobratnost byla charakteristická také pro **Mrzáčka,** kterého podle jihoamerické pověsti v převyprávění Vladimíra Hulpacha vytvořili žáci 1. cyklu. Práce s motivy a jevištními znaky byla natolik nedůsledná, že bylo místy těžké se v příběhu orientovat. Na konec mi ovšem zbyla tři představení, jejichž úroveň prozrazovala problémy v samotné metodice dramatické práce s dětmi. Soubor Sluníčko školní družiny v Přibyslavi vystoupil s pásmem **U nás v Holoubkově**, založeným na kombinaci příběhu, říkadel a písniček bez zjevných souvislostí. Děti přes drobné záblesky přirozeného jednání většinou jen mechanicky plnily úkol, když na ně přišla řada, a sborově deklamovaly texty s dětskou „kolovrátkovou“ intonací. Představení **Když je všechno naopak** souboru ZUŠ Krásovy domky Pelhřimov o tom, jak pohádkové postavy učí zlobivé děti v lese uklízet, bylo zase těžko přijatelné pro svou prvoplánovou didaktičnost, naprostou nedramatičnost a mnohomluvnost. A do třetice to byla **Slípka Pipka** souboru ZŠ Stonařov (podle Pavla Šruta) zatížená zbytečným úvodním „dvoreckem“, zdlouhavým odříkáváním textu, nadbytečnými písničkami, popisnými kostýmy a vnějškovým napodobováním zvířat. I přesto lze říct, že je celková úroveň třebíčské přehlídky poměrně vysoká. Její největší rezervy momentálně nespočívají ani tak v kvalitě divadelních představení, jako spíš v organizaci.

Jakub Hulák

Jihomoravský kraj

Zpráva o regionální přehlídce dětských recitátorů 19. 4. 2006

Regionální přehlídka proběhla v brněnském středisku volného času Brno Lužánky - pobočka Labyrint. Jako každý rok byla přehlídka organizačně na vysoké úrovni a zcela v intencích dramatické výchovy. Osvědčilo se opět zapojení studentů JAMU, kteří přispěli jednak svým úvodním motivujícím vystoupením, jednak pak vlastní prací při organizaci přehlídky i členstvím v porotách. Celkově se porota ve složení : Petr Žák, Emilie Špatná, Vítězslav Větrovec shodla na následujícím:

Výběr textů byl většinou adekvátní věku recitátorů.

Objevily se základní problémy v práci s dechem, který většině malých recitátorů dělal často potíže.

U několika malých recitátorů se projevilo negativní ovlivňování tím, kdo jej připravoval. Jde především o nepřirozená a popisná gesta, ze kterých doslova čišela „předváděčka“ dospělých.

V jednom případě pak došlo k tomu, že si recitátor (dřív však jeho učitelka) neuvědomil rozdíl mezi uměleckým přednesem a „divadlem jednoho herce“.

Potěšitelné bylo, že se ale u mnoha recitátorů projevila jejich snaha o vlastní jednoduchou gestikulaci.

Některé texty byly zbytečně dlouhé s dětští recitátoři postupně s délkou textu doslova „odcházeli“.

Velmi pozitivně musíme pak hodnotit poměrně slušnou dikci většiny recitátorů.

Porota doporučuje, aby se v poněkud větší míře opět realizovaly semináře a dílny pro učitele 1. i 2.stupně, zaměřené na práci s dětským recitátorem. Vždyť přece existuje poměrně slušná základna lektorů, kteří prošli „rukama“ naší paní J. Delongové a dlouholetou prací.

Problémem je, do které části přehlídky zařadit pohovor s recitátory a jejich vedoucími.

Doporučení:

a) S dětmi a vedoucími společně pohovořit před vyhlášením výsledků.

b) S vedoucími pohovořit po vyhlášení výsledků, což znamená připravit pro děti podobný program jako na začátku přehlídky. Kategorie „0“ - žáci 1. tříd ZŠ (představila se v ní 4 děvčata) V jejich projevu se bohužel odrazily nedobré návyky, které si mnoho dětí přináší již z MŠ. Na 1.stupni ZŠ pak často v těchto intencích pokračují mnohé paní učitelky. Především se to odráží v doslova nadřené a naučené gestikulaci, špatné práce s dechem, nepochopením textu ap. Děvčata se nicméně velice snažila a za svůj statečný boj s trémou i porotou si zasloužila uznání. Kategorie I. - žáci 2. a 3. tříd ZŠ. Celkem 12 účastníků, kde se s výjimkou oceněných projevily výše uvedené problémy téměř u všech. Velice sympatický byl výkon **Davida Nguyena**, který svým přirozeným klukovským projevem příjemně porotu oslovil.

Kategorie II. - žáci 4. a 5. tříd ZŠ Celkem 10 účastníků. Děti se sympaticky popraly s úskalími. Civilní a přirozený projev obou postupujících dívek byl velmi milý. Doufejme, že jejich vedoucí nepodlehnou „vítězství“ a nebudou se snažit ještě více dětský projev vyšperkovat.

Petr Žák

3. a 4. kategorie

Přehlídku uvedlo krátké vystoupení studentů 1. ročníku Ateliéru dramatické výchovy DIFA JAMU. Ti poté pracovali jako tajemníci a členové porot a připravili i kondiční rozcvičku. Jejich účast byla nesporným přínosem pro oživení přehlídky, jež se bohužel v Brně vyznačuje přetrvávající malou odvahou, osobitostí, angažovaností recitátorů, postupujících z okresních kol. Ve 3. kategorii děti, pedagogové a lektorský sbor (dr. Jiří Pelán, Radka Blatná, Vladka Stroupková) ještě dlouho po skončení přehlídky diskutovali. Zajímavé a podnětné byly především názory samotných interpretů. Porota se také shodla s posluchači - Cenu diváka si odnesl Josef Patočka.

Vybráno z hodnocení přednesu - zdůvodnění doporučení k postupu na DS 2006 : **Josef Patočka**, Gymnázium P. Křížkovského, Brno (recitátora připravovala Karolína Palátová) 1.Vybral si vhodné texty. (D. Radovič - Modrý zajíc, I. Wernisch - Konec světa) Ty mu umožnily pracovat s vlastními představami a s vlastním záměrem. 2. Recitátor ví, co sděluje. Vrstevníci jej přijali s velkou sympatií. 3. V rozhovoru s lektory byl upozorněn na malé nedostatky - „šumlování, práce s dechem, využití pauzy, nepromyšlený přesah). **Zuzana Drienková**, ZŠ nám. 9. května, Velké Pavlovice (připravovala ji Eva Drienková) 1. Dobrá dramaturgie. Výběr obou textů odpovídá věku a životní zkušenosti přednašečky. (M. Drijverová - Učitel, Písemka) 2. Chválíme plastičnost jednotlivých vrstev předlohy a přesvědčivost sdělení. 3. V rozhovoru jí bylo sděleno, že je nutné znovu promyslet kompozici, práci s pauzou, s kvalitou slova.

Do 4. kategorie bylo přihlášeno dvanáct, účastnilo se deset recitátorů, z toho dva chlapci, z města Brna jen jedna účastnice.

Čestné uznání : **Petr Kurečka**, ZŠ Modřice V prvním textu se pokoušel s nevelkým zdarem o monolog z Dobrodružství T. Sawyera. Příjemně však překvapil přednesem krátké prózy Pedál I. Hurníka, přirozeně, s pochopením pointy a náznakem humoru. Postup do celostátního kola: **Magda Látalová**, ZŠ Boskovice V přednesu prózy Martilla Ancela Malý omyl osobitým projevem získala a udržela pozornost posluchačů k závěrečné pointě **Hana Demelová**, ZŠ T.G.M. Čejkovice Přednesla prózu I. Hurníka Divné jméno přirozeně, se stálým kontaktem s posluchači a velmi dobrou kulturou řeči. Text dovede gradovat, jemně odstínit variace v něm. Prokázala pochopení poetiky autora a znalost jeho tvorby.

To, že přednesu se nevěnují účastníci nejstarší kategorie systematicky a pod odborným vedením, není potěšující, ale není možno nevidět. Důkazů je letos několik: rozpaky některých při nabídce rozehřívacích cvičení, velmi časté povolené držení těla a celková bezradnost v zapojení těla při samotném vystoupení, nízká kultura řeči s elementárními chybami typu „jsem“ a konečně neshoda udělených cen diváka s rozhodnutím poroty. Recitátoři upřednostnili lacinou líbivost a prvoplánový text. Co se v Brně nedaří, je vytvořit atmosféru vzájemné srdečné výměny názorů mezi účastníky navzájem i mezi nimi a lektorským sborem. Podaří se nám i obětavým organizátorům prolomit ledy? (Ledaři 4. kategorie: Jana Křenková, Petr Picha, Eva Růžičková)

Jana Křenková

REGION 2006 V BRNĚ

Pokud správně počítám, tak jsme devětkrát vycházeli řádně jarně zapocení z malého divadelního sálku Ornis (nebo z velkého Sálu) v SVČ Lužánky v Brně, kde se odehrávala tentokrát velmi různorodá a zajímavá divadelní představení dětských divadelních amatérských souborů, a to i za bohaté účasti veřejnosti. Asi tak před patnácti lety jsem se účastnila podobných přehlídek v jihočeském regionu, ovšem jako jedna z členů hrajícího souboru, a vnímala jsem toto napjaté a soutěžní dění zcela jinak (i když práce porotce je také velmi napínavá, už kvůli té zodpovědnosti, díkybohu, že jsme na to byli tři, s dětskou porotou dokonce čtyři!). Je to zvláštní, že člověk tak rád soutěží, předvádí se a to dokonce i na poli kulturním. Když jsme hráli divadlo jako děti a jezdili občas po republice, byla to vždy životní událost. Člověku vážně stouplo sebevědomí a ovládl ho silný pocit, že něco společně se svým souborem dokázal. A přitom vlastně jen dělal, co ho baví. Geniální. Myslím, že pocity, které jsem prožívala já jako děcko na divadelních přehlídkách a festivalech, jsou v dnešní době u dětských a mladých herců podobné. Atmosféra letošní regionální přehlídky byla totiž velice příjemná, děti si byly navzájem výbornými diváky a poskytovaly si vzájemně se studenty-experty z JAMU zpětnou vazbu na diskusních klubech. Pod vedením sympatické mladé „Ejčky" se divadelními inscenacemi zabývala také dětská porota, která ocenila na závěr své favority. Došlo tak k zajímavé konfrontaci představení, která ocenila dětská porota, a představení, jež byly vybrána dospělou porotou. Vlastně nakonec došlo spíše ke shodě než ke konfrontaci. Možná by bylo napřesrok zajímavé dát také dětské porotě hlasovací právo. Rozhodně by to bylo napínavější a k dětské scéně jistě patří hlas také dětské poroty. Ačkoli byla představení na „regionu" inspirativní, nebylo těžké vybrat tři, která postoupí. Vyčlenila se poměrně rychle právě svými různorodými kvalitami-divadelností a silnou atmosférou u Brnkadel, aktuální generační výpovědí Haxny a rytmickým nonsensovým atakem Rousíků. Ačkoliv nechyběl v porotě plodný rozpor a diskuse, nakonec jsme se v míru shodli na výše uvedených třech představeních., přičemž Haxna „přímo" a Brnkadla s Rousíky „do široka". Setkání porotců, našich různých věků, názorů, zkušeností, bylo opravdu šťastné a příjemné. Jarda Provazník se výborně orientoval v různorodých literárních předlohách a ochotně nás prováděl touto stránkou divadelních představeních. Petra Drahanská nápaditě, efektivně a úspěšně řídila diskusní klub s lektory. No a já-Jana Kučerová jsem měla potřebu vedoucím vše raději zopakovat dvakrát a s úsměvem jsem se přela s Jardou o přirozenosti dětského hereckého projevu...rozhodně jsme výborně spolupracovali. A rádi. A to bez nadsázky. Dovolte mi ještě jedno ohlédnutí do minulých let. Jako studentka JAMU jsem se také pracovala jako vedoucí dětských diskusí divadelních přehlídek v SVČ Lužánky a v Ulitě Brně. Kvalita dětských divadelních představení na přehlídkách se určitě zlepšuje, více se experimentuje, inscenace jsou téměř „divadelní". Letos jsme měli možnost vidět experiment s herectvím v celoobličejových maskách v podání divadelního souboru při ZŠ Heyrovského v Brně (inscenace **Setkání**), stínové divadlo **Tři sněhuláci** z DaLS Blučina, „lidovou zpěvohru" se 40 herci na jevišti a živou muzikou **Čertovská pohádka** od Mravenečku ze ZŠ Komenského ve Střelicích, představení **A co jako?** s aktuální sociální tématikou - šikana a sex pod patnáct v podání vítězného souboru Haxna, strašidelný příběh **Chlap a kohout** s poučením a zajímavými prostorovými i zvukovými efekty od DS SMZŠ Rozmarýnová v Brně, poetické představení vonící nonsensem a jednotným rytmem **Jak ruce nechtěly pracovat** divadelní skupiny Rousíci, inscenaci zpracovávající problém šikany ze ZUŠ Vyškov s názvem **R.B.S.**, napínavé dobrodružné horůrky DDS Brnkadla-Přepravka **Hrob ve sklepě** a **Děti na mostě**, alternativní zamyšlení nad stvořením světa a nad hodnotou opravdového přátelství v představeních ZUŠ Veselí na Moravě **O prapočátku a O lodích**. Opravdu pestrá nabídka, co říkáte? Bohužel se stále naráží na to, že představení jsou nedotažená, nejdou do hloubky...zkrátka je na samotnou divadelní práci málo času. O čem to svědčí? Zřejmě o tom, že divadlo nemá stále na našich školách a v povědomí naší společnosti pevné místo. Je mimo školní rozvrhy, většinou ve formě vyplňování volného času, kde je pedagog-režisér finančně nedoceněn. Je to škoda, zároveň ovšem výzva pro nás, čerstvé absolventy divadelní fakulty. A my se té výzvy chytáme, pracujeme a tvoříme, aby podmínky pro tvorbu a divadlo byly na lepší úrovni, aby i se divadlo dostalo co nejblíže veřejnosti, zahlcené médii a „obchoďáky".

Jana Kučerová autorka je Zdravotní klaun a poměrně čerstvá absolventka JAMU

Olomoucký kraj

Krajská přehlídka dětských recitátorů v Olomouci 30. března 2006

Krajské přehlídky dětských recitátorů v Olomouci se už potřetí ujal Leoš Březina z Domu dětí a mládeže Olomouc. Své prostory, ale i organizační síly poskytla Základní umělecká škola Žerotín Olomouc. Jako každý rok mi i letos bylo trochu líto, že vystoupení jednotlivých kategorií probíhají v důsledné izolaci (jen první dvě kategorie jsou spojené), takže se některé děti, ba dokonce ani členové lektorského sboru na přehlídce vůbec nepotkají. Na druhou stranu je ale třeba uznat organizace přehlídky prozrazuje zkušenost pořadatelů a vše probíhá hladce a (snad až zbytečně) rychle. Ke svižnému tempu ale po pravdě řečeno přispívá poměrně nízký počet recitátorů. V první kategorii vystoupily čtyři dívky a tři chlapci. Převažovaly zde kratší, jednodušší rýmované texty (Svěrák, Hanzlík, Hrubín, Šiktanc, Černík ...). Oceněni byli **Iva Kašparová** ze ZŠ Radslavice (Zvířátka a loupežníci), **Petr Zajonc** ze ZŠ Javorník (Hříbek Posměváček) a **Filip Klaban** ze ZŠ Velké Losiny (Detektivní záhada). Ve druhé kategorii bylo o jednu dívku a o jednoho chlapce víc. Texty už byly náročnější a převažovala próza (Nepil, Kolář, Lukešová, Macourek...). Mezi recitátory vyniklo několik dětí vybavených vypravěčským talentem a schopností zaujmout publikum procítěným a dobře hlasově vygradovaným projevem. Na postup na celostátní přehlídku byly navrženy **Michaela Schönová** ze ZŠ Postřelmov (Mariana a Klára) a **Tereza Nesvadbová** ze ZUŠ Žerotín Olomouc (Z deníku kocourka Modroočka). Další ocenění obdrželi **David Hradil** ze ZŠ Javorník (Jak dostal táta nejstrašnější horečku na světě) a **Tereza Králová** ze ZUŠ V. Ambroze Prostějov (O Kateřince a tlustém červeném svetru). Příjemným překvapením u obou kategorií bylo to, že se zde objevili recitátoři ze škol z menších měst. To dokládá, že se i zde s recitátory pracuje, a to mnohdy velmi kvalitně. Na přípravě některých dětských interpretů se společně podílela škola i rodina. Lektorský sbor mladších kategorií pracoval pracoval ve složení Zuzana Nováková, Hana Kresová (obě ZUŠ Žerotín Olomouc) a Tomáš Doležal (SVČ Lužánky Brno). Vystoupení třetí kategorie recitátorů překvapila ve srovnání s minulými roky poměrně vysokou kvalitou. Přesto ne všichni recitátoři věnovali dostatečnou pozornost výběru textu, nebo se v některých případech spolehli pouze na vystižení celkové atmosféry básně či prózy a zanedbali práci na výstavbě textu. Z devíti recitátorů nakonec nejvíce vynikli jediní dva chlapci. Za mimořádný lze označit především výkon **Roberta Kozmíka** ze ZUŠ V. Ambroze Prostějov v nonsensovém textu Jiřího Koláře Slaneček, a to i přes nedbalou výslovnost a zuřivou gestikulaci. Představivost recitátora je totiž tak živá, strhující a nakažlivá, že jí i divák brzy podlehne a propadne se do poetiky nonsensu tak, jak ji Robert kongeniálně sdílí s autorem. V příběhu Rudolfa Křesťana Podí už recitátor nepodal tak vyrovnaný výkon, vyprávění ztrácelo tah a gesta působila samoúčelně. Druhým postupujícím se stal **Jakub Pazdera** ze ZŠ Hájkova Olomouc, jehož vystoupení bylo možná méně jiskřivé, zato velmi suverénní a mimořádně kultivované a přesné. Přesvědčivěji působil z tohoto hlediska úryvek z Těsnohlídkovy Lišky Bystroušky, než příběh Daniely Fischerové Smaragdová a Diamantová. Čestné uznání si z přehlídky za velice pěkný výkon odnesla **Denisa Hrdinová** z NG Zábřeh. Úsměvným osvěžením přehlídky třetí kategorie bylo společné vystoupení tří chlapců z NG Šumperk s pěti texty ze Šibeničních písní Christiana Morgensterna. Přes jisté kouzlo šlo ale bohužel spíš o mechanickou deklamaci než o osobitou interpretaci. Lektorský sbor pracoval ve složení Ivana Němečková, Petra Němečková a Jakub Hulák.

O čtvrté kategorii referuje Jana Křenková: „V kategorii nejstarších bylo pouze osm přihlášených účastníků, z nich dva se nedostavili. Tuto překvapující skutečnost jsme zhodnotili ve prospěch těch, kdo se zúčastnili. Byl čas nejen na kondiční rozcvičku společně s porotou, ale i na věcnou vstupní debatu s prostorem pro dotazy soutěžících. (Podle mne tato chvilka velmi prospěla vzájemnému kontaktu.) Možnost vyslechnout všechny druhé texty byla nesporným ulehčením v rozhodování poroty, pro závěrečné shrnutí bylo k dispozici víc konkrétních příkladů pro vysvětlení závěrů poroty mladým recitátorům. Do celostátního kola byli navrženi: **Lenka Krejčí**, gymnázium Olomouc, s úryvkem prózy I. Procházkové Karolína a básní K. Hlaváčka: Hrál

kdosi na hoboj. Text zpracovala s pochopením, citlivě, přirozeně a s přiměřeným odstupem. **Kryštof Tureček**, ZŠ Hálkova, Olomouc, s úryvkem z prózy P. Suskinda Pan Sommer a básní E. Jandla Přezkoušení gramodesky. V obou žánrově odlišných textech projevil osobitost, posluchače zaujal svou chutí předat text a smyslem pro pointu. Ve srovnání s ostatními recitátory bylo u obou patrno, že i když se přednesu nevěnují dlouho, jedná se o cílevědomou systematickou přípravu. Volba žánrově odlišných textů probíhala v konzultaci s poučeným pedagogem v tom smyslu, že jsou vedeni ke sdělení tématu, jež je pro ně aktuální. Oba se i v druhých textech pokoušejí o interpretaci s osobitostí a chutí k experimentu. K ostatním vystoupením: klíčovým problémem je dramaturgie, jako každý rok. Z vystoupení bylo patrno:

Silný čtenářský zážitek- ale interpretační nezralost.
Snaha ztotožnit se s čtenářským vkusem pedagoga - z toho plynoucí interpretační nejistota, bezradnost.
Podbízivý, nevkusný text. (Jak se k němu vyjádřila okresní porota?)
Kvalitní text, ale bez porozumění jeho obraznosti.“ Lektorský sbor 4. kategorie pracoval ve složení Jana Křenková, Jan Faltýnek a Hana Kotyzová.

Jakub Hulák s použitím podkladů Tomáše Doležala a Jany Křenkové

Region DĚTSKÉ SCÉNY 2006 na Hané

Je pátek 31. března 2006 a v olomouckém Domě dětí a mládeže se koná PODĚS 2006 - regionální postupová přehlídka dětského a mladého divadla. Ve sklepení tohoto domu je to dramatické: stoupá tu voda, na chodbách se už hromadí odtud vynesené věci. Nic to však neubírá na pohodě a slavnostní atmosféře divadelní přehlídky, které se účastní bezmála 70 dětí z 8 souborů z celé Hané (Olomouckého kraje). Úroveň představení je zde různá, v kraji zatím neprobíhají (až na pár výjimek) oblastní předkola a tak se stalo, že zde vedle sebe vystupují začínající i zkušenější soubory, totéž lze tvrdit i o vedoucích těchto dětských divadelních skupin. Je ale velmi dobře, že se tuto krajskou přehlídku podařilo uskutečnit, protože všichni zúčastnění mají tak vhodnou příležitost porovnat své zkušenosti. Ze subjektivního pohledu porotce se mi podařilo vypozorovat tři různé stavy prezentovaných inscenací:

ZUŠ Žerotín: Hrdá Ajše

Tápající dramaturgie - výběr námětu Kandrdásek Přerov (ved.: Ivo Kolařík): **INDICKÉ POHÁDKY** - Vedoucí při výběru vsadil na již hotovou dramatizaci M. Slavíka. Dobře vybaveným aktérům se však ne vždy podařilo najít odpovídající vyobrazení nabídnutých situací, a tak se někdy více „dovypravovalo“ než jednalo. ZŠ Brodek u Přerova (ved.: Milan Vráblík): PERNÍKOVÁ CHALOUPKA - S dětským divadlem začínající mladý učitel se pustil se souborem do slovně vtipného dramatického textu staženého z internetu. Společně s hudbou, složenou jeho kamarádem, se děti - žáci vyšších ročníků základní školy - pokoušejí činoherně i zpěvem v playbacku zahrát parodii na známou pohádku. Doma před vrstevníky na vánoční besídce jim to jistě fungovalo lépe. Před cizím publikem je to však už horší - text, hudba a zatím nepříliš velká vybavenost aktérů se zde moc nepotkává. IV. ZŠ Šumperk (ved.: Eva Šálková): **TADY U NÁS V KOCOURKOVĚ** - vedoucí se pokusila napsat vlastní dramatizaci knihy Kocourkov (J.Hiršal, J. Kolář). sled vybraných klíčový situací je spíše lineární, v některých z nich se dobře vybaveným dívčím aktérkám daří vzbudit v divácích napětí, ale to se pak ztrácí v místech, kde je jejich přirozená akce příliš zahlcena textem. Dobře započatá cesta ZŠ Zábřeh Kopretiny (ved.: Dagmar Hanousková): **KRAUKLIS** - Jako zjevení působí recitační vystoupení čtyř děvčat s básní J. Viidinga, který popisuje vnitřní boj chlapce - skauta váhajícího se přiznat, že vykonal svou malou potřebu, kde neměl. V jejich interpretaci lze spatřovat náznaky nonsensu, ale i jakýsi nadhled nad „starostmi“ kluků. Škoda jen, že zde nabízená dramatičnost zůstává pouze v náznaku. REP Divadlo DDM Mohelnice (ved.: Zuzana Rýznarová): **O HLOUPÝCH ČERTECH A CHYTRÉM ŠEVCI** - Vhodně vybraný text (podle B. M. Kudly napsal P. Šabatka) koresponduje se stávajícím nevelkým vybavením věkově různorodé skupiny dětí. Jednoduše vygradovaný děj a dramatická rozuzlení situací jsou zde někdy až příliš prvoplánová (zdá se, jakoby byl přijat první nápad a další možnosti se nehledaly). Rozhodně je to však dobrá příležitost pro získávání prvních zkušeností s divadlem. DS při ZUŠ V. Ambrose (ved.: Miroslav Ondra): **RODINNÉ POUTO** - Soubor na zkouškách momentálně experimentuje s improvizací, starší žáci ZUŠ tak získávají další specifické divadelní dovednosti. Z těchto pokusů se zrodila i tato inscenace, která je ve svém rámci pojata jako detektivní hra. Stylizace hraní jednotlivých postav i dramatická stavba zůstávají však stále ještě v rovině jisté „nepřipravenosti“. Sklizeň plodů úspěchu ZUŠ Žerotín Olomouc (ved.: Ivana Němečková): **HRDÁ AJŠE** - Původní námět (krymskou legendu) do souboru přinesla vnučka M. Mašatové Markéta. Inscenace je velmi působivá atmosférou navozující iluzi „kruté“ kamenité krymské krajiny, ve které se zrodila i hrdá Ajše. Ta velmi obezřetně hledá naplňující lásku, ale cestu k ní jí komplikuje zraňující krunýř vlastní hrdosti. Výrazové prostředky (výprava, živý zpěv, klarinet, úspornost textu i vhodně zvolená stylizace hereckého projevu) se zde velmi dobře doplňují a drobné významové či symbolické nepřesnosti se jistě odstraní dalším hraním. Q-Kerni (máma:Veronika Kernová): **TAKOVÉ NORMÁLNÍ Q-KERNÍ RÁNO** - Vidíme rodinku - mámu Veroniku, syna Michala (8 let) a dceru Anetu (10 let) - chystající snídani a netrpělivě očekávající příchod zatím ještě spícího tatínka. Toto čekání si krátí rozehráváním básniček K. Černého a M. Černíka. Sledujeme minipříběhy rozehrávané za pomoci nádobí a pochutin nachystaných k snídani. Jejich „uchopení“ je velmi originální a sdělné, posílené dobrou vybaveností obou dětí, jejich spontaneitou a radostí ze hry. Maminka je jim zde oběma vhodným spoluhráčem poskytujícím dětem dostatek prostoru k hraní. Toto nahlédnutí do Q-Kerní ranní kuchyně je opravdu úchvatným divadlem. Porota - lektorský sbor pracující ve složení Alena Palarčíková, Václav Klemens a Tomáš Doležal z těchto inscenací k přímému postupu na celostátní DĚTSKOU SCÉNU 2006 navrhla TAKOVÉ NORMÁLNÍ Q-KERNÍ RÁNO a do širšího výběru pak inscenaci HRDÁ AJŠE. Poděkování patří pořadatelům Domu dětí a mládeže (tř. 17. listopadu, Olomouc) zastoupeného Leošem Březinou a také Sdružení D, zde reprezentované Pavlem Němečkem. Celá akce by se také jistě nemohla uskutečnit bez finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Krajského úřadu Olomouckého kraje. Přejme si, aby i v příštím roce bylo na Hané co sklízet, abychom u toho mohli být klidně i ve větším počtu.

Zrnu divadla napřesrok pevný a vzdorný klíček přeje Tom Doležal.

Moravskoslezský kraj

Velikonoční krajská přehlídka v Ostravě - Dětská scéna 13. a 14. 4. 2006

(Středisko volného času Korunka, Divadelní studio Dividlo, Ostrava - Mariánské Hory)

Zvolený termín jarních svátků a školního volna pro krajskou přehlídku vyvolal nelibost u těch, kdo dali přednost rodinné dovolené před účastí svého dítěte na dětské recitaci. Těm, kdo se zúčastnili, byla nabídnuta možnost prožít volný den ve společenství spřízněných zájemců, mladých recitátorů, jejich rodičů či pedagogů jako jednu z alternativ využití volného svátečního času.

I. kategorie, 12 účastníků: Čestná uznání obdrželi: **Kateřina Kapolková** za pokus o dialogický text, **Tomáš Zelina** za snahu o přesvědčivý přednes. **Tereza Ryšánková** za živý, energický projev. **Jan Novák** za dobře vybraný gradovaný text **Radka Capáková** za přirozený, klidný projev a promyšlenou práci s výrazovými prostředky přednesu (doporučena jako náhradník do národního kola)

Postup do národního kola: **Michaela Macháčková** vystižení poetiky autora, zdařilý pokus o nadsázku, celkově uvolněný projev **Filip Šlapal** , osobitý, zaujatý a přesvědčivý projev, jímž získal pozornost posluchačů

Výběr textů odpovídal možnostem a věku interpretů. U většiny byl patrný vztah k textu, u oceněných i snaha přenést ho na posluchače. Kolovrátkový přednes byl příznakem stále přežívajícího netvořivého přístupu k interpretaci u méně náročných, dlouhých textů (J. Žáček)

II. kategorie, 13 účastníků

Čestná uznání obdrželi: **Karolína Klosová**, osobitý projev, své zaujetí přenesla na diváky. **Šárka Twardziková**, soustředěný přednes, odpovídající jejímu věku, **Karolína Kuňáková**, upřímný pokus sdělit závažné téma, **Ondřej Fischer**, radostný přednes vtipného textu.

Postup do národního kola: **Anna Sumegová**, cenný výběr nepodbízivého textu s nepřehrávanou něžností Anežka Lipusová, dobře vybraný, promyšleně vystavěný text

V II. kategorii se zřetelněji projevuje nejen u oceněných systematická spolupráce interpreta s pedagogem (na výběru textu i volbě prostředků). Nezkušení recitátoři volí „líbivé“ texty a sklouzávají k povrchnosti. (J. Žáček: D´Artagnan)

III. kategorie, 15 účastníků

Čestná uznání obdrželi: **Tereza Pánková** za výborné pochopení vhodně vybrané předlohy, **Jan Šimek** za radostný projev, **Sára Konečná** za pokus o zprostředkování tématu, odpovídajícího věku **Tereza Huczalová** za přirozené ztotožnění s dobře vybraným textem, **Magdaléna Fajtová** za živý, věku přiměřený projev zdánlivě snadné prózy

Postup do národního kola: **Sára Miczová**, (nadprůměrný výkon) přesvědčivě sděluje závažné téma a pro toto zaujetí užívá všechny přirozené prostředky. Zvládla i velký rozsah vybrané ukázky. **Dorota Molín** postupně získávala posluchače vědomým smyslem pro humor a nadsázku, m.j. i přirozenou gestikulací. Doporučujeme neopomíjet držení těla.

V této kategorii došlo k prokazatelnému setkání spíše náhodných recitátorů - začátečníků, s texty pod věkové možnosti (Julian Tuwim:O Řehoři lháři a jeho tetě, Jiří Žáček: Medvěd), nebo výběrem bez hlubšího zamyšlení nad volbou: (Zdeněk Svěrák: Mokré plavky, ale i Vítězslav Nezval: Pohádka o králi a vose), s interprety, kteří spojují dobrý výběr s nabytými dovednostmi.

IV.kategorie: 14 účastníků

Čestné uznání obdržela: **Klára Čížková** (E.A. Poe: Zvony, J. Nohavica: Ladovská zima) odvážný pokus o ztvárnění náročné formy, žánrově odlišný 2.text s vlastním pojetím, kultivované předvedení dvou podob českého jazyka, osobitost projevu (doporučena jako náhradník na národní přehlídku, **Filip Sedlák** (J. Verne: Cesta kolem světa., E. Frynta: Golem) zprostředkování čtenářského zážitku.

Postup na národní přehlídku: **Michal Sedláček** (A. de S. Exupéry: Malý princ, Respiere: Stránka ze sešitu) celkově vyzrálé vystoupení v souladu s fyzickým projevem, pochopení textu a promyšlené užití výrazových prostředků, dovednost hlasové stylizace postav, **Martina Nováková** (H.Weber: Tilly, J.Pelc:Dost) zaujetí pro příběh vyprávěný s nadhledem,výrazně, bez předvádění, s dopadem na posluchače.

Obraz IV. kategorie a dvou typů interpretů dokumentuje dvojí vystoupení s úryvky Malého prince. 1) Pochopení, promyšlenost a adekvátní prostředky ke sdělení. 2) Druhý případ: sázka na osvědčenou předlohu, neporozumění, povrchnost, tzv. líbivost.

Celkové shrnutí: V Ostravě se utváří tradice přehlídky jako pracovně svátečního setkání. V debatách s účastníky se sice opakují obdobné dotazy, ale přibývá i mezi dětmi chuť k oboustranné otevřené debatě. Nejen vysoký počet účastníků, ale i četná ocenění dokumentují úroveň přehlídky celkově. Bez obětavé usilovné práce pořadatelů by nebylo možné. Členové poroty: Josef Bičiště, Adina Bálková, Jana Křenková, Jana Mrlínová

Zpracovala: Jana Křenková

Ostrava 2006

Regionální přehlídky v Ostravě jsem se zúčastnila letos podruhé. Vloni jsem psala o krásném přijetí a péči, které se mi od organizátorů po celou dobu přehlídky dostávalo a o výborné organizaci, pohodové atmosféře. Letos organizátoři vysoko nastavenou laťku dokázali ještě pozvednout. K tomu jim mohu jen gratulovat. A těšit se, že mě pozvou příští rok zase. Vloni mě průběh přehlídky přiměl k úvahám nad dramaturgií, režií, scénografií, vedením dětí k jevištnímu jednání...Letos bych se opakovala, kdybych chtěla použít stejný klíč. Půjdu na to jinak a pokusím se srovnávat loňský a letošní ročník s plným vědomím toho, že je to na nějaké obecně platné závěry přece jen málo. Ty soubory, které jsem měla možnost vidět letos i vloni, mě totiž přivedly na myšlenku několika možná „kategorií“ souborů nebo spíš jejich vedoucích. První skupinu tvoří soubory, jejichž vedoucí patří mezi ty ne moc hezky řečeno „nepoučitelné“. Nemyslím to nijak zle. Prostě mají svůj způsob práce, svůj „inscenační styl“, osvědčuje se jim a ačkoliv se dá mnohé (a opět to stejné) vytknout, nijak se dobře míněné rady lektorského sboru na další inscenaci neprojeví a ani vlastně projevit nemohou. Vloni jsme viděli představení souboru Aničky Ševečkové „Sedmá hlava“ a letos „**Na návštěvě u koček**“ a Slavíkovu úpravu „**Princezny na hrášku**“. Vloni i letos s nepříliš šťastně vyloženými a budovanými situacemi. Vloni jsme viděli představení souboru Ivy Doudové „Tekuté věci máme rádi přeci“ a letos Vyskočilova Kudýše v úpravě vedoucí souboru. A v podstatě lze říci totéž (totéž o ne příliš vyložených a budovaných situacích, vztazích). Síla obou dam (a myslím to naprosto vážně, lepší pojmenování pro tyto dvě noblesní starší dámy, kterých si velice vážím, neumím najít) není v budování jevištního tvaru, ale v důsledné mravenčí práci s dětskými interprety. V kultivaci jejich hlasového a pohybového projevu. Jejich práce má zcela nesporný výchovný dopad na děti v souborech (a jen si zkouším představit, kolik generací to bylo, kolik dětí mělo možnost se s nimi setkat, kolik vychovaly k lásce k divadlu, poezii...). Ale upřímně řečeno - divák se moc nebaví. Dokonce se někdy obtížněji orientuje v dění na jevišti. Právě díky oněm nejasným situacím, vztahům... Další skupinou jsou ti poučitelní. Ale ne vždy se sejdou představy lektorského sboru vyjádřené slovy s představami, která tato slova u vedoucích vyvolají (a které se pak snaží ve své inscenaci realizovat). Vypadá to pak tak, že snaha důsledně (ale podle svých představ) naplnit „přání lektorského sboru“ nevede vůbec k lepšímu. Všichni to dobře známe. Vedoucí se hájí slovy „ale to nám poradila okresní (nebo jiná) porota“. A v lektorském sboru regionální přehlídky sedí někteří její členové, dílem se rdí a dílem se nestačí divit, v co se jejich návrhy nakonec proměnily. Návrhy lektorského sboru, jak a co v již hotové inscenaci změnit, jsou vždycky vstupem na tenký led. Kromě toho, že nemusí být vždy dobře pochopeny a vyloženy (a realizovány), je jejich účelnost možné prověřit až samotnou realizací. A u té lektor není a nemůže už to, co se zdálo - vyřčeno - funkční, korigovat, měnit nebo nakonec odmítnout. Spoléhat na to, že udělá sám vedoucí souboru, není na místě. Většinou se jedná spíše o začínající vedoucí a pro ně může být hlas lektorského sboru „hlas boží“. Tak se zřejmě dobře míněný návrh na posílení role dospělého v pohádce A.Mikulky „**O pokažené válce**“ divadelního souboru Rarášci z Bratříkovic proměnil v nepříliš šťastnou a místy křečovitou kreaci dospělého představitele krále a dokonce, podle slov těch, co „Pokaženou válku“ viděli v předchozím kole, došlo k pozměnění celého vyznění a tématu inscenace. Druhá inscenace souboru, Mikulkova pohádka **O bílé kočičí princezně**, prokázala naopak, že vedoucí souboru Gabriela Bernardová i při své doposud malé divadelní zkušenosti a v podmínkách doslova domáckých (doslova, protože většinou soubor zkouší u vedoucí v bytě) dokáže vystavět jevištní situace a vztahy. I když mnohdy ještě tu a tam zůstanou hlavně nejmladšími dětmi nenaplněny, pro diváky jsou tyto drobné nedostatky vyváženy působivým kouzlem bezprostředního dětského projevu. A Gabriela Bernardová (soudě podle velmi příjemného rozhovoru s lektorským sborem) bude patřit k vedoucím, které jejich vlastní „divadelní cit“ řadí mezi ty poučitelné, mezi ty vzácné případy, kdy nastane vzájemné porozumění mezi lektorským sborem a vedoucím a v dalším ročníku nebo od jednoho postupového kola k dalšímu se lektor raduje, když vidí, „že to mělo smysl“. K těmto souborům bych zařadila i divadelní soubor Magnetík, o.s. Magnet při DDM Bruntál. Pochopila jsem, že návrhy lektorského sboru se projevily zejména ve scénografickém řešení. To je ovšem tím, co bych na inscenaci ocenila nejvíc (méně už dramaturgii - jinak zábavné a živé představení trpí nečitelností základního příběhu a nevyvážeností jednotlivých epizod). Konečně jednou vtipná a funkční práce s kostýmem! Je alespoň na co se dívat, když už příběh pokulhává. Další skupinou jsou ti dobří, opravdu dobří vedoucí, kterým se daří v určitém žánru, stylu a kteří se přesto rozhodli tuto pevnou, prozkoumanou a zvládnutou půdu opustit a vydat se na nejistou a vratkou cestu nového hledání. A, lidově řečeno, ošklivě si naběhnou. Ale v divadle hraném dětmi by nemělo být zlatým pravidlem „ševče drž se svého kopyta“. Ceněno by naopak mělo být ono hledačství, riskování, posouvání vlastních hranic i za cenu toho, že se napoprvé nepodaří. Lektorský sbor má v takových případech úlohu jen zdánlivě obtížnou. Tihle riskující hledači bývají natolik profesionálové, že umějí přijmout kritiku, dokonce ji vyžadují a jsou schopni z takové diskuse vytěžit maximum pro svou další práci, další hledání a další riskování. Obtížněji ovšem přijímají kritiku, jedná-li se o tzv. závažné současné téma. Jakoby sám fakt, že se jím s dětmi zabývali a pokusili je z jeviště sdělit, jaksi ospravedlňoval všechny nedostatky. Vedoucí Katka Kuchnová po loňské slibné inscenaci „Ferda mravenec“ sáhla letos do zcela jiného žánru. Pokus o autorskou inscenaci, založenou spíše na pohybovém ztvárnění podloženém nepříliš šťastně volenou hudbou, přinesl nejasný příběh, nejasné téma, nejasné symboly a znaky (cituji ze svých chaotických poznámek, zapsaných v přítmí hlediště v průběhu představení: Hudba!!! Kdo je ta v té hnědé vestě? Proč chce láska někam patřit? Co se jí stalo? Kdo je ten průvodce? Aha! Asi čas!...). Přesto je potřeba ocenit právě pokus samotný. Děti vyrostly z „Ferdů“ a začaly se zajímat o vážnější témata. Vedoucí Kateřina Kuchnová se jim pokusila vyjít vstříc. Že to napoprvé nevyšlo, že „sousto bylo příliš velké“ pro malou zkušenost vedoucí, to je běžné. Hledání a riskování v divadle hraném dětmi myslím zase tak běžné není. A to je potřeba ocenit. Navíc z diskuse s vedoucí mám pocit, že patří k těm poučitelným a že se můžeme těšit na její další inscenace. Zkušená Marcela Kovaříkova se souborem Temperka z Třince oslnila vloni nejen regionální lektorský sbor, ale i osazenstvo Národní přehlídky vtipnou, živou, interprety vynikajícím způsobem zvládnutou

pohádkou „Hadí nožky“. I jí se stalo, že soubor vyrostl z hadích nožek a vedoucí hledala téma věku a zájmům dětí bližší. Jedná se o téma nesporně důležité, bohužel nejspíš mezi dětmi všudypřítomné a rovněž bohužel často už poněkud zprofanované, téma šikany. Text Olgy Hejné „Sami chytří“ byl inspirací pro Magdalenu Frydrychovou k napsání dramatického textu „**Krabičkoví motýli**“. Nemá smysl srovnávat původní povídku s textem inscenace, i když některé motivy, organicky začleněné v původní povídce, „přešly“ do inscenace bez zcela zřetelné a logické vazby na odehrávající se příběh. A kdo povídku nezná, zjevně nepochopí. Příběh inscenace je zařazen do prostředí panelákového sídliště. To samo o sobě činí potíže kultivovaným dětem ze souboru. Těžko se mohou vžít do mnohem drsnějšího, tvrdšího, hrubějšího chování dětí, o nichž inscenace pojednává, do motivů tohoto chování, do ostře vyhrocených konfliktů, které přináší. Opomenu nepříliš dobře vystavěný příběh, nejasnosti ve vztazích a motivech postav, které jsou dány už samotným textem. I to, co text nabízí, se nepodařilo interprety naplnit. A nemyslím si, že by pro to nebyly děti jako interpreti dostatečně disponované. Skoro jakoby se zdálo, že vedoucí souboru (spíše než děti samotné, ty pravděpodobně budou mít s takovým chováním své zkušenosti, ovšem spíše jako terč takového jednání než jako jeho původci), vlastně nemůže uvěřit tomu, že se tak mohou děti chovat. Tedy v jistém slova smyslu ano - ty „ostatní“ k dětem z jejího souboru. To je i hlavním tématem inscenace. Šikanován je někdo, kdo se vymyká, kdo je kultivovanější, poetičtější, citlivější... Z tohoto pohledu je text napsán, z tohoto pohledu je téma nahlíženo a z tohoto pohledu je inscenace vystavěna. Nepodařilo se ale v inscenaci ukázat dosti věrohodně tu „druhou“ stranu, ty, kterým takoví mezi nimi vadí, ty, kteří po takových „jdou“. Všichni jsou v podstatě stejně kultivovaní, stejně citliví. Ne ve slovech a činech (i když i slovník drsných sídlištních dětí na jevišti ve srovnání s těmi skutečným není možné považovat za jiný než kultivovaný), ale především v odhalení a sdělení vztahů a motivací postav. Přirozenému projevu dětí navíc nepomáhá, ale spíše škodí, prázdná scéna. Dovolím si poznámku: středisko volného času Labyrint, které dobře znám, se nachází v takovém panelákovém sídlišti. Lze snadno odpozorovat, jak se ta část dětí, o nichž se hraje, chová, mluví, ale také to, že všechny děti pro své hry, debaty, poflakování...vyhledávají místa, kde se dá na něco sednout, po něčem lozit, houpat se, opírat... Řešením scény dětem Marcela Kovaříková už tak úkol nad jejich síly ještě ztížila. Vytknout by se inscenaci ještě dalo mnohé. O něčem ale svědčí už jen to, že jsem se, jak vidím, o ní rozepsala nejvíc. Rozhodně nepatří k inscenacím, jejichž hodnocení lze shrnout do jedné věty (ať už pochvalné nebo odsuzující). Patří naopak k těm, které vyvolávají otázky, které trápí každého, kdo to myslí s divadlem hraným dětmi vážně. Jak na to? Jak sdělit skutečně závažné téma? Jak vyhovět potřebám dětí, o takových tématech hrát a nepostavit je přitom před úkol nad jejich síly? Nevím. Vzpomínám na Střepinky Soni Pavelkové a jsem si jistá, že to jde. Ale recept na to není. Chci jen ještě vyslovit dík a obdiv Marcele Kovaříkové za to, že se nedržela svého „kopyta hadích nožek“ a že se pokusila. Napoprvé ne příliš úspěšně, ale protože je jednou z těch poučitelných a vnímavých vedoucích, může se to podařit příště. A pak jsou případy, které neumím nazvat jinak než zjevení. Vedoucí nepoznamenaný dramatickou výchovou, naprostý laik a nadšenec (nebo naopak divadelní profesionál) se objeví na přehlídce s inscenací, která se vymyká všemu, co je na přehlídkách regionální úrovně obvyklé. Je-li to naprostý „propadák“, je práce lektorského sboru jednodušší. Stane se ale, že ačkoliv jsou porušeny snad všechny principy a zásady divadla hraného dětmi a je hodně co vytýkat, lektorský sbor a téměř všichni diváci (snad jen s výjimkou některých vedoucích) se báječně baví. Co s tím? Mezi ty jasné „propadáky“ patřila inscenace balady K.J.Erbena „**Vrba**“ Biskupského gymnázia z Ostravy Zábřehu. V podtitulu nazvaná „Kolektivní interpretace klasické balady se třemi loutkami“. Byl to případ, se kterým se kupodivu přes všechny kurzy, semináře, pracně budované povědomí o divadelní práci s dětmi a mládeží stále ještě setkáváme, většinou ale ne na regionálních přehlídkách. Loutky jsou statické, nefunkční (jejich funkcí je snad jen to, že zakrývají interprety), sborová recitace se rozpadává, naštěstí vše netrvá příliš dlouho. O mnohém svědčí i to, že není s kým o představení diskutovat, protože vedoucí někam spěchala a k rozpravě s lektorským sborem se nedostavila. S jinými „zjeveními“ ostravské přehlídky se už tak snadno nevypořádám. Jan Ražnok a soubor Malá monstra s inscenací „**Pohádka**“ k takovým zjevením nepochybně patřil. Vedoucí souboru - snad student, snad absolvent olomoucké divadelní vědy - ponechal zřejmě dětem naprostou volnost. Pohádku pravděpodobně vymýšlel sám s dětmi. Tak je to alespoň uvedeno v programu: Jan Ražnok + Malá monstra. Ovšem od studenta nebo absolventa divadelní vědy bych očekávala daleko výraznější práci s příběhem, jeho vnitřní logikou, s výstavbou jednotlivých situací. To ale může být dáno tím, že z celého představení byla cítit volnost, kterou dětem nabídl a mnoho neomezoval. Zatímco příběh tím nesporně utrpěl, výkony dětí nikoliv. Nespoutaná radostná hra (ovšem někdy hraničící až s exhibicí, i když vcelku sympatickou a ne nepříjemnou), pocit, že ti na jevišti se skutečně baví a baví se hlavně tím, že baví diváky, to učinilo z představení skutečně zážitek. Ale dlužno dodat, že rozporuplný. I nám všem, kteří jsme si museli přiznat, že jsme se konečně docela dobře bavili, je jasné, že se jednalo o inscenaci docela problematickou. Citelný odpor pak bylo znát mezi některými vedoucími souborů. A i překvapení nad tím, že se dětem, procházejícím dramatickou výchovou a kultivovaným v dětských souborech, představení líbilo. Tady asi vše ukáže čas. Zda mladý vedoucí bude v práci se souborem pokračovat, zda se mu podaří „zkrotit“ - sebe, příběh, děti... tak, aby zůstala zachována spontaneita, přirozenost, nefalšovaná hravost a divadelně a i výchovně se vyvíjela práce v souboru. Nikam se mi nepodařilo zařadit inscenaci souboru z Fulneku „**O princezně Solimánské**“. Nemám srovnání. Soubor jsme viděla letos poprvé, představení se vyznačovalo celou řadou nedovedností (dramaturgických, režijních, scénografických, interpretačních...), ale ne zase natolik, aby mohlo být tím špatným „zjevením“. Z rozhovoru s vedoucí souboru Blankou Kusou se jen mohu domnívat, že by mohla patřit mezi ty chápající a poučitelné. Nejsem si jista, zda nedostatky inscenace jsou nedostatkem „divadelního citu“. Netroufám si říci, zda chybí onen cit a nebo „jen“ znalost řemesla. Na závěr jsem si nechala inscenaci „**Otesánek**“ souboru Štěk z Opavy a vedoucího Daniela Kollmanna, kterou lektorský sbor nakonec navrhl k postupu na Národní přehlídku. Důvodem není navrhovaný postup, ale to, že je jaksi nezařaditelná pouze do některé z uvedených kategorií. Daniel Kollmann byl a je zjevení, patří mezi poučitelné i nepoučitelné (a těžko říci, že jedno z toho je jednoznačně dobře a jedno špatně), nespokojuje se s osvědčeným inscenačním stylem a když o tom tak přemýšlím, kdo ví, čeho se od něj ještě nadějeme. Neviděla jsem osobně jeho seriálová představení (seriálová proto, že, jak jsem pochopila z vyprávění, nebylo jedno, ale několik) o rodině Slimáčkových (nebo tak nějak, nevím, zachytila-li jsem jméno správně). Osobně jsem vloni viděla „Sněhurku a trpajzlíky“, podbízivé prvoplánově vtipné (s vtipy vysílanými přímo do jeviště stylem televizních bavičů, kdy je vtip servírován zároveň jako pobídka k bouřlivé divácké reakci) představení. Do kategorie „zjevení“ bych tedy soubor zařadila za loňský rok díky této nevkusné a nepříjemné „televizní“ podívané. Za „zjevení“ bych letos považovala zcela nečekaný obrat k vkusné a příjemné inscenaci Otesánka. Osobně jsem se vloni s vedoucím souboru setkala při debatě s lektorským sborem a měla jsem dojem, že sice ví, o čem je řeč, ale že bude stejně patřit mezi ty nepoučitelné. V něčem se poučil oním způsobem, nad kterým lektorský sbor, který ona doporučení dával, jenom žasne. Mám teď na mysli klasický případ „dvorečku“, neboli hrajících si dětí. Svižná a vtipně inscenovaná pohádka je neúměrně zatížena expozicí, která nám sděluje, že si na to budou děti hrát (jak je to přece v dramatické výchově zvykem). Zároveň ale „dramaticko výchovná“ expozice dává prostor k jakési aktualizaci nebo dokonce komunálním vtípkům (což je nejspíš pozůstatek přístupu, kterým se vyznačovalo loňské představení). Nevím. Lektorský sbor nakonec usoudil, že bez oné dramaticko výchovné (a televizně vtipné zároveň) expozice, je samotná pohádka o Otesánkovi docela živým, působivým, dobře režijně, dramaturgicky, scénograficky i interpretačně zvládnutým představením. Jen si kladu otázku, zda je skutečně krokem na cestě blíž k dobrému divadlu nebo zda se od vedoucího souboru dočkáme ještě nějakého dalšího nečekaného divadelního zvratu. Netroufám si předvídat. Ani to, co bez expozice a s mírnými doporučeními lektorského sboru nakonec z inscenace vzniklo a co diváci na Národní přehlídce v Trutnově uvidí. Nakonec si dovolím ještě jednu úvahu. Jde o tohle: jak to, že některá představení se setkají s velkým dívčím ohlasem bez ohledu na věk diváků (tedy u vrstevníků hrajících dětí stejně jako u dospělých), jak to, že některá se docela líbí dospělým, ale na vrstevníky nezabírají, jak to, že některá představení jakoby splňují všechna kriteria na divadlo hrané dětmi, ale divácky jsou spíše neúspěšná, jak to, že se v některých inscenacích setkáme s řadou prohřešků proti tradovaným požadavkům na divadlo hrané dětmi a přesto se diváci (včetně lektorského sboru) baví? Vědoma si nebezpečného zjednodušení, nacházím částečně odpověď v rozlišení hrát pro diváky a hrát před diváky. Pak se ovšem stane, že se velmi kultivované, čisté představení setká se zájmem dospělých (ale není to divácký zážitek v pravém slova smyslu, spíše jen obdiv na tím, jak jsou děti dobře vybavené, jak je inscenace vystavěná), ale s naprostým nezájmem vrstevníků (koho by bavilo, dívat se jen na to, co jiní vrstevníci umí). Hraje se před diváky a ukazuje se právě jen to, jak jsou děti dobře vybavené... Vedle toho inscenace i na pomezí dobrého vkusu pobaví jak dospělé, tak i vrstevníky, nejspíš právě proto, že se hraje pro ně (i když někdy i podbízivě). Osobně dávám přednost diváckému zážitku, hodnocení kvality takového představení je pak více méně záležitostí osobního divadelního názoru, vkusu. Podmínkou vzniku takové divácky fungující inscenace je pak, řekla bych, „inscenátorská představivost“ vedoucího souboru. Myslím tím schopnost představit si nejen dění na jevišti, ale současně i „dění“ v hledišti, které vyvolá. Myslím tím jeho schopnost připravit děti nejen na kultivovaný a přirozený jevištní projev, ale na kultivovanou a přirozenou komunikaci s diváky. V divadle hraném dětmi vzniklo pár takových nezapomenutelných počinů, které jsou připomínány jako důkaz toho, že je to možné. Vždycky ale za takovou inscenací stála mimořádná talentovaná osobnost, ale současně vzdělaná a znalá divadelního řemesla. Mimořádný člověk, umělec, pedagog. Byli bychom bláhoví, kdybychom očekávali takovou úroveň jako běžný jev v divadle hraném dětmi. Co dělat s tím, když chybí vedoucímu talent, cit pro divadlo? Nemyslím si ale, že by všichni, kterým se zatím příliš nedaří, byli prostě jen netalentovaní. Při debatách s vedoucími se příliš často setkávám s naprostou neznalostí divadla. Slova jako situace, role, postava, konflikt jsou používána a chápána jen tak, jak „jedna paní povídala“, chybí jakákoliv potřeba zajímat se o divadelní teorii a historii, o divadelní, řekněme, „řemeslo“. Naopak je dost těch, kteří cítí potřebu zabývat se tím, čemu se říká dramatická výchova. Jde o nepochybně důležitou důkladnou práci s tématem, předlohou, pochopením postav, kultivací a rozvíjení hlasu a pohybu atd. atd. Bez divadelních znalostí a dovedností pak ale paradoxně tato práce vede někdy právě k hraní před diváky, uzavírá se sama do sebe, nesděluje, nekomunikuje. K onomu dívejte se, jak jsou ty děti vybavené, kultivované, přistupuje ještě a jakými vážnými tématy se zabývají. Jenže o nich nesdělují divákům. Nechci dál zbytečně rozvíjet ono „před a pro“. Snad někdy jindy. Určitě by za pozornost stála i podobná úvaha o hraní si před a hraní si pro. Osobně přistupuji i jako člen lektorského sboru ke každému představení především jako divák (tedy alespoň se o to snažím). „Před diváky“ a „pro diváky“ mi pomáhá dobrat se skrze svůj divácký zážitek ke kladům a problémům inscenace. Osobně jsem raději, hrálo-li se pro i se spoustou chyb a prohřešků divadelních a možná i pedagogických (ty se alespoň zčásti dají zvládnout, bude-li se chtít vedoucí učit divadlu a práci s dětmi), než když se hraje přede mnou. Prostě mě to jako diváka (ale i jako lektora) moc nebaví, i když jako lektor uznávám, že se často jedná o velmi dobrou výchovnou a vzdělávací práci, jenže spíše v oblasti sociálně komunikační a osobnostní než divadelní, spíše směřovanou dovnitř souboru, k jeho členům, než ven, k divákům. Proto jsem se jako člen lektorského sboru na regionální přehlídce v Ostravě ráda podepsala pod návrh k postupu pro inscenaci „Otesánek“ souboru Štěk z Opavy. Je to představení pro diváky. A posun, který vedoucí souboru Daniel Kollmann udělal od loňského roku je, alespoň velmi doufám, projevem snahy učit se divadlu a práci s dětmi.

Silva Macková

DS 2006 - sólisté, Uherské Hradiště 25. 4. 2006

Letošní přehlídka probíhala opět v prostorách Reduty, potěšitelný byl velký počet účastníků, hodnotily dva lektorské sbory. Dobrou tradicí je zde forma odměny oceněných - poukázky na knižní odměnu, kterou si podle svého uvážení mohou účastníci vybrat v místním knihkupectví.

I. kategorie Zúčastnilo se 11 recitátorů. Až na jednu výjimku (veršovaná Červená Karkulka) jsme slyšeli vhodně vybrané texty, většinou osvědčené, ale pro děti stále lákavé. (autoři M. Lukešová, A. A. Milne, P. Šrut, F.M.Jirous, G. Sempé, D. Radovič, jen jednou J. Žáček). Zaujal Vlk naruby (J. Kolář, J. Hiršal). Díky dobré dramaturgii a nastolené atmosféře byly děti přirozené, v mnohem menší míře se vyskytovaly tradiční nešvary kolovrátkového přednesu či hraná „roztomilost". Porota byla tolerantní k drobným i větším nedostatkům v řeči , byla-li jinak patrná celková práce na textu a udělila pět čestných uznání: **N. Vrtíková** (Jakub a babí léto), **J. Stoklasová** (Ptala se Františky Marta) **A. Malušová** (Vlk naruby), **D. Prosecký** (Kolo), **D. Šmíd** (Modrý zajíc)

IV. kategorie Bylo přihlášeno a zúčastnilo se 17 recitátorů. U většiny byla prokazatelná (a možno považovat za příznačné pro letošní průběh) svědomitá příprava. Jak v hledání textů, tak v hledání prostředků k vyjádření. Neslyšeli jsme povrchní text, neviděli „líbivé" předvádění. S účastníky jsme hovořili o odkrývání tématu, o volbě textu vzhledem k individuálním interpretačním zkušenostem i v porovnání s typem interpreta. Upozornili jsme na odlišnost přednesu volného verše a prózy. Vzhledem k celkové vyrovnanosti výkonů třetina účastníků uplatnila i druhé texty. Nemýlím-li se, průběh přehlídky měl charakter setkání zájemců o tento druh zájmové činnosti. Čestná uznání: **Petr Žlebek** (Happy babička, Medová léta), **Petra Fojtů** (Láska a dělové koule, J. Prévert: Sen), Postup do celostátního kola: **Dína Gočáltovská** (Balada o polce) - výborně zvládnutý přednes klasického textu **Z. Gregůrková** (K.Sidonová: Syn stromu) - vypravuje, sděluje téma, pracuje s hlasem, velmi dobrá kultura řeči)

I.a IV. kategorii hodnotili Jaroslav Dejl, Jana Křenková, Roman Švehlík

zpracovala J. Křenková

SETKÁNÍ dětí v Uherském Hradišti dne 26.dubna 2006 u příležitosti krajské přehlídky sólových recitátorů v rámci Dětské scény uskutečněné pod souhrnným názvem divadelních aktivit Žebřiňák. Organizaci vzal na svá bedra Dům dětí a mládeže v Uh.Hradišti, obsahovou a společenskou náplň opatřil Mgr.Stanislav Nemrava, ředitel ZUŠ Uherské Hradiště.

Název následujícího hodnocení jsme zvolili z několika důvodů. Za prvé proto, že šlo o setkání dvou kategorií sólových recitátorů /přesněji 2.a 3.kategorie/, dále proto, že bychom chtěli poukázat na princip, který je východiskem práce pedagogů, rodičů při přípravě dětí na vrcholnou přehlídku. Ke konci úvahy připojíme návrh k jejich setkání na prozatím nevyhlášeném semináři.

SETKÁNÍ S AUTOREM /autory/. Kdo nezná váhu slov, ten nemůže znát lidi /Konfucius/ Ať již člověk svého života užívá krátce či dlouze, má mít požitek ze svého života, A to nejlepší, co je v něm, má předat druhým /Herder/

Pro 2.a 3.kategorii považujeme osobní setkání s autorem a rozhovor o knize, kterou napsal, za svrchovaně prospěšné. Hovoříme-li o osobním setkání, máme na mysli seznámení se s portrétem autora doplněným informacemi, jako že žije v Česku nebo v Africe, možná v Dánsku nebo jinde, že píše pro děti básně nebo celé romány.Je příjemné zjištění, že dítě ví o „svém" autorovi co nejvíce/bez ohledu na to, zda je to Prévert, Mikulka, Krylov nebo Aškenázy či Macourek/.Naším přáním by bylo zjištění, že se ví také o nových knihách pro děti, které píší a vydávají různá nakladatelství a píší známí i méně známí autoři /např.Viola Fischerová, Arnošt Goldflam, Petr Sís/.Zkusíme vyhledat další knihy, které lákají děti ve věku 10 -15 let, tj.knihy se čtením o přírodě, cestopisná a dobrodružná vyprávění, nevylučujeme zájem o pohádky a lidovou poezii.

SETKÁNÍ S KNIHOU /textem/. Mluvil jsem tuhle s červotočem, jenže už nevím přesně o čem a taky přesně nevím proč a jestli to byl červotoč /Emanuel Frynta/ Všude kvetou květiny pro toho, kdo je chce vidět /H.Matisse/

Dáváme přednost poznání celého dílka, nejméně celé knihy. Nestačí dětem pohlazení v podobě vět vytržených z kontextu básně, básnické sbírky , povídky nebo románu. Předpokládá to mít dostatek času, mít k dispozici celou knihu, abychom si mohli prohlédnout ilustrace, abychom si mohli touto cestou ujasnit poetiku autora, prozkoumat kompozici skladby, rozhodnout se , jak svůj prožitek uložit do přednesu.

SETKÁNÍ S HRDINOU /v básni nebo próze/. Zima, zima, můj Pepíčku. Kdyby byla peřina! Zatoč ty se, hochu milej, zatoč ty se do sena.

Já do sena nepolezu, lidi by se vysmáli, že jsem přines na kabátě šítu vovesný slámy! /Emanuel Frynta/

Báseň je osobní výpověď. Pro dítě je to možnost prověřit si svůj vztah ke světu , k druhým lidem , k samému sobě a vyslovit jej nahlas „pro" své vrstevníky nebo rodiče/"pro někoho"znamená nabídnout klíč k novému obsahu sdělení , někdy i objevnému /. Totéž to platí o volbě příběhu z prozaického díla. V obou volbách je to jako se stavbou domu:ať děláme co děláme, vždy je a bude stavba nedokončená , a proto ji znovu a znovu s dětmi promýšlíme. Ať to tak zůstane.

SETKÁNÍ LEKTORŮ S PEDAGOGY, RODIČI A DĚTMI /návrh/. Krásný je život, uděláme-li něco dobrého nebo spravedlivého /F.M.Dostojevskij/

Co udělat v zájmu obohacení dětí, které se věnují přednesu v tak velkém počtu /dnes jich bylo ve jmenovaných dvou kategorií 27/. V každém případě je více jak potřebné prodiskutovat vše, s čím se setkáváme ve všech kolech přehlídky dětského přednesu a co ne vždy odpovídá působivému přednesu a nezapomenutelnému sdělení. K tomu směřuje naše dnešní výzva:nabídnout „dospělákům" poradu de rerum poetica, tedy o věcech práce s dětmi.Samozřejmě nabídku adresovat těm, kdo o to stojí.Co bychom si mohli objasnit/např. ve třech setkáních po dvou hodinách/? Jak hledat s dětmi texty k přednesu/s nabídkou rozsahu nové dětské literatury/.Jak pracovat na textu, aby byl přednes potěšením pro děti a významným sdělením pro vrstevníky i dospěláky. Jak vystihnout poetiku textu? Jak opatřit to, že dítě bude přesvědčeno, že sděluje něco moc důležitého o lišce, která napálila medvídky, o zloději, který zaskočil za nepřítomnou maminku a získal si plnou důvěru dítěte, o tom jak dospělí jsou někdy nezodpovědní a co trápení to přináší, o přátelství a lásce jako přirozené touze, o malé malířce, která ne a ne namalovat maminku, poněvadž ona je tak hezká. Samozřejmě také by se mluvilo o odpovědnosti těch, kteří předkládají texty lektorskému sboru texty bez uvedení autora, bez názvu knihy nebo básně, bez uvedení svého jména, /pokud to nemá být hádanka pro lektory/.Také by se hovořilo o tom, jak volit oba předepsané texty , aby děti měly zvláště ve vyšších kategoriích možnost představit rozsah a hloubku i barevnost svých myšlenek, hlasu a představit celou paletu svého umění.

ZÁVĚREČNÁ POZNÁMKA S PŘÁNÍM I BLAHOPŘÁNÍM

Čtyři kapitolky naší reflexe pod názvem SETKÁNÍ jsou výsledkem zamyšlení nad ukončenou přehlídkou. Jejím cílem nebylo upozornit na to, co se nedaří. Spíše chtěla mezi řádky důrazněji/poněvadž pozitivně/poukázat na to, co je nutné dělat, jestliže si přejeme, aby se na příští Dětské scéně sešlo tolik dětských tváří jako letos. Dále toto zamyšlení spojujeme s poděkováním učitelům a rodičům, kteří neumdlévají v úsilí ponoukat děti k této ušlechtilé náplni volného času, všem, kdo obětuje spoustu času i umu k podpoře každého dítěte, které projeví zájem. Blahopřejeme touto cestou postupujícím do celostátního kola, konkrétně recitátorům **Karlu Vůjtkovi, Antonínu Zatloukalovi** ze II. kategorie a **Barboře Hudákové** a **Barboře Goldmannové** ze III. kategorie. S jejich prací se určitě veřejnost seznámí, stojí to za to.

27.4.2006

PhDr. Jiří Pelán, DIFA JAMU Brno

Zpráva o Dětské scéně v Uherském Hradišti

1. Přehlídka se nekonala 30.března 2006 mělo Uherské Hradiště navštívit devět dětských souborů a dostavili se pouze Vydatný déšť, Povodňová aktivita a Vzedmutá Morava. Všechno se ruší.

2. Přehlídka se konala Ráno 19.dubna nebyla po dešti ani památka, zkrocená Morava si tiše broukala ve svých březích a na jevištích v Orlovně a v sálu ZUŠ připravovaly na svá představení soubory Modrý kabaret Ostrava, Loutka Uherské Hradiště, BUBU Vsetín, Strašuláci Kunovice, Recitační soubor Gymnázia Kroměříž, Poškoláček z Bystřice pod Hostýnem, ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm, TheatroMedloBambini a zahraniční host z Bánovcov nad Bebravou - soubor Mlatba.

3. Loutky? Loutky Autorem pohádky Jak Kašpárek přenocoval u Ježibaby je Jaroslav Průcha. Soubor Loutka od vedením Marie Kellerové připojil k původnímu textu jakousi předehru - pohádku Boudo, budko... Klasické divadlo s marionetami, které vyrobily samy děti. V pohádce O zeleném prasátku maďarského autora Bély Horgase v podání souboru BUBU Vsetín (vedoucí Barbora Dohnálková) se marionety neobjevily, ale diváci mohli spatřit papírové plošné loutky (prasátka, ježek), maňásky (loupežníci) a naddimenzované panáky (komentátoři děje). A především - humor, nadsázku, zajímavou práci s loutkami a nefalšované potěšení z hraní.

4. Recitace Jako vedoucí souboru Gymnázia Kroměříž je uváděna profesorka Irena Procházková, ale recitační pásmo z textů Emanuela Frynty Život je pes je samostatnou prací dětí, vedených starší spolužačkou. Podařilo se jim šťastně posunout Fryntovy hravé texty do svého pubertálního revoltujícího světa.

BUBU: O zeleném prasátku

5. Adaptace literární předlohy Vedle již zmíněného představení O zeleném prasátku se o adaptaci literární předlohy pokusil i Modrý Kabaret Ostrava, který se z časových důvodů nemohl zúčastnit ostravské přehlídky (vedoucí Jana Štrbová). V inscenaci s názvem Pipi aneb mundus inversus se na jevišti objevili Pipi, Anička a Tomík i Pan Nilson, provázení početnou skupinou dětí, které vstupovaly do nejrůznějších rolí. Dosti obsáhlá předloha se skládá z velkého množství epizod a hledání ústředního motivu se souboru podařilo jen zčásti. Strašuláci z Kunovic nezapřou, že jejich vedoucí je mimo jiné i výtvarník. Tři italské pohádky Jana Vladislava O hodné babičce a zlé mouše, jak zahubily celé království, O třech husičkách, jak jely na svatbu a O strýci vlkovi a mlsné Kateřině stojí na pomezí recitačního divadelního vystoupení. Sborový přednes a rytmizace textu, stylizované pohyby, zajímavé výtvarné nápady (husí klobouky, „kuchyňské“ rekvizity). Tulácká pohádka Karla Čapka patří k těm méně známým. Paní, která honí svůj klobouk projde celý svět a setkává se s nejrůznějšími národy a pronárody. Soubor ze ZUŠ Z Rožnova pod Radhoštěm vedený Lucií Štěpánkovou rozehrál, většinou zdařile, drobné etudy spojené ústřední postavou.

6. Vlastní tvorba Věra Dresnerová se souborem Poškoláček přichází každoročně s vlastním textem, většinou psaným ve verších, Pohádka Bambulova svízel o trpaslíkovi, který kvůli lásce k víle touží vyrůst, spojuje známe pohádkové motivy v nový příběh. Zajímavé na souboru je především to, že jej tvoří tzv. problémové děti. Soubor TheatroMedloBambini, vedený Janou Chaloupkovou je téměř třicet dětí z malé vesničky Medlovice. Představení bylo původně určeno pro místní oslavu vánočních svátků. Jde v podstatě o revue, jde jsou krátké výstupy a písně spojeny ústředním motivem - pátráním dvojice reportérů po tom, kdo jsou ti záhadní Santové. Diváci se dozví zajímavé podrobnosti o oslavách Vánoc v různých zemích světa.

7. (Zahraniční) host Zuza Šantavá je dívka odsouzená za čarodějnictví. Mlatba z Bánovcou nad Bebravou přistoupila k tomuto stále aktuálnímu tématu - pronásledování odlišných jedinců s až mystickým zápalem, míší biblické motivy, folklórní prvky a současný taneční projev v zajímavou a provokující kompozici. 8. A co na to porota? Porota ve složení Jaroslav Dejl (předseda), Petr Hoffmann a Hana Nemravová nominovala na přehlídku Dětská scéna představení **O zeleném prasátku** a do širšího výběru doporučila pohádku **O hodné babičce a zlé mouše**. Dlouze se hovořilo o školním a sousedském divadle, o rozehrávání akcí v textu pouze naznačených, o scénografii, o práci s hudbou...

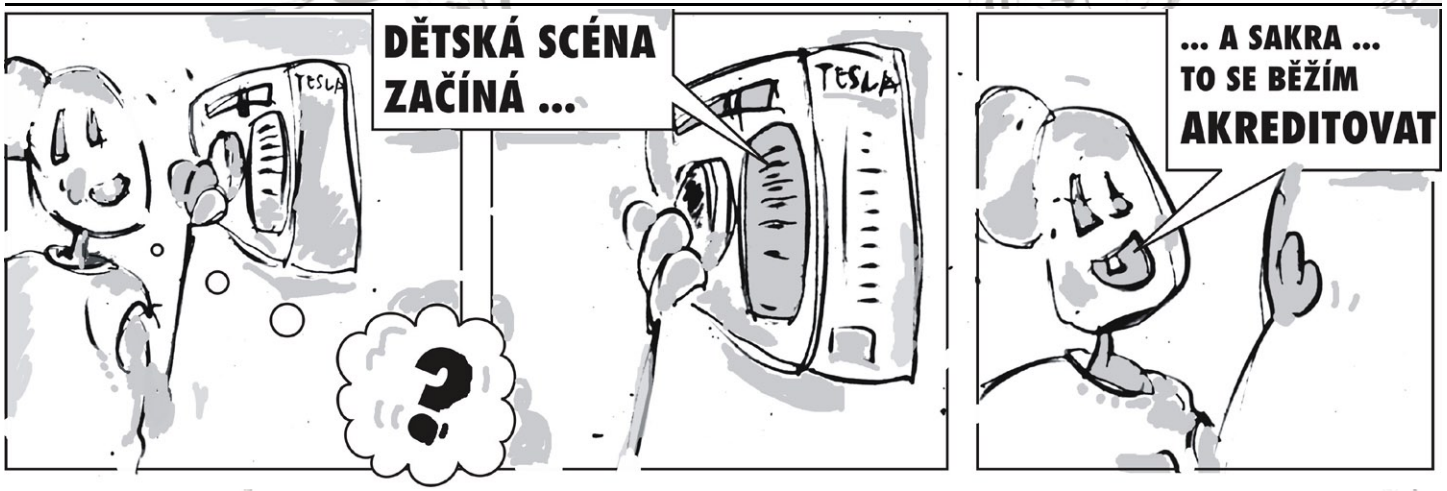
Hana Nemravová

DNEŠNÍ PROGRAM
PÁTEK - 16.6.2006

13.15 - 13.30	zahájení recitační části DS 2006
13.45 - 14.45	dílny pro recitátory II., III. a IV. kategorie
15.00 - 18.00	vystoupení recitátorů III. kategorie
19.30 - 21.00	beseda lektorského sboru s recitátory III. kat. a jejich doprovodem
	dílny pro recitátory II. a IV. kategorie
	diskusní klub pro doprovod recitátorů II. a IV. kat.
21.45	informační schůzka pro seminaristy

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 1

KLAPKA

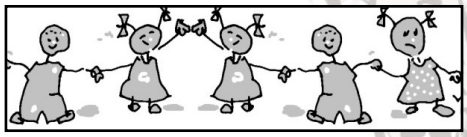

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 0.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 16.6.2006 v 3:30. Vychází - v pátek 16.6.2006 ve 10.00. Náklad - asi 300 ks.

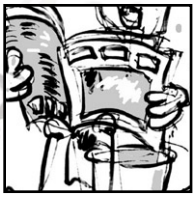
DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

17. června 2006 sobota číslo 1.

K VĚCI STR. 29-31

ČTĚTE ! STR. 28

RECITOVALI STR. 24

ÚVODNÍK

Posedmé město Trutnov nabídlo Dětské scéně, celostátní přehlídce a dílně dětských recitátorů a recitačních kolektivů přístřeší. Přehlídce samotné je letos 35 let. Slušelo by se zastavit se nad starými čísly deníků (a vzpomenout na různá místa jejího konání). Ze starších čísel jsme vybírali před třemi lety, při třiatřicátinách. Jaroslav Provazník právě zpracovává obsáhlejší materiál o dětství a mládí této přehlídky, nebudeme proto nosit sovy do Athén a raději chvilku počkáme na vydání chystaných řádek v příloze Tvořivé dramatiky.

Proto musíme nabídnout letos něco jiného. Výraznější grafiku, nové rubriky, aktuální myšlenky. Každé číslo má svoje vnitřní téma. Tím dnešním je metodika práce s dětským recitátorem s přihlédnutím k využití mimiky a gestiky při přednesu.

V pátek v devět večer, když právě končil denní program recitátorů, dvakrát zahřměl hrom a oblohu prořízl blesk. Snad déšť, který nás všechny doprovodil k ustýlání, přinese už jen samé dobré zprávy a otevře nám oči, uši i mysl, abychom dokázali vstřebat všechno nové, co letošní ročník přehlídky přinese, i za ty, kteří tu dnes už s námi nejsou.

ID

RECITÁTOŘI TŘETÍ KATEGORIE

Andrea Seligerová

DNES O ... RECITACI

s Janou Křenkovou

Z obou stran (Dopis mé milé Gábině)

Milá Gábino, víš, že jednak pracuji s dětskými i mladými recitátory v souboru a také v lektorských sborech recitačních přehlídek. Porovnávám svoje zkušenosti průběžně z obou stran. Setkávám se s mnoha krásnými, citlivými a úctyhodnými přístupy a výsledky poučených pedagogů. (Nestydím se za silná slova.) Mám však neméně příkladů opačných. Přístupů zatvrzelých, necitlivých, naivních ne inzitně, ale z lenosti. (Nestydím se za silná slova.) Svými odpověďmi chci přispět k tomu, aby se jazýček vah převážil tam, kam chceme. Jana

1) Od výběru textu k samotnému vystoupení recitátora před posluchači vede dlouhá cesta. Když ale uděláme chybu už na začátku, procházíme touto cestou asi s obtížemi a ve výsledku většinou přijdeme na to, že i zbytečně. Existuje něco, na co by si vedoucí dětského recitátora měl dát zvláštní pozor už ve fázi výběru textu?

Existuje. Vedoucí by nikdy neměl promítat své ambice do vystoupení dětského recitátora. Bohužel, i když v dobrém úmyslu, se to někdy stává... Chybě ve výběru textu lze předejít tehdy, když mezi pedagogem a dítětem panuje oboustranná důvěra. Řeknou si navzájem, co cítí.

2) Když už máme vybraný text a předpokládejme, že jsme vybrali dobře, jakým způsobem bychom měli postupovat dál? Máš nějaký vlastní zaručený recept, jak pracovat s „představovým filmem“? Platí potom tahle motivace na všechny děti?

Není recept, a není tedy nikdy zaručený. Proto je práce s recitátorem činnost nanejvýš tvořivá. Co platí snad obecně – zapomenout na memorování a věnovat se prožitku vycházejícímu z možností a zkušeností dítěte. Nebojme se přitom nekonvenčních nápadů jen proto, že jsou nekonvenční... Jinak přistupuje k textu dítě, zvyklé na souborovou práci a dramatickou hru, jinak dítě – nováček, jemuž první práce nad textem doslova otvírá oči. Co vše je obsaženo ve slově! Je také rozdíl mezi malým a starším začátečníkem. U malého povzbuzujeme přirozenost, u staršího odstraňujeme zábrany, ostych. Musíme zvažovat i rozdílné typy paměti. Jsou děti s fotografickou pamětí, které zvládnou text zpaměti v mžiku, jiné pracně po malých krůčcích. Jsme-li trpěliví, ve výsledku není poznat rozdíl.

3) V průběhu přípravy textu k recitaci je zcela jistě nutné dbát na hlasovou techniku, dobrou výslovnost, případně na to, jak si poradit s vadami řeči. Není ale už při přípravě textu na tyto věci pozdě? Jakým způsobem se dají u dětí tyto technické dovednosti budovat?

Nikdy není pozdě. Mnohdy je přednes pro dítě prvním setkáním s tím, jaký význam má zvuk slova. Hlasová a mluvní průprava by měla předcházet před vlastní prací na textu. V ideálním případě by měla být motivována tak, aby se soustředila na ty jevy, kterým je třeba se s dítětem věnovat. (Např. určitý vokál, souhláskové skupiny, sykavky apod.) Při vlastní práci na textu nesmí technika potlačit obsah sdělení. Dítě ale současně vedeme k tomu, aby se radovalo z vlastních bohatých možností zvukové realizace textu. Výhodou je práce v malé skupině, děti jsou velmi pozorné a vnímavé k sobě navzájem, i malé děti dokážou sledovat vývoj.

4) Dobrý recitátor by měl dokázat pracovat také s prostředky komunikace nonverbální. Jakou roli podle tebe hraje u dětského recitátora mimika a gestika? Považuješ vůbec gestiku a mimiku u dětského recitátora za oblast hodnou pozoru? Může podle tebe gesto nebo mimika dětskému recitátorovi pomoci nebo mu naopak při jeho výkonu ublížit?

Každý recitátor je hodný pozoru od hlavy až k patě! Sdělujeme přece celým tělem. Proto gesta a mimiku“nepřidáváme“, jsou součástí celkového sdělení. Jsou naprosto individuální, podle typu a věku recitátora, volby textu, ale i proměnlivá podle konkrétních okolností, kde přednes zazní. Recitátor, který je veden k práci s tělem, (a měl by to být každý) si je vědom těchto možností sdělování, učí se pohybové nápady fixovat, zvýraznit, stylizovat... Zde malá odbočka, co je mi líto: recitátorů, kteří sdělují před porotcem, zahleděným vytrvale do textu na stole, místo na dítě, recitátorů, zvyklých odmala „odříkávat v pozoru“, obvykle v oblečku a s úklonou, recitátorů, které nikdo neupozorní, že odkoukaná, ilustrativní, nenápaditá gesta jeho výkonu škodí.

5) V některých případech se při přípravě textu velkým gestům a přehnané mimice nevyhneme. Jak bychom ale měli gesta a mimiku upravovat hodně „živým“ dětem? Je vůbec nutné ji upravovat?

Ne upravovat, ale sladit s celkovým projevem. Vést dítě k porozumění tomu, že nevhodné gesto odvede pozornost jinam, než vlastně chce.

6) Jak bychom měli přistupovat k recitátorovi, kterého předešlé vedení dovedlo právě ke způsobu recitace s využitím ilustrativních gest a přehnané mimiky?

Normálně. Sáhnout v kapsáři do jiné kapsy a začít odjinud. Ke starým textům se nevracet a nabídnout jiný přístup. Pokud dítě má o práci skutečný zájem, rychle se zorientuje a zdomácní v tom, co odpovídá jeho přirozenosti.

7) Z oblasti nonverbální komunikace bychom jako důležité pro recitátory měli zmínit dále jejich dovednost vnímání prostoru jeviště a reakcí publika, držení těla, oční kontakt atd. Sleduješ v průběhu doby proměny v náhledu

na tyto věci? Existují na tomto poli nějaké trendy?

Recitátor by měl být k vnímání prostoru a cítění sebe v prostoru veden. Vždyť v prostoru s posluchači komunikuje a oni s ním. Myslím, že dobrý pedagog se nestará „o trendy“, ale o to, aby i pořadatelé recitačních přehlídek vybrali a uspořádali prostor tak, aby se v něm účastníci cítili dobře, obsáhli ho hlasem. Dá možnost „osahat“ a vyzkoušet si prostor předem.

8) Ať už to trvá krátce nebo nekonečně dlouho, jednou se nám podaří vybraný text připravit tak, abychom s ním mohli jít před posluchače a naši dlouhou cestu „naplnit“. Měl by učitel dětského recitátora zvažovat otázku volby vhodného oblečení k textu? Jak vnímáš recitátory přicházející recitovat v divadelním v kostýmu?

Oblečení recitátora vždy mluví o způsobu přípravy. Dítě nehraje divadlo, není v roli, proto je „divadelní“ kostým nepatřičný. (Naštěstí se s ním setkáváme výjimečně.) Oblečení samozřejmě dotváří a podporuje celkové působení. Občas je i vtipnou tečkou. Vedoucí má zavčas dát dětem v úvahu, že oblečení nemůžeme nezvažovat. Dítě se v něm musí cítit přirozeně, tak jako v textu. Nevhodné nápadné oblečení uvádí všechny do trapné situace a v důsledku poškodí výkon.

9) V jedné z obvodních přehlídek jsme v letošním roce zaregistrovali naléhavou otázku jedné paní učitelky: „My jsme mysleli, že se při recitaci rekvizita používat má. Tak to už teď neplatí?“ Jak vnímáš kombinaci recitace a rekvizity? Proměňuje se nějak v tomto ohledu dobový vkus?

Je kupodivu, že vedle přibývající řady výborně připravených recitátorů úporně přežívá i nadčasový nevkus! (Mám na mysli panenky, roztomilé plyšáčky apod., bez nichž se alespoň v nižším kole žádná přehlídka neobejde.) O rekvizitě platí totéž, co o oblečení, pohybu, gestech. Pokud podpoří sdělení, proč ne? Pokud dítě drží (ukazuje, svírá) věc, hračku, která ho v přirozeném projevu omezuje, brání komunikaci s posluchačem, zcela se záměr míjí s výsledným dojmem. Práce s rekvizitou totiž vyžaduje další druh dovednosti. Citovaný dotaz mě naplňuje rozpaky. Oč v dětském přednesu jde: O „trendy, vkus“ anebo o cestu k rozvoji osobnosti dítěte? A jsme vlastně na začátku našeho rozhovoru…

10) Vybavíš si, jaké texty nebo který konkrétní text jsi jako dítě měla nejraději?

To je krásná otázka! Vybavuji si okamžitě tři: při stonání – Polámal se mraveneček, při koupání ve vaně – Osiřelo dítě a při pubertě – Toman a lesní panna.

Děkuji za rozhovor. Myslím, že si ho mnozí vedoucí dětských recitátorů budou jednou za čas rádi připomínat.

Děkuji též a přeji nejen Tobě, ale celé redakční radě i trochu spánku.

Jana Křenková je vedoucí dětských souborů v DDM Žďár nad Sázavou, dlouholetý pedagog dětského přednesu a jak o sobě říká, děti ji futr baví.

gs

a s Jiřinou Lhotskou

Jiřiny Lhotské jsem se ptala na totéž. A co mi odpověděla?

Deset otázek přede mnou a jedenáctá mě napadá. Jak na tohle všechno budu schopna odpovědět? Témata na několik publikací a z velké části zpracovaná těmi nejlepšími a nejzkušenějšími v oboru. Témata diplomek absolventů KVD DAMU (Katedry výchovné dramatiky DAMU, pozn. red.). Vím já vůbec přesně, jak celý ten proces probíhá? Jaký podíl mám na něm já, jaký dítě samotné a jaký něco mezi nebem a zemí?

Obecně platné premisy jsou jasné. Počínaje výběrem textu a konče samotným vystoupením. Kdo chce, dozví se. A tady v Trutnově je k tomu ideální příležitost. Stačí se obrátit na Jaroslava Provazníka (KDV DAMU Praha) nebo na Jabuba Huláka (Centrum dětských aktivit Artama), oba poradí a doporučí vhodnou literaturu. Obě instituce se systematicky věnují publikační činnosti v tomto oboru.

Zkusím snad přidat osobní zkušenost s dětskými recitátory. Ta nejdůležitější věc, o které mluvíme a platí pro všechny, je ta, že jim musím věřit. Jejich přednes, vystoupení musí být pravdivé a opravdové. Ne jenom „jako“. A abych uvěřila, musí tomu, co říkají, věřit především oni sami. (Předpokládá to přirozeně text, který jim to umožní.) Musí uvěřit, že to, co říkají, o čem mluví, o čem nás chtějí přesvědčit, je důležité pro ně i pro nás. Musí vědět CO říkají, ale i PROČ to říkají.

Další důležitá věc, o které hodně mluvíme je, že jejich přednes je dialog, společné setkání. Že ten, kdo přednáší, i ten, kdo naslouchá, jsou součástí jednoho okamžiku, kdy se pro obě strany něco důležitého odehrává. Že já mluvím o něčem, co je pro mě důležité, a záleží mi na tom, aby mě posluchač pochopil a porozuměl. Neboť když je obsah a situace pravdivá, bývá pravdivá i forma. Vnitřní pravdivost a naléhavost automaticky (stejně jako v životě) umožní dělat přirozená gesta, automaticky (stejně jako v životě) začne fungovat kontakt, držení těla…

S někým to jde pochopitelně rychleji, s někým se společně „protrápíte“ dlouhou dobu, ale každé dítě ve svých možnostech a se svými limity ke svému pravdivému projevu dospěje.

Nevím, asi jsem úkol nesplnila, zdál se mi příliš těžký. Tak alespoň odpověď na poslední otázku. Moje první básnička, na kterou si z dětství pamatuji a baví mě dodnes je:

Upadla Madla do umývadla.
Kostička mýdla tam za ní spadla.
Chudák Madla, že tam spadla,
ale pravda jistojistá, byla potom tuze čistá.

Srdečně všechny zdraví
Jiřina Lhotská

A já děkuji za laskavé odpovědi. Úkol jsi, milá Jiřino, splnila se vším všudy.

Jiřina Lhotská je učitelka LDO ZUŠ Strakonice a Radek Marušák si o ní myslí, že je věčně praštěná.

gs

RECITÁTOŘI TŘETÍ KATEGORIE

Barbora Goldmannová

Barbora Hudáková

Daniel Krejčík

Dominika Cvejnová

RECITÁTOŘI TŘETÍ KATEGORIE

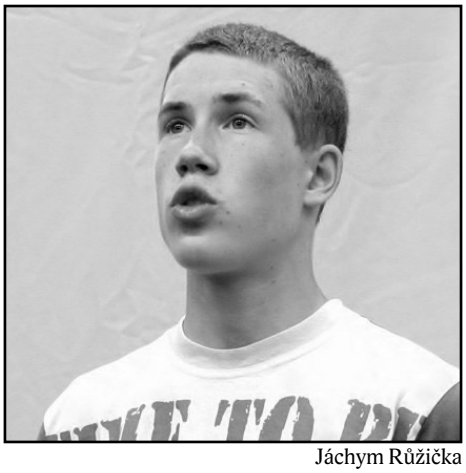
Dorota Molin

Helena Kriglová

neznámý interpret

Jáchym Růžička

PÁTEČNÍ ANKETA

Anketní otázka: Patří gesta a mimika k přednesu?

■ Ano, částečně k podpoře slov. Nesmí dominovat. Musí dominovat přednes. U prozaického textu je jejich užití vhodnější.

Radek, doprovod

■ Mimiku používám víc, gesta méně často.

Michaela, recitátorka

■ Mimika určitě, u gest záleží na typu. U hravého textu lze gesta použít spíš.

(Míša, recitátorka)

■ Gestikulaci moc neužívám, mimiku ano.

Michala, recitátorka

■ V určité míře patří. Nesmí to být přehnané a naučené. Užití gest a mimiky vidím spíš v próze. U přednesu poezie by měla být gesta a mimika víc stranou.

Renata, doprovod

■ Vzhledem ke zkušenostem s mou dcerou si myslím, že ano. Určitě. Protože Michalka třeba gestikuluje přirozeně a když jí to loni vytkli na recitační soutěži a diskvalifikovali předloni kvůli tomu, že gestikulovala, tak mi to bylo líto, protože pro ni to je naprosto přirozené.

Pavla, doprovod

■ Já jsem rodič, takže nejsem odborník. Ale ve škole dceři říkají, že má používat gesta a mimiku velmi opatrně. A já sama si myslím, že když už je recitátor zkušený, tak nějaké to gesto, které k tomu patří a vychází z osobního prožitku recitátora, tomu neuškodí. Ale když recitují malé děti a mají to naučené a mají k tomu přidávat gesta na povel, tak je to možná roztomilé pro babičky a dědečky, ale k recitaci to nepatří.

Pavlína, doprovod?

■ Gesta patří spíš do divadla, tady recitujeme. Když to gesto vyplyne z textu, tak je to dobrý, ale jinak si myslím, že je to přehnaný.

Anča, recitátorka

■ Já si myslím, že ano. Ale jen do určité míry.

Tereza, recitátorka

■ Určitě ano. Myslím, že hodně záleží na vybavenosti dítěte. Některé k tomu má blíž, jiné daleko. S někým je velká práce, než se rozvine natolik, aby mohl gesta a mimiku používat přirozeně. U některých dětí je zase problém s tím, že mají tendence přehrávat a používat spoustu primitivních ilustračních gest, který taky nejsou úplně na místě. Ale s každým se musí pracovat individuálně. U někoho jsem musela přistoupit i k tomu, že jsem řekla, ať nepoužívá raději gesta žádná.

Marcela, seminaristka a divačka

■ Ne, nepatří. Protože už by to bylo divadlo, ne recitace.

Veronika, 10 let

■ Jen tak malinko, úměrně, ne moc.

Jitka, 43 let

■ Nevím, myslím, že spíš ne. Když je to přímo recitace, tak ne. Záleží na konkrétním textu.

Jana, 57 let

■ Těžko říct. Každý porotce říká něco jiného. Na jedné přehlídce mi řekli že ne, pak zase, že je to dobré...Je těžké to říct, ale myslím si, že spíš ne.

Ondřej, 14

BYLI JSME U TOHO

Beseda lektorského sboru s recitátory III. kategorie

Beseda probíhala v příjemné atmosféře, ač se v jejím průběhu shůry ozývaly hromy blesky. Lektorský sbor se rozdělil do těchto dvojic: Jana Křenková a Radek Marušák, Jana Machalíková a Vlasta Gregorová, Ema Zámečníková a Jaroslav Provazník. Vznikly tím tři tábory, mezi kterými se recitátoři a jejich doprovod pohybovali, kde naslouchali diskusi o vystoupení svém nebo vystoupení jiného recitátora. Povedlo se mi volně zaznamenat několik poznámek lektorů, které se dají použít jako všeobecně platné postřehy k dětskému přednesu.

Fyzický postoj recitátora a jeho pozice v prostoru mají velkou výpovědní hodnotu, jsou to jedny z prvních informací, které divák od recitátora dostává.

(E. Zámečníková a J. Provazník)

V přednesu je důležitá míra opravdovosti. Náročnost přednesu spočívá v nalezení a udržení této opravdovosti. Cestou k udržení pravdivosti přednesu je snaha vyvolávat si představy s textem spojené a tím text vždy znovu prožívat.

(J. Machalíková a V. Gregorová)

Není od věci seznámit se s celým textem, nenechat se ukolébat vybraným úryvkem, ale vyhledávat i jiné, které jsou v předloze schované. Můžou recitátorovi více vyhovovat. V každém případě má pak recitátor povědomí celého kontextu, což mu může pomoci v nalezení a zkonkretizování jeho postoje k textu.

(E. Zámečníková a J. Provazník)

Mluvíme v myšlenkách, v prozaickém textu nemusíme respektovat všechny čárky. Pravidla písemného projevu se nemusí shodovat s přednesem.

(E. Zámečníková a J. Provazník)

Neustále se učíme rozeznávat, co přednesu textu chybí, co je třeba upravit, zpřesnit, co se vytratilo. Pak záleží na citlivosti každého recitátora a jeho učitele, aby věděl kde přidat či ubrat, aby se nepřidávalo na nepravých místech textu.

(E. Zámečníková a J. Provazník)

vm

BYLI JSME U TOHO

Diskusní klub pro doprovod recitátorů II. a IV. kategorie

Spíše temná, tmavým dřevem obložená učebna Lesnické školy se stala útočištěm pro rozhovy nad viděnými přednašeckými výkony recitátorů III. kategorie. Pod vedením Jiřiny Lhotské diskutovali pedagogové a rodiče sólistů ze II.a IV. hategorie.

Hned v úvodu se všichni zúčastnění proměnili v lektory a měli za úkol vytipovat výkony, které je něčím zaujaly. Prostým součtem bylo shledáno, že z celkových 27 recitujících bylo 16 tak zajímavých, že by o nich seminaristé chtěli víc mluvit.

Z časových důvodů nemohlo dojít na všechny, proto se nakonec podrobněji mluvilo o 5 recitátorech a alespoň na chvilku se dikutéři zastavili u dalších osmi.

Co byla nejčastěji diskutovaná témata? Pro třetí kategodrii tentokrát otázka vhodné volby textu. Velká část zvolených textů neměla příliš vysokou literární úroveň. Často to byly příběhy ze života současných dětí. Proto se J. Lhotská u výběru textu zastavila. Je žádoucí, aby pedagog hodně četl a nabízel dětem kvalitní texty. Též je třeba, aby vedl svého žáka k samostatnému hledání textů – to je ale třeba korigovat. Nelze přijmout a nastudovat každý text, který dítě přinese. Někdy z důvodu nízké kvality textu, jindy zase kvůli nedostatku životních zkušeností a nebo díky malé věrohodnosti interpretace textu, kterému dítě rozumí, chápe ho, ale není dosud schopno jej plohodnotně předat (např. text Kytička fialek J. Seiferta). Některé texty pravděpodobně ve všech významových rovinách děti interpretovat nemohou (např. texty týkající se období vlády komunisku u nás – I. Dousková, Hrdý Budžes). Přitom ale právě takové texty děti zaujmou. V tomto případě je třeba citlivě zareagovat a nabídnout dítěti jiný text, v němž to, co se dítěti líbí, je obsaženo, ale recitiátor může interpretaci textu zvládnout.

Dalším podtématem byla práce s mimkou a gestikou. Někteří recitátoři nahrazovali vnitřní sdělení výraznými gesty, ta pak ale nebyla účelná. Jiným se podařilo využít svého způsobu gestikulace tak, že posloužil autoru i textu samému. V těchto případech je ale často potřeba gestikulaci promyšleně usměrňovat.

V úplném závěru rozborového semináře postavila J. Lhotská doprovody recitátorů II. a IV. kategorie před těžký úkol. Měli se pokusit vybrat jediného recitátora, který by reprezentoval naši republiku na evropské soutěži. Ze společného přemýšlení vzešla nakonec dvojice, prto jednoho recitátoři se „lektoři“ nedokázali rozhodnout. Od této chvíle si jistě dovedou živě představit, jak složité rozhodování má někdy lektorský sbor krajských a oblastních přehlídek.

ID

BYLI JSME U TOHO

Diskusní klub pro doprovod recitátorů II. a IV. kategorie

Spíše temná, tmavým dřevem obložená učebna Lesnické školy se stala útočištěm pro rozhovy nad viděnými přednašeckými výkony recitátorů III. kategorie. Pod vedením Jiřiny Lhotské diskutovali pedagogové a rodiče sólistů ze II.a IV. hategorie.

Hned v úvodu se všichni zúčastnění proměnili v lektory a měli za úkol vytipovat výkony, které je něčím zaujaly. Prostým součtem bylo shledáno, že z celkových 27 recitujících bylo 16 tak zajímavých, že by o nich seminaristé chtěli víc mluvit.

Z časových důvodů nemohlo dojít na všechny, proto se nakonec podrobněji mluvilo o 5 recitátorech a alespoň na chvilku se dikutéři zastavili u dalších osmi.

Co byla nejčastěji diskutovaná témata? Pro třetí kategodrii tentokrát otázka vhodné volby textu. Velká část zvolených textů neměla příliš vysokou literární úroveň. Často to byly příběhy ze života současných dětí. Proto se J. Lhotská u výběru textu zastavila. Je žádoucí, aby pedagog hodně četl a nabízel dětem kvalitní texty. Též je třeba, aby vedl svého žáka k samostatnému hledání textů – to je ale třeba korigovat. Nelze přijmout a nastudovat každý text, který dítě přinese. Někdy z důvodu nízké kvality textu, jindy zase kvůli nedostatku životních zkušeností a nebo díky malé věrohodnosti interpretace textu, kterému dítě rozumí, chápe ho, ale není dosud schopno jej plohodnotně předat (např. text Kytička fialek J. Seiferta). Některé texty pravděpodobně ve všech významových rovinách děti interpretovat nemohou (např. texty týkající se období vlády komunisku u nás – I. Dousková, Hrdý Budžes). Přitom ale právě takové texty děti zaujmou. V tomto případě je třeba citlivě zareagovat a nabídnout dítěti jiný text, v němž to, co se dítěti líbí, je obsaženo, ale recitiátor může interpretaci textu zvládnout.

Dalším podtématem byla práce s mimkou a gestikou. Někteří recitátoři nahrazovali vnitřní sdělení výraznými gesty, ta pak ale nebyla účelná. Jiným se podařilo využít svého způsobu gestikulace tak, že posloužil autoru i textu samému. V těchto případech je ale často potřeba gestikulaci promyšleně usměrňovat.

V úplném závěru rozborového semináře postavila J. Lhotská doprovody recitátorů II. a IV. kategorie před těžký úkol. Měli se pokusit vybrat jediného recitátora, který by reprezentoval naši republiku na evropské soutěži. Ze společného přemýšlení vzešla nakonec dvojice, prto jednoho recitátoři se „lektoři“ nedokázali rozhodnout. Od této chvíle si jistě dovedou živě představit, jak složité rozhodování má někdy lektorský sbor krajských a oblastních přehlídek.

ID

RECITÁTOŘI TŘETÍ KATEGORIE

Jakub Daš

Jakub Pazdera

Jan Klusáček

Jan Krofta

NA KUS ŘEČI U ...

lektorek dílny recitátorů III. kategorie

Blanka Tatarová alias Rozevlátá myšlenka

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv.

Batoh, termosku, univerzální kartu, cosi jako švýcarský nůž se šroubovákem, pinzetou a jinými se serepetičkami.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Deštník.

Postrádáš něco?

Ano. Batoh, termosku, univerzální kartu, všechno mám zamčené v autě.

vm

Pavla Vittingerová alias Divoká vydra

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv.

Tuny kapesníků, jídlo, ale to už vlastně ne, hubnu.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Norkový kožich.

Postrádáš něco?

Ledničku, kam bych se mohla schovat.

vm

HRÁLI JSME SI S ...

recitátory III. kategorie

Po zahájení recitační části Dětské scény 2006 jsem se vypravil před budovu Střední lesnické školy Trutnov. K lektorům dílen (Blanka Tatarová a Pavla Vittingerová) pro sólové recitátory III. kategorie mě neomylně vedly zvuky bubínku. Vydali jsme se parkovou cestičkou do kopce. Zastavili jsme se pod mohutným stromem, kde recitátoři s lektory utvořili kroužek, ve kterém si postupně sdělili svá jména. Ke jménu přidali svůj osobitý pohyb. Tento pohyb spolu se jménem zopakoval celý kruh. Ocitl jsem se na indiánském sněmu. Indiáni se představili svými indiánskými jmény. Dozvěděl jsem se, že Blanka Tatarová je Rozevlátá myšlenka a Pavla Vittingerová je Divoká vydra. Po kruhu kolovala roztodivná, uvěřitelná i neuvěřitelná jména jako třeba Rozpustilý andílek, Rohatý svatý, Šplhavá superopice, Skákal přes oheň až si propálil mokasíny, či Drtivý tank. Indiáni se seřadili podle abecedy a tím získali pořadí pro odpolední vystoupení recitátorů. Každý indián dostal tužku, kterou si vložil podélně do úst. Ač se indiánům hůře artikulovalo, pustili se ochotně do vzájemných pozdravů. Po bouřlivém přivítání se všichni odebrali do sálu, kde se schylovalo k česko – indiánské přehlídce. Na závěr si indiáni navzájem poslali vzduchem přání štěstí a pak to vypuklo...

Vystoupení recitátorů se neslo v mezinárodním duchu. Indiánský moderátor pomocí indiánštiny, výrazné gestikulace a mimiky komunikoval s obecenstvem a co obecenstvo nepochopilo, objasnil pohotový překladatel. Indiánská jména se prolínala se jmény českými, a tak jsme proplouvali poklidnými vodami jednotlivých přednesů. Celkově se tak povedlo vytvořit přátelskou atmosféru, odbourat přílišnou trému a zbytečnou soutěživost, která by jinak rušila recitátory od možnosti užít si svůj přednes před vnímavým a vstřícným (ač horkem sužovaným) obecenstvem.

vm

JAK TO VIDÍ ...

Tato rubrika je letos nová. Každý den položíme několik otázek pedagogům či rodičům. Doufáme, že se nám bude dařit hledat zajímavé osobnosti a pokládat žhavé otázky.

Hana Kotyzová,

která připravovala Roberta Kozmíka, recitátora III. kategorie s textem Slaneček od Jiřího Koláře.

Jak jste pracovala s Robertovou výraznou gestikulací? Robert je specifický případ, má velmi výrazné neverbální vyjadřování. V jeho případě musím víc pracovat s jeho verbální stránkou přednesu. Ve svém verbálním projevu je překotný, takže jeho projev zpomaluji. Tam kde jiní recitátoři hledají prožitek, aby byli výraznější, musím Roberta hodně tlumit. On tělem mluví, gesta z něho vychází, nejsou režijně upravována. Text mu od začátku vyhovoval, sedl mu, bavil ho.... v podstatě ho hned vystřihl. Problém byl v tom, že to byla spíš herecká etuda. Pracovali jsme na tom, aby to byl přednes. Postupně jsme gesta tlumili, vzdávali se jich ... v jedné pasáži je výrazné gesto, které dělá vždycky a myslím si, že kdybych mu svázala ruce nebo mu jinak v tom gestu bránila, tak tu část textu prostě neřekne.

vm

Josef Bičiště

Dorota Molin (M. Švandrlík – Hobby) byla jedna z recitátorů třetí kategorie, kteří při svém výkonu používali velmi výrazná gesta a mimiku. **Zeptali jsme se jejího pana učitele Josefa Bičiště ze ZUŠ z Českého Těšína, jestli s gesty a mimikou při přípravě textu cíleně pracují:** „Nepracujeme s gesty a mimikou naprosto jednoduše vůbec. Já osobně to nechávám absolutně přirozené. Když je to už moc, tak jí třeba řeknu, že se mi to nelíbí, ale že bych tím děti svazoval, to ne.“ **Když se začne zkoušet text, necháváte tedy všemu, co vzejde z recitátora, volný průběh?** Pan učitel: Ano. Přesně tak. **Souvisejí její gesta s typem zvoleného textu a se snahou o razanci projevu v přímých řečech?** Ano a myslím, že už je to trochu na hraně. Já jsem původním zaměstnáním herec, tak se na to dívám možná trochu jinak než někdo, kdo je původním povoláním učitel. Proti gestům nic nemám, ale samozřejmě spíš preferuji jedno jasné gesto než deset malých, což Dorotka zrovna dělá. Ale tím ji nekritizuji, protože kdybych to chtěl měnit, tak to měníme. Toto je prostě její projev a my společně pracujeme spíš na logice a porozumění textu, na tom, aby pochopila, co říká. **Myslíte si, že by se s Dorotou dalo v tomto směru pracovat? Možná mohou být její gesta pro posluchače trochu rušivá.** To určitě ano. Pracuje se s ní dobře. Do rozhovoru se zapojila i Dorotina máma, paní Irena Molin: „Já jsem se dcery na to také ptala, protože mě to také ruší a taky se mi to moc nelíbí. Ale ona říkala, že na krajském kole jí právě tohle paní Křenková pochválila, že se jí to líbilo. A tohle pro ni byl zřejmě názor od autority, kterého se chytla. Bohužel jsem ji ale v kraji neviděla.“ **Přibylo v Dorotině projevu od krajského kola těchto gest a mimiky?** To ne. Myslím, že ona taková je. Až budeme pracovat na dalším textu, tak se na to budu více zaměřovat, ale teď vím, že by to neřekla tak dobře, kdyby se měla soustředit ještě na takovéto věci. Určitě se s ní ale na tomhle dá dál pracovat.

Eva Drienková

Další recitátorkou ze třetí kategorie byla Zuzana Drienková (M. Drijverová

PŘEDSTAVUJEME ...

lektorský sbor recitátorů

Vlasta Gregorová

Nejlépe se cítí v roli matky a pramatky – je babičkou tří vnoučat. Je pro ni důležité být také partnerkou svému muži a přítelkyní. Ráda má i roli hrající si učitelky. Sebe sama by přirovnala ke sbírce lidových písní, neboť má blízko k folklórním textům a muzice. A na co by podle ní neměl zapomenout ten, kdo připravuje recitátora? Na to, že do posledního okamžiku by recitátor měl mít z básně radostný prožitek a potěšení. Domnívá se, že soutěžením se jádro hodnoty přednesu ztrácí. Při přednesu je pro ni stěžejní odhalování tvořivých schopností a představ lidí a také to, co se v každém recitátorovi při přednesu odehrává – to ji zajímá a dojímá a považuje to za nezměnitelnou hodnotu. Přednes může člověka do budoucna nesmírně podržet ve všech složitostech lidského jednání. „Člověk může být vnitřně sám sebou a zároveň to někomu dát."

Ema Zámečníková

Vedle toho, že je učitelkou literárně-dramatického oboru a konzervatoře, často vede přednesové semináře. Radostným pak pro ni bývá setkávání se seminaristy i s výsledky jejich pedagogického působení. Role matky je pro ni v současné době klíčová. Každá žena, čím je starší a moudřejší (ale prý spíš jen starší), dojde podle ní k zjištění, že není větší a silnější role v životě. Kdyby mohla být literárním textem, byla by pravděpodobně jedním z děl Boženy Němcové, s nimiž se od dětství ztotožňuje, a které ji zajímají a vzrušují. Při přípravě recitátora se nesmí zapomínat: na recitátora, na autora a na důvod, proč ten který text byl vybrán. Přednes je pro ni především momentem uvolnění tvořivosti.

Jana Machalíková

Dobře se cítím v roli dítěte - ve smyslu úplně svobodně si tvořit. A také v roli kamarádky, partnerky, přítelkyně." Kdyby byla konkrétním literárním textem, byla by Wernischovou Línou kachnou. „Připadá mi, že to jsem vlastně já." Ostatně ne náhodou si tento text vybrala k recitaci, aby s ním vystoupila na Wolkerově Prostějově. Na co by nikdy neměl zapomenout ten, kdo učí recitaci? Nezapomenout respektovat recitátora jako osobnost; nezapomenout, že ovlivňování je vždy oboustranné; a do třetice nezapomenout, že po nějaké době jsme už oba vůči tomu textu slepí. Věnuje se také organizování krajského kola recitační přehlídky v Praze. Soutěžení v oblasti recitace jí však vadí – říká, že vnitřní motivace je daleko silnější než poměřování. Snaží se tedy dostat z přehlídky onen soutěžní duch; nehodnotit, ale mnohem víc dávat recitátorům zpětnou vazbu.

– Učitel). Kratičký rozhovor nám poskytla její máma a učitelka v jedné osobě, paní Eva Drienková. **Pracovala jste se Zuzkou na jejích gestech a mimice nějakým konkrétním způsobem? Byl tento výsledný projev záměrem?** Žádný záměr v tom není. To vše vychází čistě z ní. A z mé strany přichází spíše to brždění. Pozor na to, umírni se. A tohle je opravdu ona. Dokonce už se mnou nechtěla ani pracovat. V poslední době s tím pracuje hodně sama. **Vadilo jí právě to, že jste jí chtěla takto usměrnit?** Možná i ano, to nevím. Tomu textu to ale rozhodně nepřidává, ona si tím spíš jaksi pomáhá. Myslím, že byla hodně unavená, a tak si pomohla právě těmi gesty, protože taková gesta na krajské přehlídce nepředvedla. Tohle nedělala, mě to samotnou trošku překvapilo. Tak si to vysvětluji tím, že si gesty pomohla tu recitaci nějak zvýraznit. Bylo to příliš. Já jí vždycky říkám, pozor na to, nedělej to tak, není to dobře. Ona to bere, ale potom to zase dělá jinak. **Jdete na to takhle rovnou od začátku přípravy textu nebo vám gesta v začátku pomáhají?** Ne, to určitě ne. Od začátku gesta rovnou umírňujeme.

Naše zjištění: Ejhle! Není náhodou metodika gestiky a mimiky Popelkou dětské recitace?

gs

Stanislav Nemrava,

který opřipravoval s recitátorku Barboru Hudákovou ze III. kategorie text O dívce, která chtěla jenom tančit.

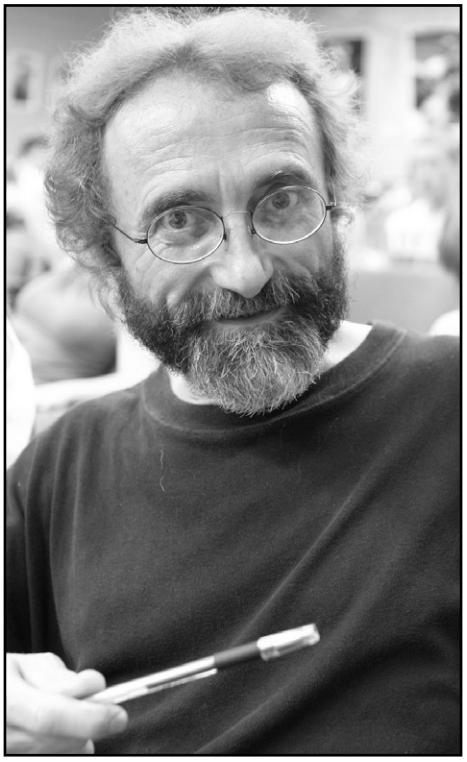
Kdy vstoupil bubínek do práce na textu? Už v přípravné fázi, když jsme hledali, co všechno je pro Báru Afrika. Zkoušeli jsme různé předměty, různé typy bubínků, až se z tohoto konkrétního stal symbol Afriky a také tance. Stal se důležitou pomocí k interpretaci textu.

Ve výsledném přednesu se s ním ale pracuje režijním způsobem jako s rekvizitou? Jako rekvizita funguje. O režii se mluvit nedá, spíš o společném hledání, usměrňování při práci s textem.

Pomáhá použití bubínku recitátorce při sdělování textu i teď, tady v Trutnově? Bylo to pro nás hodně zajímavé, pracovat s rekvizitou,

O tom nepochybuji, ale vrať se k otázce. Pomáhá užití bubínku i teď? Dovedl by sis výkon recitátorky představit i bez něj? Šlo by to i bez bubínku. Ale pro nás je to symbolem práce na textu, připomíná nám dlouhou cestu, kterou jsme společně prošli. Už bychom se ho nevzdali. K tomuto textu prostě patří.

id

Textové předlohy

Vítáme vás v Jazzonii

Pal! Pal! Kou! Kou! Pal! Pal!
Iště se koupal v pališti
v pališti se koupal Iště
Iště se koupal iště
iště Koupal se Iště v pališti.

Kou! Kou! Pal! Pal! Kou! Kou!
Iště se kýval, zpíval a zíval
popíjel Iště v pališti
zakrátko kývalo, zpívalo a zívalo
popíjelo celé paliště.

Kou! Kou! Pal! Pal! Kou! Kou!
Iště se koupal až se dokoupal
potom se koukal koukal koukal
jak si to sviští po pališti
kouzelná Išti co štěstím piští.

Kou! Kou! Pal! Pal! Kou! Kou!
A pak už Iště co nezná příště
hned teď si vzal Išti co štěstím piští
a bloumal s ním po pališti.
A bloumali a bloumali
a jestli se neubloumali
bloumají dodnes po pališti
Kou! Kou! Pal! Pal! Kou! Kou!

Tři jazzové básně

důlja důlja důlja dap
důlja důlja důlja dup
pro malé i pro velké
je tu jazzový klub
pa da pa pa pa pa pa
dába dába babka bíbapka
vás vítá vítá bzz plesk!

kytky zalej sobě nalej
kytky zalej sobě nalej
kytky zalej sobě nalej

do okna vám kouká oko jazzového brouka
do okna vám kouká oko brouka
brouky brouky brouky, kouky kouky kouky
brouky brouky brouk, do okna vám kouk

Jak lilek lelky chytal

Jak lilek lelky chytal
Lilek chytal lelky
jednou malý
jedou velký
Le1kům to nevadilo a nechali se chytat
Na to ovšem čekala Gabriela
a zlilkovala se pod 1ilek tak,
že Gabriel. když to uviděl, řekl
Podívej, takhle tzo dál nejde
Jenže Gabriela, co měla ráda lila
chvilku bulila, pak si trochu nalila, kytky za1i1a,
někomu ulila, sobě dolila...
a jestli v těch šatech lila všechno nerozlila,
dodnes 1elkuje lelky,
strká je do kabelky
lila 1i1, lila 1i1, že bych si taky nenali....lalila

Otlak
z
přetlaku
podtlaku
výtlaku
zátlaku
nátlaku
útlaku
vznikne co?
nepříjemný otlak
tlak tlak tlak
o otlak
tlak tlak tlak

z přetlaku podtlaku výtlaku
zátlaku nátlaku útlaku
vznikne nepříjemný otlak
tlak tlak tlak o otlak tlak!

Tenisová
Z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
od sítě na síť na síť od sítě
od sítě na síť na síť od sítě
pořád pořád pořád dokola
pořád pořád pořád dokola

z kouta do kouta do kouta z kouta
z kouta do kouta do kouta z kouta
z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu

z rohu u u u úder - z rohu u u a smeč
z rohu u u u úder - z rohu u u a smeč
zásah zásah ach ach eso
zásah zásah trefa řev

Z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
chyba chyba chyba dvojchyba
forhand backhand rána krach
pořád pořád strach
úder zprava úder zleva úder zprava úder zleva

Z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
z rohu do rohu do rohu z rohu do rohu
pořád pořád pořád dokola
pořád pořád pořád dokola
- ale ty peníze!!!

Oldřich Sirovátka: Jak ruce nechtěly pracovat

Jednoho dne, nikdo neví, jak se to stalo, začaly ruce vzdorovat.
„Nebudeme nic dělat," rozhodly se z čista jasna. „Lopotíme se, namáháme, nevíme často prací kudy kam a co z toho máme? Nic, sto-kráte nic! Pracujeme vlastně pro žaludek. Ten nic nedělá, jenom po-řád jí, a my abychom se o budižkničemu staraly. Má chuť na housku! Prosím. Ruce mu ji podají, i máslem namažou. Má chuť na jablíčko? Chtěj nechtěj, ruce mu je ještě pěkně oloupají. A tak to jde stále, den za dnem, a nikde ani trochu vděku. A proto dost! Neděláme!"
Když nohy uslyšely ta vzdorovitá slova, daly rukám za pravdu.
„Je to tak," souhlasily. „Vždyť žaludek si hoví, odpočívá, lenoší, a no-hy, vy se uběhejte! Pro housku, pro jablíčka, pro chléb, pro mléko a máslo, pro maso a nevíme už pro co všechno ještě. Už nás dávno všechno bolí, když si ani chvilku nemůžeme odpočinout. Ruce mají pravdu, a my nohy přestaneme běhat pro jídlo a ani se nehneme." Tak ruce přestaly pracovat, na nic nesáhly, nic nepodaly. Nezvedly ani peříčko, natož housku, jablko, chléb nebo maso. A nohy se ani ne-pohnuly, pro nic nešly, odpočívaly.
„Ať jen žaludek zkusí běhat sám," říkaly nohy, „ať ví, co to znamená, stát celý den na nohou a nemít ani chvilku klidu."
Ale běda, přeběda! Ruce vydržely bez práce jeden den, druhý den i třetí, lenošily, a nohy, to se ví, s nimi. A čtvrtý den bylo zle.
Protože žaludek nedostal jídlo, vytrávil a celé tělo zeslábl o. A s ním zeslábly i ruce a nohy a to už věděly, že se přepočítaly.
Brzo přestaly ruce i nohy vzdorovat. Ruce se zase pustily do práce a nohy se zvolna rozběhly. Běžely pro housky, pro jablka, pro chléb, pro mléko i pro máslo a ruce podaly všechno jídlo žaludku. Ten se brzo uzdravil a s ním i ruce a nohy, celé tělo zesílilo.
A tak zase bylo dobře, všechno bylo v pořádku. Inu, jako vždy, když se ruce dají pořádně do práce.

Marta Bartalová *16. 10. 1987 - 1.6. 2006 (?) Možná jste ji někteří neznali osobně, ale určitě jste ji často potkávali...*

V roce 2003 se jako členka Recitačního souboru Gymnázia Kroměříž s pásmem textů Ernsta Jandla Mletpantem zúčastnila celostátní přehlídky Dětská scéna a od té doby zcela propadla kouzlu divadelních přehlídek a dílen, snad jako nikdo jiný před ní. V dalších letech se stala pravidelnou účastnicí seminářů Dětské scény v Trutnově, divadelní dílny v Šumperku, bechyňského Nahlížení, brněnských dětských a studentských přehlídek, celostátní dílny dramatické výchovy v Jičíně, Loutkářské Chrudimi a návštěvnicí mnoha dalších divadelních akcí, a to včetně krajských a okresních postupových přehlídek. V letošním roce se jako recitátorka ucházela o postup na Wolkrův Prostějov, zasedala v porotě dětské postupové recitační přehlídky v Kroměříži, kromě toho se stačila objevit mimo jiné na bechyňském Perlení, na krajské přehlídce dětského divadla plzeňského kraje v Dobřanech a naposledy na konci května na Šrámkově Písku. Přes svůj nízký věk to byla nepřehlédnutelná osobnost, oblíbená společnice a ozdoba dlouhých přehlídkových večerů a nocí.

Týden před letošní Dětskou scénou, kde plánovala účast v dramaturgickém semináři, nás zasáhla neuvěřitelná zpráva o tom, že „naše Martička" už bude na všech dalších přehlídkách a dílnách chybět. Dne 8. června 2006 bylo po týdnu pátrání nalezeno její tělo v Kroměříži v řece Moravě. Ať se osudného 1. června, kdy byla naposled spatřena živá, stalo cokoliv, její ztráta je tragická a nenahraditelná.

Chcete-li se společně s dalšími přáteli s Martou rozloučit, přijďte v sobotu 17.6. ve 22.00 před Národní dům.

Marta na Dětské scéně v Trutnově 2004

DNES HRAJÍ

Ahoj! Tahle rubrika je speciálně o vás a pro vás, členové hrajících souborů. Každý den si tu můžete přečíst a prohlédnout to, co si o různých, především divadelních tématech myslí ti, kteří zrovna Dnes hrají... Můžete je aspoň trochu blíž poznat prostřednictvím jejich básní, životopisů, kreseb, rozhovorů; uvidíte je na fotkách. Kromě toho bychom rádi rozvířili komunikaci mezi soubory obrazově-literárně-tvořivou hádankou: v každém dni připraví soubor obrázek či fotografii nějaké pozoruhodné situace a následující den jiný soubor oživí tento obrázek svým komentářem, dialogy – bude hledat „O co tady jde?“. Znamená to, že jeden den uvidíte jen obrazovou hádanku, druhý den uvidíte tentýž obrázek s tím, jak ho rozluštili a co si k němu domysleli členové jiného souboru. Dnes začínáme od nuly, takže můžete i vy nad obrázkem dole přemýšlet „O co tady jde?“

První den přehlídky jsme se členy souborů mluvili o tom, jak se zbavit strachu před vystoupením, jak se liší sólové a skupinové hraní a co je to vlastně báseň. Někteří si pak vyzkoušeli báseň nakreslit...

NA POSLEDNÍ CHVÍLI

Když se řekne tréma před vystoupením... Jak se jí zbavujete, jak se s ní vypořádáváte?

Vzájemně se podpoříme. My jsme hodně spolu, tak dvě hodiny, a vlastně se tak jako uklidníme. My se nervujeme předem – a pak jsme klidní – relativně. A někdy přijde i to, že jsme klidní těsně předtím, než vlezeme na jeviště, a když vlezeme na jeviště a vidíme tam ty diváky a ty světla, tak chvilku se zastavíme, ale pak si řeknem, tak co, tak to odehrajem, co nejlíp to jde.

Co by tedy měl člověk dělat těsně předtím, než „tam jde“?

Nějaký mačkací cvičení. Mě se to vždycky vyřeší samo tím, že při prvních dvou představeních, teda jen u přednesu, jsem hrozně nervózní, takže mi tikají svaly, jinak jsem klidná, ale tikají mi mimické svaly. Chce to nesoustředit se na to, jaké chyby můžete udělat, ale soustředit se na ten výkon, abyste ho podali co nejlíp. A někdy se připravujeme tak, že se odreagujeme a hrajeme hru, co se jmenuje Hejá! To asi neznáte. To se vyřveme z podoby. Stoupneme si do kruhu a všechno ze sebe nabereme takovou lopatou, kterou symbolizuje ruka, a křičíme u toho a posíláme si ten křik jakoby do kolečka a pak zase zpátky. A ono to tak nádherně odreaguje, že pak jste tak vyčerpaní, že přijdete na jeviště a odehrajete to jen tak. Ale nesmí se křičet moc, aby se neoddělaly hlasivky, spíš přes pocit. Snažit se nemyslet, že tam jsou diváci, a snažit se to cítit, jako že to fakt hraju pro sebe, abych třeba nekoukala přímo na ně. To mě třeba zase ti diváci pomáhají v tom, abych jako ten výkon podala ještě lepší, protože když vidím nějaké ty obličeje, jak se koukají „Co to tam jako dělá?“ a tak, tak mi to dodá, že to mám třeba udělat nějak jinak. Publikum dělá hodně. Když máte suchý publikum, co nedává odezvu, tak vlastně máte pocit, že nemáte pro koho hrát. Nejhorší je, když někdo usne v první řadě a začne chrápat. Nebo když někdo píše zprávy, a má zapnutou klávesnici.

To se vám stalo?

Asi dvakrát. To byly většinou zvláštní školy. Náhodou zvláštní školy jsou dobrý. Mne se pro tu zvláštní školu hrálo dobře, když jsme hráli, protože ti alespoň tam nesedí, nekoukají, ale mají nějakou odezvu – smějou se, nebo víte, že to alespoň část pozorně sleduje. A myslím, že taky hrozně krásné je hrát pro malé děti, třeba v mateřské školce, třeba Eliška měla jednou přednes, popletenou pohádku o Červené Karkulce, a ty děti jí do toho skákaly. Když je suché publikum, tak ta tréma se stupňuje, a protože dramaťáci mají velkou fantazii, tak si představit, že tu hru nehrajeme, ale že se to doopravdy děje, akorát víme, co se stane dopředu, a ten pocit tak procítit, že ho cítíte v celém těle a ono se pak nádherně hraje i pro suché publikum. Procítit, co vlastně hrajete.

Kdo to má těžší – recitátor nebo soubor na jevišti?

Ten, kdo tam je sám, protože když je kolektiv, tak se podrží navzájem. Mně to možná připadá, že těžší je to i v tom kolektivu. Těžší to má jednotlivec. Když hraje víc lidí, tak je těžké napravit chybu někoho jiného. Já myslím, že když je dobrý kolektiv, tak se ty chyby ztratí. Teda když to není nic zásadního, třeba zásahy do děje. Když je člověk sám, tak máme takové pravidlo: Lži, lži a lži, publikum nezná ten text, on se z toho může sám vyvlíknout, může si vymýšlet libovolně, ale jakmile je těch lidí víc, tak my si navzájem do hlavy nevidíme, když něco splete, jiný člověk na to naváže jinak, takže je to těžší. Když je soubor hodně dobře stmelený a když se lidi znají, tak to zase není takový problém, odhadnout, jak se ten druhý zachová. Skupina je výhoda, ale neměla by skupina uvažovat jenom jako skupina, ale jako jednotlivci, ne jenom spolu v davu.

Můžete báseň k něčemu přirovnat? Co je to?

Rým. Dejme tomu romantická báseň, tak ta podle mě jakoby vystihuje tu vyšší sféru jazyka. Básník se to bojí říct natvrdo, tak to okrasně opíše. Jak který – četls někdy Bukowského? No – někteří se to bojí okrasně opsat. Říká se, že poezii lidí píší právě proto, že to neumí říct jasně a musí to schovávat za spoustou okrasných slov, ale mě to tak nepřipadá. Když říkáš ty verše, tak mi to přijde, jakobys jedla nějakou čokoládu. Řádek po řádku. Báseň taky může být jako vítr, který se může, ale nemusí proměnit v uragán. Když se řekne báseň, tak se mi vybaví ty romantické, takže bych básně spíš přirovnala k růži, protože se rozvíjí...a krásně voní. Možná že poezie nemusí být jen spousta okvětních lístků, sluníčka a tak. Poezie je často o krvi, o boji. A vůbec to nemusí být brutální. Podle mě se do básní víc než do prózy vkládá nějaká hlubší myšlenka. Tak mě napadá duha – taky to má hrozně velký rozsah, když se řekne, tak každého napadne něco jiného, tak jako ta duha, barevnost... Poezie je trošku nebezpečná tím, že se do ní vkládají ty myšlenky a pocity víc než do prózy, protože někoho to může hodně ovlivnit. Myslím si, že poezie by neměla mít nějaké meze, stejně jako divadlo. Každá forma je přijatelná. Když starší lidi od nás ze souboru jezdí na přehlídky nebo na soutěže, tak jim porotci občas řeknou, že takhle to divadlo dělat nejde. Ale to je přece nesmysl! Proč nejde? Jak jsi říkala, že poezie by měla být bez hranic, tak živým obrazem toho je rap.

Životopis souboru

NA POSLEDNÍ CHVÍLI

Náš soubor se narodil v Ostrově léta páně 1994. Je to pořádně živý organismus. Skládá se z 6 buněk a v každé buňce v neuspořádaném pohybu kmitá přibližně14 menších částic - prvňáci. Celkem tedy v souboru kmitá 70 částic. Naše buňka je druhá nejstarší. Odkojena byla na Jablíčkách a po Vánocích se přestěhovala do království Krále Lávry, kde Rybář ulovil Zlatou rybku. Od té doby pořád prší. (Kdyby neuvědomělé babky nevyplácaly všechna přání, měli bychom nové deštníky.) Pomozte!!! Jinak nám nezbyde než pláchnout na Sever a Baladicky tam zemřít mezi zlomyslnými skřítky. Že neuhodnete, co jsme kdy hráli za představení? A kde všude jsme hráli ? Dohousili jsme se na přehlídku do Dobřan, do Trutnova, Horšovského Týna, na vystoupení do Merklína, Jáchymova, na Mariánskou a do různých koutů a koutečků v Ostrově. Souborové záliby: - soubor rád navazuje nové kontakty - obzvláště s prodejci rozličných pochutin. - soubor někdy mívá těhotenské chutě - papá čokoládovou zmrzlinu s chipsy a feferonkovou pizzou. Pak se zrodí nápad. - V souboru se spotřebuje hodně nápadů a ještě více čokolády. - Soubor NA POSLEDNÍ CHVÍLI má utkvělou představu, že musí být všude včas. Slovo na závěr: Ve zpěvu nevynikáme, ale máme svoji souborovou hymnu „ Jsem barevná lentilka, jsem barevná lentilka, jsem barevná lentilka v upršeným světě...“ (zpívá se jako techno).

Co neumíme, se doučíme.

“O co tady jde?”

DNES HRAJÍ

Jazzinky

Jak vznikl název vašeho souboru?

My jsme ho nechtěly. To vymyslela Jolanka, protože jsme byly na škole v přírodě. Naše básničky jsou jazzové. Čte se to „džezinky".

Začala recitační přehlídka a někteří recitátoři mají možná trochu strach... Jak se vy zbavujete trémy? Co je dobré udělat?

Já skáču. Já si koušu nehty. Já si točím vlasy.

To dělá člověk, když je nervózní...Jak se ale strachu před vystoupením zbavit?

Je dobré skákat. Mně to přijde dobré, já se tak vyskáču... Věřit si. Opakovat si to. Já si to furt opakuju a opakuju a pak už začínáme. Že se na sebe podíváme a ukážeme si na sebe - - - (držíme palce) Protože dvě začínají na jedné a dvě na druhé straně, tak si tak předtím na sebe ukážeme – držím pěsti!

Je to jiná tréma než ve škole - v čem je rozdíl?

Já se bojím. Ve škole je to na známky. Protože vlastně když my ve školce dohrajem, tak to z nás spadne, ale když dopíšem písemku, tak to z nás nespadne.

Recitátoři jdou každý sám za sebe, vy jste parta holek. Kdo to má lehčí – ten kdo vystupuje sám nebo skupina?

Ve skupině. Vzájemně si můžou pomáhat. Když tam něco zapomenu, tak ten druhý může rychle k ruce... A taky že ten druhý to může taky zkazit, že jo...já nemám takovou trému, oni to taky můžou zkazit a já taky, ale když bych tam byla sama, tak to zkazím jenom já, že jo...

Co je důležité pro toho, kdo vystupuje sám?

Soustředit se. Aby si dobře pamatoval ten text.

Řekly jste, že vaše představení je složené z básní...co to je báseň? Dá se k něčemu přirovnat?

Poezie. Někdy je tam příběh. Hříčky.Vlastně takové dalo by se říct přesmyčky slov. V těch našich básničkách jsou někdy by se dalo říct až skoro jazykolamy, ale vlastně vyjde z toho moc hezká básnička. Rýmy tam jsou. Báseň je prostě jako ...perla. Pohádka. Já mám ráda všechny básničky Jak které. Takové ty s těma cizíma slovama ty ne, mě se líbí legrační. Ty co se učíme ve škole, se mi moc nelíbí, těm nerozumím.

Chtěly byste něco vzkázat lidem, co půjdou zítra na vaše představení?

Aby nám drželi palce. Aby se jim to hodně líbilo. A hlavně aby si to taky užili.

Životopis souboru Jazzinky

Zrodil jsem se v těžkých porodních bolestech na hodinách uměleckého přednesu v divadle Jesličky v Hradci Králové. Stále žiju, dýchám, zlobím pani učitelku a kýchám, když se stará zaprášená opona otevírá.(Ach ti roztoči!!!) Rodiče mne zplodili u jezu za zvuku jazzu. Bydlím v pařezu, v pátek jedu do Trutnova, tak asi vylezu. Když to v Trutnově pokazím, tak zase zalezu a už nikdy nevylezu. Živím se jazzovými brouky z pařezu za zvuku dřevořezu. Jsem tvor vnitřně velice rozpolcen. Žiji ve mne čtyři živly: Anýsek alias roztomilísek Betynka alias pomočená plínka Kristulička alias motyčka Marketing alias king

Tak já už musím běžet, protože v dálce se zableskly platinové parohy….Papapa!

P.S. Až přijedeme napečte pirohy….

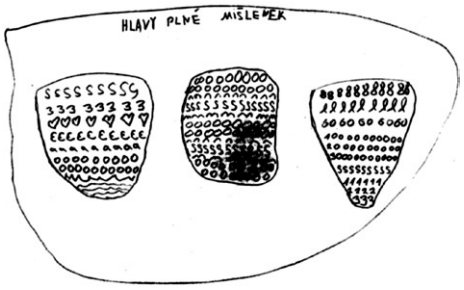

"O co tady jde?"

Rousíci

Co byste poradili člověku, který má trému, když se bojí vystoupit?

Ať na to nemyslí, ať hraje. Já vždycky počítám do deseti a uklidním se.

Báseň člena souboru Rousíci, 10 let

Aby si jako představil, že tam nikdo není, jako kdyby tam prostě byl jenom vzduch. Jako kdyby zkoušel jen před paní učitelkou. Myslet na něco dobrého. No jo, ale potom se nesoustředí na divadlo! My nemáme trému, my si říkáme, že to zvládnem. Když třeba máme trému, tak myslet jen na to, co máme hrát, nemyslet na nic jiného. My jsme se nikdy před divadlem nebáli. Já se bojím, jenom když něco přednáším sama, když je tam víc lidí, tak se nebojíme.

Kdo to má lehčí – ten, kdo vystupuje sám, nebo když vystupuje skupina?

Když to splete jeden, tak to za něho řeknou ti další. Třeba když zpívá sbor a jeden to splete a začne se smát, ten sbor se ale nezačne smát celý. Když zpíváš sám, tak se začneš smát, a nikdo to za tebe nezazpívá.

Zeptám se ještě k recitaci - máte rádi básně?

Ne. Já ne. Vůbec ne. Abych se pravdu přiznal, tak nerozeznám písničku od básničky. Já taky ne. My neříkáme básničky, ale pohádky – nerýmuje se to.

Co to je báseň, k čemu se dá přirovnat?

Většinou k veršovanému vyprávění. Je tam hodně rýmů. Někdy je o tom spisovateli, co to píše. Jako vyprávění.

Skvělá třída
Karolína Coufalová- 4.B

4.B je skvělá třída,
s ostatními je to bída.
My jsme hodní, hlavně pilní,
kluci, ti jsou celkem silní.
A někteří odvážlivci
zkoušejí hrát divadlo!
Musím říci, pro nás všechny
je to jako žihadlo.
Divadlo je o rukách,
o žaludcích, o nohách,
jak ruce a nohy
nechtěly už pracovat.....
Je to dlouhé osm minut,
to je myslím akorát
a teď prosím, omluvte mě,
musím jít nacvičovat!

"O co tady jde?"

DNES HRAJÍ

HOP-HOP

Jak se zbavujete trémy, co vás uklidňuje před představením, co vám pomáhá?

Já když jsem byl na recitační soutěži ve Varech, tak tam mi ti pomocníci dali kousek polystyrénu, řekli: „Mačkej!“, předtím než jsem přednášel, tak jsem to mačkal celou dobu. Potom když jsem šel přenášet, tak to pomohlo. To já ani nikdy nemám nějak trému. Já jsem v pohodě, protože mě mamka už od roku a půl tahá na takové ty akce jako v Puppu a tak. Mezi lidi mě brala už od mala. A chodím taky na taneční, asi už od šesti, takže tam jsem se toho taky hodně zbavil. Já trému taky nikdy moc nemám. To jsem měl, jenom když jsem přišel do dramaťáku, takže jsem měl asi tak dvě představení trému a pak už ne. My vždycky než hrajeme, tak jdeme do zákulisí a tam si vždycky zaómujeme. Chytneme se za ruce, zavřeme oči, pošleme elektriku a až to dojde k tomu jednomu, tak potom začneme Óóóhm na jeden nádech. Já mám trému většinou při premiéře a snažím se nemyslet na to představení úplně předtím. Já mám skoro před každým představením trému.

Máte na to nějaký pokřik?

Naše první představení bylo o tmě (Kdo se tady bojí – hovoří člen souboru Na poslední chvíli, který zastupuje v představení Bylo nás pět nemocného člena HOP-HOPu – poz. red.), takže jdeme všichni do kroužku, pošleme elektřinu a na konci vykřikneme „Tma!“. Už je to tradiční. Teď když by se hrály třeba kytičky, tak nevykřikneme kytičky, ale „Tma!“ V HOp-hopu máme: „Poser tě pes!“ a ten druhý „Čert tě vem!“ A ještě rozhýbáváme pusu.

Kdo to má těžší, ten, kdo recituje sám, nebo ten, kdo hraje s ostatními divadlo?

Ten kdo recituje sám. Ten kdo recituje. Podle mě je to úplně stejné, protože když se hraje, tak může nastat takový zmatek, že nikdo neví co se děje a někdo spadne. A v recitování třeba že se zapomene nebo nastane nějaký problém, takže je to v podstatě stejné.

V jaké situaci je teď váš soubor, můžete to vysvětlit, aby diváci věděli?

Normálně hrajeme v sestavě tihle tři kluci a pak další dva. První onemocněl jeden, pak paní učitelka zavolala mě, jestli bych mohl přijít, tak jsem přišel, dostal jsem text a kostým a do úterý jsem se to naučil a my s klukama jsme si to nacvičili, to nám šlo. Ve čtvrtek jsme ještě hráli pro baletky – teda baletky měly vystoupení a my jsme tam byli jako doplňovací program. A včera paní učitelce zavolala Lukášova mamka, že má angínu, tak paní učitelka zavolala paní učitelce Veličkové. Já jsem se o tom, že budu hrát, dozvěděl až ráno, ráno jsem dostal text, v autobuse jsem se to naučil, teď si myslím, že umím tak polovinu.

Takže z původní sestavy pěti postav jsou tu dva náhradníci. Zvládnete to?

Jasně.

Co je to vlastně báseň, dá se to k něčemu přirovnat?

Verše. Rýmy. Básník chce vyjádřit svůj pocit... ...svůj tehdejší pocit v básni ve verších. Nějaký děj. Já bych to dokázal říct maximálně tak: smutná báseň je smutná jako večer, hezká báseň je radostná, je krásná jako zářící slunce. Já bych věděl nějakou odpověď, ale teď mě nic nenapadá.

zapsala eb

“O co tady jde?”

Dílny recitátorů 4. kategorie – z pohledu recitátora

Odpolední program

Před zahájením samotných dílen nás čekal ještě dlouhý výstup směrem nahoru na kopec u SLŠ. Nebylo to zase tak daleko, ale vysoké převýšení všechny zmohlo, ještě než jsme dorazili na samotný vrchol, kde jsme se na pěkném plácku ve stínu rozestavili do kruhu a kde jsme začali program klasickými seznamovacími hrami. Nejprve se každý představil a spolu se jménem znázornil, co rád dělá, ostatní to po něm museli zopakovat. Poté přišla na řadu „Hra na upíra“. Zůstali jsme v kruhu a jeden z nás byl „upír“, jehož úkolem bylo vybrat si jednoho člověka v kruhu a dát mu ruce na krk, čímž ho „zakousnul“ a do středu kruhu šel nový upír. Člověk, kterého si upír vybral za svou oběť, se ale mohl zachránit tím, že řekl jméno někoho v kruhu a upír pak musel jít po něm. Po této hře jsme všichni řekli ostatním z jakého města pocházíme a pak jsme byli důmyslně rozděleni do pěti skupin po třech. Každý z nás dostal papírek se jménem nějaké rodiny - Bolákovi, Volákovi, Dolákovi, Polákovi nebo Novákovi. Pak se členi jednotlivých rodin museli najít. Takto vzniklé skupiny dostaly za úkol vymyslet krátkou báseň a tři živé obrazy z jednoho města, které pak ostatní skupiny musely poznat, to vše ve vražedném časovém limitu (aspoň pro naši skupinu). A na závěr jsme si před vyčerpávajícím recitátorským blokem zahráli Evoluci.

Večerní program

Kvůli dalším recitátorům, kteří přijeli až později, jsme si ještě jednou zopakovali jména a pak už jsme šli do jedné z učeben SLŠ, kde na nás na zemi na papírcích čekali úryvky z knihy Tajný deník Adriana Molea od Sue Townsendové. Každý z nás si přečetl jeden úryvek a pak si jeden vybral a vzal si ho. Krátce nato jsme si sedli do kruhu a všechny úryvky jsme jeden po druhém četli. Z informací, které jsme z útržků získali, jsme shromáždili fakta o tomto 14-letém chlapci a poté každý z nás napsal jeden zápis v jeho deníku. Až na konci jsme se dozvěděli, že podle dnu v roce, který jsme si pro náš zápis zvolili, se bude řídit i naše dnešní pořadí. Jaké štěstí, že jsem si vybral 24.12. Jsem totiž poslední.
Pak nám jedna z lektorek přečetla zápis z deníku, ve kterém stálo, že Adrianovým rodičům přijde domů dopis ze školy, kvůli nějakému průšvihu. A na nás už bylo vymyslet a zahrát, jaký ten průšvih vlastně byl. Možností bylo mnoho a při jejich ztvárňování jsme se všichni náležitě bavili. Zásadním předělem v naší práci byl ohlušující hrom, který ohlásil příchod deště, a po něm už byl poslední bod našeho programu. Nakreslit Adrianovu hlavu a ztvárnit všechny vlivy, které na něj doléhají, na co myslí atd. A po prohlídce těchto výtvarných prací pro nás dílny pro ten den skončily, a my jsme se všichni rozešli do svých pokojů (v mém případě do redakce), abychom si prověřili znalosti našich textů.

zapsal vd

DNES ČTEME Z...

...Antonína Justa

Kdyby se vám po horkém dni plném zážitků ještě nechtělo spát, můžete se prostřednictvím textů v této rubrice každý večer ponořit do chladných vln poezie či prózy na dobrou noc. Budeme vám nabízet texty autorů pocházejících přímo z Trutnova nebo těch, jež jsou s trutnovským krajem spjati. Vystavíme vás horskému větru i proudu divoké řeky, nahlédneme do života pašeráků a možná se vám zjeví i kouzelný muž Krakonoš – to vše v textech od 19. století po současnost.

Čtení na dobrou noc začneme v ladné shodě s tématem prvního čísla deníku – poezií. Jednou z letošních publikací, kterou vydal Trutnovský literární klub, je sbírka veršů Antonína Justa „Žena".
Antonín Just se narodil v roce 1921 v Červeném Kostelci. Po válce studoval na FF UK v Praze a od počátku roku 1948 vyučuje s aprobací filozofie – dějepis na trutnovských středních školách, především na škole zdravotnické. Na této škole působil v letech 1958 – 70 i jako ředitel až do zbavení funkce pro odmítavý postoj k okupaci 1968. Po celou dobu pobytu v Trutnově se plně věnuje historii města a publikování jeho dějin knižně i časopisecky. Od roku 1958 až dodnes píše městskou kroniku, několikrát ohodnocenou prvním místem na celostátní soutěži – naposled 1990. Kronika představuje už 48 svazků o rozsahu skoro 18 000 stran. Přes pokročilý věk pokračuje dodnes ve své historické a literární práci. Poezii příležitostně píše a publikuje od studentských let.

Antonín Just

Dáme mu jméno...

Přišel už. Probíráme jména.
Nejhezčí bude pro něho.
Je v něm část dědictví a věna
údělu věčně lidského.

Smělé sny stavět, třeba z mála,
dokáže dítě ve chvilce.
Zítra mu postel bude malá,
dneska je malý v postýlce.
První dny dětství proplakala
budoucnost skrytá do plínek –
Petr, kdys znamenalo skála,
ty jsi však zatím kamínek.

Spánek

Když zhasnul hnědá světla pod obočím,
když sklidil denní úsměv z obličeje...
Tu nebe náhradou mým očím
rozžalo hvězdy.
Ach, slunce mé, kde je?

DNES JSEM SLYŠEL ...

■ *Dnes jsem ... viděl na vlastní oči Indiána*

■ *slyšel, že R. Marušák řekl: „Budeme vypadat zachmuřeně, ale nebojte se, to se budeme soustředit a psát, to proto, abychom si mohli večer popovídat.*

■ *viděl, jak redakce zasedla všech sedm míst v aule lesnické školy, určených výhradně pro lektorský sbor.*

■ *slyšel: „sú očarované, nepatrná duše komára ve mně zaniká..."*

■ *cítil ve všech kloubech přicházející déšť*

■ *slyšel, že se příští rok dětská scéna koná na Kanárských ostrovech a že tam automaticky postupuje ten, kdo se nazpaměť naučí Brněnského draka – ale nevěřím tomu!!!*

DNEŠNÍ PROGRAM
SOBOTA - 17.6.2006

8.00 - 8.45	dílny pro recitátory II.,, III.,IV. kategorie
9.00 -12.00	vystoupení recitátorů III. kategorie
9.00 - 13.30	semináře pro dospělé (B, C, D)
13.30 - 15.45	beseda lekt. sboru s recitátory 4, kategorie a jejich doprovodem
	diskusní klub pro doprovod recitátorů II. a IV. kat., dílny pro recitítory
15.45 - 17.20	1. blok vystoupení sdopuborů
	Neschovávejte se, když prší
	Vítáme vás v Jazzonii
	Jak ruce nechtěly pracovat
	Bylo nás pět
17.45 - 18.45	diskusní klub seminaristů, dětský diskusní klub
19.30 - 21.30	večerní program pro recitátory
20.00 - 21.00	dětský diskusní klub
20.00 - 21.30	seminář k inscenacím 1. bloku

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 2

POHROMA

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 1.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 17.6.2006 v 2:30. Vychází - v sobotu 17.6.2006 ve 10.00. Náklad - asi 300 ks.

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

18. června 2006 neděle číslo 2.

RECITOVALI STR. 37

ČTĚTE ! STR. 50

TÉMA DNE STR. 34-36

ÚVODNÍK

Neděle patří poslednímu dnu přehlídky sólových recitátorů – tedy sólistům II. kategorie a je i druhým dnem přehlídky dětských souborů. Deník Dětské scény se dnes zamýšlí nad dramaturgií recitačních vystoupení i divadelních představení. Všudypřítomná uklízečka Blažková se nestačí divit, kolikrát se zvýšila spotřeba mýdla a toaletního papíru na záchodcích a koštětem odhání návštěvy s blátem na podrážkách. Pivní festival na náměstí už je za námi a málem z hlubin věků nám posílá pozdravení trutnovský německý básník Uffo Horn. V parku nad Lesnickou školou má tento místní velikán svůj skromný pomník. Je to báječné místo pro relaxaci. Zkuste to. Možná v jeho okolí najdete odpočívající recitátory, kteří jsou včerejším společenským večerem jistě vyčeráni. Našlapujte tiše, možná ve stínu velikána sladce spí.

id

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

Na místo hvězdičky v bublině si doplňte text dle vlastního uvážení. Své návrhy promluv uklízečky Blažkové můžete vhazovat do redakční schránky v přízemí Národního domu. Otázka na přidanou: kdo je majitelem nohou na fotografii?

DNES O ...

...dětském divadle a jeho dramaturgii s Evou Machkovou

Jak vidíte ze svého úhlu pohledu, se svou zkušeností, proměnu dětského divadla – dejme tomu od let sedmdesátých, osmdesátých? Existuje něco, co se podle Vás z jeho současné podoby vytratilo? Co oproti tomu dřívějšímu chybí dnešnímu dětskému divadlu? Pro jistotu jsem zalistovala v brožuře 20. kaplických let, neboť paměť je klamná, ale protože nemám momentálně k dispozici stejný seznam inscenací, které následovaly v Prachaticích, v Ústí nad Orlicí a v Trutnově, nechtěla bych odpovídat kategoricky – nebudu tedy mluvit ani tak o tom, co dnes chybí, ale co z oné kaplické éry je či mohlo by být v současnosti životaschopné a podnětné. Jeden z důležitých okruhů – a o to důležitější, že škola mu většinou věnuje malou či nulovou pozornost – je klasická lidová pohádka, mytologie a hrdinská epika, tedy základy evropské kultury. Pro dramatizaci a inscenaci mají tyto žánry výraznou přednost – jsou dějové, v nejlepším slova smyslu „akční“, je v nich „vidět na myšlenky“, neboť ty se projevují ne úvahami, ale činy, jednáním. A obsahují témata, která v lidstvu trvají nebo se vždy vracejí, mají morálku, často absolutní a nesmlouvavou, což nám v životě dost a dost chybí. A konečně – byť ne v poslední řadě – nabízejí tematiku a náměty zajímavé i pro chlapce a mohou tedy postupně zmírňovat jednoznačnou feminizaci dětských kolektivů. Ale myslím si, že i autorská „moderní“ pohádka má stále co nabídnout, a to především vzhledem k inscenačním klíčům a jevištnímu projevu dětí. Neklade nároky na popisnost a „pravděpodobnost“, uvolňuje fantazii a tvořivost a existuje řádka autorů, k nimž by stálo za to se vracet, i když jistě ledacos dobově podmíněného zastaralo nebo ne vždy bylo na špici už v době svého vzniku: Slabý, Hejná, Mikulka (jeho kvalita je hodně kolísavá, ale najde se v něm), Nepil, Macourek, Čtvrtek, a ovšem Werich a Lada. Ten poslední byl svého času v dětském divadle přímo módní, a pak zcela zmizel, přitom nenapsal jen Nezbedné pohádky, co takový Kocour Mikeš s tématem jinakosti, přátelství, odhodlanosti k činům…? Za třetí – zejména z inscenačního hlediska: lidové barokní hry, jichž se v naší literatuře najde poměrně dost, a dnes už by nebyly potíže s jejich náboženskými motivy (vzpomínám na inscenaci Hry o svaté Dorotě, v níž inscenátorka musela zatajit, koho že si to ta svatá zvolila za ženicha!). A konečně: původní hra, která nemá literární základ, anebo je založena jen na tématu, postavě a od příběhu předlohy se zcela odpoutává. Tak psával Sypal, Mlejnek, ale i Soňa Pavelková. Asi vždy vzácností bude to, čím se vyznačovala práce Evy Magerové-Polzerové – přebírání a radikální úpravy her určených pro dospělé herce a dětské diváky. A co chybí: myslím, že převaha her ne snad celovečerních, ale přece jen rozsáhlejších, tak kolem 45 minut a delších. Jakoby převládaly „desetiminutovky“, tedy přesněji řečeno inscenace, které trvají méně než půlhodinu a často opravdu jen pár minut.

Proč podle Vás převládají „desetiminutovky“? Nad tím jsem léta v rozpacích. Ale asi ty důvody budou různé, jeden z nich určitě spočívá v chvatu doby, nevím, zda se dnes najde hodně vedoucích, kteří jsou ochotni na inscenaci pracovat dva, tři roky a také dětí, které to vydrží. Kdysi tak pracovala Jindra Delongová, Eva Magerová i další, jejich inscenace se na národní přehlídce objevovaly jednou za dva, tři roky. Znamená to ovšem, že vedoucí je schopen po celou tu dobu nabízet dětem zajímavé aktivity. Je však možný i ten přístup, který volila Milada Mašatová – jeden, dva roky průpravných prací, které nebyly vázány ke konkrétní látce, a pak s velice dobře připravenými dětmi bylo možné vytvořit inscenaci za několik měsíců. Jiný model najdeme v Tygru v oku Aleny Palarčíkové – na začátku práce s prvním či druhým ročníkem ZUŠ je Princeznička na bále, po létech s dospívajícími Tracyho tygr. S tou Princeznička ovšem na národní přehlídku nemířila. Snad hraje roli i netrpělivost, úvaha typu „mám malé děti, nic velkého si s nimi nemnohu dovolit, ale na přehlídku chceme jet“.

Mění nebo měnila se dramaturgie dětského divadla nějakým zásadním způsobem; proměnil se podle Vás nějak vztah předloh k inscenování a jejich jevištních realizací? To

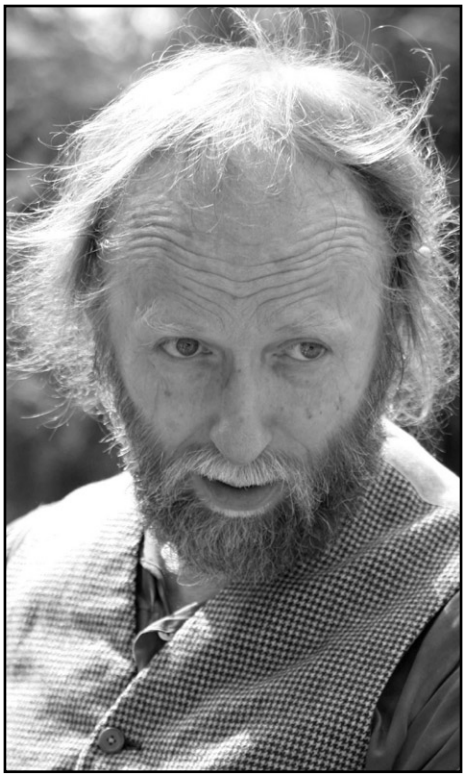
se velmi těžko poměřuje, ledaže by byly k dispozici videozáznamy, ale myslím, že v tomto smyslu hraje velkou roli, že na přehlídky vstupují inscenace vedoucích se specializovaným vzděláním v oboru, absolventů DAMU a JAMU, kteří jsou schopni uplatňovat širší škálu inscenačních prostředků. V posledních letech jejich podíl v programu Dětské scény sílí a to svědčí i o tom, že jsou v krajských kolech konkurenceschopní. Na druhé straně to vede také k tomu, že se objevují čím dál častěji pokusy (nemusejí ani souviset s tím, zda jde či nejde o absolventa oboru) inscenovat i velmi náročná díla, skvosty literatury pro děti (ale i pro dospělé), u nichž kvalita inscenace zdaleka nedosahuje kvalit předlohy. Hovoříte o skvělých předlohách a o nevalné úrovni jejich inscenování – můžete být konkrétnější? Které předlohy máte na mysli – a v čem hlavně je chyba při jejich inscenování, dramatizování? Malý princ, Pipi, Ronja, Narnie, dokonce před časem Pán much… ale často jsou to i povídky, nevězí to jen v rozsahu díla. Jsou to díla, jejichž hodnoty jsou ryze literární, dokonce výrazně epické (to se týká například i pohádek Karla Čapka, Oscara Wildea), které přinášejí potíže s výstavbou, s postavami náročnými na psychologické herectví, nebo velké a pro dětský soubor nesplnitelné nároky na scénografii… Dost se opakuji, už jsem o tom před časem psala, pamětníci prominou, ale myslím, že jsou literární díla, která je nejlepší nechat tak, jak jsou. Na jejich inscenaci zpravidla lze ocenit snahu a velkou práci, ale dobrá stejně není.

Myslíte si, že předlohy k inscenování jsou dobře voleny vzhledem k věku dětí? Vidíte nějakou jasnou hierarchii námětů, předloh a témat s ohledem na věk? Mám teď na mysli třeba podceňování (či nedocenění) pohádky atp. Nebo je volba námětu, tedy i žánru a tématu, stále spíš vysoce individualizovanou záležitostí, vycházející z potřeb, zájmů a schopností skupiny? Myslím, že těch inscenací, které jsou založeny na věkově nevhodné nebo nepřiměřené předloze, se na národní přehlídku dostane minimum, s tím se nejspíš setkáme v základních nebo krajských kolech – je to omyl, který se valnou většinou v inscenaci projeví tak viditelně, že nemá šanci na úspěch. O pohádce, mytologii a hrdinské epice jsem už mluvila, ano, tam je cesta k dobré inscenaci i k nabídce hodnot pro ty, kdož se aktivně účastní. Ale individuální hledisko je vždy velmi důležité, v tom je půvab a poutavost dětského divadla (a dramatické výchovy obecně) pro tvořivé lidi, ale těžká překážka pro ty, kteří hledají hotové recepty. Jedna z krátkých her Bertolta Brechta (tzv. Lehrstücky) končí poučkou: „V každé nové situaci je třeba nově přemýšlet.“ To je základní moment v dramaturgii dětského divadla, člověk musí být vzdělán, aby měl o čem přemýšlet – a není rozhodující, zda vzdělání získá na vysoké škole, v kursech, v praxi… ale vždycky tu musí být osobní aktivita, spousta práce.

Děkuji za rozhovor eb

DNES O...

...dramaturgii v dětském divadle s Luďkem Richterem

Proměnila se podle Vás dramaturgie v divadle hraném dětmi během uplynulých deseti, patnácti let?

Možná úplně na začátek bychom si měli přiznat, že víme především o špičce, která se dostává na celostátní Dětskou scénu. Trochu méně soustavně pak o oné širší špičce, která prochází krajskými přehlídkami, jež nikdo nevidí všechny. A něco snad ještě vím z desítek autorsko-dramatizátorských seminářů, jež jsem při různých příležitostech vedl. Dosti mlžné povědomí pak máme o běžné úrovni okresní a prakticky žádné o těch souborech, které kdesi na školách či jinde vzniknou, půl roku či pět let se divadlem baví, aniž k nim dolehne zpráva o existenci nějakých „dětských scén“ či seminářů a k nám o jejich tvorbě, a zase zmizí. A co se týče oněch „deseti, patnácti let“? Nezdá se mi, že by v jejich začátku či průběhu došlo k nějakým zásadním změnám, natož přelomu. Spíš jde o pozvolný posun v řádu možná desítek let, aniž lze stanovit (navzdory významnému společensko politickému zvratu) jasnější hraniční okamžik. Zkrátka žádné „superzměny“ v dramaturgii nevidím. Zkusím proto nabídnout odpověď k období poněkud širšímu - zhruba dvaceti až třiceti let. Jestliže má dramaturgie tři základní úkoly - nalézt vhodnou (tj. obsahově i formálně zajímavou) předlohu či námět - pochopit, promyslet, analyzovat ji - a zpracovat ji do podoby „literárního“ východiska inscenace - měli bychom je probrat jeden po druhém.

Z letmé „statistiky“ vyplývá, že paleta autorů (včetně těch opakujících se) a s nimi žánrů a témat se za dvě až tři desetiletí příliš nezměnila, nejvýš v jednotlivostech a v akcentech.

Vcelku logicky (neboť jich až tak moc použitelných zase není) se na vrcholných přehlídkách „odjakživa“ objevuje velmi

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Antonín Benc

Barbora Marková

Filip Kadlec

Josef Kačmařík

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Karolína Stehlíková

Klára Šidelková

Skřítka Kajmanová

Kryštov Tureček

málo hotových her - nejčastěji ještě u loutkářů hry Milady Mašatové. Už dlouho se neobjevilo zpracování lidových her, jež bylo relativně časté na přelomu 80. a 90. let; od poloviny 90. let se pramálo objevuje i lidová poezie.

Původních autorských prací „od nuly“ či jen volně inspirovaných předlohou je výrazná menšina. Většinu tvoří různé úpravy literárních předloh. Nepříliš časté jsou příběhy ze života současných dětí. Nejčastěji jsou inscenovány fantasy povídky Briana Jacquese (zejména Jamie a upíři a R.S.B. s ručením omezeným), prózy M. Drijverové (hlavně Sísa Kyselá), či do hávu sci-fi zahalené Celé léto v jediném dni R. Bradburyho; volně sem můžeme přiřadit i často inscenovanou sbírku veršů Mileny Lukešové Nahej v trní a Kašparovu Tulikrásku.

V žánru sci-fi dominuje Bradbury (obzvláště obligátní Celé léto v jediném dni), doplněné však i pozoruhodnou Čapkovou Válkou s mloky či vlastními autorskými pokusy (M. Kovaříková: Proxima Centauri).

Z klasické prózy se objevuje Erben, Čelakovský, Němcové Viktorka a Divá Bára nebo Dykovy prózy. Zřejmě nejfrekventovanějším žánrem je zpracování lidových pohádek a pohádek moderních: Erben (pohádky i balady z Kytice), Čapek, Hrubín, Macourek, Doskočilová, ale i A. S. Puškin (především několikrát Pohádka o rybáři a rybce). Zejména od 90. let jsou nejhojněji inscenovány předlohy Jana Wericha a nejčastěji vůbec Pavla Šruta, kteří evidentně spojují jak tradiční pohádkové hodnoty, tak moderní, humorem prodchnutý pohled na ně. Snad nejoblíbenější konkrétní titul je Pěkného Havrane z kamene (na dětská jeviště ho přinesla Jana Křenková už roku 1993), následován Hevierovým Nevyplazuj jazyk. Pověst se vyskytuje pomálu, ale sympatické je, že bývá v úzké spojitosti s regionem, v kterém děti žijí.

Nově se od devadesátých let tu a tam objevuje tématika židovství a holocaustu. Skutečně výrazný nástup zaznamenaly od devadesátých let nonsensové a absurdní texty, především poezie, ale i próza. Sem patří jména jako Lear, Lewis, Charms, Saki, Jandl, Silverstein, Hevier, z našich Macourek, Frynta, Hiršal s Kolářem, Jirous, Vodňanský, Weinberger, různé verze Kocourkovských, Vyskočilův Malý Alenáš, ale i vlastní autorská tvorba; zdaleka nejčastěji pak Wernisch a Šrut.

Co se týče pochopení, promyšlení, analýzy předlohy, často zůstávají nepostřehnuty její základní danosti: dějová fakta, žánrové determinace, klíčové body z hlediska dramatického, divadelního, technického; inscenátoři mnohdy ulpívají pouze na příběhové rovině, aniž by rozpoznali a akcentovali téma. Ale i to bylo vždycky - a neodvážím se říci, zda v míře větší či menší. Jen dnešní zvýšená obliba absurdity a nonsensovosti dává tvůrcům zdánlivé alibi k vědomé rezignaci na téma a vazby z něj vyplývající.

Zbývá ještě otázka zpracování předloh po dramaturgické stránce, promítnutí možností předlohy do jevištní syntézy s ostatními složkami. Zjednodušeně řečeno: zdá se mi, že se rozšířil počet tvůrců, schopných upravit si pro vlastní soubor nedivadelní text, ale zároveň ubylo zpracování výrazně objevných. Prostě že kvalita, roste-li, roste spíš do šířky než do hloubky. Jako by ubylo riskantního hledačství a přibylo spolehlivé rutiny. Hledačství sice nikdy nebylo širokou, masovou záležitostí, ale zdá se mi, že se přeci jen v divadle hraném dětmi objevovalo častěji. Možná jen zdá.

Vnímáte nějaké výrazné žánrové a tematické posuny, změny; ať už jde o práci s hotovou literární předlohou nebo o původní předlohy jednotlivých souborů?

Bylo by hezké říci, že v posledních patnácti letech roste počet zpracování aktuálních témat vycházejících ze specifických dobových problémů současných dětí, (asi nejsoustavněji je vyhledává Irena Konývková), což lze zaznamenat třeba u zmíněných Brianových polofantastických povídek s tématy šikany, boje za uznání vlastní svébytnosti, adrenalinového sprayerství... Ale asi by to nebylo úplně pravda.

Ve stejné míře totiž přinášela aktuální témata v příbězích ze života soudobých dětí už léta 70. a 80.: lámání charakteru ve Vandru do světa od Josefa Mlejnka, rozvodovou problematiku z hlediska dětí ve Střepinkách Soni Pavelkové, dále třeba Třináctka pro osmičky, aneb školní lásky a nelásky od Hany Budínské, Je to jenom hra od Dany Svozilové a Silvy Mackové a v celku pravidelně inscenace Mirka Slavíka jako byl Bercius, Mangá, Terka, Ledový zámek aj.

Pravda ovšem je, že aktuální, živá témata lze najít a sdělit i v jiných žánrech, než jsou příběhy ze života současných dětí. Je např. obecně známo, že pohádky nesou témata, která jsou zejména pro určitý věk dětí živá a aktuální už po staletí a nic nenasvědčuje, že by se to mělo změnit.

Žánrově je tedy, jak již řečeno, nejpatrnější posun k nonsensu a absurditě. A žánr vždy nějak souvisí i s tématem.

S čím tyto změny souvisejí?

Nejdřív k důvodům zmíněných „nezměn“.

Lidé - tedy ani děti - se zas tak dramaticky nemění. V drtivé většině případů jsou v tom základním stejné jako byly před 100 či 500 lety. Mění se podmínky v nichž žijí, kontext, zkušenosti... Ve věcech opravdu zásadních dochází jen k pomalému posunu, někdy jen kolísání.

„Pejcha“, že žijeme v době, která je naprosto jiná, převratná... existovala asi vždycky . (Ostatně jiná zkušenost než našeho jediného života nám dopřána není.) A až z odstupu se pokaždé ukázalo, že šlo spíš o pozvolnou evoluci než skokovou revoluci. Kdyby tomu bylo naopak, muselo by už lidstvo vypadat úplně jinak a uměleckým dílům starým 50 či 500 let bychom vůbec nemohli rozumět. Ani my bychom tedy neměli propadat pocitu, že naše doba je tak nesrovnatelně jiná, mimořádná, že během 10 či 30 let se dítě zásadně změnilo jako bytost biologická, psychická, sociální nebo kulturní.

Za 100 let se mírně změnila průměrná výška dítěte a doba jeho pohlavního zrání. Za 50 let se lehýnce proměnil zájem dětí např. o pohádku (maličko rychleji dospívají, dříve a intenzivněji se setkávají i s jinými žánry i médii). Za posledních patnáct let toho vědí o sexu v deseti leckdy víc, než my sami (čtou přeci dětské časopisy). Pozorovatelný je u dětí zrychlený videový „tep“ (klipy? přepínání televizních kanálů?) a do jisté míry i oslabená schopnost soustředění (počítače? televizní způsob „vnímání“ sdělovaného jako pouhé kulisy?) jakož i slabší návyk na slovo,

slovní sdělení (comicsy? akční filmy? komunikace pomocí SMS?). Frekvence vjemů nabízí širší spektrum znalostí i zážitků, ale o to povrchnější možnost jejich prožití a reflexe. Přibyly problémy spojené s agresivní šikanou, drogami, setkávání se s jinými kulturami a etniky, v souvislosti s panujícím relativismem sílí ztráta hodnotové orientace... Není toho málo - a nejsou to věci, nad nimiž můžeme mávnout rukou. Měli bychom to vše bedlivě sledovat a řešit.

Divadlo hrané dětmi pomáhá mnohé tyto jevy „léčit“ už svou podstatou - tím, že nabízí účastníkům smysluplnou činnost, vede k soustředění na dlouhodobější cíle, k hlubšímu promýšlení a prociťování souvislostí, umožňuje ventilovat problémy, stresy a obsese, přibližuje hodnotu komunikace, slovní komunikace i umělecké slovesnosti. Témata, jež zpracovává, by s tím neměla být v rozporu. Žánr by měl sdělení tématu sloužit. Ale nikde není psáno, že třeba příběh ze života dětí, doslovněji pojmenovávající téma, je nutně působivější, než totéž téma třeba v žánru pohádky či sci-fi. Reflexe naléhavých aktuálních problémů se tedy nemusí projevit jen v nejviditelnější vrstvě látek či žánrů.

A co se týče důvodů oné jediné zjevné změny - zesílení nonsenso-absurdní vlny?

Je obdobná jako v divadle dospělých. To je na jednu stranu kladné znamení, svědčící o tom, že divadlo hrané dětmi je v jakémsi dotyku s trendy doby, která je jako nesmyslná a nepochopitelná tvůrci pociťována. Na druhé straně si kladu otázku, nakolik toto cítění světa vychází ze samotných dětí či alespoň je v souladu s ním a nakolik jde o sebevyjádření vedoucích skrze děti.

Jistě: nedá se zevšeobecňovat, je třeba rozlišovat.

Například loňská třebotovská inscenace Šrutova Velikého tůdle ukázala, že hravě uchopené nonsensové verše vystihují dětské vnímání nejen svým zvukomalebným, rytmickým a rýmovým půdorysem, nezahlceným silou primárních významů, ale i obsahově - jako způsob humorného orientování se (ne rezignace, ne deklarace nesmyslnosti a absurdity světa) v nepřehledném, zmateném, přinejmenším zatím těžko pochopitelném světě. Nadto mohou být i základem hledání a budování vlastních témat. Je to doklad tvrzení Josefa Hiršala a Bohumily Grögerové, že „nonsensové texty - ty opravdu dobré - neznamenají nedostatek smyslu: jsou to parodie smyslu a v tom je jejich smysl.“ A „není každý text smysluplný za předpokladu, že jej umíme správně číst, pochopit a interpretovat?“

Naopak mnohé jiné inscenace prozrazují spíše neochotu či neschopnost hledat pomocí divadelní tvorby aktivní přístup k životu a přijmout zodpovědnost za konečný tvar i obsah inscenace. A tak leckdy zůstává jen laciné, byť třeba efektní gesto.

Děkuji za vyčerpávající odpovědi, eb
Není zač – vyčerpání je oboustranné.

ANKETA

Podle jaké knížky by sis rád(a) zahrál(a) divadlo?

■ Nějakou komedii, ale žádnou komedii neznám. Bavilo by mě Bylo nás pět nebo něco jako Sluha dvou pánů. *(Jiří, člen dětského souboru)*

■ Malého Prince. Saturnina. *(Bára, člen dětského souboru)*

■ Hrdý Budžes. Líbí se mi ten příběh. I když to hraje holka, rád bych se vžil do té role. Byla by to i výzva. *(Tomáš, recitátor)*

■ Manon Lescaut. Je to hezky napsané. *(Terka, člen dětského souboru)*

■ Možná bych divadlo ani nehrála. Spíš jen tak ve snu. Inspiruji se realitou. Katastrofické konce jsou bohužel součástí reality, proto si domýšlím konce lepší. *(Radka, doprovod)*

■ Rodinná pouta. Je to zajímavé a docela kruté. *(Nikola, člen dětského souboru)*

■ Ronja, dcera loupežníka. Ronja se mi líbí. *(Terezie, recitátorka)*

■ Podle Krakonošových pohádek. Je to hezké a vděčné. Uplatnění je pro široké spektrum diváků. Postava Anči mě láká už dlouho. *(Dominika, recitátorka)*

■ Narnii, já jsem ji i prožívala jako film, mám ty příběhy ráda. *(Alena Anna, člen dětského souboru)*

■ Bylo nás pět nebo Kouzelný kalendář od Josteina Gaardera *(Eva, lektorka)*

■ Jak zalichotit tlusté ženě od Mariana Pally. *(Karolína, recitátorka)*

■ Povídky od E. A. Poea – postavy jsou tam komplikované, člověka se nad tím musí zamyslet. *(Ivča, člen dětského souboru)*

■ Kmotr. Líbí se mi to období a to, že mafiáni nebyli jen zabijáci. *(Mirek, recitátor)*

■ Povídky E. A. Poea a Malou mořskou vílu, protože tyhle všechny se mi zdají hrůzostrašné. Většinou to končí blbě a to mám ráda. *(Jana, člen dětského souboru)*

■ Proč bychom se netopili, protože je to srandovní a mám hodně ráda vodu. *(Roxi, člen dětského souboru)*

■ Diablo, můj vysněný kůň – mám ráda koně, je to příběh se šťastným koncem. *(Verča, člen dětského souboru)*

■ Asi bych hrál něco jako dobytkářské války. *(Radek, člen dětského souboru)*

■ Kočičího krále. *(Jana, vedoucí souboru)*

■ Asi nějakou pohádku od O. Wildea. Protože pořád děláme srandičky, tak něco vážnějšího. *(Václava, vedoucí souboru)*

■ Leacockovy Literární poklesky, to by se i mohlo inscenovat. *(Lukáš, vedoucí souboru)*

■ Bylo nás pět. *(Jana, doprovod)*

■ Gulliverovy cesty nebo Olivera Twista. *(Adéla, člen dětského souboru)*

Hamlet. Líbí se mi hlavní postava, je až paradoxní, dává hodně možností, jak to zahrát. *(Michal, doprovod)*

■ Harry Potter. Jsou tam postavy, které se mi moc líbí. Ron je srandovní. *(Míša, recitátorka)*

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Lenka Krejčí

Magda Látalová

Marek Červíček

Markéta Brichtová

NA KUS ŘEČI U ...

lektorek dílny recitátorů čtvrté kategorie

Lenky Korbelové

■ **Co s sebou nosíš pořád (kamkoliv a kdykoliv)?**

No já s sebou pořád nosím Lenku Korbelovou. Ona se mě prostě nechce pustit. Ať jdu, kam jdu, furt ji mám s sebou.

■ **Co s sebou nikdy nenosíš?**

Nikdy s sebou nenosím nikoho jiného než Lenku Korbelovou. A ještě s sebou nikdy nenosím popelnici, afroparuku a saxofon.

■ **Postrádáš něco?**

Postrádám ledovou sprchu, velikej větrák a kostky ledu.

Lenka Korbelová je studentkou Katedry výchovné dramatiky DAMU, je jí 26 let, zabývá se získáváním grantů pro školy a za velmi podstatné považuje, že je narozena ve znamení vodnáře.

gs

Terezie Hirtové

■ **Co s sebou nosíš pořád (kamkoliv a kdykoliv)?**

Asi svoje promoční hodinky. Tyto. Ty jsem dostala za promoci na pedagogické fakultě, konkrétně za to, že jsem jako jediný člen rodiny dokončila vysokoškolské vzdělání. /široký úsměv/

■ **Co s sebou nikdy nenosíš?**

Nikdy s sebou nenosím rtěnku, neboť ústa si nezvýrazňuji, mám je i tak dost velká. /velký a široký úsměv/

■ **Postrádáš něco?**

Ano, v současné chvíli postrádám svého milého, neboť je daleko a stýská se mi. /oči vážné, ale stále velký a široký úsměv/

Terezie Hirtová je studentkou Katedry výchovné dramatiky DAMU.

gs

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Martina Nováková

Michaela Boučková

JAK TO VIDÍ

...

Tato rubrika je letos nová. Každý den položíme několik otázek pedagogům, rodičům, recitátorům nebo dětem ze souborů. Doufáme, že se nám bude dařit hledat zajímavé osobnosti a pokládat žhavé otázky.

Jiřina Rottová

Jiřina Rottová, učitelka ZUŠ Karlovy Vary, která připravovala recitátory Tomáše Havlínka a ze IV. kategorie, Kristýnu Šajtošovou a Jonáše Tůmu ze III. kategorie.

■ **Jeden z tvých recitátorů, Tomáš havlínek, je letos na Dětské scéně v trutnově už popáté. Mohla bys uvést všechny texty, které tu přednesl?**

René Goscinni – Jak jsme byli u doktora, Olga Hejná – Něhoslav kaktulíének, Michal Viwegh – zapisovatelé otcovský lásky, Stephen Leacock – Námět k rozhovoru, kterým je možno natrvalo vyléčit amatéra v kouzelnictví z jeho karetních triků, William Saroyan – Vrchol.

■ **Jak např. v jeho případě vybíráte texty pro recitaci?**

Tomáš je hodně vytížený, takže moc nečte. Je hodně živý, inspirativní, většinou potkám nějaký text a řeknu si: to by bylo pro Tomáše. Pak mu nabídnu textů několi a on si vybere ten, který ho osloví.

■ **Na co je třeba podle tebe dávat při výběru textu pro recitátora obzvlášť pozor?**

Učitel (nebo rodič) musí dítě dobře znát po lidské stránce, musí znát stav jeho chopností, pak nabídnout téma, které dítě nadchne. Nikdy dítě do přednesu textu nenutit. Pokud text úplně nesedí, pozná se to většinou už u prvních rozborů.

■ **Co je na práci učitele, který vede děti k přednesu obtížné?**

Že musíme dětem stále nabízet, že si moc nechtějí hledat samy a často to chtějí nechat na nás. Ale až nás opustí, většinou si samy hledat začnou, naštěstí.

■ **Jak dlouho pracuješ na textu pro přednes?**

Na prvním asi půl roku, s druhým začínám v novém pololetí. Druhý text ve školním roce míváme většinou o něco jednodušší.

■ **Vím, že učíš na ZUŠ 26 let a každým rokem postoupí 1 – 4 tví žáci do celostátního kola. Čím to podle tebe je?**

Práce s textem mě hrozně baví, zajímá mě jít v textu do hloubky. A nebojím se text opustit, když nevyhovuje, a začít znova od začátku.

PŘEDSTAVUJEME ...

lektorský sbor recitátorů

Radek Marušák

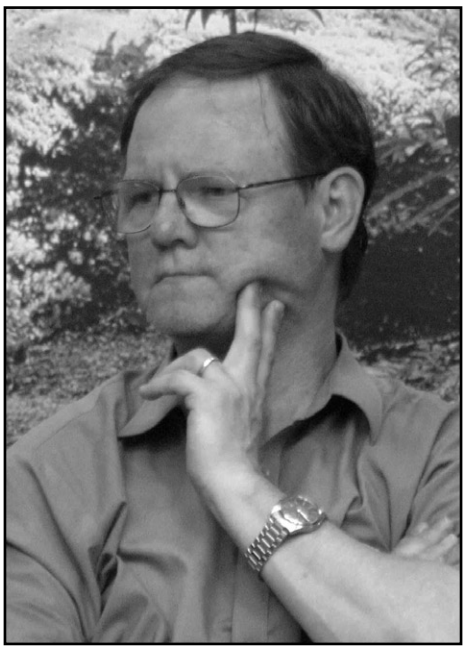
V roli lenocha se cítí nejlépe. „Vždycky tak dvakrát do roka si to dokážu nesmírně užít, že nic nemusím, nic nechci, nikam nespěchám, nic mě nenutí a můžu lenošit.“ K jakému typu textu by se přirovnal? „V sobotu se cítím jako humoreska, v pondělí jak thriller, ve středu jak antické drama a v pátek jsem jako nějaká pouliční komedie. To záleží na situaci...“ Recitace je pro něj především věcí partnerského dialogu; je o velké úctě k osobnosti dítěte, k autorovi i k sobě samému. Cílem recitace pak není „ohromit, být krásný a úžasný, ale něco se na té cestě naučit a to krásno objevovat, ne ho předvádět.“ Recitace přesahuje do oblasti přemýšlení, vnímání krásna, sebe sama i druhých.

Jana Křenková

Nejlépe se cítí „v roli“ sebe sama, to je jí úplně nejlíp. „Třeba procházet se po ztichlé jarní Praze, nikdo po mě nic nechce...“ Kdyby byla literárním textem, byla by asi krátkou lyrickou prózou, ve které by měl být i nonsens. A co se týče tři věcí, na které by neměl ten, kdo připravuje recitátora, nikdy zapomenout? Jana už odpovídá v dnešním rozhovoru, ale přesto dodává: „S Radkem si v těchto věcech velmi dobře rozumím...pedagog nemá do recitátora promítat své ambice. Má spíše vést k tomu, aby si ti, jež učí, oblíbili dobré, kvalitní texty. A cesta k tomu je zdlouhavá.“ Důležité je podněcovat k takovému přístupu přes životní zkušenost těch, kteří recitují.“

Jaroslav Provazník

Je rád v roli pozorovatele a také v roli toho, kdo má zrovna za sebou něco náročného.

Sebe sama přirovnává k nějakému staršímu textu, ve kterém už nějaká písmenka vybledla a sem tam chybí stránka.

Na které tři věci by neměl nikdy zapomenout ten, kdo připravuje mladého recitátora? Na to, co by recitátora bavilo a mohlo zajímat. Na to, že existují i texty, které byly napsány před mnoha lety a pořád stojí za pozornost. Na to, že práce na přednesu může být i zábava a hra.

eb

Tereza Nohýnková

recitátorka čtvrté kategorie

■ **Jak sis našla svůj text?**

Hledali jsme nejdřív doma. Proštrachali jsme celou knihovnu. Narazila jsem na Wolkera. Dřív bych si Léto nevybrala, ale v Liberci jsem viděla představení Malované na skle. Bylo to o zbojníkovi a já jsem si to spojila s Wolkerovou krajinou, protože Wolkerův kraj má mnoho společných rysů s krajem Jánošíkovým a vyšla mi z toho krásná myšlenka, že jsem celou tu báseň viděla před sebou.

gs, vm, id

Barbora Marková

recitátorka čtvrté kategorie

■ **Jakým způsobem pracujete na výběru textu?**

Chodila jsem na recitaci do Svitav. Paní učitelka mi dala několik textů. Mě se líbil text od Miloše Macourka.

■ **A znáš tu knihu, ze které je ten text?**

Ne.

■ **Volila jsi nějak skladbu i s tím druhým textem? Máš tam Ilju Hurníka?**

V každém kole je to jinak. V kraji vám řeknou, že text musí mít hloubku, že nestačí aby nebyl veselý. Tak jsem si vybrala dva texty, které tu hloubku mají.

■ **Myslíš si že je pro tebe text Miloše Macourka dostatečně hluboký?**

Mě se ten text líbí.

■ **Takže máš pocit, že se z tohoto textu nedá vyrůst?**

Podle mě ne.

gs,vm

Stará Blažková

stálý inventář přehlídky

Dramaturgie? To je určitě hrozně nakažlivá choroba. No určitě! Jedna moje známá jí chytla v divadle a měla z toho pupínky úplně všude, i pod vlasama. Takovej sajrajt mi sem nosit nebudete. To vás rači všecky vymetu a všechno zamknu, abyste mi sem už ani nepáchli. Stejně ta nemoc musí hrozně zapáchat. Vo to teda nestojím!

HRÁLI JSME SI S ...

recitátory čtvrté kategorie

Dílna pro recitátory čtvrté kategorie měla v pátek dvě části. První od 13:45 do 14:45 a druhá od 19:30 do 21:00. A jak to celé probíhalo?

Začalo to moc hezky. Ze všeho nejdříve jsem se ztratila. Čtvrtá kategorie zůstala vzhledem k dnešnímu počasí zcela logicky venku, takže mě přivítala prázdná třída – vlastně třída plná lavic a židlí. Díky maminkám odpočívajícím na lavičce před školou jsem chytila stopu a úprkem jsem se vydala za nimi – do kopce – do obřího kopce! Nevěděla jsem, že je v Trutnově Mt. Everest! Celou cestu jsem doufala, že tam skutečně jsou – slyším smích – jsou tam! Hurá! – A druhé hurá, když mi došlo, že je tam i náš Vojta! Moc jsem asi nepropásla a jestli ano, Vojta to jistí. Terka a Lenka nasadily hru na zapamatování jmen – jsou tu recitátoři z celé republiky – Boskovice, Nové Strašecí, Olomouc, Moravská Třebová... Potom si každý vylosoval na lístečku příjmení – Novákovi, Polákovi, Bolákovi, Volákovi, Holákovi a ještě další všemožní -olákovi a všechna tato vykřikovaná jména se současně hemží vzduchem, až tu stojí skupiny. Vlastně rodiny. Jejich úkolem je nyní představit si vzájemně svá města, napsat o nich báseň a připravit živé obrazy jako hádanku pro ostatní. Vojta zachránce má tužku pro každého, kdo ji potřebuje – asi zázračný batůžek – nebo je to ten utajený člen redakce? Už jsem to stejně prozradila. Tvorba básně je prý bolestivá. Ozývá se: „Já nevím, já myslet neumím. To jsme se neučili!“ Ale tvoří se – je krásně – lektorka Lenka trhá květiny – „Liberec, Kladno, Olomouc!“ ozývá se z jedné ze skupin. Slibná kombinace. Patnáct recitátorů, patnáct měst. Copak asi vznikne? – To je scenérie! Recitátorka Lenka úplně splynula se stromem. V těch šatech je dokonalý chameleón, z kmene vystupuje jen její hlava – „Nestůjte na sluníčku, paní redaktorko, dostanete úžeh!“ A čas tvorby vypršel. „I nedokončené dílo dílem jest,“ povzbuzuje skupinky lektorka Terka. A čtou se básně a předvádějí se živé obrazy. Básně obsahující jména všech měst členů skupinky a mají své kouzlo. Jak osobité:

Žiju ve městě jménem Trutnov.
Je určitě hezčí než Pelhřimov.
A nevím, kde leží Holešov.

Nebo jiná:

Strašecí Nové není moc rovné.
V Praze žije se blaze.
V Sněhově ale mnohem lépe.

Teda to je ale skupina – radost pohledět, poslechnout, zahádat si, nechat se překvapit... A na závěr dopoledního bloku hra Evoluce. Lákavá instrukce v úvodu: „Vejce hledá vejce, slepice hledá slepici, prase hledá prase, gorila gorilu a člověk přijde se vztyčenýma rukama k redaktorce Gábině.“ No tak tuhle přihrávku vítám! Vítězka Terka Nohýnková se stala jednak prvním člověkem čtvrté kategorie a jednak vyhrála možnost odpovědět mi na anketní otázku. Ale to patří do jiné rubriky. Takže, milý čtenáři, čti a hledej. Příjemné vedení, pestrá patra, co dodat? Sejdeme se o půl osmé.

A přišel večer a přišla bouřka, ale před bouří se děly zajímavé věci.

Terka Hirtová a Lenka Korbelová se sešly s recitátory čtvrté kategorie tentokrát pod střechou. A vrhly se do práce – nebo spíš do četby. Četly se úryvky na papírcích – z nějaké knihy – z deníku. Trochu se četlo, trochu se psalo, mnohým už v průběhu četby došlo, že se potýkají s Deníkem Adriana Molea. Ale to, co sami napsali, mi připadalo mnohem lepší. Vznikly tak zajímavé deníkové záznamy různých dnů ze života Adriana, že jsem skoro lapala po dechu. Tahle skupinka nejen že splnila zadání lektorek, ale mělo to styl, vtip, šťávu, záznamy se doplňovaly, všichni Adrianové dokázali využít informace, které se jim na začátku hodiny dostaly! Nádhera! A navíc se výběrem dnů do deníku nenásilně a taky nenápadně utřídilo pořadí pro sobotní recitační blok.

Potom se ještě přemýšlelo o tom, jak to má Adrian doma, jaký průšvih ve škole způsobil, co se mu honí hlavou... Ale odcházela jsem stejně nejvíc naplněná dojmy z četby deníku. Tolik originálních dnů. Tahle skupina se opravdu sešla vzácně. Je to bezva parta hned od prvního dne a ještě navíc tolik souhry a talentu! Jsem opravdu zvědavá, co přinese druhý den.

V sobotu je sice z oken vidět zima, ale ve skutečnosti je vedro. 8:00 – aula SLŠ – už se pracuje. Prostor se plní krásnými, vzpřímeně se nesoucími postavami, které dýchají zhluboka a určitě až do bránice. Posílalo se peříčko dobré nálady, potom se něco volalo, ale to už si nepamatuji, protože potom... – potom následovala úchvatná jízda vlakem do Trutnova. Skupinky si rozdělily věty – hm, spíše výpovědi – prostě text: Už se sypu!, Do Trutnova!, Jízdenky, prosím!, Mamí, tatí!, Hůůů!

A už se jelo a dokola a nahlas a potichu a do Trutnova a už se sypu a mamí a tatí a hůůů. A já jsem dostala funkci, protože se tu odehrála ta báječná věc, které se říká tvořivost a najednou byla potřebná píšťalka, kterou samozřejmě nikdo neměl a já dokážu zapískat na prsty! Však uvidíte, až čtvrtá kategorie začne recitovat!

Do Trutnova jsme v rámci rozcvičky dojeli a každý dostal možnost vstoupit si do prostoru před pomyslné diváky a zkusit si alespoň začátek textu. Hm – tak takhle to v prostoru zní. A Lenka a Terka dávají užitečné rady, jak naložit s hlasitostí a jak je to s tím zapeklitým J ve slově jsem. Takže ještě jednou a černé na bílém: J se v tomto případě nevyslovuje! A je tu nabídka textů přímo pro gurmány: Pr?vert, Saroyan, Jerome Klapka Jerome, Aškenazy, Karel Hynek Mácha, Karel Hynek a tak...

Po hlasové rozcvičce byla vjezdem mašinky a mým hrdým hvizdem zahájena přehlídka recitátorů čtvrté kategorie. Mašinka sklidila mohutný potlesk, lektorky Lenka a Terka provedly namátkovou kontrolu platných jízdenek. Radek Marušák jízdenku málem neměl, ale pomohla mu Jiřina Lhotská, takže jízdenku teda měl, a tak se mohlo začít recitovat. Podle slov lektorky Lenky to „bude jízda!“ A pokud jste tam byli, tak už víte, že Lenka nelhala.

gs

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Michaela Šebestová

Mirek Vrbický

Ondřej Růžička

Růžena Petrová

BYLI JSME U TOHO

Beseda lektorského sboru s recitátory IV. kategorie

Odpoledne se v sále SLŠ sešli recitátoři IV. kategorie, aby si popovídali o svých dopoledních výkonech se členy lektorského sboru. Opět jsme mohli vidět tři kruhy židlí kolem lektorských dvojic – Jana Křenková a Radek Marušák, Jana Machalíková a Vlasta Gregorová, Ema Zámečníková a Alena Palarčíková. Lektoři se recitátorům věnovali dlouho, pečlivě a s obdivuhodnou vstřícností, která ale rozhodně nebyla milosrdnými náplastmi na bolístku. Recitátoři se dozvěděli, jak byl jejich přednes vnímán odborníky tohoto oboru, nasbírali si dobré rady pro svou další práci na textech a inspirovali se a učili se, protože všichni poslouchali také rozbory výkonů svých kamarádů ze skupiny. A co všechno se dalo odposlouchat?

Jana Machalíková a Vlasta Gregorová recitátorům nabídly své rady ohledně toho, co se ještě dá vylepšit. Jak si s tím ale každý naloží, to prý záleží už na nich samotných. Je potřeba hledat k textu cestu pravdivou. Když se člověk dá do služeb nějakého autora, musí mu skutečně porozumět. A když je text nějak udělán, měl by se pořádně vypulírovat, třeba promyšlením smyslu pauz atd.

Ema Zámečníková a Alena Palarčíková se zastavovaly nad výběrem textů. Dobrý výběr je základ dobré recitace. Lektorky povzbuzovaly recitátory, aby si vybírali poezii. Je to cesta složitější, ale může recitátora velmi obohatit. Při přednesu je pak velmi důležitá konkrétní představa, ne obecná a neurčitá, ale skutečně konkrétní. A je to vidět, jestli ji někdo má, nebo ne. Poezie se od prózy liší stavbou a verš, to je bezvadná věc. Kvalitní poezie nabízí skvělá vodítka, např. v podobě přesahů. Tak, milí recitátoři, dělejte poezii!

Jana Křenková a Radek Marušák přemýšleli s recitátory o tom, že je potřeba hledat autorovy roviny. Když mluvím například o nějaké úsměvné situaci ze života, nestačí zůstat jen u ní. Je potřeba rozkrývat hlubší filosofii autora. Tato dvojice lektorů se obzvlášť pečlivě věnovala otázkám kvality mluveného projevu, podobám češtiny, slovnímu a větnému přízvuku atd. Velmi často se s recitátory zabývali podrobným prozkoumáním textu ve smyslu, co všechno o tom vypravěči vím? Proč se tahle postava vyjadřuje právě tak? Atd.

Všichni lektoři se na besedě věnovali otázce, s kým a jak si recitátoři text vybírali. Někomu ho přinesla paní učitelka, někdo zalovil v knihách sám a někdo dokonce viděl skvělé divadelní představení, potom četl zajímavou knihu a tak zvláštně se ty dojmy propojily, že se z toho vyklubala skvělá volba textu k recitaci. A kdyby nebylo už tolik hodin a kdyby nebyl na pořadu dne další program, určitě by se dál příjemně povídalo a bylo by ještě dlouho o čem.

gs

BYLI JSME U TOHO

Diskusní klub pro doprovody recitátorů II. a III. kategorie

Schéma debaty bylo stejné jako včera. Jen složení diskutérů se z poloviny proměnilo. Doprovody IV. katerie totiž vystřídali rodiče a učitelé recitátorů kategotie třetí.

Tentokrát bylo vytipováno deset recitátorů, o jejichž výkonech chtěli seminaristé hovořit. Z rozhovorů nad jejich vystoupeními vyplynula obecná zamyšlení – o technickém vybavení recitátora nejvyšší věkové kategorie, osobním zaujetí textem, o potřebách dívek recitovat texty o lásce, vztazích a krizích a o potřebách chlapců vybírat humorně laděné texty, o autenticitě vyjádření a o potřebách pobavit diváka za každou cenu, ale také o otázkách pedagogického vedení. A také o příjemném překvapení, že se delším čase zvovu objevil takový básník jako J. Wolker. Nebo o praktické dovednosti vyrovnat se s divákem a přijmout jeho reakci a nenechat se jím strhnout.

Několik nastíněných otázek se pokusím zprostředkovat. Zajímavé myšlenky přinesla paní, která mluvila o motivační funkci recitace. Řekla, že recitace může dovést děti ke čtenářství. Nejdřív k jakémukoliv, které ale později dítě směruje směrem ke kvalitnější literatuře. Nevadí, má-li na začátku dítě nekvalitní text, důležitý je už jen moment probuzení zájmu o literaturu jako takovou.

Učitelé i rodiče, kteří vedou děti k recitaci, jsou na jedné lodi. Cílem není soutěžit, vyhrát a postoupit do celostátního kola Dětské scény, ale nabízet dítěti prostřednictvím práce s literárním textem možnosti rozvoje osobnosti, prohloubení zájmu o svět a možnost pochopení chování a jednání jiných lidí „z druhé strany“, možnost nazout si cizí boty a zkusit se v nich projít. Vyhrává každý. Existuje poměrně velká skupina dětí, které jsou k recitaci systematicky vedeny a pravidelně postupují až na celostátní úroveň. A jsou děti, které jsou „samouky“. Recitují bez odborného vedení prostě proto, že jsou okouzleny autorem, chtějí se vyjádřit a nebo to jen zkusit. I přes malou technickou vybavenost mohou nabídnout stejně silný divácký zážitek jako recitátoři vedení krůček po krůčku svým učitelem nebo rodičem. A takový „blesk z čistého nebe“ v podobě recitátora, který postoupí, jak se vyjádřila jedna maminka, vlastně omylem, protože ve škole nemá solidního učitele a rodiče se vůbec v oboru neorientují, má stejnou energii jako kdokoliv jiný. Žádný recitátor není v Trutnově omylem. Všechny sem dovedla stejná cesta – potřeba vyjadřovat se ke světu, ve kterém žijeme.

Dovolila jsem si nastíněné myšlenky trochu shrnout a dotáhnout, snad mi rodiče a pedagogové, kteří v sobotu v učebně lesnické školy diskutovali, moji smělost prominou.

I tentokrát se dikutující snažili v závěru povídání vyhnout označení jednoho recitátora reprezentujícího naši republiku na evropské soutěži. Lektorka byla stejně nekompropnisní, takže se po chvilkovém váhání jedno jméno opravdu dozvěděla. Daleko snáz než o den dříve.

id

RECITÁTOŘI ČTVRTÉ KATEGORIE

Tomáš Havlínek

Veronika Horová

Vojtěch Dvořák

diskuse pro doprovod recitátorů

SLOVO POROTY

ZUŠ Ostrov Neschovávejte se, když prší

Ostrovské představení příjemně překvapilo lektorský sbor (a soudě podle večerního semináře stejně tak i seminaristy) řadou nápadů ve využití deštníků jako základního scénografického prostředku a vybaveností souboru. Ocenili jsme především kulturu mluveného i pohybového projevu, rytmické cítění a skupinovou souhru. Přesto vyvolala ostrovská montáž rozpaky, které měly kořeny především v dramaturgii. První část pořadu by bylo možné charakterizovat jako „neučesané nápady“, které měly v podstatě v lyrické poloze zachytit rozháranost, těkavost, rozporuplnost vnitřního světa dospívajících. Brzo je však tento princip opuštěn a prostřednictvím útržků z Andersenovy pohádky o šnekovi a dalších textů se na jevišti začíná rozehrávat drobný příběh o první lásce a vzápětí další příběh - nepříliš nápaditá táboráková historka, v níž už se lyrický princip zcela vytratí a deštníky tu často zafungují prvoplánově a bohužel i popisně. Nesourodost ostrovské montáže je způsobena nejen neukotveností, tím, že jí chybí jasný svorník, který by jednotlivé částečky této mozaiky spínal, ale také množstvím příliš různorodého textového materiálu (vedle Andersena to byly texty Solouchinovy, Šmídovy, ale třeba i Hesseho). Navíc bylo představení poznamenáno tím, co se u dětských pořadů tohoto typu stává, totiž určitou „opotřebovaností“: Jde o inscenaci, která vznikla téměř před dvěma lety, a tak některé její momenty působí chladně, málo zaujatě nebo jen naranžovaně. Přesto všechno jde o poctivý pokus nabídnout dospívajícím téma adekvátní jejich věku a divadelní prostředky, které jsou jim dosažitelné a které jim umožní přirozeně existovat na jevišti.

Jaroslav Provazník

JAZZ? YES!

(Vítáme Vás v Jazzonii, Jesličky Hradec Králové) Na prázdně rozlehlou scénu trutnovského kina energicky vchází ve štěbetajícím rozhovoru čtyři holčiny. Samá ruka, samá noha. Až klaunsky neukázněné, kanárkovité tenisové oblečky podtrhují razantní zabydlení jeviště stejně jako různě nedofouknuté balónky vpletené do roztodivně vyčesaných vlasů. Ve světle ramp se mladé dámy na nepatrnou chvilku zklidní. A hned to znovu rozbalí, ale tentokrát už ne svými hádkami a připomínkami, ale texty české jazzové ikony Jany Koubkové. Je tu Jazzonie! Jsme uvítáni! A jakpak se to žije v Jazzonii? Jedenáctileté dívenky se tu zručně vypořádávají s rytmem, pohybem, prostorem, hrají si se slovy, dokáží dodržet stop - time a při tom se špičkují a dobírají prostřednictvím veselé „jazzové“ hry. Ve hře je patrné vzájemná úcta a znalost partnerek, vzájemná podpora. Aktérky dodržují nabídnutou strukturu. Jana Brannyová, vedoucí souboru a režisérka představení, nabídla svým mladým dámám prostor , ve kterém se dobře cítí, který je i divácky atraktivní. Pravda je to trochu riskantní. Na jedné straně hrozí pád do prvoplánové exhibice a předvádění nebo do suchého mechanického cvičení. Tohle přitažlivé balancování na hraně Jazzinkám včera večer vyšlo. Těšili jsme se hrou a ochotně jsme trochu přimhouřili oči nad nevyvážeností jednotlivých částí „jazzového“pásma.

Roman Černík.

Jak ruce nechtěly pracovat aneb konec dívčí války.

Podkladem recitačního pásma o vzpouře rukou a nohou proti poživačnému a nic nedělajícímu žaludku je dobově poplatná bajka z padesátých let. Třikrát tři „čtvrťačky“ a tři „čtvrťáci“ z jedné třídy ZŠ v Rousínově se svou učitelkou Michaelou Kyjovskou nebojácně uchopili tento „poučný“ text skrze věčné dilema mezi holčičí a klučičí populací. Jednoduchými prostředky sborové recitace, výrazně rytmizovaného slova i pohybu předvádějí, zásadní epizodu stále se vracející „Dívčí války“. Byť se jedná o souvislý příběh způsob použití jevištních prostředků nastoluje spíše princip pásma. Myslím, že lze ocenit použití spotřebních rekvizit, zvláště žvýkaček, symbolizující pracovní „nasazení“ mužů, které nebývá na první pohled vždy zbadatelné. Tak se po vyhladovění a pochopení situace ruce i nohy vracejí radostně k obnovení „strojové mechaniky metabolismu“ celku a soužití kluků a holek je opravdu snad jednou provždy vyřešeno.

Karel Vostárek

Bylo nás pět

Název prózy Karla Poláčka a představení souboru HOP-HOP z Ostrova se stal příznačným pro situaci ve jmenovaném souboru. Ještě na začátku týdne jich bylo pět. V podvečer představení už jenom tři. Klobouk dolů před vedoucí a režisérkou Irenou Konývkovou a před pohotovostí chlapců, kteří přijeli do Trutnova recitovat a kteří zaskočili za nemocné kamarády. Představení sice nutně drobně utrpělo na souhře, ale inscenace byla zachráněna. Dramatizace zpracovává dva příběhy. Každý ale jiným způsobem. Jeden se v zásadě odehraje a druhý odvypráví. Při té jejich jinakosti je možná na škodu, že dramatizace zpracovává příběhy jenom dva. Latentně se ovšem nad nimi klene ještě jeden příběh. Příběh o tom, jak „Petr Bajza na housle už hrát nesměl“. Ale tento příběh je na začátku skvěle exponovaný, podruhé je už vyveden jako hra na housle za scénou (a vlastně jenom odděluje oba příběhy) a v závěru je bohužel dořečen pouze slovně. Možná by se dotažením této potencionálně třetí příběhové linky docílilo silnějšího propojení obou příhod a tím i výraznější celistvosti jevištního tvaru. V inscenaci pomáhají kostýmy chlapeckou partu velmi dobře dourčovat charakterově, dobově i sociálně. (V tomto pojetí kostýmů však nevyřešeno zůstalo to, když Éda Kemlink po hře na vichřici ukazuje na svou košili: „Copak takhle mohu jít domů! – A jeho košile je bez kazu.) Inscenace je sympatická svou lehkostí a hravostí. A máme zde co dočinění i s herectvím. Zejména přestavitel Petra Bajzy (ten je pochopitelně z původního obsazení) projevil schopnost jisté přirozené jevištní autenticity. Nebýt těch záskoků asi bychom byli svědky vůbec výtečné jevištní souhry.

Václav Klemens

VIDĚLI JSME V SOBOTU

Neschovávejte se, když prší

Neschovávejte se, když prší

Vítejte v Jazzonii

Vítejte v Jazzonii

BYLI JSME U TOHO

Seminář k inscenacím 1. bloku

Jak zaznělo v úvodu diskusního semináře k inscenacím 1. bloku, Dětská scéna je každoročním milníkem v oboru dramatické výchovy, pro mnohé soubory je završením celoroční nebo i delší cesty, je to příležitost k uvažování o stavu oboru. Letos se toto večerní setkání nejmenuje veřejná diskuse, ale seminář a model průběhu se tím podstatně pozměnil. Opět si každá skupina seminaristů vylosovala představení, k němuž by se na večerním setkání měla vyjádřit především, navíc ale každá skupina dostala zalepenou obálku, která měla každou interní diskusi po určité době úžeji vymezit. Při večerním setkání měla každá skupina nejprve rekapitulovat to, o čem se při samostatné diskusi bavili, ve druhé části potom měla přijít rekapitulace toho, co přineslo specifikované téma z obálky.

Seminární skupina D si vylosovala k rozboru představení Neschovávejte se, když prší (Na poslední chvíli, ZUŠ Ostrov, ved. Lucie Veličková). Co se jim líbilo: - nápaditá práce s rekvizitou (deštníky) - výtvarná stránka představení celkově - to, jak se děti navzájem ve skupině vnímaly - to, jak děti vnímaly prostor - dobrá technika projevu herců - jednotlivé „fórky“ (sojka, stahování mračna...) - rytmická stavba a to, jak na sebe děti rytmicky navazovaly.

Otazníky pro skupinu D byly: - nesourodé texty v jednom celku - délka představení (navrhovali zkrácení, celek zkumulovat nebo nějak vygradovat...) - nebyl zřetelný konec - deštník, který na jevišti ležel celou dobu a jeho funkcí bylo pouhé ukrytí dvou konviček - téma bylo dospívání?, někomu se to zdálo být spíše „dospěláckou“ představou - téma puberty, světa kluků a holek, zakuklení se do sebe - déšť někdo četl jako svět venku, někomu to tak jasné nepřipadalo.

Seminární skupina C si při losování vytáhla představení dvě. Nejprve k Vítáme vás v Jazzonii (Jazzinky, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové, ved. Jolana Brannyová), kterou skupina jednohlasně přijímala velmi pozitivně. Kladně hodnotili: - vybavenost všech čtyř dívek, jejich schopnost dodržet rytmus a celkové zadání, které jim asi bylo ze strany vedení dáno - dívky byly hrou velmi zaujaté, předvedly velké nasazení

Otázkou pro ně bylo: - nakolik to celé vycházelo z dětí samotných a nakolik byly „naprogramovány“ vedením? (Zřejmě to vyžadovalo více autoritativní vedení.) - nepřekročily dívky laťku, která dělí přirozenost od efektnosti?

Představení Jak ruce nechtěly pracovat (Rousíci, ZŠ Rousínov, ved. Michaela Kyjovská) seminář C viděl jako tvar, který umožnil skupině méně vybavených dětí (herců-začátečníků) vystoupit jako celek, z nějž nevystupují do popředí jednotliví tahouni. Hodnotili kladně: - přiměřenost schopnostem a dovednostem dětem ve skupině

Jako problém vnímali: - téma holky versus kluci představené prostřednictvím rolí rukou, nohou a žaludku, ale divákovi není nabídnut klíč, jak z toho ven. Není to příliš jednostranný pohled?

Seminární skupina B se zabývala představením Bylo nás pět (HOP-HOP, ZUŠ Ostrov, ved. Irena Konývková). Ocenili: - falešný zvuk houslí prostupující celým představením - dovednost kluků hrát v rolích, jejich přirozenost a dobrou mluvní vybavenost - práci s kontrastem mluvy současné a Poláčkovy - práci s gradací ve scéně s rojem vos

Zamýšleli se: - jak kluky ovlivnil seriál? (Rozpoznali v představení právě některé prvky z filmového zpracování.) - nad problematickým kolísavým napětím celku

Následovala rekapitulace toho, o čem se seminaristé ve svých skupinách bavili po rozbalení „kouzelné obálky“. Inscenace představené v prvním bloku nebyly postavené na klasickém situačním jednání postav. Obálka skrývala otázku scénického pásma či montáže. Co tyto dva pojmy vnesly do diskuse o představeních?

Seminaristé skupiny B se bavili o potřebě řadit texty v celku logicky a přihlížet k tomu, aby to mělo správný spád. Vyjádřili názor, že se montáž hodí spíše pro mladší děti, protože je učí udržet rytmus a jednotný styl.

Seminaristé skupiny C spatřovali v představeních principy montáže textů, činností nebo her, z nichž představení zřejmě vzešlo... Kladli si otázku, zda se dětem může podařit na jevišti zrealizovat to, co někdo jiný sestavil, seskládal, promyslel.

Seminaristé ze skupiny D se bavili o složení montáží, o švech, gradaci atd.

Společná diskuse se mohla jevit jako mírně rozpačitá a pomalá, což bylo ale podle závěrečných reakcí účastníků dáno spíše tím, že nová struktura semináře přítomným nabízela prostor k přemýšlení a promýšlení otázek, které směřovaly skutečně k jádru věci.

Účastníci diskuse byli vyzváni k pokusu o pojmenování rozdílů mezi pojmem pásmo a montáž. Myšlenky se dále odvíjely mnoha směry. Pásmo jako nejjednodušší podoba montáže, jako celek složený ze svébytných prvků, které obstojí i samy o sobě. Naproti tomu montáž jako propojením úryvků. Pásmo jako pásmo a montáž jako oblast 3D. Co může být jednotícím principem celé linie? Názory se různily i doplňovaly – téma? Rytmus? Rekvizita? Deštník může fungovat v okamžiku, kdy dodržím princip nastolený v začátku představení, ale stane-li se z opory, ke které se uchyluji, pouhý deštník, nemohu už s tímto principem dál počítat.

A je to skutečně tak, že je forma pásma či montáže vhodná pro mladší děti? V čem potom spočívá hlavní úskalí? Nebezpečím jsou různá klišé a stereotypy, je těžké hledat neotřelé prostředky k sestavení textů. Navíc musí být pro diváky připraven čitelný klíč.

Je zvláštní, že nás automaticky neuspokojuje počet dvou příběhů v celku. Divák automaticky počítá ještě s příběhem třetím. Nebyl by tedy pro posílení ucelenosti lepší pouze příběh jeden?

A padla spousta dalších otázek. Při shrnutí ale zaznívaly názory, že to dnes bylo velmi příjemné odpoledne, které ukázalo, že má cenu zabývat se s dětmi poezií. Bylo by ale skutečně vhodné zajistit už konečně souborům vhodnější divadelní prostory a technické vybavení. Zdá se ale, že zatím můžeme spíše pokračovat v již několikaletém doufání.

gs

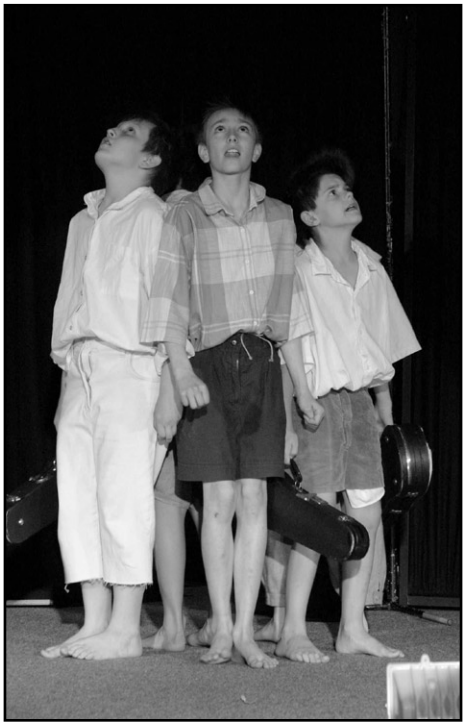
VIDĚLI JSME V SOBOTU

Jak ruce nechtěly pracovat

Jak ruce nechtěly pracovat

Bylo nás pět

BYLI JSME U TOHO

Dětský diskusní klub

Zvídavost, touha slyšet, jak diváci vnímali jednotlivá představení, jak představení na diváka zapůsobila, čemu jak diváci porozuměli a do jaké míry se souborům povedlo předat svá sdělení... Na tyto a na mnoho dalších otázek se děti společně s lektory dětského diskusního klubu (s Terezou Černochovou a Tomášem Machkem) snaží najít odpovědi.

Otázky, otázky a zase otázky. Odpovědi, odpovědi a zase odpovědi. Ty vyvolávají nové a nové otázky. Připomíná vám to něco? Není takový sám život?

Na co byste se chtěli zeptat diváků ohledně vašeho představení?

Jak jste se do Trutnova dostali? Jaká byla cesta? Jak byste ji zahráli na tyto nehudební nástroje? Uprostřed místnosti je hromada všelijakých předmětů. Randál, rachot, zmatek, bugr... Neříká se tomu tvůrčí atmosféra?

Cesty byly pestré, drnčely rychlovlaky, bručely autobusy, řvali Beatles, hrčely čuchtičky na rezavých kolejích kdesi v polích, táhly se cirkusové maringotky, přesýpaly se hodiny strávené v roztodivných dopravních prostředcích, až jsme se ocitli kdesi uprostřed oceánu na malých ostrovech, tak malých, že jednotlivé soubory se na nich sotva uchránily před nebezpečnými žraloky. (Tomáši, nikdy bych nevěřil, že oceán lze vytvořit igelitovou taškou.)

Co ostrov, to představení, co představení, to spousta otázek a názorů:

Neschovávejte se, když prší. Na poslední chvíli, ZUŠ Ostrov

O čem bylo toto představení? Hra s deštníky, schovávání se před deštěm, nechtějí poznat svět, schovávají se nejen před deštěm, ale i před jinými lidmi, starají se jen o svůj svět, postupně poznávají, že i ostatní mají svůj svět a to je jejich společná věc

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Deštníky, tvořily pozadí, kulisy, vyjadřovaly pocity a nálady,barva triček byla shodná s barvami deštníků

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): znali text, scéna s deníčkem, oheň tvořený z deštníků, vystupňování ohně z nudy, klidu k divokému, hoření a hýření, červenal se pomocí červeného deštníku, nestyděli se

Nefungovalo (nebavilo nás): bylo to moc dlouhé, nesouhra při otevírání deštníku úplně na začátku představení (někteří si myslí, že to byl záměr, jiní tomu rozumí jako nedostatku souhry), nepochopila jsem příběh s divokou holkou, nespojila jsem si to s tématem (schovávání se před jinými lidmi a okolním světem), které vyplývalo ze začátku představení, to se však dále již nerozvíjelo

Otázky souboru: Vnímáte naše představení jako vtipné nebo jako k zamyšlení? Zde se děti z ostatních souborů rozcházeli ve svých názorech. Nejčastěji zaznívalo, že představení bylo zároveň vtipné i k zamyšlení.

Jaký jiný název byste našemu představení vymysleli? Návrhy dětí z ostatních souborů: Můj svět, Já a někdo jiný.

Vítám vás v Jazzonii Jazzinky, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové

O čem bylo toto představení? O životě v netradičním podání, o jazzu a plavání, příběh tam moc nebyl

tři jazykolamy, ke kterým tančili, bylo zajímavější to, jak to bylo udělané, než to, o čem to bylo

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Pestré kostýmy, hlas, zpěv, balonky, obličeje, pohyb celého těla

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): sehranost, zajímavý text

Nefungovalo (nebavilo nás): některým slovům jsme nerozuměli, jako například slovo iště, co to má být? Společně jsme došli k principu vzniku těchto neznámých slov. Iště je přece část slova koupaliště, kou, kou, palpal, iště.

Otázky souboru: Změnili byste něco na našem představení? Svorně zaznělo NE.

Jak ruce a nohy nechtěly pracovat Rousíci, ZŠ Rousínov

O čem bylo toto představení? Nutná spolupráce rukou, nohou a žaludku, spolupráce všech částí celku

kluci na jedné straně a holky na straně druhé

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Tanec, pohyb, housky, jablka

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): pohyb, hra se slovy, dobré zpracování příběhu

Nefungovalo (nebavilo nás): když jste mluvili všichni najednou, tak to bylo na úkor výrazu

Bylo nás pět HOP-HOP, ZUŠ Ostrov

O čem bylo toto představení? Tři příběhy o partě kluků o životě kluků, jak si hrají

Jaké divadelní prostředky se v inscenaci objevily? Housle, pouzdra na housle, paravány, krabice, voda, smyšlené vosy, dobové oblečení, vycpávky kostýmů

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): herecké výkony (nešlo poznat, kdo je náhradníkem), hra na housle, užití vody (oživilo to představení i herce), pád do sklepa (krabice) při bouři

Nefungovalo (nebavilo nás): Pobíhání za paravány, které bylo vidět, hra na housle za paravánem, která neměla být vidět, ale vidět byla, v průběhu hry na město neobjasněná změna nevraživého vztahu čtyř kluků ve vztah přátelský vůči klukovi pátému

Otázky souboru: Co byste změnili na našem představení? Opět zaznělo pochvalné NIC.

vm

VIDĚLI JSME V SOBOTU

Bylo nás pět

Bylo nás pět

Vítejte v Jazzonii

Vítejte v Jazzonii

JAK TO VIDÍ

...

Lucie Veličková,

učitelka ZUŠ Ostrov, která se svým souborem Na poslední chvíli přivezla představení Neschovávejte se, když prší

Jak vznikal text isncenace Neschovávejte, když prší?

Od tématu. Na začátku jsme věděli, že chceme hrát o rozdílu kluci – holky, pak se nám téma rozšířilo na vnitřní svět člověka, na to, jak utíkáme od toho, co se nám nelíbí a nebo čemu se chceme vyhnout. Došli jsme k tomu, že nemůžu být pořád zalezlý ve svém světě, ale že prostě do té životní bouře musím.

Takže jste asi rezignovali na to, že spolu texty vůbec nesouvisí. Je pohromadě próza, poezie, od každého trochu, volně spojené tématem...

Určitě. Každý si hledal svůj vlastní text a skládali jsme je dohromady podle toho, jak přicházely.

Vidíš ty sama nějakou část pásma jako problematickou z hlediska literární kvality textu?

Určitě Kratochvíl a písňové texty kapely z naší školy.

Řekla jsi, že texty se přiřazovaly samovolně, podle toho, jak přicházely. Ale já si to nemyslím. Z představení cítím snahu seřadit texty podle nějakého klíče do určité posloupnosti.

To je pravda. Chtěli jsme, aby vznikl příběh, který má začátek a konec, ale nebylo to tak, že bychom si sedli a stanovili si ten příběh naprosto přesně. Spíš jsme vytvořili rámec pro texty.

Premiéra byla v dubnu 2005, to už je docela dlouhá doba. Je to téma stále ještě živé?

Myslím, že ještě chvilku je to bavit bude. Ale už by nechtěly dál se tím tématem zabývat a ještě něco řešit. Už se chystají na nové představení.

Jolana Brannyová,

učitelka ZUŠ Na Střezině Hradec Králové, která se souborem Jazzinky přivezla představení Vítáme vás v Jazzonii

Co bylo prvním impulsem ke vzniku představení?

Texty Jany Koubkové, které jsem přinesla do hodin přednesu, aby se na nich děti naučily techniku mluvy, práci s rytmem, aby si stextem trochu pohrály, o obsah ale moc nešlo. Takže každá dívenka dostala jeden text a na tom dělala. Naučila se ho a začala si s ním hrát, ale pak chtěly být spolu, tak jsme to dali dohromady. Společně jsme začali Otlakem a při tom vznikl leitmotiv soupeření. No a pak už to šlo samo z improvizací. Většinou jsme pracovali tak, že jedna začala něco, k čemu ji text inspiroval, dělat a ostatní se postupně přidali Hledali jsme formu co se týče pohybu a rytmu, aby si tam našly záchytný bod, o který se mohou opřít. Třeba toho brouka. Je to dobrá skupinka, cítí hudbu a rytmus. Používali jsme text jako inspiraci pro pohyb. Vím, že tyhle holky spolu dobře fungují a že je práce s pohybem a rytmem baví. Potřebovala jsem, aby nás společná práce dala dohromady, protože jsme spolu začínali.

Michaela Kyjovská,

učitelka ZŠ Rousínov, která se souborem Rousíci přivezla představení Jak ruce nechtěly pracovat

Co bylo pedagogickým cílem tohoto představení?

Začalo to tím, že jsem letos v září dostala novou třídu, která je hodně živá a temperamentní, no a pak jsem potkala tenhle text. Chtěla jsem prostřednictvím tohoto textu ukázat rozdílný svět dívek a chlapců – a také získat potřebné dovednosti. Když jsme na tom pracovali, bavili jsme se o tom, jak to v rodinách funguje, jestli je v nich ten „mužský svět“ a „ženský“. Navíc ten ženský živel v téhle třídě funguje.

Takže v představení vystupuje celá školní třída?

Ne, 12 dětí z jedné třídy, které chodí odpoledne do kroužku.

Text bylo asi potřeba pro vaše potřeby upravit, aby vyhovoval vašemu záměru, „sáhli“ jste do něj?

Museli jsme, aby vyhovoval našim záměrům. Vyškrtali jsme asi jednu třetinu textu.

Irena Konývková,

učitelka ZUŠ Ostrov, Která se souborem Hop – Hop přivezla představení Bylo nás pět

Jak vlastně vzniklo představení Bylo nás pět?

Tentokrát to bylo složité. V jedné skupině mám 7 kluků a 7 holek a oslovil nás Spolek přátel města, který chtěl, abychom pro ně udělali něco o zvonech. A měli jsme málo času. Holky jsou pracovitější, takže začaly na zvonech. Zbyli mi kluci.. Těm jsem tentokrát přinesla já knížku Bylo nás pět. Nakonec dva kluci se přidali ke zvonům a zůstalo mi jich právě 5.

Znají celou knížku?

Znají.

Kdo vybíral epizody a jak jste text upravovali?

Já jsem přinesla nějaké návrhy, původně jsem uvažovala o třech, dvě jsem vybrali a v té třetí byl Petr Bajza sám. Tu jsme ale pak zavrhli a jinou třetí jsme už nenašli.

Text, který jste vybrali pro inscenaci, je závazný?

To určitě. Volnost je v pohybových věcech, ale v textu ne. Ten musí zaznít.

Jak hodně jste zasahovali Poláčkova textu ve vybraných epizodách?

Hodně. Třeba místo požáru máme vichřici. Zkoušeli jsme potopu, ale pak jsme zjistili, že se nám to nehodí ke zvolenému konci, tak jsme od ní zase upustili a vyhrála vichřice.

Spojovacím prvkem jsou housle. Z dramaturgického hlediska se mi to líbí. Krásně spojí dvě epizody, které k sobě vlastně vůbec nepatří. Zároveň upozorní na postavu vypravěče. To vymyslel kdo?

Tak to už vůbec nevím. Vždycky to děláme společně, spíme o víkendu v dramaťáku, doplňujeme se. Možná ta myšlenka zarámování je tentokrát víc na mně, když jsem zvolila knížku, tak už jsem uvažovala co s tím. Navíc jsem v hudební škole a tam máme všechny ty futrály a tak. Bavili jsme se o tom, že ty housle tam opravdu musí zaznít, ale z těch kluků nikdo na ně nehraje. Tak se Bajza musel naučit tu písničku na housle a všichni kluci se mu řehtali. Nakonec to dopadlo tak, že učil na ty housle, přišel s nimi na dramaťák a tam po první hodině udělal přednášku o houslích. Nakonec mu všichni záviděli a o přestávkách zkoušeli ty hmaty.

id

VIDĚLI JSME V SOBOTU

přestávka

Naschovávejte se, když prší

DNES HRAJÍ...

Moravané a Moravanky dnes plně ovládli tuto rubriku! Můžete si přečíst o divadelních souborech z Brna, z Opavy a z podhůří Jeseníků. Jejich členové také odhalí významy a souvislosti záhadných fotografií, které se včera v deníku objevily s otázkou „O co tady je?“, - a připraví vám i souborům hrajícím v pondělí hádanky nové...

Q-Kerni

S bezejmenou fotografií souboru Rousíci a otázkou „O co tady jde?“ se Q-Kerni vypořádali následovně...

ZTRÁTA VEDOUCÍHO SOUBORU

Jak vzniklo vaše rodinné divadlo? Tak já za sebe můžu říct, že nejlepší herecké výkony začaly už vlastně v minulém století a první začala dcera. Ta má velké nadání, bylo to přesně 16. 1. 1996, to všichni tleskali, že předvedla to, co předvedla, - zařvala, že - to byl výkon, to bylo takové první rodinné vystoupení. V hlavní roli teda byla Anetka. Pak to bylo hned vzápětí příští rok, to byl pro nás taky hodně silný rok, 1997, to bylo 20. 9. – ten výkon vážil hodně, tenkrát to měřili, 50 centimetrů, tři kila, opravdu to byl velký výkon. No a pak to tak postupovalo dennodenně, každý den vždycky nějaký potlesk, jindy průplesk, a jsme tady a jsme rádi, že jsme tu. Je to každodenní cirkus.

Tohle je vaše první představení? My jsme hlavně v té přírodě, tak jsme chtěli mezi lidi. Ale ano, odpověď zní ano. A já jsem... ...tatínek tam pořád s náma je. Já si chci prožít ten zážitek, teď mám prvně tu možnost vidět je, jak hrají.

A kde žijete? V podhůří Jeseníků, kde srnky chodí ke křišťálové studánce vodu pít, ale to je fakt pravda, my tam opravdu sedíme na zápraží a ty srnky tam chodí...deset metrů, dvacet metrů? Ani z našeho psa si nic nedělají.

Jak představení vzniklo? To se ani neptejte. Když to tady řeknu – ty soubory do toho dávají takovou práci – ale my máme celoživotní, my nad tím pracujeme opravdu celý život, to představení vzniklo ze dne na den, my jsme to cvičili ani ne týden...

A rozhodli jste se, že půjdete na přehlídku...? No v podstatě – v rámci toho, že mi přišly nějaké propozice, jsme šli na tu přehlídku a týden předtím jsme to udělali. A teď nám to pěkně uleželo a jsem zvědavá, jaké to zase bude.

Kdybyste si mohli vybrat nějakou knížku, podle které byste si chtěli zahrát divadlo, co by to bylo? Já knížku nevím. Já bych si asi zahrál ten svůj životní námět, vlastně to, co hrajem, protože každý hraje, pořád hraje, a my hrajeme taky, teď to jenom děcka ukázaly lidem. To je naše budoucnost.

A o čem to představení je? Jak vstáváme ráno, jak snídáme... Čteme si pohádky a dojdeme do pohádky. Strašně důležité při tom představení je vědět, že Anetka má ráda tvrdý sýr, a Miško má rád šunku a salám. To jsou takové zásadní věci. Chcete něco vzkázat těm, kdo se na představení přijdou podívat? Nevím. Aby se jim to líbilo, a že to děláme pro sebe a pro ně. No aby si užívali života a to je ono. Já hraju ráda.

Víte, co to u Kernů znamená „po helu“? Chodit poslepu. Q-Kerni: „No ale u nás se teď chodí po helu i po nahatu, a po helu se chodí, když něco někoho bolí, a u nás je teď vlastně všechno po helu, když někdo něco dělá, všechno je to po helu. V podstatě i zítra budeme hrát po helu.“

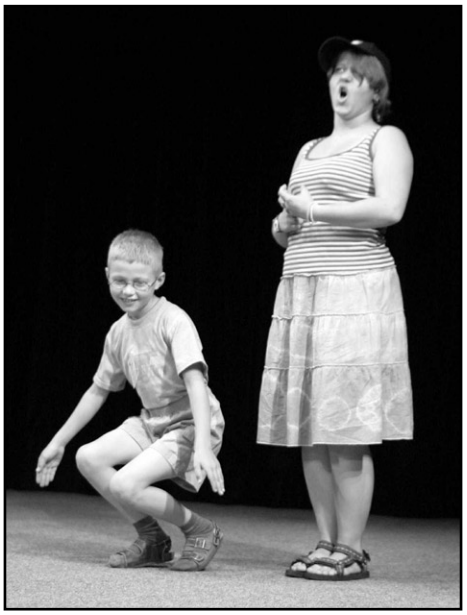
A teď se ptají Q-Kerni: „O co tady jde?“

Společenský večer pro recitátory

Když jsem asi v 19:25 vešel do sálu ND, už hrála hudba a někteří recitátoři už seděli na židlích, rozmístěných po obvodu sálu. Ještě probíhaly poslední přípravy, ale další a další recitátoři přicházeli a místnost se začala pomalu zaplňovat. Po asi půlhodinovém tanečním bloku následovalo vystoupení taneční skupiny „Hadranesáje“, složené z lektorek dílen pro recitátory, a pak už začal program. Lektorky sehrály krátkou scénku, ze které vyplynulo, že je to tu už nebaví a že chtějí televizi. Recitátoři se tedy rozdělili do několika skupin a každá z nich si vylosovala, který televizní pořad předvedou, jako např. zprávy, telenovela nebo Večerníček. Každá skupina svůj úkol pojala jinak, ale většinou šlo o parodii nějakého z pořadů. Po scénkách lektorky oznámili, že už jim televize stačí a že už se zase těší na recitaci a na divadlo, a pak už zase začal na parketě taneční rej, a po pár písničkách následovaly tři ploužáky a těmi skončil celý společenský večer. Myslím, že většina recitátorů by nejradši celou akci ještě protáhla, ale bohužel... Faktem ovšem je, že všichni zúčastnění si včerejší večer náramně užili.

vd

DNES ČTEME Z... ...

Uffo Daniela Horna

Trutnovský spisovatel, revolucionář a měšťan. Je považován za místního nejvýznamnějšího německého literáta v 19. století. Narodil v Trutnově roku 1817, kde po krátkém a neklidném životě roku 1860 rovněž i dožil. Studoval filozofii a práva v Praze a Vídni, delší dobu pobýval v zahraničí – především v Německu, kde se věnoval žurnalistice. Po roce 1843 se vrátil do Trutnova a aktivně se zapojoval do politického dění. Na podzim roku 1813 Trutnovem procházela po sedm týdnů šedesátitisícová ruská armáda.. Pro české obyvatelstvo znamenalo setkání s Rusy velkou národní posilu. Hornova politická činnost vyvrcholila v revolučním roce 1848, kdy se na náměstí loučilo 14. června 160 národních gardistů před odchodem na pomoc bojující Praze. Vedl je právě Horn. Došli však jen k Sobotce, kde jejich postup zarazilo vojsko. Po střetnutí s krajským hejtmanem Merklem, na kterého Horn tasil šavli, následovala 17. června hanebná cesta zpět. „My všichni jsme se hluboce zesměšnili před celou zemí,” přiznal později Horn. A tak tiše, beze slávy, bez nejmenšího šrámu z boje se vrátili gardisté do města, které je před několika dny s jásotem vyprovázelo. Později jako populární mluvčí pražského studenstva zasáhl nemalou měrou do průběhu revolučních událostí.

Kromě své politické činnosti se Uffo Horn věnoval i literatuře – poezii, próze a divadelnictví. Do češtiny byly přeloženy jeho dvě novely („Pašerák“ a Selský osel“) a truchlohra „Král Otakar“. Novela „Selský osel“ je situována do doby selských bouří kolem roku 1775; „Pašerák“ vybízí ke srovnání se zpracováním pašerácké krkonošské tematiky v dílech českých klasiků K. V. Raise a A. Jiráska.

Pana komisaře vzbudili, že s ním chce někdo mluvit. Bylo už devět hodin, ale tomu pánovi to bylo příliš brzo. S mručením si obul pantofle, oblékl poněkud umolousaný župan a šel do nakceláře, kde na něho čekal Hampl. Komisař se na něho podíval s údivem; protože ve světnici nebyl nikdo než písař, hned viděl, že sem nebyl dopraven jako zajatec. Sedl si tedy důstojně do lenošky a ptal se nakrucuje si knír: „Copak chce?“ Hampl se uklonil. „Rád bych s milostpánem mluvil několik slov o samotě.“ „O samotě? Co má se mnou o samotě co mluvit? Jen mluvil, tady před písařem může otvírat hubu, jak daleko chce.“ Hampl chvíli váhal. „No bude to?“ vyjel si na něho netrpělivě komisař, „rychle, mám víc na práci než na něho čekat.“ Hampl přemohl jen s námahou své rozpaky, bylo na něm vidět, jak těžko se mu mluví. „Prosil bych nejpokorněji, milostivý pane komisař, moje dcera šla k jednomu hraničnímu myslivci, Karlu Böhmovi v Janských Lázních.“ „Do kasáren?“ vybuchl komisař. „Ne, šla ve Svobodě do služby ke Gerneckerové, ale – ten myslivec ji – připravil o čest a chodí denně k ní.“ „Jo, to mu nemůžu pomoct, z kasáren bych ji dal vyhodit, ale když je jinde, nemůžu nic dělat.“ „Prosil bych nejpokorněji, kdyby se ten myslivec musel s ní oženit! Byl jsem už u pana faráře, ale on mě poslal k milostpánovi!“ „Co má farář co posílat, ten se nemá do toho dříve plést, dokud se mu neoznámí, že se má pokřtít nemanželské děcko.“ „Jo, milostpane, nechtěl bych, aby to tak daleko došlo!“ Komisař se ušklíbl. Hamplovi stoupla krev do obličeje. „To se nedá nic dělat, ženit se Böhm nemůže, je už dvacet starších jenom v komisařství, kteří si podali žádost o sňatek. Copak si myslí, že to jde tak snadno? Když se ten chlapík bude pár roků řádně chovat a té holky se nezbaví, může snad dostat povolení. Pro tuto chvíli není na to pomyšlení!“ „Prosím milostpána...“ „Už jsem mu řekl, že se nedá nic dělat. A co se jeho týče, měl se na pozoru, on je hauptpašer, jestli ho jednou dostanu do rukou, může být připraven, že s ním důkladně zatočím! Sázím se, že to byl on, koho moji myslivci přede dvěma dny honili v rokli.“ Hampl vydržel ostrý, hrozivý pohled komisaře, nepohnul ani brvou, horalé si už dávno nedělají hřích vůči celním úředníkům ze lži a přetvářky. Komisař se obrátil k svému psacímu stolu. Hampl se odporučil a smutně odcházel. Stálo ho velké přemáhání, aby dal svou dceru hraničnímu myslivci, ale myslil si, že se ta věc několika zlatými spraví, a třebaže on i Hamplová tuze milovali peníze, byli by přece přinesli oběť, jen aby dostali Pepičku z lidských řečí. Hamplová se také domnívala, že nebude těžké, aby byl nemilovaný zeť přeložen do jiné setniny, a protože se u horalů, kteří mají velký počet dětí, rodinné svazky dosti snadno uvolňují, bylo by jí konec konců docela vhod, aby se zbavila dcery. Záleželo jí více na řečích ve vesnici, ale Hampla bolelo srdce pro dceru, která byla jeho pýchou a pro jejíž krásu a dobré srdce měl více porozumění než jeho lhostejná žena. Šel zamyšlen do města. Komisař ho postrašil; viděl, že on, vyhlášený pašerák, nemá nejmenší naděje takto dosáhnout svého cíle. Zbýval jen jediný prostředek a Hampl se k němu beze všeho odhodlal. (...)

(z novely Pašerák ve stejnojmenné knize. Hradec Králové: Nakladatelství krajského domu osvěty, 1959)

DNES HRAJÍ ...

Haxna

Zdarec palec! Jsem obyčejná Haxna z Brna. Každý rok mám jiný počet prstů. Kvůli lepře sem tam někdo odpadne, ale někdo jiný zase doroste. Celkem mám letos 8 prstů – Hančí, Nelu, Lukáše, Anetu, Peťana, Káju, Peťu a Ondru. Nejmladšímu malíčku Ondrovi (ten, co v našem představení hraje postelovou scénu) jsou jen tři týdny. Každý rok si zkusmo nazuju jiné boty. Protože úplně na začátku jsem v tom neuměla chodit, vyzkoušela jsem prvně domácí papučky (Křemílek a Vochomůrka). Druhý rok jsem byla odvážnější a díky tretrám (Živá voda) jsem doběhla na Dětskou scénu do Trutnova. Třetí rok přišla krize a naskákaly mi puchýře z těžkopádných lyžáků (Pozornost k narozeninám), ve kterých jsem se celý rok ploužila. Čtvrtý rok jsem chytla krok v pohodových teniskách (Ach jo!) a letos svištím na bruslích (A co jako?) za vámi. Občas chytnu nějakou mykózu, ale mám dvě pedikérky – Žandu a Evičku, které o mě pečují, chodidlo masírují, nehtíky zastřihávají a směr ukazují, takže jsem v pohodě. Přijďte se podívat, jak mi to šlape! ? Haxna

Haxna jasně odpovídá na otázku souboru „Na poslední chvíli“, o co tady jde...

ULICE

Ulice Lidé jsou různí. Někteří jsou bohatí a někteří chudí. Někteří bez rodin a jiní nemají vůbec nic. Prochází se po ulici a každý má v hlavě svoji myšlenku...Ulice je dlouhá a na ní dva žebráci. Lidé kolem nich chodí s odporem, bez zájmu. Ignorace. Dvě dívky pomohly žebrákovi...a jiní se mu naopak smáli! Jiným je to úplně fuk! Ale přesto se všichni rozejdou a každý si jde po svém.

A ptá se Haxna: „O co tady jde?“

DNES HRAJÍ ...

Štěk

Můžete prozradit něco o vašem souboru? Takže stručně. Soubor začal fungovat před pěti lety, 2001. Na jeho počátku stála hra Štědrý večer u Slimáčků, což byl takový rodinný sit-com na jevišti, a tento sitcom byl tak úspěšný, že dostál i dalších třech pokračování, které byly rovněž tak úspěšné. Já myslím, že to mělo takovou vzestupnou tendenci, takovou tangenciálu. Šlo to nahoru. Poté jsem si řekli, že zkusíme i novou formu, a rozhodli jsme se dělat pohádky, takže přišla na řadu pohádka O Sněhurce a trpaslících. A pak přišel Otesánek. To všechno se událo za těch pět let a za tu dobu soubor vystřídalo mnoho různých libovolných lidí, kteří přišli, odešli, zahráli, pobyli a pak zase třeba odešli a přišli noví lidé a ti staří se třeba na okamžik vrátili. Dobročinné akce, které jsme podporovali, tak ty byly, a nebylo jich poskrovnu, každé vánoce jsme připravili krátký program (hodinu a čtvrt trvající), ve kterém jsme poskládali veškeré divadelní prvky a kultury a byly to takové velmi krásné... Byl to takový kabaret. Výtěžek z této akce šel na pomoc zvláštní škole v Opavě.

Vy nefungujete u žádné instituce? My jsme oficielní soubor Loutkového divadla v Opavě!

O čem je to představení, které hrajete? Otesánka asi každý zná, ale asi se ten příběh dá hrát s různým názorem na Otesánka... My děláme hry, které asi v životě nebudou vážné a vždycky tam asi bude ten náš brutální humor, co má Štěk jako soubor, takže to je v jistých místech parodie na toho Otesánka a děláme si z něho srandu a na druhých místech chceme, aby se toho lidi lekli, protože tam jsou místa, u kterých by mělo mrazit. A ve spojení s hudbou a s loutkou to vypadá docela drsně.

A co byste chtěli hrát dál? Tím, že jsem pod loutkovým divadlem, tak musíme vlastně hrát pohádky a představení pro děti. My hrajeme povinně představení pro veřejnost, jsme totiž jediné loutkové divadlo, které obsluhují amatérské soubory. Tak proto jsme se asi tenkrát vrhli na ty pohádky a na druhou stranu chceme příští rok dělat ještě něco jiného, takovou nějakou šílenou hororovou komedii se vším všudy pro větší lidi.

Takže výběr námětu není až tak vaše chtění? Kdybyste si mohli zahrát cokoli, co by to bylo? Já bych chtěl říct, že my hrajeme výhradně autorské divadlo, to, co Dan třeba napíše, to hrajem. A všichni se s tím vesměs ztotožníme a je to krásné. A kdybysme měli hrát z knihy, tak jedině z papírové. Ale to je otázka... Já myslím, že i my velcí se dokážeme vžít do těch pětiletých dětí zpátky a dokážeme si zahrát cokoliv. Tady panuje mezi námi taková jakási souhra, že i když jsme tady věkově od sebe o deset let, tak to není poznat. A Dan když píše hry, tak myslím, že někdy už vidí v té roli konkrétní osobu.

Ptala se a zapsala eb

Štěk má pro situaci, kterou vytvořily Jazzinky, tento výklad:

Pozvánka na představení Štěku

Sázka

Josefína: Vsadím 5:2 tady s Alfi, že Blanku nepřeskočíš. **Alfonsie**: Ach Hani věř si! **Hanka**: Áááááá! Ruplo mi ramínko (pink) **Josefína**: Au moje oko. **Blanka**: Dělej! Chce se mi čůrat! **Alfonsie**: Juhů! A jsem v balíku Josefína: Holky já vás nevidim. **Blanka**: Hm...Tak už nikam nemusim. **Hanka**: Nevím vo co vám jde, ale naši prohrávají!

„O co tady jde?“, ptá se Štěk – a vy můžete do zítřka přemýšlet...

DNES ČTEME Z...

Uffo Horna

Se mnou jsi putovala

Se mnou jsi putovala
po horách v jarní čas,
když luna k spánku zvala,
na prsou mých jsi spala,
obloha kryla nás.

Když vesna pestré kvítí
po nivách rozsije,
když luna jasně svítí,
pod stromy leže sníti
nejvyšší štěstí je.

* * *

DNES JSME ...

■ *Vyhodnotili soutěž pro bystré hlavy*

Určitě jste zaregistrovali, že pro vás naše redakce připravila v prvním čísle Deníku Dětské scény soutěž. Otiskli jsme jeden článek dvakrát a zajímalo nás, kdo dokáže najít a přesně pojmenovat základní rozdíl mezi těmito dvěma exempláři. Protože tento typ soutěže není v alternativě psaného textu právě typický (jistě jste zvyklí takovéto hlavolamy řešit především v podobě dvou obrázků s blíže specifikovaným počtem rozdílů), otiskli jsme oba články na jedné straně deníku. Vedla nás k tomu jednak snaha chytrému napovědět a jednak dobrá vůle nenutit vás ke komplikovanému shánění nůžek a vystřihování článků pro snadnější porovnávání.

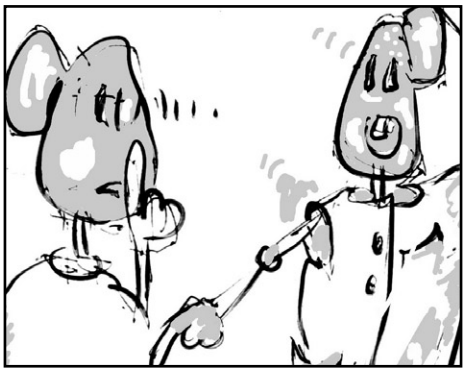
Do redakce přišlo odpovědí hned několik. Tímto blahopřejeme všem bystrým hlavám, které se do soutěže zapojily. Vítězkou se však stala účastnice Dětské scény, která dokázala rozdíl pojmenovat nejpřesněji. Správnou odpověď zformulovala: „Rozdíl mezi dvěma jinak totožnými články je pouze v tom, že jeden velmi přirozeně inkorporuje vtipný portrét Blažkové, jejíž výraz navíc naznačuje, že právě ona je tou nenápadnou odlišností. Váš nápad mě pobavil. Přeji redakci další takové šťastné nápady a nám čtenářům a milovníkům hlavolamů dobrý postřeh.“

K výhře blahopřejeme seminaristce Pavle Jiránkové a zveme ji na posezení u kávy v redakci Deníku Dětské scény.

■ *Slyšeli, že Jakub Hulák vyslovil: „Zapomněl jsem sice své poznámky, všechno jsem ale vyčetl z brožury.“*

■ *Vypátrali, že bezejmenná recitátorka třetí kategorie na fotografii ze strany 22 v prvním čísle Deníku se jmenuje Anna Rauschová.*

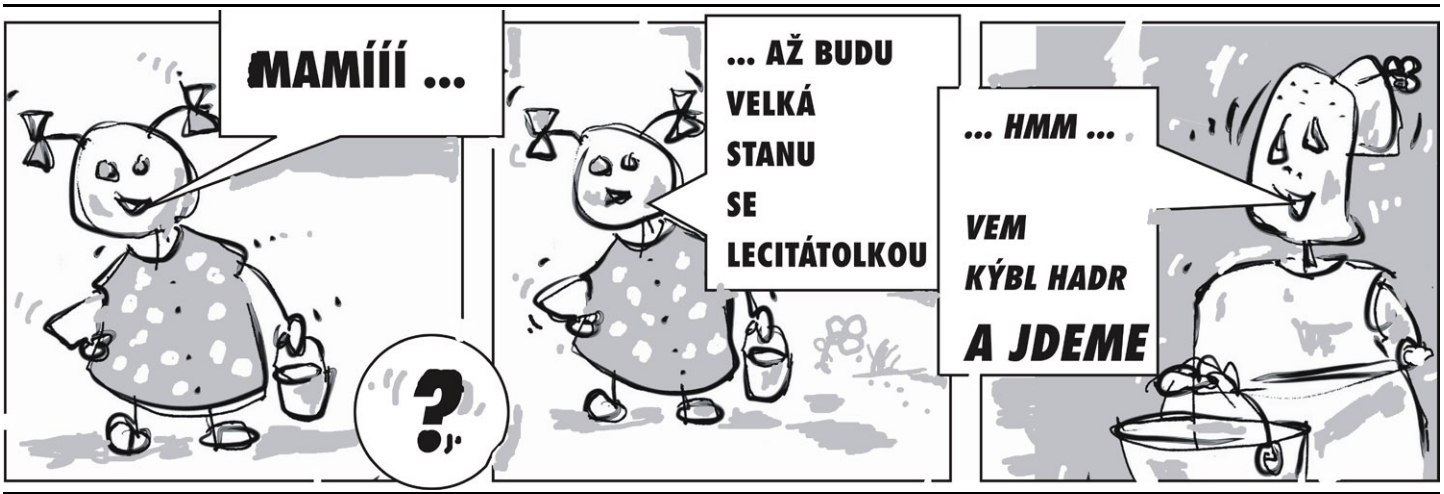
red

DNEŠNÍ PROGRAM
NEDĚLE - 18.6.2006

8.00 - 8.45	dílny pro recitátory II., III. a IV. kategorie
8.30 - 12.00	dílny pro děti ze souborů
8.30 - 12.30	semináře pro dospělé
9.00 - 11.30	**vystoupení recitátorů II. kategorie**
9.30 - 11.35	**2. blok vystoupení souborů pro veřejnost**
13.00 - 14.30	beseda lektorského sboru s recitátory II. kat. a jejich doprovodem
	diskusní klub pro doprovod recitátorů III. a IV. kat.
	dílny pro recitátory III. a IV. kategorie
15.00 - 17.05	**2. blok vystoupení souborů**
	Takové normální Q-kerní ráno Q-Kerni
	A co jako? Haxna Brno
	Otesánek Štěk, SVČ Opava
17.15 - 18.15	diskusní kluby seminaristů
17.15 - 18.45	dětský diskusní klub pro děti ze souborů vystupujících ve 2. bloku
17.45 - 18.30	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících ve 2. bloku
19.45 - 21.15	seminář k inscenacím 2. bloku
20.00 - 22.00	večerní program pro děti ze souborů

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 3 — NEPOCHOPENÁ

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 2.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 18.6.2006 v 1:15. Vychází - v neděli 18.6.2006 ve 10.45. Náklad - asi 350 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

19. června 2006 pondělí číslo 3.

DNES O ...

...pohybu v dětském divadle s Ladislavou Košíkovou

str. 52-53

JAK TO VIDÍ

str. 60

BEZVA FOTKY

fšude

ÚVODNÍK

Pondělí je čtvrtým přehlídkovým dnem. Recitátoři už jdou doma u maminek a míří do školy, zatímco děti ze souborů si vychutnávají dílny a představení – svá i ostatních.

Hlavní materiál dnešního čísla se týká pohybu v divadle, hledá shody a rozdíly mezi scénickým tancem a pohybovým divadlem, zajímavá terminologická vysvětlení najdete v anketě a možná na ně dojte navečer v semináři pro dospělé účastníky a nebo v kuloárech během dne.

Naposledy se potkáte s texty o recitátorech a s fotogalerií recitátorů, tentokrát ve II. kategorii.

Mezi představovanými soubor dnes jeden chybí, protože přijede těsně před svým představením a tak jsme nemohli aktéry vyzpovídat, ale neošidíme vás, pokud se nám podaří materiál posbírat během zítřka, Taneční a pohybové studio Magdaléna z Rychnova u Jablonce ještě představíme.

Do dnešního čísla se nevešel článek o společenském večeru dětí ze souborů. Můžete se na něj těšit, bude otištěn zítra. I s fotografiemi.

Pokud by všechna svědectví o dílnách a diskusích byla příliš nudná, můžete sladce usnout nad jednou z kérkonošských poudaček M. Kubátové.

id

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

Možná se vám může zdát, že náš fotograf zachytil ducha, ale opak je pravdou. Můžete třikrát hádat, jak se jmenuje postava zachycená na fotografii.

DNES O ...

...pohybu v dětském divadle s Ladislavou Košíkovou

Jak byste definovala tanec, co tanec dělá tancem a co má společné s divadlem?

Definice tance je dnes velmi nejasná. Taneční vědci vedou neustálé spory o tom, kde je hranice tance. Prolínáním žánrů se tato hranice neustále smazává. Tak jak nemůže být nahodilá snůška slov básní, nebo spojení několika tonů a zvuků nemůže být hudbou, tak nemůže být každý pohyb tancem. Jakýkoliv všední pohyb, gesto se může stát tancem tehdy, jestliže dostane svůj určitý tvar, dynamiku, tempo, rytmus. Důležitým momentem je plné uvědomění si pohybu svého těla k vyjádření myšlenky. Pohyb dostává jistý smysl a zaměření, nastává vzájemná souhra pohybů a gest, které vstupují do vzájemných vztahů a nabývají nových vlastností, dostávají obsah. Tím se tanec stává uměním. A co má společného s divadlem? Je to umění momentu, umění časoprostorové. Platí pro něj stejné zákonitosti jeviště, ať už se jedná o proces stylizace, smysl pro dramatický čas a prostor, temporytmus dramatického či tanečního díla, napětí...

Má podle Vás scénický tanec nést významové poselství a nebo je jeho poselstvím vnímání krásy pohybu lidského těla?

Myslím si, že obě tyto kategorie musí jít ruku v ruce. Jedná se vlastně o jednotu formy a obsahu. Existují tanečníci, kteří předstupují před diváka s citem prostoupenou tváří, ovšem s nedokonale kultivovaným tělem. Na druhé straně jsou tanečníci, kteří kladou všechen důraz na technickou a estetickou stránku svých pohybů. Jejich tanci však chybí duše. Obě tyto krajnosti jsou špatné.

Nakolik je důležité emoční zapojení herce/tanečníka?

Pokud pohyb herce či tanečníka není podnícen vnitřními strunami, je prázdný. Důležité je, aby pohybový projev nebyl jenom konstrukcí, ale aby byl procítěn životem, jeho emocemi. A emoce to je hledání přirozenosti někde hluboko v každém z nás ukryté pod nánosem civilizace. Právě ony formují pohyb, jsou jeho obsahem. Proto by každý tanečník či herec měl nalézt v sobě zdroje motivace vedoucí k podnícení vnitřní aktivity a teprve pak se nechat unášet pohybem, protože přirozený pohyb se „nedělá“, on proudí...

Co si myslíte o užívání mimiky obličeje v tanci?

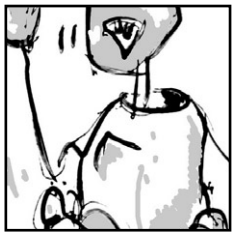
Ve smyslu tance jako řeči těla je to vyjádření vnitřního psychického stavu navenek a rozhodně patří mezi jeho výrazové prostředky. Právem se říká, že tvář je zrcadlem lidské duše. Štěstí, překvapení, strach, hněv, smutek...Zkrátka ve výrazu tváře se nám odráží vše, co se nás dotýká. Ale je důležité, jak pro herce, tak pro tanečníka, aby si uvědomil, že výraz tváře musí vycházet z vnitřního prožitku a nutně se musí promítnout i do celého těla.

Pokusila byste se vyjádřit rozdíl mezi scénickým tancem a pohybovým divadlem?

Nevidím důvod v dnešním světě prolínání uměleckých žánrů hledat rozdíly, vymezovat, definovat, či „škatulkovat“. Záleží pouze na úhlu pohledu a ten může mít každý jiný. „Škatulkování pouze uzavírá divákům cestu k svobodnému vnímání.

Co tanec přináší dětem, co se mohou naučit?

Myslím si, že díky tanci jsou citlivější k vnímání světa kolem sebe. Každé umění citově obohacuje a tanec velmi intenzivně, protože jej prožíváme nejen duší, ale i tělem. Prostřednictvím tance můžeme vnímat i jiná umění: výtvarné, hudební a také poezii... A pak je to pravdivost. Vždy se snažím o to, aby pohyb, byť u dětí mnohdy technicky nedokonale provedený, vycházel zevnitř, aby nebyl falešný, ale pravdivý. Je to cesta velmi náročná, zpočátku zdlouhavá, protože děti mají často sklon k líbivosti a jistému efektu. A pokud já budu dítě vést k pravdivosti výrazu, nabídnu mu tím určitou životní cestu. Bez přetvářky.

Myslíte si, že je při práci s dětmi v dramatické výchově věnován dostatek prostoru jejich pohybové průpravě, případně s jakými nedostatky se setkáváte nejčastěji?

Podle postojů, pohybů těla můžeme usuzovat na okamžitou náladu člověka, na jeho životní postoj. Promlouváme svými gesty dříve než

proneseme první slovo. A je dokázáno, že vnímáme více gesta a pohyby člověka, než jeho slova. Proto je důležité dětem ukázat cestu, jak si uvědomit své tělo, otevřít je své duši, aby dokázala otevřeně komunikovat a tím i cítit.

Jaké je podle Vás místo improvizace v scénickém tanci?

V dnešním přetechnizovaném světě je to velmi důležitý moment. Styl konzumní zábavy, televize, počítače...to všechno nám bere dovednost umění samostatně se vyjadřovat. Proto se snažím, nejen při práci s dětmi, podnítit správnou motivací fantazii tanečníků, aby dokázali samostatně tlumočit své pocity a emoce prostřednictvím svého těla. Takže na jedné straně je moje choreografie, moje představa a na straně druhé je tanečníkova individualita, jeho vlastní pohybový potenciál, jeho vlastní prožitek a tím i jeho vlastní vklad: přinést něco ze sebe v rámci zpracovávaného tématu. Tím vznikne tanec obohacený vnitřními strunami, tanec bohatý životem. A tanec to je přece život.

Jaké je podle Vás místo hudby ve scénickém tanci? Tvoříte někdy hudbu k vystoupení s dětmi z Vašeho souboru?

Hudba ovlivňuje tanec prostřednictvím rytmu, melodie, harmonie, dynamiky, svou emocionálností působí jak na choreografa, tak na tanečníka a vlastně spoluvytváří taneční kompozici. Choreograf by měl hledat vzájemný vztah mezi hudbou a tancem, neměl by hudbu jen kopírovat. Tělo tanečníka by mělo mít funkci dalšího hudebního nástroje, jemuž by měl choreograf napsat další „hudební partituru". Pohyb může jít v kontrapunktu, může jít po dynamické stránce, rytmické stránce, nebo hudbu může chvíli dokonale dublovat. Vizualizovaná stránka hudby by měla být tím nejvýraznějším partem. Co se týče výběru hudby pro své tanečníky, vyhledávám hudbu současných autorů, ve které je spousta sdělení dnešního světa, podněcuje k fantazii a tvůrčí kreativitě. Velkou zkušeností pro mé tanečníky byla spolupráce s hudebním skladatelem, který jim psal hudbu přímo „na tělo".Ocitli se přímo u zrodu díla, byli součástí tvůrčího procesu, společného hledání hudebních i tanečních výrazových prostředků. Nebylo vůbec důležité ve kterých momentech byla první hudba a ve kterých pohyb. Vše se vzájemně prolínalo a ovlivňovalo...A tak vzniklo „Male genesis".

Jaké jiné výrazové prostředky využíváte ve své práci?

Jedním z výrazových prostředků, se kterým ráda experimentuji, je slovo. Symbioza slova a tanečního pohybu, myslím si, skýtá spoustu možností, ať už ve stylu mluveném, či zpívaném. Slovem se dá umocnit právě probíhající pohybová akce, či vystupňovat dramatické napětí. Hlas zde může přebrat funkci hudby a společně s dynamikou těla může vytvořit dokonalou poezii pohybu. Tanečníci se však „necítí" a neradi mluví na jevišti. Proto by bylo dobré, aby tanečníci prodělali průpravu mluveného slova, zbořili tak bariéru studu a tím obohatili svůj potenciál o další výrazové prostředky.

Děkuji za rozhovor.

Ladislava Košíková se mimo jiné věnuje pedagogické činnosti v oblasti tance a pohybové výchovy (ZUŠ v Uherském Hradišti, Fakulta multimediálních komunikací Universita T. Bati ve Zlíně. Dále je choreografkou Hradišťanu (Biblická zastavení, Zpívání o lásce, O slunovratu aj.) a různých divadelních scén (Divadlo Na provázku, Slovácké divadlo, Divadlo Andrea Bagára v Nitře a Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích). Spolupracuje s Filharmonií Bohuslava Martinů (balet Rákos Rákoczy) s Jaroslavem Krčkem a Muzickou Bohemicou (Žákovské vigilie) a Českou televizí.

vm

DNES O ...

...pohybu v dětském divadle s Věrou Bělehrádkovou

Jak byste definovala tanec, co tanec dělá tancem a co má společné s divadlem?

Tanec je druh umění, vyjadřující se skrze pohyb. Co dělá tanec tancem – on sám! Pohyb těla v rámci určitého rytmu, prostoru, dynamiky, tempa, síly. Možná u nás považujeme často tanec za něco, co má danou strukturu a váže se k nějaké muzice. Tak to často bylo v minulosti. Současný tanec jde zase docela jiným směrem. Co má tanec společného s divadlem – obojí lze předvádět před divákem na jevišti a obojím lze něco sdělovat.

Má podle Vás scénický tanec nést významové poselství a nebo je jeho poselstvím vnímání

RECITÁTOŘI DRUHÉ KATEGORIE

Adam Pávek

Adéla Černíková

Alois Zatloukal

Anděla Heřmánková

RECITÁTOŘI DRUHÉ KATEGORIE

Anežka Lipusová

Anna Doležalová

Ana Masec

Anna Štičková

krásy pohybu lidského těla?

To je věc názoru, dnes se tancuje i bez zřetelného sdělení, jde o pohyb pro pohyb, to je ta hlavní funkce. Já osobně tvořím spíš tak, aby se k divákovi přeneslo i určité sdělení – ať už jde o příběh, nebo jen pocit, myšlenku, náladu.

Nakolik je důležité emoční zapojení herce/tanečníka?

Emoční zapojení se většinou projeví na jeho projevu – pokud tanečník tancuje jen technicky, bez prožitku, většinou tomu něco chybí. Tancování je ve své podstatě velmi emoční záležitost. Na herci taky poznáte, jestli do svého projevu vkládá své emoce nebo ne – a pak je to většinou nepřesvědčivé. Míra emocí by měla být taková, aby divák uvěřil, co předvádím: když je emocí příliš nebo málo, neuvěří.

Co si myslíte o užívání mimiky obličeje v tanci?

Krásná věc, u nás bohužel málo známá a používaná, pominu-li obor pantomima. Obličej patří k tělu, tudíž mimika k tanci.. Líbí se mi tanec, kde tanečník nemá celou dobu strnulý, nic neříkající výraz. Nejsme však na to zvyklí, ani v civilním životě.

Pokusila byste se vyjádřit rozdíl mezi scénickým tancem a pohybovým divadlem?

Řekla bych, že pohybové divadlo v sobě bude nést více divadelních prvků, gesto, mimika, atd. Pohyb tam bude jako výrazový prostředek, ale nebudou tam jen taneční pasáže, nebude tam jen určitá taneční technika. Půjde o sdělení určité myšlenky nebo příběhu. Účinkující nemusí být tanečníci. Ve scénickém tanci budou účinkovat tanečníci a budou vyjadřovat danou myšlenku tancem. Bude tam prezentována určitá taneční technika. Jenže tyto dva pojmy se mohou klidně prolínat. Hranice mezi nimi jsou dosti volné a každý své dílo tvoří jinak.

Co tanec přináší dětem, co se mohou naučit?

Já s dětmi nepracuju, takže odpovím, co přináší dospělým – radost, uvolnění, vyblbnutí, předvedení se, možnost sdělit něco, možnost zdokonalit se ve svém projevu. Naučí se techniku určitého tanečního směru, naučí se lépe rozumět svému tělu, naučí se spolupracovat s partnerem, improvizovat, důvěřovat a učí se být zodpovědný k druhým.

Co děti na tanci baví a co je pro ně nejobtížnější?

U dospělých – výzva zkusit něco, co neumí, a co se jim líbí. Nejobtížnější může být pro někoho právě ta technika, pro jiného časové zvládání této aktivity, pro jiného bytí na jevišti a překonávání strachu...

Myslíte si, že je při práci s dětmi v dramatické výchově věnován dostatek prostoru jejich pohybové průpravě, případně s jakými nedostatky se setkáváte nejčastěji?

To záleží na tom, jestli děláte dramatickou výchovu v rámci souboru, nebo třeba v rámci školní lekce. V souboru je toho pohybu mnohem víc, stejně tak jako hlasové průpravy, v lekci DV pro školy toho pohybu bude méně, protože tam nejde tolik o dovednosti, jako o osobnostně-sociální rozvoj.

Jaké je podle Vás místo improvizace v scénickém tanci?

Patří tam, proč ne, a míra už je na každém choreografovi.

Jaké je podle Vás místo hudby ve scénickém tanci? Tvoříte někdy hudbu k vystoupení s dětmi z Vašeho souboru?

Málokdo si dovede představit scénický tanec bez hudby, ale i toto se děje, proč ne. Pak je ale daleko větší důraz na ten pohyb samotný. Zvukem je jen dech a další zvuky, které vydává tělo a podlaha. Jednou jsem tvořila hudební doprovod k taneční věci, ale zatím více používáme danou hudbu. Já osobně jsem pro vytváření si vlastní muziky, jen najít ten čas a ty lidi, kteří to zvládnou!!! Kromě toho jedna část našeho souboru – rytmoprojekty – jsou přímo založené na tom, že si děláme svou vlastní zvukovou složku. Jsou to tzv. sound theatre. Celý příběh je ztvárněn zvuky a rytmy hranými na určité nástroje i nenástroje. (Ve zkratce jde o to, že vymyslíme nějaký příběh a celý ho hrajeme jen rytmem. Konkrétně: poslední představení Vlak začíná tím, že na nástupiště (dřevěné praktikábly) přijdou cestující a čekají na vlak. Každý má kufr. Jejich čekání a netrpělivost, ale taky spontánnost je vyjádřena údery bot a kufrů o zem. Tyto rytmy tvoří určitou „skladbu". Pak přijíždí vlak, který je vyjádřen bubny – djembe. Hráči na bubny jsou částečně i nádražáci. Staví se před nástupiště. Celá cesta vlakem, tunely, zpomalování, zastavování v poli, projíždění jiného vlaku, a to všechno je vyjádřeno těmi bubny –jejich různými rytmy. Stejně tak se nástupiště mění ve vlakové kupé, ve kterém cestující sedí a dělají různě věci (čtení novin, pojídání dobrot, popíjení, hraní karet...) – noviny se rozkládají na určitou dobu, karty se pokládají taky na určitou dobu a dohromady to tvoří zase další rytmus. Celý příběh graduje malou zápletkou.)

Jaké jiné výrazové prostředky využíváte ve své práci?

Ráda využívám zvuky, hlas, hudební nástroj (např. djembe), ale i světlo, diaprojekci, loutku, výtvarné prostředky (lana, šátky, látku...)

Co si myslíte o propojení slov a scénického tance?

Líbí se mi to, je to příjemné zpestření. Slovo v tanci na sebe váže velkou pozornost, protože je nečekané.

Děkuji za rozhovor.

Věra Bělehrádková působí jako pedagog volného času v Centru volného času Lužánky v Brně. Zde pracuje se souborem Cyranovy boty, který se člení do tři hlavních linií: 1) scénický (současný) tanec, 2) integrovaný tanec - práce se skupinou, kde jsou lidé s pohybovými handicapy i bez nich, 3) sound theatre.

vm

ANKETA

Co je podle vás pohybové divadlo?

■ Jsou to dvě slova. Jedno znamená pohyb a druhé znamená divadlo, což není od slova diviti se, ale dívati se. (Někdy je to i o tom diviti se.) Je to divadelní sdělení (obsahuje nějaké téma, příběh nebo situaci), kde je využit jako hlavní výrazový prostředek pohyb. *Jiřina, lektorka*

■ Nějaké třeba taneční představení. *Vendula, člen dětského souboru*

■ Že se tam člověk hýbe, že se hýbe celé divadlo. *Anna, člen dětského souboru*

■ Pohybové divadlo je, když: musí se to hýbat, mít to švuňk, rytmus *Anča, Franta, Vendula alias Anče Kuba hajný, seminaristé*

■ Že slova se vyjadřují tancem, něco jako pantomima, ale trochu jinak. *Štěpán, člen dětského souboru*

■ Když je myšlenka vyjádřená pohybem. *Honza, seminarista*

■ Vyjádření příběhu pohybem beze slov nebo s minimálním počtem slov. *Anna, lektorka*

■ Divadlo, ve kterém se herci víc hýbou. *Martin, člen dětského souboru*

■ Takové divadlo, které chce myšlenku sdělit pohybem. *Iva, seminaristka*

■ Je to divadlo, které vyjadřuje hodně věcí pohybem. Nejen děj, ale i emoce a nonverbální komunikaci. Je to poutavá věc. *Kateřina, seminaristka*

■ Pohybové divadlo je divadlo, kde děj převážně vyjadřován pohybem a důležitým faktorem je hudba - teda pro mě. *Karolína, recitátorka*

■ To, kde se hlavně hejbou a moc nekecaj. *Milan, seminarista*

■ Když se něco říká tělem. *Eva Anna, vedoucí souboru*

■ Kde se účinkující pohybují k potěše oka diváka. *Zina, ředitelka KD Trutnov*

■ Pro mě? Tanečky kolem lidí, kteří se nechtějí nechat vyfotit. *Michal, fotograf*

■ Něco jako pantomima, taneční divadlo. *Jindra, organizátorka*

■ Cvičení *Karolína, členka dětského souboru*

■ Pantomima *Kristýna, členka dětského souboru*

■ Tanec na pódiu *Nikola, členka dětského souboru*

■ Já nevím, asi nějaká pantomima, tanec... *Tereza, členka dětského souboru*

■ Tanec na jevišti *Katka, členka dětského souboru*

■ Když se hraje normální divadlo, ale příběh se vypráví z větší části pohybem. Pohyb má hlavní význam. *Vojta, recitátor*

■ Přesně souhlasím s Vojtou. *Marek, recitátor*

■ Nevím přesně, ale specifikum takového divadla je určitě pohyb, a to pohyb kultivovaný a nemusí se přibližovat tanečnímu pojetí. Zkrátka je to vyjádření vnitřního života člověka pohybem. Je to dost fundovaný? *Eva, lektorka*

■ Třeba včerejší Jazzinky. Jde o mluvené slovo, ale k tomu pohyb, težko říct. Jestli to slovo ten pohyb neudusí. V popředí by měl stát pohyb! Viděla jsem spoustu divadelních představení, třeba Pohádky do dlaně, tam nebylo jen naplňování režijních nebo scénických poznámek, ale pracoval na tom choreograf. Jde o pohyb, může to být i mimika. V pohybovém divadle se i mluví, je tam děj a dané postavy. V tanečním představení jsou spíš sólisté a sbor. Pohybové divadlo může být i muzikál. Divadlo celkově je spojené s pohybem. *Markéta, doprovod recitátora*

HRÁLI JSME SI S ...

recitátory II. kategorie

Úvodní dílna pro recitátory II. kategorie našla útočiště v parku. Lektorky Eva a Markéta se usadily se svými svěřenci u velkého stromu, zády k ženichovi a nevěstě, kteří pózovali fotografovi.

Po třech krátkých úvodních seznamovacích hrách se dětem svěřily, že cestou do lesnické školy našly u paty jednoho stromu hromádku hlíny, která vypadala nějak podivně čerstvě. Nelenily, začaly hlínu odkrývat a brzy našly poklad – malou dřevěnou krabičku. Odolaly pokušení otevřít ji hned a nabídly dětem, aby ji otevřely společně s nimi. Tak začalo páteční odpolední dobrodružství recitátorů ze 4. a 5. tříd základní školy.

Zajímalo mne, co krabička ukrývá, stejně jako děti. Uvnitř se krčilo deset předmětů, které mohly patřit krtkům, mravencům, lesní víle, Krakonošovi.... Počkejte, mezi předměty je převázaná rolička papíru, nepodíváme se do ní? Po chvilce váhání rozpočitadlo určilo , kdo tajemnou ruličku rozbalí, slovo padlo na Adama. Ten přečetl vzkaz od skřítka ze země, v níž rodiče mají čas, ve které rostou stromy až do nebe, a ve které je vůbec nádherně.

Skřítek žije v kouzelném lese a kdybyste zrovna byli s námi na tom paloučku, mohli jste se s námi jít do lesa podívat. Markéta totiž zná les, ve kterém rodiče neříkají, že nemají čas a umí do něj přidat strom, který plní tajná přání. I další zanli ten les a přidali do něj uzdravovací studánku, kouzelnou houbu, babku ježibabku, trolly a tajemnou jeskyni, keře, kameny, mech, zkameňující růži a skřítka... Škoda, že jste se s námi neprošli v tomhle lese.

Vstoupit do něj totiž žádá statečné srdce. Málokdo to zvládne sám a když jdete do lesa poslepu, musíte být alespoň tři. My jsme tam byli. Krásně jsme si to užili – tajemství, strach a nejistotu. A svobodu a volnost. Víme, jaké to je, když se nohy boří do mechu. Známe ten pocit, když větve houstnou. Zažili jsme, jak se srdce chystá strachy zkamenět – a to ta nejhorší strašidla zrovna nebyla doma!

Jaký to je pocit být postavou v kouzelném lese? Být mechem je fajn jen chviličku, protože lidi po mechu chodí – a to bolí. Babku ježibabku příliš tížil hrb, v její kůži nelze zůstat dlouho.Trollem, který chrání strom splněných přání, lze být dlouho, ten to má jednodušší než lidé. Být vílou je příjemné, ale být člověkem je lepší.

Jak se cítí člověk na návštěvě v kouzelném lese? Příjemně i nepříjemně, naštěstí to byla jen

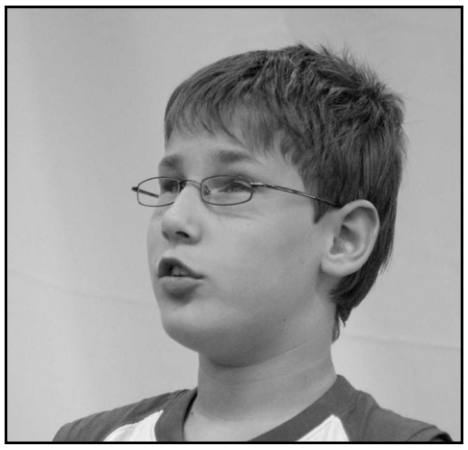
RECITÁTOŘI DRUHÉ KATEGORIE

Dario Cadorini

Jakub Velička

Jan Mach

Jan Pohl

RECITÁTOŘI DRUHÉ KATEGORIE

Jindřich Svoboda

Markéta Brabcová

Nazareno Klug

Petra Růžičková

hra. Ve skutečném lese by to byl opravdový strach. Bát se ve třech, to je fajn. Ale sám? Bylo to trochu divné, trochu normální a trochu strašidelné a maličko jako včely v úle.

A až do lesa vstoupíme znovu, možná dostaneme další vzkazy nebo poselství a o skřítkovi, který nám půjčil svoji skříňku, zjistíme mnohem víc. Jestli se nebojíte, můžete se přidat.

Začátek páteční večerní dílny pro recitátory II. kategorie byl stále ještě v duchu seznamování, neboť někteří recitátoři dorazili později. Zakopaná truhlička se vzkazem od vědmy, nalezeným v dílně odpolední, měla být pouze předzvěstí dalších tajuplných událostí. Večer byl zahájen skřítkovskou schovávanou, zvanou „Skrupule, vodule a liškule". Účastníkům dílny se pak dostává následujících informací: vědma poslala do redakce DDS email adresovaný lektorkám – a ty dostaly od vědmy lexikon skřítků. Lektorky to považují za dobré znamení a chtějí se o lexikon podělit s ostatními. Dvojice dětí dostanou jeden list z lexikonu a studují charakteristické znaky různých skřítků, aby se pak jejich kamarádi pokoušeli jméno skřítka uhodnout na základě popisu jeho oblíbených činností, chování apod. Za okny se polehoučku stmívá, děti se pokoušejí uhodnout jména skřítků z lexikonu a hýří fantazií, jazykovými hříčkami a originálními jmény. Pomalu se probouzejí skřítkové jako Štípeník udatný nebo Ochechule darebná. Stará mosazná klika dveří jako by se pohnula a pak už je jen krůček k tomu, aby se za dveřmi objevil malý svitek papíru – vzkaz od skřítků, kteří prosí děti o to, aby v zájmu ochrany ohrožených skřítků doplnily lexikon o další druhy, vyskytující se u nich doma. Děti jakoby se pomalu rozpomínají na záhadné stopy domácích skřítků, a po chvíli už vyprávějí o Schováváku obecném, o Bordeláčovi, o Ledničkomizovi všejedlém či o Miziči papírovém. O skvělém pábitelství dětí není v tuto chvíli pochyb – svět skřítků je zpřítomněn, otevřen, oživen. Završením večera je zpodobení domácích skřítků výtvarně a pohybově.

Ranní sobotní dílna byla věnována především důkladnému seznámení se s Leprikonem – což je irský skřítek švec, který kromě spravování bot vílám a rusalkám střeží na konci duhy hrnec plný zlata a ví, kde je ukryto všechno bohatství světa. Odpoledne se děti vydaly lesoparkem po stopách Leprikona. Nalezly několik nejasných šlépějí; pak jim lektorky ve stínu jeřábu muku přečetly příběh o setkání chuďase Conora s Leprikonem – a děti toto setkání měly ztvárnit herecky ve dvojicích. Recitátoři se náhle rozutečou do lesa, houpají se na větvích, schovávají v křoví, plíží travou. Etudy o setkání Conora s Leprikonem v prostředí lesoparku jsou spontánní performancí, kdy se diváci přirozeně zapojují do akce, do dialogů skřítka a Conora. Každá dvojice aktérů rozřeší jejich setkání jinak: Leprikon třeba slíbí Conorovi hrnec zlaťáků, načež se má Conor otočit a počítat do desíti – a lživý skřítek zmizí. Lektorky seznamují děti s tím, jak Conor hledal poklad skřítků – a pak už se ve shodě s příběhem děti vydávají po barevných stopách – po stopách (fáborkové) duhy – lesem, čtou vzkazy a plní úkoly skřítků. Zpívají třeba malému Leprikonkovi ukolébavku (přičemž se objeví i variace „Nároodíl sé Leprikóón...), hledají dárek pro Leprikona, opakují si jazykolamy - a po mnoha splněných úkolech a mnoha uražených kilometrech se přibližují k pokladu skřítků. Co bych udělal s hrncem plným peněz? Tuto otázku těsně před objevením pokladu děti musí řešit, ale naštěstí jen teoreticky. Nalezený poklad je pro ně cennější, vědma jim k němu píše vzkaz: „Zachránili jste skřítky před záhubou." A sladký zlaťák pro každého je odměnou za to, že přispěli k jejich dočasnému vzkřísení.

Neděli recitátoři II. kategorie světili svým vystoupením. Před samotným začátkem se rozmluvili a rozhýbali a hry jako Kompot a Evoluce (s mocným řevem pradávných bytostí) i Pohádkový les (s tichým šuměním větru a deště) tento cíl zdárně naplnily. Recitátoři se vydali vstříc svému publiku do auly lesnické školy. Nikdo z nich však při recitaci nebyl sám – každý měl s sebou na jevišti svého domácího skřítka.

S pozdravem vaši redakční skřítkové eb a id

NA KUS ŘEČI U ...

...lektorek dílny recitátorů II. kategorie

Evy Benešové

■ **Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?**

Kdykoliv kamkoliv s sebou nosím medailonek panenky Marie.

■ **Co s sebou nikdy nenosíš?**

Asi hodně peněz.

■ **Postrádáš něco?**

Já nic nepostrádám, jsem spokojený člověk.

Eva je učitelkou dramatické výchovy na 2.stupni ZŠ a vedoucí dramatických kroužků.

Markéty Kubecové

■ **Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?**

Popravdě – mobil, peněženku, žvejky, pomádu na rty a snažím se s sebou nosit dobrou náladu.

■ **Co s sebou nikdy nenosíš?**

Hrozně bych to chtěla nosit – a nikdy to nenosím – a jsou to letenky na Kubu.

■ **Postrádáš něco?**

Pořádnou dovolenou.

Markéta pochází z Klatov a prvním rokem pracuje na ZUŠ.

BYLI JSME U TOHO

Beseda lektorského sboru s recitátory druhé kategorie

Lektoři byli k dětem velmi vstřícní. U každé lektorské dvojice jsem postřehla, že se ujišťovali, jestli děti rozumí tomu, co se jim snaží vysvětlit. Například Radek Marušák dětem vysvětlil, co to je metafora. Když něco básník pojmenuje jiným slovem, protože v tom vidí podobnost, tak to je metafora. Třeba lejno je čepice pro hlínu, protože se čepice dává na hlavu, stejně jako lejno leží na zemi, a má tvar, který je lejnu podobný.

Lektorské tandemy pracovaly stejně jako včera u čtvrté kategorie ve dvojicích: Alena Palarčíková a Ema Zámečníková, Radek Marušák a Jana Křenková, Jana Machalíková a Vlasta Gregorová. Kladli si pochopitelně podobné otázky jako při diskusi s recitátory staršími, ale přizpůsobovali jejich zkonkrétnění dětem mladšího věku.

Ema Zámečníková a Alena Palarčíková se bavily o nutnosti dodržování veršů, o nutnosti vědět naprosto přesně, o čem mluvím. Důležité je zabývat se otázkou rozdílů mezi prózou a poezií. Recitace je povídání dvou stran, recitátora a posluchače. Někteří recitátoři, když mají recitovat, začnou zpívat, „vlnkovat" a intonovat věty falešně, nepřirozeně. To je škoda. Dále mluvily o tom, že se divák v textu většinou předem neorientuje, protože ho nezná a na recitátorovi potom je, aby to řekl přesně tak, aby to posluchač celé pochopil i bez textu před očima. Když recitátor vidí jasnou představu, tak to s ním vidí i posluchač. Je důležité, jestli to recitátorovi uvěříme a když má ten text nastudovaný, jestli to dokáže posluchačům předat. „Teď o tom mluvím, jako že je přednes něco strašně náročného. Není. Recitovat je radost. Radost, že si můžu s někým popovídat," uklidňovala děti Ema Zámečníková.

Radek Marušák a Jana Křenková mluvili o tom, že recitátor musí znát každý verš a v něm každé slovo. A když je tam vtip, tak si musí uvědomit, že ho posluchač nezná. A my mu můžeme ukázat, podívejte se, tady je vtip! Mnohdy jsou věci pojmenovány, tak jak jsou, ale mnohdy je něco ještě dál za nimi. A potom je taky potřeba vydržet na jevišti v tom vypravěčském napětí až do posledního slova. Někdo je totiž trochu v předstihu a ještě před koncem se těší z toho, že má už odrecitováno. Ale my posluchači chceme ještě poslouchat. Je potřeba v tom vydržet a pokud možno, tak víc než do posledního slova, ještě kousek přes.

Jana Machalíková a Vlasta Gregorová se vyjádřily, že je skvělé, když je někdo dokáže přesvědčit o tom, že to, co říká, je skutečně jeho postoj. Stejně jako u jiných kategorií je zajímalo, jak si recitátoři text našli. A rozdíl hledaly i v tom, jak kdo text uchopí. Jeden text se dá udělat na několik (na mnoho) způsobů. Důležité ale je být v textu naplno. Výstavba textu by měla být jasná, měl by nám celek držet pohromadě a musíme vědět odkud a kam jdeme. A také je důležité, když se u toho recitátor sám tématem baví. Pozor ale, abyste nezačali vědomě pracovat s tím, že umíte říkat vtipy, ať z vás není místo recitátora bavič. Vtip musí být naplněný. Vyprávět vtipné texty je radost, ale není to cesta jediná.

Diskuse byla třetí v řadě dnů, kdy probíhala přehlídka recitátorů. Byla opět trefná, věcná a přesto příjemná. Lektoři se recitátorům věnovali naplno a z pohledu zvenku opravdu tak intenzivně, že potom museli doslova padnout únavou. Ale byl to poslední den recitace, tak už nebylo proč šetřit síly.

gs

ps: Za tímto článkem měl být zápis z diskuse doprovodů recitátorů třetí a čtvrté kategorie vedené Jiřinou Lhotskou. Učebna však byla prázdná a seminář neproběhl. Recitátoři se již rozjížděli domů. id

BYLI JSME U TOHO

seminář k inscenacím 2. bloku

Na úvod Jakub Hulák oznámil, že ač Dominika Špalková není přítomna, podílela se na diskusi lektorského sboru. Roman Černík připomněl, že se setkáváme na semináři, který by měl být semeništěm nových myšlenek a nápadů. Tím poukázal na novou formu tohoto setkání, která spočívá v rekapitulaci toho, o čem se seminaristé při samostatných diskusích bavili a jakým směrem se jejich diskuse ubírala po otevření obálky s tématem. Dnešní téma znělo: realita v životě a jevištní realita.

O čem se seminární skupina B, která si vylosovala k rozboru představení Takové normální Q-kerní ráno (rodinné divadlo Q-Kerni) bavila: snídaně tvoří rámec představení; čekání na otce; jaký byl klíč k výběru textů; nerespektování diváků (tichá a nesrozumitelná mluva na jevišti); nepřítomnost gradace představení, přílišná délka, představení bez konce (zde zazněla citace jednoho ze seminaristů: „Ač se vše odehrávalo v kuchyni, viděli jsme reality show až do ložnice."); šlo o ukázání vztahu matky k dětem nebo o fungování celé rodiny; nepřiměřené prolínání vulgární mluvy ze strany dětí i matky; ilustrace textu, popisnost, prvoplánovitost práce s rekvizitou.

Seminární skupina C si vylosovala k rozboru představení A co jako? (Haxna, Brno). Jejich diskuse se věnovala těmto tématům: šlo o televizní záznam?; skutečná výpověď dětí; herecké výkony (typové postavy byly na hranici snesitelnosti, herecké výkony a jejich pravdivost); klipovitost; moravský dialekt, dobrá výslovnost.

Seminární skupina D se zaobírala představením Otesánek (Štěk, loutkové divadlo, SVČ Opava). Názory skupiny byly opravdu různorodé (bylo to skvělé, byla to revue, bezvadné, jako že bez vady?) Klady představení: akčnost představení, herecká vybavenost dětí, jejich zaujetí pro věc, spolupráce dětí, cítění prostoru, loutka Otesánka. Jako problematické viděli: hlávky zelí (shoda však ve skupině nezavládla), oponky

DÍLNY A SEMINÁŘE RECITÁTORŮ

beseda recitátorů čtvrté kategorie

seminář recitátorů druhé kategorie

seminář recitátorů třetí kategorie

seminář recitátorů druhé kategorie

(byly zbytečné), neujasněná pozice vypravěče, jistá klišé (pískání zápasu babky s Otesánkem, hromada kostí na oponce), přehrávání, vybídnutí herců ke vstávání diváků (ve skupině převládl názor, že diváci by měli respektovat herce).

Zde došlo k pozměnění formy semináře. Slovo dostal lektorský sbor, který se vyjádřil k jednotlivým představením, uvedl, jaké poznatky a otázky vyvstávaly při společné diskusi o zhlédnutých představeních a co se dozvěděli při diskusi s vedoucími souborů.

Takové normální Q-kerní ráno. Jde o třetí reprízu tohoto představení, premiéra byla v Olomouci, druhé a třetí představení bylo zde v Trutnově. Soubor zvažoval, že odpolední vystoupení zruší. Z diskuse s vedoucí souboru vyplynulo, že napětí ve vztahu matky k dětem, které se objevilo až v odpoledním představení, vyvedlo matku z míry, což ovlivnilo její herecký projev (nepřiměřenost v komunikaci s dětmi).

A co jako? Nápad vzešel od členů souboru. Chtěli hrát o tom, co prožívají, co je pro ně aktuální, chtěli vytvořit výpověď o tom, jací jsou. Chtěli se vymezit vůči televiznímu zpracování tohoto tématu, které vnímají jako nepravdivé a falešné.

Otesánek. Začínající soubor. Vedoucí sám nemá mnoho zkušeností s divadlem. Lektorský sbor se zabýval otázkami okolo vypravěče, vzniku jeho textu, dramaturgického zpracování příběhu, proč se rolí vypravěče zasahovalo do funkční výstavby původního příběhu. Dále se lektorský sbor zabýval nepřipraveností herců (práce s hlasem, autenticita jednání) a loutkou Otesánka, která byla problematická ve scénickém řešení Otesánkova pojídání obětí.

A pak se seminaristé a lektorský sbor začali zabývat tématem z obálky. Pro zopakování: **životní realita a jevištní realita**. Zaznělo mnoho postřehů a myšlenek ohledně tohoto tématu. Zde jsou jednotlivé body, o kterých se diskutovalo a několik postřehů:

odlišnost divadelního času a času reálného Q-Kerni se snažili životní realitu prezentovat jako divadlo, ale nedalo se tomu uvěřit. Divadelní čas by měl být nápodobou reálného času.

stylizace, kondenzace, tvarování Haxna neměla za cíl dohrávat jednotlivé situace, čímž vznikaly klipy, které sloužily k získání odstupu od reality. Postava Evičky se vydělovala svou stylizací a tím vypovídala o realitě (směřovala k typové postavě). Jak přinést zprávu o banalitě tak, aby to nebylo banální? Realitu nelze zkopírovat na jeviště, musí se tvarovat. Je to otázka tvaru. Jde o vnitřní logiku výstavby představení, nejde o realismus na scéně.

realita jako látka ke zpracování Zdivadelnění reality není životní realitou, je obrazem životní reality, je to výpověď o životní realitě. Inscenovat realitu znamená mít výpověď o realitě. Nebezpečí přibližnosti v zobrazení životní reality na jevišti spočívá v tom, že divák nezíská pevné body k uchopení jevištní reality, což diváka vede k tomu, že nemůže toto zobrazení vnímat jako uvěřitelné (hodnověrné).

jevištní sdělení, jeho kvalita, předstírání kontra uvěřitelnost (hodnověrnost) Místo pravdivosti bychom měli uvažovat o hodnověrnosti. Předstírání je o nepřiměřenosti, neautentičnosti projevu. Lze předstírat tanec?

Jako další téma k diskusi se nabízela otázka Karla Vostárka: Co konstituuje loutku na jevišti jako postavu? S přihlédnutím na pokročilou noční hodinu jsme se shodli na tom, že tuto otázku necháme na jindy. Takže se máme na co těšit.

vm

PS: V semináři k inscenacím 1. bloku se objevila dezinterpretace, na kterou nás upozornili seminaristé skupiny B. Věta „Vyjádřili názor, že se montáž hodí spíše pro mladší děti, protože je učí udržet rytmus a jednotný styl." nevystihuje jejich myšlenku. Navrhli tuto formulaci: „Vyjádřili názor, že mladším dětem je bližší pásmo než jakákoliv jiná forma. Učí je udržet rytmus a jednotný styl." Za vzniklou dezinterpretaci se omlouváme.

vm, gs

SLOVO POROTY

Opavský Otesánek

Vedoucí opavského souboru, který se teprve rozhlíží po terénu dětského divadla, nachystal pro sebe a pro svůj soubor pořádně sousto. Především proto, že vedoucí má malé zkušenosti jako režisér, dramaturg a pedagog (a každý, kdo vede dětský divadelní soubor je – ať chce, nebo ne – pedagogem). A také proto, že členové jeho souboru nejsou na divadelní práci ještě dostatečně připraveni a vybaveni.

Jejich inscenace, vycházející ze známé pohádky o Otesánkovi, sice imponuje tím, co vše děti i dospívající na jevišti zvládnou. Bohužel však také provokuje dlouhou řadu otázek a pochybností: Marně hledáme odpověď na to, proč si vlastně soubor vybral pohádku o Otesánkovi, proč ji hraje místy jako parodii, místy jako horor, místy jako muzikál, proč přitom volí právě ty či ony divadelní prostředky, které se navíc mnohdy vzájemně vylučují, proč se má vypravěč stát Otesánkovou obětí, když nejdřív stojí na jeho straně, a dokonce za něj mluví (!), proč se babka s motyčkou neurvale utrhne na babičku, proč se z mámy a táty v původní pohádce stanou v dramatizaci babička a děda, proč děti na jevišti tak často „tlačí na pilu" a využívají grimas a šarží atd. atd. V sérii otazníků bychom mohli bohužel ještě dlouho pokračovat.

Jeden problém však nelze rozhodně pominout. A ten se týká podstaty této pohádky: Rozhodne-li se inscenátor pro příběh o Otesánkovi, musí, chtě nechtě, přijít v první řadě na způsob jak divadelně vyřešit to, na čem tato kumulativní pohádka stojí, totiž Otesánkovu žravost. Jenže řešení, které soubor zvolil, tedy Otesánek jako realisticky pojednaná molitanová imitace pařezu s otevírací hubou v trojím vydání (od nejmenší po největší), na jevišti nefunguje, ať se hráči snaží sebevíc.

Navzdory problematickému představení byl pro lektorský sbor nakonec příjemným zážitkem upřímný zájem vedoucího hledat inspiraci pro vlastní další práci. Protože - málo platné – pouhá chuť a nápodoba televizních pohádkových a bavičských taškařic na další cestě za dětským divadlem, které by děti na jevišti i v hledišti obohacovalo a rozvíjelo, nepostačí.

Jaroslav Provazník

VIDĚLI JSME V NEDĚLI

Takové Q-kerní ráno

Takové Q-kerní ráno

A co jako?

A co jako?

SLOVO POROTY

Možná přijde i tatínek aneb Takové normální Q-kerní ráno

.V kuchyni se spí a spí..., až po čase maminka vstává neb dítka jsou již čilá. Rozespale chystá snídani, která se stává nejen očekávaným koncem čekání na tatínka, ale i rámcem rodinného představeníčka, kde maminka je maminkou a tatínek je... atd. Čas se vleče pro děti i diváky a než bude možno si užít přichystaných dobrot při společné snídani, vyplňují jej neposedné děti společně s múzickou maminkou „čtením“ a přehráváním pohádek z knížky. Kuchyňské předměty se stávají rekvizitou včetně připravené snídaně. Děti využívají chvilek, kdy si mohou alespoň „ďobnout“ než se tatínek dostaví.

Rodinné divadélko, které spontánně vzniklo na samotě u lesa (kde protagonisté bydlí) jako příležitostná cesta do civilizace. Představení má za sebou tři reprízy včetně dvou zde v Trutnově a další již nejsou v plánu. Důležitým hlediskem vzniku bylo hraní si pro sebe a pro radost, tím pádem je pro ně každá další repríza nutným zlem, které vlastně devalvuje představení. Divák se v takové chvíli stává trochu zbytečným a opakování tu není matkou moudrosti. Divadlo které je myšleno jako svátek a ten přece není každý den.

Hurá!!! Tatínek je konečně tu, snídaně začíná a ... my jako diváci se ostýcháme tleskat nebo si alespoň jít k prostřenému stolu na jeviště také ďobnout.

Ladislava Košíková & Karel Vostárek

A co jako?

Ačkoliv Václav Klemens poctivě napsal recenzi na představení souboru Haxna SVČ Brno, nepřečtete si ji na tomto místě. Článek se stal pravděpodobně předmětem zájmu Trojského koně a ani po dvouhodinové snaze se nám nepodařilo jej přesvědčit, aby inkriminovaný článek vydal. Proto se dnes pokusíme přesvědčit Václava Klemense, aby ze svých poznámek recenzi revitalizoval. Doufáme, že nás pochopí.

id

BYLI JSME U TOHO

Dětský diskusní klub ke druhému bloku vystoupení souborů

Během nedělního odpoledne jsme viděli v rámci druhého bloku tři divadelní soubory: soubor Q-Kerni a představení Takové normální Q-kerní ráno, soubor Haxna a představení A co jako? a soubor Štěk a představení Otesánek. Po představeních se sešli herci v kulturním domě Nivy k diskusi o tom, co viděli a neviděli, čemu rozuměli a nerozuměli a co by se třeba dalo příště vylepšit.

Diskusi vedl Tomáš Machek a Jana Kučerová a já jsem měla možnost pochopit, co to znamenalo, když po sobotní dětské diskusi pochopil Vojta Maděryč, jak se dá udělat oceán z igelitek. A na řadu přišly i netradiční hudební nástroje, takže dnešní soubory proti včerejším rozhodně ošizeny nebyly! Potom byly děti rozděleny do tří skupin a měly za úkol ke každému představení zformulovat téma, divadelní prostředky a co se jim líbilo a nelíbilo. Výsledky byly v mnoha ohledech překvapivě výstižné. Podívejme se, jak z jejich pohledu dopadlo představení:

Takové normální Q-kerní ráno (rodinné divadlo Q-Kerni, Oskava, ved. Veronika Kernová) Podle dětí ze souborů to bylo o tom, jak si děti krátily nudu a dlouhé čekání na otce vyprávěním pohádek a hraním písniček s maminkou. Děti jsou puntičkáři. Při analýze rekvizit použitých v představení vypsaly celý výčet rohlíků a hrnků, které se na pódiu objevily. Během sepisování se ale často ozýval názor, že nevědí, k čemu to celé mělo směřovat, jaký byl vlastně konec atd. Líbilo se jim, že se tu řešily rodinné vztahy a že si tu zahrála celá rodina a přitom byly děti nejdůležitější. Možná by se dalo téma číst jako výzva dospělým, ať se více věnují dětem. Zajímavé jim připadaly nápady, jak pracovat s rekvizitami, ale bylo jich zbytečně moc, stejně jako všech pohádek, pracovalo se s nimi mnohdy stejně a někdy dost popisně. Změnily by dále mluvení do diváků a ujasnily by konec i začátek, protože vůbec nevěděly, kdy mají tleskat. Malí herci z rodinného divadla měli možnost se vyjádřit k názorům ostatních souborů a potvrdili, že jasnější konec i začátek sami navrhovali, ale návrh neprošel, protože to je záměr „mamky-režisérky“. Konec prý měl být takový. Diváci měli sami přijít na to, že už mají tleskat. Na závěr se ale děti jednoznačně shodly na tom, že se jim z představení líbili nejvíc oba dva dětští herci. A podstatné je, že: hrála celá rodina, zaměřili se na pohádky a písničky a představili nám netypickou snídani.

A co jako? (Haxna, Brno, ved. Jana Haková, Eva Anna Koberová) Děti popisovaly, že to bylo o tom, jak chtěly holky sbalit své idoly. Líbila se jim reálnost situací a slovní zásoby, nasazení herců, nevypadávání z rolí a hudba, která se k tomu hodila. Největší úspěch měla postava Evičky, protože ne každá dívka je jako postava z fotorománu, a to Evička reprezentovala. Nelíbila se jim špatná srozumitelnost, chybějící gradace a to, že hudba hrála dlouho a nahlas a přes to nebylo slyšet mluvené slovo. Padla tu otázka, jestli se jedná o parodii. Ale soubor přiznal, že na to vlastně ani nepomyslel. Pro ně je to spíše uchopená realita s řadou vtipů. A podstatné je, že: se tam řešily vztahy mezi puberťáky a mělo by se vyjasnit, jestli jde o realitu, parodii nebo nadsázku.

Otesánek (loutkové divadlo Štěk, Opava, ved. Daniel Kollmann) „Téma“ děti zformulovaly jako zmodernizovanou pohádku. Líbila se jim tři stádia Otesánka a žraní postav opravdu pusou. Posláním bylo zřejmě pobavit děti. Mohly by se na to asi dívat téměř všichni, nejen děti malé. Nelíbilo se jim že nebylo dobře rozumět Otesánkovi, postavy s Otesánkem nebojovaly a spíš mu šly vstříc a trocha kritiky padla i na účet estrádnosti některých vtípků, které hraničily až s laciností. Začátek mohl být promyšlenější. A jaký by děti přiřkly žánr? Pohádka spojená s estrádou nebo komedie. Kladně byl hodnocen zpěv a tanec, dobré rekvizity a kulisy. Dětem byl nejasný začátek a za nevhodný označovaly hlas Otesánka. A napsat by se o tom mělo, že: jsme viděli skvělou práci loutek, zmodernizovanou pohádku s prvky estrády a oceněna byla i hudební složka.

Nutno dodat, že Tomáš a Jana vedli diskusi velmi pečlivě, dali všem prostor vyslovit se (to v rámci časových možností) a pomohli dětem řadu věcí zpřesnit a lépe formulovat. Velmi dobře se s dětskou diskusí doplňovaly informace, které přinesl Miloš Maxa z diskuse s dospělými. A nutno dodat, že děti káply velmi přesně na řadu problémů či chvályhodných míst představení, o nichž se dohadovali i dospělí. Vlastně bych všem seminaristům přála takovou diskusi zažít.

gs

VIDĚLI JSME V NEDĚLI

Otesánek

Otesánek

PŘEDSTAVUJEME ...

...lektorský sbor přehlídky dětských divadelních souborů

Ladislava Košíková

V jaké své životní roli se cítí nejlépe?

„Měla bych se asi nejlépe cítit v té roli, která je tady člověku určená, v tom, co člověk dělá, co ho baví. Práce je částečně tím, co mě baví, co vzešlo z mého koníčka, je to tanec, takže bych se měla cítit nejlépe v roli tanečního pedagoga a choreografky. Když se člověk ponoří do pedagogické nebo do té tvůrčí choreografické práce, tam zapomínám na to kdo su a co su a opravdu to dělám tělem i duší a mnohdy v této roli mizím z reálného světa. A teď, na konci sezóny, pedagogické i té tvůrčí umělecké, kdy nastává čas odpočinku, se opravdu těším na roli (jen zdánlivého) nicnedělání. Člověk chodí, hledí po přírodě, navštěvuje různá místa a čeká, až ho políbí další Múza."

Kdyby byla divadelním žánrem či typem divadla, byla by někdy tragédií, někdy komedií, a „vždycky je to o životě." Její touhou je být člověkem v té době, kterou zrovna zpracovává. „Přeju si třeba být – třeba když dělám pohanské věci a zpracovávám Velkou Moravu – tak být aspoň na chvilku jednou z žen Svatopluka nebo nějakou bohyní v té době." Naposledy pracovala na středověké žákovské poezii: „Když jsem usínala, tak jsem si třeba přála, abych na chvíli byla nějakou Múzou F. Villona nebo nějakou dívkou, které skládá své verše."

A jaké divadelní představení ji v životě hodně ovlivnilo?

Choreografie Neederland Theartre a konkrétně choreografie Mládí.

eb

Karel Vostárek

V jaké své životní roli se cítí nejlépe?

„Snažím se být vždycky spokojený, těch rolí bylo vždy hodně, spíš bych mluvil o těch, ve kterých se necítím úplně jako ryba ve vodě. Je to jako s jídlem, já jím všechno. Tak to bude i s životními rolemi."

Kdybyste byl divadelním žánrem či typem divadla, čím byste byl?

„Tanou mi slova klasika: Paradox a absurdita, toť synonyma pravdy. Chtěl bych být pravdivý, a v tu chvíli se mi do toho vloudí paradox a absurdita. Nerad mluvím úplně vážně, ale vážně to myslím. Myslím si, že věci jsou vážné, ale není to potřeba traktovat. Vždycky, když je něco příliš vážného, tak mě to provokuje. Vadí mi parodie, protože se mi zdá, že o ničem nevypovídá, že se to jenom paroduje."

A které divadelní představení jej v životě zasáhlo nejvíc?

„Skutečně chci na divadle, aby mě zasáhlo, aby se něco stalo, a jsem hodně nespokojený, když se nedostaví katarze, očista. A když mi to nedovolí inscenátoři, tak jsem velmi rozladěn." Nejvíc Karla Vostárka zasáhla Pantomima Alfréda Jarryho – Harakiri, Idioti, a taky Turba tacet. „A ještě jedno představení, na kterém jsem sice participoval, ale zasáhlo stejně divácky – Luďka Richtera Tristan a Isolda. Schormův Hamlet Na Zábradlí, Rajmontova Profesionální žena v Ústí nad Labem a další představení." Jeho krédo z Příručky alchymisty zní: „Když je žák připraven, učitel se vždycky najde."

eb

JAK TO VIDÍ

...

Daniel Kollman,

vedoucí loutkového divadla Štěk z Opavy, které přivezlo inscenaci Otesánek

K jakému žánru byste přiřadil vašeho Otesánka?

Pohádka s písničkami.

Jak jste se dopracovali k loutce Otesánka?

Hrajeme pro děti a chtěli jsme zůstat věrní K.J. Erbenovi a udělat Otesánka takového, jakého ho napsal - příšeru, která žere lidi. Aby se děti tak nebály, odlehčili jsme představení postavou vypravěče.

Jak text vznikal?

Byl napsaný dopředu už podle obsazení některých rolí. Ti dostali text už dopředu. |Další se přidávali postupně na zkouškách.

A režijní představa?

Když píšu text, základní věci vidím před sebou. Při zkouškách se ale moje představy hodně proměňují a přetvářejí.

Jaký podíl na představení mají děti ze souboru?

Dělaly si choreografii pohybu u písniček, vymyslely světla, kostýmy, jeden z členů je autorem hudby, a samozřejmě drobné úpravy textu.

Hodně výrazná je scéna boje babky a Otesánka. Proč?

U Erbena babka trefí Otesánka hned, my jsme ale chtěli ukázat, že to nemá s Otesánkem tak jednoduché. Proto je boj delší a také zpomalený.

Jana Haková, Eva Anna Koberová ,

vedoucí souboru Haxna Brno, který přivezl inscenaci A co jako?

Vaše představení by se dalo nazvat generační výpovědí. Věkem aktérů se blíží také studentskému divadlu, které rádo sahá po příbězích ze života vrstevníků, ale většinou v podobě recese. Vy nabízíte jiný úhel pohledu. Proč?

Děti chtěly hrát příběh ze života a jejich hlavním tématem byla láska. Chtěly ukázat různé podoby láska, se kterými se potkávají u svých vrstevníků.

Jak vznikal text představení?

Improvizací a postupnou herní tématizací.

Co jste si stanovily jako pedagogický cíl pro sebe při tvorbě představení?

Naučit děti přirozeně na jevišti vytvářet postavu a dívat se na příběh jejíma očima.

A úkol pro děti?

Vytvořit příběh, který by zachytil realitu, ve které žijí.

Podařilo se vám pedagogický cíl naplnit?

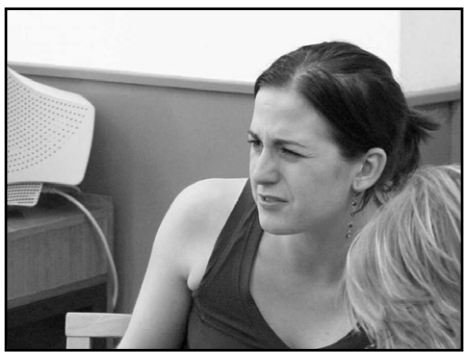
Určitě. Herecký projev se zlepšil. Na konci určitě ještě nejsme. Cíl souboru vytvořit pravdivý obraz života nebyl splněný úplně a vyžaduje delší čas.

Nakolik je text inscenace pevně stanovený?

Máme přesný situační scénář. Většina situací je rozepsána do replik a některé jsou i teď improvizované. V improvizovaných situacích děti přesně vědí, jakým emocionálním vývojem prochází jejich postava, jaká fakta má sdělit divákovi a jak se v dané situaci proměňují vztahy mezi postavami. A samozřejmě i děj příběhu.

id

HRÁLI JSME SI S...

... dětmi ze souborů Rousíci, Tři boty a Taneční studio Light v hudebně laděné dílně u Jany Štrbové

Nedělní dopoledne mi nabídlo zážitek neočekávaný. V budově ZUŠ se odehrávaly dílny pro děti z divadelních souborů. S tvrzením „v ZUŠ“ by se dalo polemizovat, protože Jana Štrbová, která vedla dílnu zaměřenou hudebně se rozhodla, že v tomto počasí se nemusí být pouze uvnitř (anglicky: in).

Hned když jsme se v dílně sešli, naladila nás přivítáním: „Máme tu nejlepší místnost z celé této školy.“ Byli jsem v divadelním sále. Po několika hrách na seznámení, které by bývalo bylo trochu vázlo nebýt Saši z Rousínova, který hrál hry s tou pravou vervou a nadšením, jsme se zabývali hlasem. Bylo to nenápadné, ale účinné. Posílali jsme si slůvka pink a ponk, potom i zvuk, který vydával nástroj vybraný z Janiny tašky. Zněla tu dřívka, činely, píšťalky a například já jsem hrála na ptáčka, do kterého se musí nalít voda, aby zpíval. A nesmí se rozlít, aby zpíval. A mně nezpíval, i když jsem v něm vodu měla a pískala poctivě. Ale jinak jsem muzikální.

Aby se děti trochu poznaly, zařazovala Jana nějaké seznamovačky a hry na sladění skupinového cítění. A moc se mi líbilo, když se v sále zhaslo a děti se měly po tmě seřadit podle velikosti a kluci měli baterku nebo mobil a trošku zlobili.

A šlo se ven (anglicky: out). Hned u východu ze školy jsem si dnes poprvé položila tu otázku: „Jak to ta Štrbová dělá?“ Věděla jsem, že její dílny jsou zaměřeny hudebně, pozorně jsem poslouchala, když říkala, že půjdeme ven ozvučovat některá místa a venkovní prostranství, ale že při východu ze školy nebudeme moci vyjít, protože nám kolem dveří, před nosem, bude procházet zpívající procesí, to pro mě bylo fascinující překvapení. A procesí šlo až na náměstí, tak jsme koukali, jak se dá ozvučit venkovní prostranství a podezřívali jsme Janu, že to tak schválně naplánovala.

Ale to nejdůležitější jsem neřekla. Ještě v divadélku jsme se naučili úžasnou a neuvěřitelně chytlavou písničku, no zkrátka lidovku ze Zimbabwe, což je samo o sobě dost kuriózní. A teď se to hodilo. Most nad silnicí, po které ještě včera mnozí chodili z kina do lesnické školy a z lesnické školy do kina a z kina do lesnické školy a z lesnické školy do kina - museli si stoprocentně všimnout mostu, který vede nad touto silnicí, no ne?. Takže znovu. Most, který nad touto silnicí vede, jsme ozvučili hrou na své tělo na námět „kapky deště“ a připadalo nám, že je to ideální místo pro zpěv. Tak ono chytlavé zimbabwské Alimpopo, dama ramuren zaznělo i tady.

Potom jsme písní židovskou osvěžili místo, které zbylo po staré židovské synagoze, píseň latinskou jsme zapěli v kapli a překrásnou českou halekačku jsme zahalekali přes lesy a hory z čerstvě posečené louky nedaleko Šibeníku. A byla to nádhera. Zastavili se tam okouzleně i nějací kolemjedoucí cyklisté a poslouchali. Jana Štrbová sice tvrdí, že tam už stáli a neposlouchali nás, ale já jí nevěřím, protože taková krásná halekačka by zastavila i přívalové deště.

A vydali jsme se na Šibeník, kde byl výhled nádherný a přímo si koledující o další halekačku, ale museli jsme se vrátit do parku k SLŠ, kde nám jednotlivé skupinky dětí předvedly, jak se po cestě ke kapli připravily na ozvučení některého kouta parku. Vlastně všichni vsadili především na zvuk dřeva, jen Michal preferoval píseň Alimpopo a ukázalo se, že umí hezky zpívat. A já jsme se věnovala rozhovoru s ptáky na stromech, protože jsem se po cestě zdokonalila ve hře na ptáčka a ti živí mi rozuměli.

Než jsme došli zpátky k ZUŠ, pobrukovali si někteří Hevenu shalom nebo Louka široká a ještě štěstí, že nám Jana dala na památku texty vytištěné, protože jinak by po našem návratu nebylo k vidění tolik radosti, kterou účastníci hudební dílny sdíleli se svými kamarády a doprovody, když jim přezpívávali všechny nově naučené melodie.

A ještě musím dodat, že když jsme se vraceli k ZUŠ, musela jsem si podruhé a tentokrát už ne podezřívavě, ale jistojistě, říct: „Jak to ta Štrbová dělá?!!“ Protože zpívající procesí už možná bylo doma, ale teď se pro změnu rozezvučely zvony po širokém dalekém okolí a zase to byla nádhera, a byla to vlastně i tečka.

A jak to na konci něčeho hezkého bývá, posvačili jsme, a mně se honila hlavou myšlenka, jak to narafičit, abych se k Janě dostala na nějakou další a dlouhodobější hudebně-dramatickou dílnu. Já jsem totiž slyšela, že se na Dětské scéně posuzuje věk souboru podle průměrného věku, takže kdyby měla Jana Štrbová zase někdy v Trutnově dílny pro soubory a já bych sehnala někoho věkově přibližně tak do deseti let... Ale, vážení, takhle se divadlo nedělá! Tak třeba bude Jana k mání jinde. To by se obzvláště hodilo.

gs

... dětmi v herecké dílně s Honzou Hniličkou

Navštívil jsem dílnu, kterou vedl Honza Hnilička. Dlouho jsme se nemohli dočkat místnosti, ve které jsme měli pracovat. Klíč od tělocvičny sice padl do zámku, ale otočit jím nešlo. Pan školník byl mimo Trutnov, nemohl tedy zpřístupnit tělocvičnu pomocí svého dozajista funkčního klíče, a tak neodvrátil ošklivou hříčku osudu. Tísnili jsme se v malém kamrlíku a čekali jako supi na mršinu sálku divadélka Trdýlka, kde se odehrávala dílna s lektorkou Janou Štrbovou.

Proto si myslím, že by nebylo čestné zaznamenávat dopodrobna, co se v dílně odehrávalo. Proto jen v hrubých obrysech s tím, že do této dílny se ještě vrátím a přinesu bližší informace v jednom z dalších čísel.

Hlavním tématem Honzovy dílny je improvizace a jednání v improvizované situaci. Pomocí různých průpravných cvičení jsme postupně prozkoumávali naše možnosti a schopnosti. V jednotlivých improvizacích jsme si zkoušeli a ověřovali získané poznatky.

vm

NA KUS ŘEČI U ...

Jany Štrbové

Co s sebou nosíš pořád (kamkoliv a kdykoliv)?

Tenhleten hnědej baťoh.

A co v něm je?

Všechno, všechno, co potřebuju. Peněženka, občanka, kapesník, žvejkačky, to je taková velká kápézetka a nosím ho i do divadla. Můj přítel říká, že ke mně přirost.

Co s sebou nikdy nenosíš?

To je docela těžký. Třeba piáno.

Postrádáš něco?

Teď momentálně postrádám Paralen na hlavu. Nebo něco proti bolesti hlavy.

Jana Štrbová je učitelka hudebního oboru (vede dva pěvecké sbory, učí hudební nauky, keyboard, akordeon a zobcovou flétnu) a vedoucí divadelního souboru na ZUŠ v Děčíně

gs

Honzy Hniličky

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv?

Peněženku s doklady, klíče, telefon, žvýkačky a papírové kapesníky.

Co s sebou nikdy nenosíš?

To,co nezbytně potřebuji.

Postrádáš něco?

Ano, prostor pro tuto dílnu. A pak to, co mám stále při sobě.

vm

DNES HRAJÍ...

...BUBU

Je nás 6 + 1. 6 holek a jeden kluk. Někdy to spolu navzájem máme hodně těžké, ale ještě jsme se nepoprali. Scházíme se už 6 let. Zkoušky máme v protiatomovém, zcela nedobytném krytu, kde je nám v mrazivém počasí příšerná zima. Ale naši rodičové nás pravidelně zásobují čajem a nahříváme se nad horkovzdušným topným tělesem. Neztrácíme však dobrou náladu, hrajeme divadlo, vyrábíme loutky, kulisy a občas skládáme i básně, tak třeba...

Vypadla mrtvola ze skříně,
vypadalo to celkem nevinně.
Dali jsme si ji tedy na víně.
Když jsme ji smažili, řvala:
„BUBU, až vylezu,
rozbiju vám...
...(to už jsme ale nerozuměli)

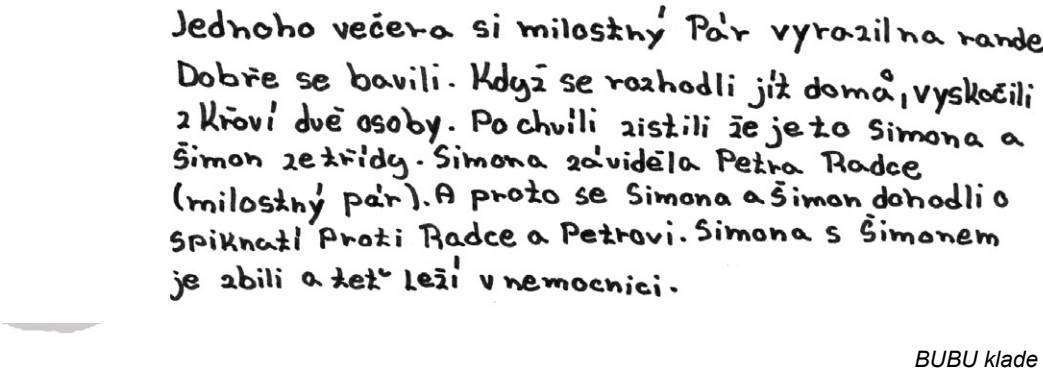

Členové souboru BUBU oživili fotografii Q-Kernů a situaci dali titul...

Důležitá informace!!! Dnes hraje také Taneční a pohybové studio Magdaléna ze ZUŠ v Rychnově nad Kněžnou. Tento soubor je ale tak vytížen, že do Trutnova přijede až dnes a hned se vrhne na jeviště. Nemohli jsme tedy předem připravit rubriku o tomto souboru – ale o to víc jim držíme palce! A na stránkách Deníku se s nimi zítra jistě setkáte.

Jednoho večera si milostný Pár vyrazil na rande. Dobře se bavili. Když se rozhodli jít domů, vyskočili z Křoví dvě osoby. Po chvíli zjistili že je to Simona a Šimon ze třídy. Simona záviděla Petra Radce (milostný pár). A proto se Simona a Šimon dohodli o spiknutí proti Radce a Petrovi. Simona s Šimonem je zbili a ten leží v nemocnici.

BUBU klade záludnou otázku: „O co tady jde?“

DNES HRAJÍ...

...Tři boty

Narodili jsme se pomalu. Rostli jsme také pomalu, ale i trošku rychle. A je to strašně hezké růst, ale je to trošku otravné. Taky je to trošku srandovní a už jsem toho zvládl hodně. Je to hezké, protože je to opravdu srandovní. Dalo to hodně práce. Než jsem se to naučil.

Narodil jsem se v Kocourkově. Abyste věděla.

Tři boty Hurá do Trutnova! Narodil jsem se v prosinci. V Třebotově ZŠ ve škole. Moje rodiče jsou pani učitelka Václava Makovcová a pani učitelka Jana Barnová. Rostl jsem tak, že děti se vurt přidávaly, chtěly prostě taky zažít ty soutěže, že se chtějí se něco naučit. Dokázal jsem soutěže, byly jsme na prvním místě a tak dál, až budeme nejlepší z celého světa. přeje Lenka Hyclová Na soubor chodím rád, protože rád hraju ty dvě pohádky, protože jednu pohádku nehraju…

Chtěl bych vylepšit naší snahu. Dokázal jsem se vžít do souboru. Mám radost, že jsem v souboru. Mám radost, že jsme postoupili do Trutnova. Mám radost, že v souboru bouchám týčema…

Dostanu na zadek, ale vůbec mi to nevadí (v rámci představení samozřejmě – pozn.red.). Chci něco. Jako je radost, ale nic moc ne. Dělám to, co každý jiný. A já z toho něco udělám, já to vím. A jsem z toho jako pominutá. Těším se, ale no prostě z toho mám radost. A my vynikáme strašně moc a máme toho 3krát více, než jsme měli. 3 pohádky a skoro už nás to nebaví…No prostě na to máme nárok…

Tak ahój ahój a zatím nazchledanou Váš soubor Tři boty

Julie a Tereza ze Tří bot pojmenovaly fotografii Štěku

Tři boty: „O co tady jde?“

DNES HRAJÍ...

...Taneční studio Light při ZUŠ Na Popelce

Žijí život v pohybu, zbavují se nemocí.

Co pro vás znamená pohyb? Děláte spíš divadlo nebo tanec?

To se tak nedá říct. Děláme vždycky představení. Jsou tam nějaké divadelní základy, protože jsme ze začátku chodili nějakých sedm let do dramatického souboru a zároveň jsme chodili do souboru na tanečky pro děti právě k Lence – a potom to Lenka propojila, takže teď už se moc nevěnujeme technice divadla, ale tomu, že domakáváme taneční stránku představení. Mám pocit, že děláme hlavně tanec, naše zkoušky jsou taneční, ale není to tanec sám o sobě, jako když někdo dělá rokenrol. Vždycky, když tanec děláme, tak v tom máme nějaký smysl, víme, proč to děláme. Je to divadlo v tanci.

Jakou podobu mají vaše zkoušky – jsou to taneční tréninky?

Vždycky je tam nějaké téma, zadání. Když to někomu moc nejde, naše režisérka Lenka to neřeší, protože to je jeho přirozenost. Nejde ani tak o techniku tance, ale o to, aby člověk, když tancuje a hraje divadlo, věděl proč dělá zrovna tohleto.

Co je podle vás pohybové divadlo?

Na rozdíl od divadla to, co bychom upovídali na jevišti, děj, dokážeme vyjádřit tancem, pohybem. V klasickém divadle se chodí po jevišti, jsou tam různé dialogy, monology. Ale místo mluvení můžou lidé udělat nějaký pohyb a ten děj urychlit. Použít pohyb jako prostředek.

Jak vaše představení vznikají?

Vzniká to z idejí našich vedoucích, kteří přijdou, dlouho nám něco říkají, my to vůbec absolutně nechápeme, a postupně třeba něco uděláme, začneme tvořit, postupně se to nabaluje, nabaluje, a pak už je hotová nějaká kostra, ve které se ještě úplně neorientuju... Vznikne to tak, že Lenka se Štěpánem se dohodnou na nějaké předloze, knížce, prostoru... Mluvíme o tom, Lenka přijde s nápadem a my se snažíme debatovat, proč bysme to měli dělat. Naše zkoušky nejsou o tom, že přijdem a začnem nacvičovat kroky; třeba ty naše rozcvičky – začnem lítat po celém prostoru a skákat. Jsou to různé úkoly, které zvládne v podstatě každý. Třeba je to zapříčiněné tím, že jsme tam různí lidi, a když to děláme se svou přirozeností, a je jedno, jestli špatně nebo dobře, tak diváci vidí, že to jde, a že oni to dokážou taky.

Členové tanečního studia Light dotvořili fotografii Haxny takto...

NAŠ POHYB JE HRA, KTERÁ NAPOMÁHÁ POHYBU. NAŠE TĚLO NÁM DÁVÁ VOLNOST A SVOBODU, KTEROU SI MÁLO Z NÁS LIDÍ UVĚDOMUJE.

Kam běží tito lidé? To se dozvíme zítra od některého souboru!

DNES ČTEME Z... ...

...Marie Kubátové

Spisovatelka a lékárnice se narodila jako Kutinová a je dcerou původem valašské spisovatelky Amálie Kutinové - Tauberové (Gabra a Málinka, Muzikantský řemeslo) a pražského nakladatele Ing. Jana Kutiny. Narodila se, vyrostla a vystudovala farmacii v Praze, ale provdala se do krkonošského rodu Kubátů původem z Benecka. Stejně jako její muž pracovala v lékárně ve Vrchlabí i v okolních městech a obcích. Ačkoli napsala několik próz s lékárenskou tematikou (Lékárenská trilogie), její tvorba je spojována především s Krkonošemi (Balada o Sněžce) a krkonošským pohádkářstvím, tzv. poudačkami (Krakonošovo čarobejlí, Jak šla basa do nebe, Krakonošův rok), zejména s veleúspěšným dětským Večerníčkem Krkonošská pohádka.

Jak znikla na sjetě muzika

To bylo, když ještě ani lidskýmu pokolení nebylo souzeno tolleto selzavý oudolí. To bylo ušecko jen samá radost a krása na sjetě. Slunce řálo furtem pryč, kdepak futeř nebo krupobití, a tráva se ušude zelenala, votavy štyrykrát do roka, a píce dobrá, mastná, a krauky se v ní pásly jako kytky, serst herbáunou a vymena jako sudy, bandory rostly samy vod sebe a nemusely se vokopávať, voves stál jako řebíky a klasy jako cepy, len jako vobloha, poudám jen krása a radost všude a anděle nad tim lítali v poujetří a zpívali alelujá. A tak si milej Pámbu ve svý dobrotě myslel, aby to ušecko někdo ve zdraví užil, a uďál z hlíny Adama. Ale cák mu to jen napallo, že uďál taky Evu! Esli se mu ňák uterhla ruka nebo esli mu dílo uhranul rohatej, to je dnes těžko soudiť. No tak uďál Evu a již byl perní ouvej na sjetě! Vona si to ušecko v ráji prohlížela a chodila mezi tim jako neujesta mezi vejbavou, až jí palla do voka ta jablunka, co z ní jakorát nesměli terhať. Kerá z ženskýho pokolení by to vyderžela, chodiť jen tak vokolo? Uďála to just tak, jak by to uďály ušecky dnes po ní. Uterhla, vošmakovala a vonnes to s ní i Adam. Voni prej si s tim selli šikouně za kŕoví, ale ňákej archanděl vo ně kobert, a již to bylo venku. Porušili subordonanc a dostali laufpas. Archanděl za nima zaúřel bránu a voni padali porád dolu, až se vocejtili na zemi, a marjápano, zrouna v Kerkonoších! No, dopalli na tverdý. Á pane, jak se nim stejskalo po ráji! Tady jen dřina a lopota a místo kůrů andělskejch slyšal Adam jen Evino korejhněni. A tak sedal celej zkormoucenej za stodolou a přemejšlel vo kysele s bandorama na zemi a vo pečenejch holubech, co v ráji lítaj sami do huby, a uspomínal, jaký to tam bejvalo pěkný. Ale Eva ho nenechala dlouho uspomínať. „Koukněte prej tátu, jak si tu medí v chládku, a ubohá ženská aby za něj ušecko vodřela!“ A zahrala mu, žánnej rajskej sbor to neměl tak naštemovaný. No tak se zved, a když to šlo, dal se zase do uspomináni. Palice se mu kolikrát začala kejvať se strany na stranu, tervám, že by to sjetský bennoženi nejradš ňák překlátil ve uspomínkách na rajský časy. Párkrát ho musela Eva i budiť k vobědu. Zařampala klackem na hernec, a to byla v tom selzavym oudolí perní muzika. Když volala k jíllu, to eště jakž takž šlo. Horší to bylo, když volala do díla. Voni maj muský někdy šikouně tverdý spaní a človjek, vychovanej na rajskym mechu a kvítí, spí po horácký klopotě jako dřevernej. Tak musela Eva šikouně zařampať, že to bylo slyšeť až tam nahoře. Dobrotivýmu Pánu bylo Adama líto, - takovoulle prej tam má tejdě, chouda, muziku! A tak vzal do dlaně hrudičku rajský hlíny a mersk s tim dolu Adamoj na pozdrau, prej: „Aj tam máš taky jinou muziku, než to uječný řampáni, von se buben vomerzi.“ No letělo to poujetřim jako anděl a zpívalo to taky tak. Adam se za tim vohlížel, ale kdepak zpěunej ptáček, - ten jen kouká, kudy do nebe zpátky, a na tverdý zemi nepobude. Adamoj přišel pozdrau z ráje i tak túze milej a dal se zasej do uspomínáni a zkoušel si po tom ptáčkoj přehrať ňákej kousek z ráje. Nejdřiu jen na hubu, pak si uďál píšťalku z verbovýho proutku a bylo mu již veselejc. Vona mu při tom hrani šla práce lepčí vod ruky. Synove to vomerkli a zkoušeli to po tátoj taky tak. A tak hrali celá rodina a celý pokolení, každej jak cejtil, a nejlíp ty zamilovaný. Von nejni každej človjek stejný nátury, každej zpívá a hraje jináč, a taky každý ruce nejsou stejně šikouný, polle toho vypadá taky inšterment. Kain již pískal kládynet, Abel měl flautu, Noe heligón, - von to musel zakroutiť, aby mu inšterment nezabral v arše túze placu. No David měl harfu a v Jerichu měli pozauny a každej tak něco jinýho, kolik hlau, tolik nápadů. Kerej uďál basu, to vám nepovim, ale musel to bejť ňákej rozverzanej vdovec. Jo a buben, ten prej vod Evinejch dob túze zvelebil ober Goliáš; ten potřeboval něco mohutnýho na náladu do boje. Ale aj to byl, kerej byl, vod Adamovejch synů provázi muzika človjeka vod kolíbky ke hrobu a v každý práci a potěší každýho, - dyť sou v ní zakletý vzpomínky na to lepčí byllo v ráji!

(z knihy „Daremný poudačky“. Praha: Mladá fronta, 1956)

TEXTOVÉ PŘEDLOHY

Béla Horgas: O zeleném prasátku Albatros, Praha 1978 Přeložila A. Rossová

Bylo jednou jedno prasátko, mělo zelené uši, zelený ocásek, zelené nožky, zelený hřbet, zkrátka všechno na něm bylo zelené, a proto se mu říkalo Zelené prasátko. O tomhle prasátku vám teď budu vyprávět.

Uprostřed černého lesa, tam, kde postávají moudré duby, bydlelo Zelené prasátko v chaloupce ze samých kořenů. Bydlelo tam v zimě i v létě, na jaře i na podzim, odtud vycházelo za ranní rosy na procházku a tam se také vracelo v poledne i za soumraku. Každičký den se tam míhal a zase mizel jeho modrý kabátek. Znala ho Sova, znal ho Mravenec, znali ho Bělásek a Roháč, ale znaly ho i Bodlák a Jasan, znala ho Střemcha a znal ho Žlutý kamínek. Znali jeho chůzi, jeho hlas, jeho zvyky, zelené štětiny a modrý kabátek, ale jen ti starší věděli, že Zelené prasátko nemělo modrý kabátek odjakživa.

Jak k tomu kabátku přišlo, o tom vám teď budu vyprávět.

Stalo se kdysi dávno, včera nebo předevčírem nebo ještě předtím, že do kraje moudrých dubů přibyla tlupa loupežníků. Přijeli ze sousední země na voze, unavení a hladoví, a uchýlili se do rokle, aby si odpočinuli. Loupežnický vůz táhli dva černí psi, měli tři páry nohou a jazyky jako plameny. Žlutý kamínek toho zažil už mnoho, a také Sova viděla všelijaké podivné věci, ale taková zvířata ještě žádný z nich nespatřil. Loupežníka, toho už viděli, ale šestinohého psa s plamenným jazykem? A tak nastalo v kraji moudrých dubů velké zděšení. A to ještě nikdo netušil, že se loupežnická tlupa chystá na Zelené prasátko. A nikdo také netušil, že to nejsou obyčejní loupežníci, jak je známe z pohádek. Byla to tlupa slavných bratří Slaninů.

A teď vám povím, kdo byli bratři Slaninové.

Bylo jich sedm, jak se sluší na správnou loupežnickou tlupu, a jmenovali se Slanina I., Slanina II., Slanina III., Slanina IV., Slanina V., Slanina VI., Slanina VII. Byla to povedená cháska, jen co je pravda. Tváře jim nebylo vidět a ruce a nohy taky ne, ale možná, že to bylo tím, že tváře, ani ruce, ani nohy neměli. Oblečeni byli v široké pláště a velikánské klobouky a měli pušky a pistole, dvojhlavňové a tříhlavňové, ale ať byly takové či onaké, všechny byly posázeny červenými nebo bílými puntíky.

Do večera polehávali loupežníci v rokli a psi v houští. Nikdo ani nehlesl, jen v psích tlamách syčely ohnivé jazyky.

Po obědě si Zelené prasátko zdřímlo, pak vstalo a šlo k Jasanu na procházku. Potom si nasbíralo trochu žaludů a odcupitalo domů. Dělalo všechno tak jako jindy a zdálo se mu, že je všechno v nejlepším pořádku. Kdyby se ho někdo zeptal, proč je tak klidné, Zelené prasátko by odpovědělo:

„Proč bych nemělo být klidné? Přihodilo se snad něco?“

Jenže Zeleného prasátka se nikdo na nic neptal, nikdo ho nevaroval, protože nikdo nevěděl, co se chystá v kraji moudrých dubů.

Když se snesl soumrak, loupežníci rozdělali oheň. Bylo to náramně jednoduché. Nanosili si hromadu roští a klestí, Slanina I. pískl na psa, ten jenom vnořil jazyk do suchých větviček a rázem vzplanul oheň. Tu Slanina I. pískl dvakrát a na to ostatní loupežníci usedli k ohni a vymysleli válečný plán.

Válečný plán loupežníků byl jako každý správný válečný plán jednoduchý, snadno pochopitelný a lehce proveditelný. Bratři loupežníci si ho zapamatovali a hned ho také provedli. Slanina I. a Slanina II. zaútočili dveřmi, Slanina III. a Slanina IV. oknem, Slanina V. komínem a Slanina VI. a Slanina VII. namířili zbraně na Zelené prasátko skulinami, které v jeho chaloupce vymlel déšť. Co zmůže prasátko, pouhé Zelené prasátko, proti loupežnické přesile? Co udělá, když ho napadnou loupežníci ze sedmi stran? Brání se a dává znamení.

A tak se Zelené prasátko bránilo a dávalo znamení. Mohli bychom také říci, že se bránilo, aby mohlo dávat znamení. Aby uvědomilo obyvatele černého lesa, ptáky, mravence, motýly, brouky, bodláky, křoviska a kamínky, že tu jsou loupežníci a už se dali do práce. Ach běda, už je unášejí a Zelené prasátko volá:

„Pomoc! Pomoc!“

Jenže les a jeho obyvatelé byli ponořeni do hlubokého spánku, a kdyby Zelené prasátko nemělo přítele, nikoho by se v temném lese nedovolalo. Ale Zelené prasátko vědělo, že má přítele, a věřilo, že přítel uslyší jeho volání o pomoc i ve snu. Kdyby se někdo zeptal Zeleného prasátka, na koho myslelo, když je loupežníci unášeli, řeklo by:

„Myslelo jsem samozřejmě na přítele. Co by si našinec počal, kdyby neměl alespoň jednoho blízkého druha!“

A teď vám povím, kdo byl přítelem Zeleného prasátka.

Přítel Zeleného prasátka se jmenoval Ježek. Krčil se pod Střemchou, nedaleko Běláskova a Roháčova obydlí, a všechno viděl, všechno slyšel. Viděl, jak loupežníci svazují Zelenému prasátku nohy konopným provazem, viděl, jak uzlem prostrkují tyč, jak Zelené prasátko odnášejí k vozu a šup s ním do košatiny. Proutí zapraskalo, kola zavrzala a černí psi s ohnivými jazyky vyrazili.

Ježek věděl, že proti loupežníkům nic nesvede. Věděl, že musí sedět jako pěna. Ovšemže to věděl, vždyť v lesní armádě měl každý svůj úkol a za Ježkovým jménem stála tato dvě písmenka: o. l. A to znamená osnovatel lstí.

A tak se milý Ježek chytře krčil pod Střemchou, ale jen co loupežníci odtáhli, vylezl z úkrytu a vydal se do hloubi lesa, do nejtemnějších houštin.

Jestlipak uhodnete, ke komu pospíchal Ježek, jenž sloužil v lesní armádě jako osnovatel lstí?

Spěchal samozřejmě k Modrému kňourovi, velkému příteli, do nejhlubších lesních hlubin. Jenže Ježek má malé nožky, dělá drobné krůčky, a třebaže ho silně poháněl strach o kamaráda, postupoval k cíli tuze pomalu. Stočil se proto do klubíčka a kutálel se a kutálel, až se po půlnoci dokutálel k Modrému kňourovi.

Modrý kňour - za zády ho někteří nazývali jen Divočákem - se probral ze sna, mocně zachrochtal a bojovně se napřímil. Bílé kly se mu zableskly jako stříbrné šavle. Byl krásný, ale také hrozivý, jak tam stál v měsíčním svitu, a všechno na něm bylo modré, světle modré a tmavě modré jako ranní a noční obloha. Ježek s obdivem hleděl na velkého přítele a už věděl, že to s loupežníky nedopadne dobře.

„Tvůj přítel je mým přítelem," prohlásil Modrý kňour, když se dověděl, co se přihodilo v kraji moudrých dubů.

„Tak neotálejme," naléhal Ježek, jenž měl sice v lesní armádě za úkol osnovat lsti, ale když bylo třeba, byl ježkem činu.

A vskutku nemeškali. Ježek si vylezl na hřbet velkého přítele, zavrtal se do huňatých štětin a už uháněli cesta necesta, ba přímo se vznášeli stříbřitou lesní nocí, a kly Modrého kňoura se třpytily jako o závod se srpem měsíce.

Záhy uviděli stopy loupežníků a brzy loupežníky dohonili na křivolaké stezce, která vede do loupežnického hradu ve skále. Bratři Slaninové se tedy daleko nedostali, třebaže je táhli šestinozí psi s ohnivými jazyky.

Když mezi ně Modrý kňour vletěl jako smršť, byli tak překvapeni, že se ani nebránili. Jen Slanina I. na něj namířil tříhlavňovou pušku s bílými puntíky, ale zatímco ustupoval k hromadě kamení, Ježek se mu odkutálel za záda a pořádně ho popíchal. Leknutím a bolestí vystřelil Slanina I. na tři strany. Jednou kulkou zasáhl Slaninu V., druhou Slaninu VII. a třetí černého psa s ohnivým jazykem. Tu se strhlo bědování a vytí a nastal zběsilý úprk. Sedm loupežníků a dva psi se dali na útěk, a kdo ví, kde je jim konec.

Tři přátelé se pokojně vrátili do kraje moudrých dubů. Už se rozednívalo, když dospěli k obydlí Zeleného prasátka. Byli znavení, měli hlad a chtělo se jim spát. Zelené prasátko pohostilo své přátele a Modrý kňour svlékl huňatý kabát a daroval ho Zelenému prasátku. „Až si ten kabát oblékneš," řekl Modrý kňour, „budeš se cítit v bezpečí. Loupežníci si budou myslet, že jsi Modrý kňour, a neodváží se ti ubližovat."

Ježek se zahleděl na velkého přítele s úctou a obdivem. Věděl, že je silný a že má dobré srdce, ale že vykoumá takovou lest, na to nepomyslel.

Zelené prasátko poděkovalo za ochranný oděv, hned si ho také obléklo a už ho nikdy nesvléklo. Teď je mu dobře, má pocit bezpečí. Pravda, loupežníci se v kraji moudrých dubů od té doby už neukázali, ale i kdyby se ukázali, i kdyby přišli, modrý kabátek Zelené prasátko ochrání. A nebude to jen tím, že odstraší loupežníky. Modrý kabátek a vzpomínka na prožité dobrodružství dají Zelenému prasátku velkou sílu.

DNES JSEM...

■ *Zaspal. Poučení pro příště: nevypínat si opakované buzení!*

■ *Snídal v cukrárně. Bylo 13:30.*

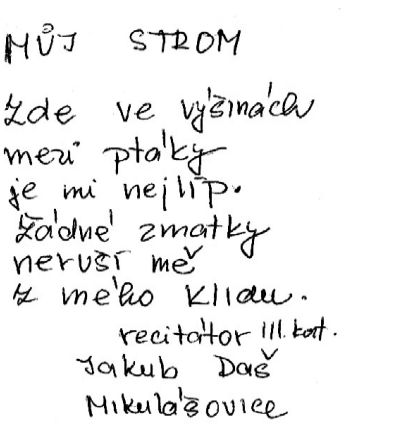
■ *Viděla plápolající oheň na balkoně divadelního sálu.*

■ *Viděl Matěje, jak dovedně loupe zavřené pistáciové ořechy a flusá slupky.*

■ *Halekala na cyklisty píseň Louka široká.*

■ *Slyšel: „Jé! Tatínka ve slipech vidět z blízka!"*

DOŠLO POŠTOU Z RECITÁTORSKÉ DÍLNY

MŮJ STROM

Zde ve výšinách
mezi ptáky
je mi nejlíp.
Žádné zmatky
neruší mě
z mého klidu.

recitátor III. kat.
Jakub Daš
Mikulášovice

DNEŠNÍ PROGRAM PONDĚLÍ 19.6.2006

8.30 - 12.00	dílny pro děti ze souborů
8.30 - 12.30	semináře pro dospělé
9.30 - 11.50	3. blok vystoupení souborů pro veřejnost
14.00 - 16.20	3. blok vystoupení souborů
	O zeleném prasátku BUBU, klub dětské kultury Vsetín
	Tu To más! Tři boty, ZŠ a MŠ Třebotov
	Ztráty a nálezy Taneční a pohybové studio Magdaléna, SUŠ Rychnov u Jablonce n. N.
	Francínek a Evelínka Taneční studio Light při ZUŠ Na Popelce, Praha 5
16.30 - 17.30	diskusní kluby seminaristů
16.45 - 18.45	dětský diskusní klub pro děti ze souborů vystupujících ve 3. bloku
17.00 - 17.45	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících ve 3. bloku
18.00 - 19.30	seminář k inscenacím 3. bloku
20.15	doplňkový program
	Mluvím s větrem a čtu v barvách Taneční studio Ladky Košíkové, ZUŠ Uherské Hradiště

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 4 ŠETŘILKA

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 3.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 19.6.2006 v 1:57. Vychází - v neděli 19.6.2006 ve 10.30. Náklad - asi 350 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

20. června 2006 úterý číslo 4.

UDÁLOST DNE: OCENĚNÍ HANY BUDÍNSKÉ

rozhovor str. 68 - 69

PŘÍPITEK V REDAKCI

strana 82

ÚVODNÍK

Nikde jinde než v Trutnově nejsou noci tak krátké. A nikde jinde než v Trutnově se neděje po nocích tolik zajímavých věcí, které odvádějí od práce. Obzvláště po tak náročném dni jako byl ten včerejší. Jedna redaktorka málem přišla o život, když se pokoušela ze střechy fotografovat nejmenované články jednoho souboru, druhá byla označena fenkou Monou, což se projevovalo v jejích neustálých záchvatech smíchu a další redaktor zapomněl, jak se tvoří přechodníky. Fotograf, zmučen nedostatkem spánku, usínal na každém třetí kroku, a grafik na tom nebyl o mnoho lépe. Přes to všechno je další číslo na světě. Přes to všechno je na světě stále krásně. Uf!

Už od pondělka máme návštěvu – paní Janu Vobrubovou, Libuši Novákovou, a Jiřího Oudese, osobnosti spojené s obdobím, kdy se dramatická výchova konstituovala jako svébytný způsob práce s dětmi, osobnosti, které obor posouvaly vpřed. Dnes k nim přibude host čtvrtý – paní Hana Budínská. A kvůli ní a její celoživotní práce přijede ještě i návštěva ministerská. Možná už tušíte, nač se můžete těšit! Rozhovor s Hanou Budínskou si proto nenechte ujít.

A ještě něco! Deník Dětské scény se prý nejlépe čte v cukrárně a nebo v kavárně u zákusku, zmrzliny či skvělé kávy. Nevíte o nějaké? To čtivo za to stojí!

id

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

I tento snímek, stejně jako ten včerejší, je pro čtenáře hádankou. Jde o jednu autentickou fotografii z představení a nebo o montáž ze dvou, tří, čtyř, pěti a nebo více fotografií?

DNES O ...

Vybuzovat tvořivost, ať už se to týká čehokoliv
... rozhovor s Hanou Budínskou

Jaká byla tvá cesta k divadlu s dětmi?

Pokud vím, jsi vystudovaná výtvarnice... K divadlu jsem se dostala až v Brně na Vyšší uměleckoprůmyslové škole. Loutky mě ale zajímaly už jako malou holku - pořád jsem měla představu, že si musím nějakou loutku vyrobit, dokonce to měla být marioneta, ale to jsem samozřejmě nezvládla. Až později nějaká kantorka potřebovala na něco maňasa, tak jsem asi jako desetiletá nebo dvanáctiletá svého prvního vyrobila. A pak jsem šla studovat výtvarničinu. Nejdřív do Jablonce, kde se kolem loutek moc nedělo, i když tam studenti pořádali zajímavé vlastní večery - viděla jsem tam například poprvé stínohru, která mě „chytla“ na celý život. Ale v Brně už byl školní soubor Ajdivadlo. To byla zajímavá parta lidí, kteří sice už odcházeli, když jsem na školu přišla, ale viděla jsem nějaké hotové inscenace a v Jarmarku z Českého roku jsem jednou i hrála. Tam vznikla má první loutková hříčka, kterou jsem napsala, stvořila pro ni loutky a režírovala ji. Byla to krátká veršovaná dramatizace Budulínka. Později jsem ji vytiskla a docela často se hrála. Psala jsem ji tehdy sice pro sebe a své spolužáky, ukázalo se ale, že je dobře použitelná pro děti. Byla jednoduchá a bez dlouhých řečí se v ní šlo od akce k akci a k rychlému závěru.

Kde se zrodila myšlenka, že bys pracovala s dětmi? Musela ses rozhodovat mezi výtvarnou praxí a pedagogickou činností?

Studovala jsem na oddělení drobného uměleckého průmyslu, kde šlo v podstatě o výrobu hraček a loutek. Po škole jsem dostala dvě umístěnky, jednu do Mariánských Lázní, kde jsem měla dělat kostymérku loutek v tehdejším profesionálním loutkovém divadle, druhou do Ústředního domu pionýrů a mládeže do oddělení techniky, do úseku „Dovedné ruce“. K mému rozhodnutí nejspíš přispělo, že jsem už před tím asi rok vedla výtvarný kroužek v brněnských Lužánkách a dostala jsem se tam poprvé k práci s dětmi. V Mariánkách bych se sice dostala k loutkám, což mě lákalo mnohem víc než práce v oddělení techniky, na Praze mě ale přitahovalo to, že si budu moct vytvořit vlastní program, náplň práce, a že tam budu mít silnější konkurenci, která mě požene dopředu.. Když jsem se pak v Praze ale trochu rozkoukala, uvědomila jsem si, že v oddělení estetické výchovy nemají loutkářský úsek. Tak jsem se sebrala, šla za ředitelem, řekla jsem mu to, a on řekl, no tak to zkus a ten úsek vybuduj. Paradoxně to pro mě začátkem 50. let byla báječná doba. Mohla jsem si založit loutkářský úsek ze dne na den. Neměli jsme ze začátku vůbec nic, takže jsme hráli za převráceným stolem. Loutky jsme si museli vyrobit. Pár jich tam sice bylo, ale tak příšerných, že když jsem je našla ve skříni, tak jsem tu skříň zase rychle zavřela. A z toho to vlastně všechno vzniklo. Loutky pro své hříčky jsme si sami vytvářeli už od výtvarných návrhů. Dodnes si třeba pamatuju ty od Jirky Vyšohlída, který byl jako dítě schopný i kreslit a malovat docela na úrovni (dnes je to muzikant, loutkoherec a režisér Divadla DRAK v Hradci Králové - pozn. redakce). Postupně jsme se trochu vypracovali a kolem roku 1960 jsme se začali zúčastňovat Soutěží tvořivosti mládeže. V roce 1961 si nás všimli redaktoři z časopisu Loutkář a ti nás poprvé vyslali na Loutkářskou Chrudim - s Pohádkou o malém ježkovi.

Kde jsi v 50. letech, kdy jsi začínala v tehdejším ÚDPM v Praze, sbírala inspiraci pro práci s dětmi?

Dnešní mladá generace může hodně čerpat od „klasiků oboru“, k nimž patříš dnes i ty, tehdy to ale muselo být mnohem obtížnější... Měla jsem ohromnou výhodu, že jsem se do té doby v životě nepotkala s takovým tím „prťáckým“ loutkovým divadlem. Nebyla jsem zkažená a musela jsem vycházet z toho, co se kolem mě kde mihlo lepšího, třeba v kresleném a loutkovém filmu. Hlavní inspirací úplně na začátku pro mě byli starší studenti obou výtvarných škol, později hradecký DRAK, který jsem milovala, a Naivní divadlo Liberec. Navíc se mnou poslední rok v Jablonci studovali i Karel a Jitka Novákovi, kteří pak hráli v liberecké Ypsilonce. Tam jsem tehdy viděla Encyklopedické heslo 20. století a Carmen nejen podle Bizeta a obojí mě ohromě nadchlo. Ke stylu práce s dětmi mě ale přivedl už mnohem dřív jakýsi neznámý pan učitel. Ještě v

dětství se mi dostala do ruky knížečka s jeho hrou, která vznikla na podobném principu, jaký jsem později já rozvíjela s dětmi. Literární předlohu - pohádku Václava Říhy Dvě Maričky - nejdřív rozehrával v improvizacích, střídal děti v rolích, nechával je tvořit text vlastními slovy a dával podněty k jejich vlastním nápadům... Nešlo o loutkové divadlo, bylo mi ale blízké, jak vycházel z dětí a „žil s nimi“, a že i text psal ve spolupráci s nimi. Jinak jsem ale opravdu neměla kde se učit. Učila jsem se jen na první knížce Sergeje Obrazcova Herec s loutkou, která se ale nezabývá prací s dětmi. Odborná literatura o práci s dětmi tehdy neexistovala, ta přišla až mnohem později. V tom byla ale právě i ta výhoda, že jsme všechno museli vymýšlet společně s dětmi. A měla jsem obrovské štěstí, že hned první party byly báječné, chodily tam lidi jako Jiří Vyšohlíd, Martin Matějů, Jiří Trnka, potom Jarda Provazník a Luděk Richter... Šlo to úplně samo. Důležité bylo, že jsem byla jen o trochu starší než oni - byla jsem součástí party. Měla jsem nechuť k tehdejší škole a necítila jsem se nikdy jako kantorka. Vůbec si myslím, že děti potřebují, aby s nimi pracovali mladí lidé... Na tohle období také nejradši vzpomínám, protože mám pocit, že to byla opravdu dokonalá týmová tvořivá práce, společné hledání cesty. Až mnohem později přišli lidé, od kterých jsem se opravdu mohla učit. Jezdili jsme dlouho hlavně na Chrudim, kde jsme museli úporně bojovat proti tradičním loutkářům, kterým vadilo že jsme používali i „živáčky“, a že to tedy nebylo „pravé loutkové divadlo“. Až když jsem začla jezdit do Kaplice (Kaplické divadelní léto - předchůdce dnešní Dětské scény - pozn. red.), dala jsem se dohromady s divadelníky jako takovými.

V čem vůbec podle tebe spočívá přínos loutek pro dramatickou výchovu a dětské divadlo?

Myslím si, že dává mnohem víc příležitostí k všestrannější tvořivé práci a komplexní estetické výchově. Vždycky mě na loutkovém divadle hlavně zajímalo to, jak spojuje výtvarno a práci s nejrůznějším materiálem při tvorbě loutek, zvukovou stránku, muziku a práci se slovem, textem, literaturou, že i v tom nejprostším výstupu s loutkou je, nebo by mělo být tohle všechno obsažené. Měla jsem ohromné štěstí, že i tam, kde bych si naprosto nevěděla rady - myslím hudební doprovod a zpěv - se vždycky přímo v našich řadách objevil muzikant s loutkářským cítěním, ať už to byl Martin Matějů, Štěpán Filcík, nebo nakonec ty. Všechny písničky k našim hrám vznikaly přímo v souborech, a to bylo k nezaplacení. Loutka, pokud ti ji někdo nedá hotovou do ruky, ale jdeš k ní krok po kroku od materiálu, je dětem od malička velice blízká. Ale má to samozřejmě i své zádrhele - dítě musí nejdřív zvládnout tu materii, naučit se pohybově loutku ovládnout, a pak s loutkou a přes loutku přesvědčivě a výrazně jednat, což není vůbec jednoduché.

To je tvé vysvětlení pro to, že většina vedoucích dětských souborů inklinuje spíš k činohernímu typu divadla?

Tak tomu přece bylo i v dobách tvé aktivní činnosti s dětmi. Určitě. Kdysi dávno mi to někteří vedoucí i řekli: Kdybychom měli dělat všechno, co děláte vy, kam bychom přišli..., kde bychom na to vzali čas? No jistě, loutkové divadlo s dětmi chtělo vždycky opravdu mnohem víc zkušeností a dovedností. Tam děti nemohly jít jen samy za sebe, s bezprostředností jim vlastní. Které osobnosti ti byly v letech tvého působení svým přístupem k divadlu a dětem nejbližší? Nerada bych na někoho zapomněla. Samozřejmě mě nejdřív ovlivňovalo to, co dobrého jsem v těch prvních letech viděla na Chrudimi. Moc toho tehdy nebylo. Mě zaujal bratislavský profesor Fikari se studenty výtvarné školy nebo Miloslav Linhart se svými učni. Ale z lidí, kteří dělali s dětmi, to byli nejdřív Rudolf Zezula se souborem Mespace, pak to byl Jiří Oudes. Poprvé jsme se setkali v zapadlé vesničce Těšov, kde tehdy pracoval, a já jsem pak o něm a jeho dětech napsala nadšeně do Loutkáře. Moc se mi líbil jeho přístup... Mezitím jsem na prvním semináři, který připravila Eva Machková ještě ve Žďáru nad Sázavou, potkala Jindru Delongovou. Náš styl práce byl dost podobný, dokonce jsme další seminář ve Žďáru vedli spolu... Pak samozřejmě přišli lidi jako Milada Mašatová a Soňa Pavelková, mnohem později Mirek Slavík, jehož práci jsem taky moc obdivovala. Jim šlo ovšem hlavně o kvalitu představení, pro mě byl hlavním cílem celý proces před tím. Strašně se mi líbil Josef Mlejnek. Vzpomínám na jeho Čerta s houslemi, to pro mě byl zážitek, stejně jako jeho báječná metodická ukázka. Obdivovala jsem práci Milady Mašatové, obě jsme ale k dětem přistupovaly úplně jinak. Když jsem na tím přemýšlela, napadlo mě: Milada inspirovala děti, které potřebovala k uskutečňování svých představ, mě inspirovaly děti, které mě potřebovaly k uskutečňování svých představ.

Kdo zná tvé Hry pro šest smyslů, ví, že jsi kromě podnětů z oblasti divadla a dramatické výchovy využívala i inspirace z jiných oblastí umění - třeba literatury nebo výtvarného umění. Po čem jsi ve své praxi sahala nejčastěji? Je něco, co bys chtěla doporučit svým následovníkům?

Doporučovat můžu těžko, doba je jiná a oni jsou také jiní, než jsem byla já. Vždycky jsem trávila spoustu času v knihovně a znala jsem z dětské literatury skoro všechno, co za něco stálo. Ale jinak mě na velmi dlouhou dobu ovlivnil Christian Morgenstern - jeho styl mi vždycky ohromně vyhovoval. Teprve mnohem později vyšly texty od Pavla Šruta, Emanuela Frynty, Josefa Hiršala... Ve své době mě docela inspiroval Jiří Žáček, jeho dnešní věci už ale bohužel moc inspirativní nejsou. Hodně jsem sledovala dětské časopisy, hlavně Mateřídoušku, kde tehdy spousta autorů začínala - napadá mě třeba Jiří Kahoun. Z výtvarného umění mě dost zasáhla velká výstava naivního umění na Slovensku v první polovině 60. let. Z výtvarníků pro mě byli nejzajímavější lidi jako Paul Klee, nebo z našich Ladislav Novák... Líbilo se mi prostě všechno, co mělo něco společného s hravostí, fantazií - my jsme tomu v prvních letech říkali „umět si vymejšlet“. Určitě bych si vzpomněla na plno dalších lidí. Tuhle jsem si ale nemohla ani vzpomenout, jak se jmenuje náš prezident...

Dokázala bys nějak ve zkratce charakterizovat svou metodu práce s dětmi? Co pro tebe bylo zásadní?

Nezmermomocňovat děti. A jít s nimi. Vycházet z nich. Nabízet jim řadu možností. Učit je myslet „na vlastní hlavu“. Líp to teď po tak rozpáleném dnu říct nedokážu. Co je ale hlavní - bavilo mě to. Ráda bych řekla všem vedoucím, kteří začali dělat s dětmi, že pokud je ta práce nebude vyloženě bavit, nebudou ji nikdy dělat dobře a měli by toho radši včas nechat. Vypadá to strašně jednoduše, ale není to samozřejmé.

Máš pocit, že jste ty a tví souputníci v letech svého působení „vytěžili“ z loutkového divadla vše?

Pořád si myslím, že by se ještě něco dalšího dalo najít. Kdybych ale věděla co, byla bych to udělala. Mám přesto pocit, že loutkové divadlo skrývá možnosti, které zatím nikdo neobjevil. Cesta by mohla vést přes výtvarno a materiál, a tam by se také mohla hledat témata pro práci s dětskými loutkáři. Nevím, na to budou muset přijít jiní. Možná už na to nazrává čas.

Mrzí tě někdy, že jsi dělala divadlo s dětmi a jezdila na přehlídky převážně v době, kdy tady vládla nesvoboda?

To bylo právě dobře, že jsme v takové době mohli něco takového podnikat! Z těch souborů vyšli lidi, kterých si dodneška velice vážím. Kdyby vyrůstali jen pod vlivem té nesvobody, asi by byli dnes trochu jiní... Přestože jsme byli Ústřední dům pionýrů, tedy vlastně politické zařízení, do toho co a jak jsem dělala s dětmi, mi v podstatě nikdo nemluvil. Komunistům zřejmě nepřipadají děti tak důležité, jak všude vždycky hlásali. A nějak jim taky uniklo, že z těch dětí od nás jednou budou samostatně myslící a jednající tvořiví lidé, a těmi nebude možné jen tak lehce manipulovat. Pod svícnem bývá tma... Ta doba byla zpočátku také výhodná i tím, že děti dlouho nic jiného neměly a u nás se v divadle mohly vyžívat svobodně v mnoha směrech. Měly na to i čas. Zkoušeli jsme dvakrát týdně a mezitím jsme ještě hráli. To už později nebylo možné, s bídou jsem dala děti dohromady jednou týdně. Ta doba nesvobody nám vlastně paradoxně přímo přihrála únik, možnost sklouznout nenápadně do tvořivějších končin loutkového divadla a po svém je víc a víc rozvíjet, svobodněji než bylo tenkrát v loutkovém divadle zvykem.

A něco na závěr?

Vždycky pro mě bylo nedůležitější vybuzování vlastní tvořivosti, ať už se to týkalo čehokoliv. Přiznávám, že v mé práci ve skutečnosti nešlo o loutkové divadlo, to bylo jen báječným prostředkem k rozvíjení tvořivého přístupu k životu a ke světu.

*S Hanou Budínskou, **čerstvou nositelkou Ceny ministra kultury za celoživotní přínos v oblasti dětských estetických aktivit**, si povídal Jakub Hulák.*

Hana Budínská je jednou z těch osobností, bez nichž by česká dnešní dramatická výchova a dětské divadlo vypadaly patrně trochu jinak. Od první poloviny 50. let do začátku 90. let vedla mnoho dětských a mladých loutkářských souborů v ÚDPM JF (později ÚDDM). Od r. 1961 se se svými soubory několikrát zúčastnila Loutkářské Chrudimi - v dobách, kdy ještě neexistovala národní přehlídka dětských souborů, a patřila k těm, kteří pořádně „zahýbali“ stojatými loutkářskými vodami. Když se v roce 1971 a 1972 konaly vůbec první národní přehlídky dětského divadla (ve Žďáru nad Sázavou), byla se svými soubory u toho. Když se přehlídka přestěhovala na patnáct let do Kaplice, bylo možné tu H. Budínskou pravidelně potkat v roli vedoucí souboru, ale i v roli lektora a porotce. V 70. a 80. letech měla podstatný podíl na experimentálním programu komplexní estetické výchovy Umění-hra na dětských letních táborech, o kterém se toho už dnes bohužel mnoho neví, ale který v mnohém předjímal to, s čím se dnes můžeme setkat v práci mnohých tvořivých pedagogů, kteří se inspirují např. akčním uměním. Nová generace učitelů a studentů dramatické výchovy zná Hanu Budínskou hlavně jako autorku dramatickovýchovného besteselleru Hry pro šest smyslů. Což ale není zdaleka jediná její publikace. Když si zalistujete v Tvořivé dramatice č. 1 z roku 2001, najdete tu nejen její podrobný portrét, ale také několikastránkovou bibliografii - dlouhý seznam jejích publikací, repertoárových sborníků a článků, které ani náhodou nejsou jen historickými dokumenty.

Jaroslav Provazník

VŠIMLI JSME SI DNES

Libuše Nováková a Jana Vobrubová

Luděk Richter a knihy, za ním J. Oudes

věrná čtenářka

tak se rodí Blažková

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS...

známých loutkářů

Divadlo je jako zeměkoule. Má svá moře, ostrovy a ostrůvky, hory a propasti. Nacházejí se zde roztodivné krajiny, ve kterých lze snadno zabloudit. Jednou z těchto krajin je loutkové divadlo.

Pokud se chceme vydat na cestu touto krajinou, není od věci mít s sebou mapu. Pokusil jsem se vytvořit takový nákres mapy současného loutkového divadla a připadal jsem si jako Samuel Fritz, jistý málo známý trutnovský rodák, který se v letech 1689-91 vydal podél Amazonky. Mapu si zakresloval sám. On vytvořil jako první přesnou mapu toku Amazonky. Z mého pokusu o zmapování této krajiny určitě nevzejde podrobná mapa 1:50 000. Bude to spíš takový satelitní snímek. Jeho předností by měla být aktuálnost.

Zeptal jsem se čtyř osobností české loutkové scény na pár otázek. Pokusím se je zde porovnat. **Pro jistotu jsem se ptal po systematičnosti práce s loutkou.** Všichni dotázaní se shodli, že s loutkou pracují systematicky. **Jiří Polehňa** (ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové), zmínil, že jen výjimečně zabrousí i k jiným divadelním prostředkům. Nemá vyhraněný typ loutky, snaží se, aby děti poznaly co nejvíce možností a variant loutkového divadla. Obdobně je na tom i **Jaroslava Holasová** (ZUŠ Jaroměř), která zohledňuje i přiměřenost užití určitého typu loutky podle věku a loutkářských zkušeností dětí. **Libor Štumpf** (Chrudim) preferuje maňáska a marionetu. **Roman Bauer** (principál loutkářského souboru BOĎI, Jaroměř) nejčastěji užívá marionety 55 cm na nitích a v zájezdových představeních 22 cm na drátě. Inspirace se vznáší všude kolem nás. Inspirací může být rozhovor s přáteli nebo přání pořadatele (L. Štumpf), upravený starý text (R. Bauer), autorská tvorba (J. Polehňa a R. Bauer) nebo próza či poezie volená s ohledem k věku dětí (J. Holasová).

Druhý zajímavý okruh otázek se týkal **vztahu dětí k loutkovému divadlu**. Na otázku motivace dětí, proč si loutkové divadlo vybírají, se názory liší, ač ne zásadně. J. Holasová se domnívá, že děti nejvíce baví to, že děti odlišují kdy hrají za loutky a kdy za sebe. L. Štumpf spatřuje atraktivnost loutkového divadla pro děti v práci s materiálem a v obživování neživé hmoty. R. Bauer a J. Polehňa se v podstatě shodli v názoru, že děti k loutkovému divadlu přicházejí bez motivace,spíše z přání rodičů, aby něco dělaly. Opravdu si loutkové divadlo vyberou až ve chvíli, kdy na něj uvěří. Mimo obecně známé pedagogické cíle loutkového divadla, kam bych zařadil rozvíjení fantazie, práci s materiálem a předmětem, kultivaci výtvarného cítění a spolupráci. J. Holasová přidala postřeh ohledně odbourávání ostychu dětí v komunikaci, vidí loutku jako možný nástroj jejich uvolnění. J. Polehňa poukázal na možnost překročení zaběhaných lidských i zvířecích stereotypů a R. Bauer označil v této souvislosti objevování možností loutky za nikdy nekončící proces. Vdechnutí života loutce a možnost předvést divákům objevené možnosti loutky, to jsou pro děti (podle všech výše zmíněných) největší kouzla loutkového divadla. Naopak za nejobtížnější pro děti označili uvědomění si výlučnosti loutky a celého tohoto divadelního žánru (J.Polehňa), vdechnutí loutce co nejdokonalejší pohyb a gesta (L. Štumpf), uvědomění si toho, jak bych se choval já v určité situaci, a pak to přenést na loutku, jinak řečeno hrát loutkou, ne jen ji vodit (R. Bauer). Úskalí při práci s loutkou vidí J. Holasová v uvědomění si, kdy je loutka nezbytná a kdy je na obtíž. Pak se i krásné loutky musí vzdát každý, nejen děti.

Z těchto myšlenek si dovoluji usuzovat, že loutkové divadlo je v dobrých rukách, že lidé, kteří dětské loutkové soubory vedou, jsou lidé na správných místech. Jsem přesvědčen, že loutka v Čechách jen tak nevymře.

vm

ANKETA

Co by měl umět /nebo mít/ člověk, který chce hrát loutkové divadlo?

Osobní zájem, tvořivý potenciál, podporující rodiče, dobrou partu dětí a tvořivého pedagoga, což platí pro každou tvořivou činnost. *Anka, lektorka*

Chuť poznávat materiál, předměty, představivost v co se můžou předměty proměnit a hodně místa doma, aby měl kam své oživené předměty dávat, protože se nedají vyhodit. *Martina, lektorka*

Hlasitě mluvit, aby ho bylo slyšet, umět dobře pohybovat s loutkou, považovat loutku za svého přítele. *Zdeněk a Martin, členové dětského souboru*

Zpočátku chuť a fantazie, nadšení, schopnost vnímat svět neotřelo, jít svou cestou, zbytek už přijde časem – za předpokladu dobrého vedoucího. *Dana, seminaristka*

Oživovat předměty. *Žanda, vedoucí souboru*

Člověk, kterej chce dělat loutkový divadlo by mněl umět oživit předměty, který živý nejsou a dát jim nějaký... prostě je oživit. *Tereza, seminaristka*

Měl by ovládat loutky, měl by mít šikovný prsty a umět měnit hlasy. *Bára, členka dětského souboru*

Měl by umět pracovat s loutkou měl by umět pracovat s předmětem, měl by si umět hrát, měl by se umět ztotožnit s tou loutkou, měl by se jmenovat Karel Vostárek, měl by umět respektovat partnery, měl by umět komunikovat s publikem skrze loutku, měl by mít dostatečné hlasové vybavení. To ani nestihneme probrat. Musí toho umět spoustu. A ještě jsme to nikde nepublikovaly, budete první. *Pavla a Veronika, seminaristky*

Oživovat. *Lukáš, vedoucí dětského souboru*

Určitě by se měl umět vyjadřovat, aby předal sdělení. Měl by mít fantazii...cit v rukou. *Nela*

a Aneta, členky dětského souboru

Umět pracovat se svým hlasem a loutkou. Měl by vnímat mimiku a gesta, aby pohyb loutky působil věrohodně. *Jitka, členka Tanečního studia L. Košíkové*

Sama to nemám moc vyřešené. Dobře pracovat s hlasem, hrát hlasem a loutku mít zvládnutou možná víc než své vlastní tělo. Je to velký experiment... Člověk se musí do loutky vtělit a musí ji znát. *Jana, lektorka*

Musí umět strašně moc věcí kolem techniky vodění loutek. Musí mít velkou představivost a technické myšlení spolu s divadelním citem, herecké dovednosti musí skloubit s technickým myšlením a estetickým cítěním – logicky bych tedy řekla, že vlastně takový člověk neexistuje. Ale vím, že existuje. *Gábina, seminaristka*

Musí umět s loutkou pracovat, vést ji. Pracovat s hlasem, se zvukem, s dekorací, s prostorem. Pro některého člověka je lepší hrát s loutkou než jako herec, může se za loutku schovat. Měl by také zvládnout koordinaci pohybu, mít výtvarný cit a taky by si měl umět loutku vyrobit (nebo mít dobré spolupracovníky). *Irena, seminaristka*

Respektovat materiál, vlastnosti, měl by mít k loutce vztah. Je to někdy náročnější než herectví, v loutkovém divadle je víc prostředků. *Anička, seminaristka*

SLOVO POROTY

A CO JAKO?

Autor tohoto článku se pokusil osedlat si Trojského koně, tzn. odvirovat svou paměť a ještě jednou sepsat lektorskou reflexi.

Inscenace je postavena na autorském textu divadelního souboru Haxna z Brna. Pokouší se zobrazit svět dospívajících. Svět dospívajících očima dospívajících. Pokouší se vypovídat o vztazích, které tito -náctiletí žijí. Je to pokus o velmi upřímnou výpověď.

Inscenace potvrzuje, jak obtížné je to, aby dospívající vypovídali prostřednictvím divadla o sobě samých... Ztěžka totiž mohou mít odstup a uvidět se z nějakého úhlu pohledu. A ta dobrá vůle vypovídat o svém světě pravdivě, ještě nemusí přinášet pravdivost jevištní.

Inscenace z velké části zůstává v poloze nápodoby reality. Promluvy postav připomínají dialogy televizních seriálů i herectví je k televiznímu herectví připodobitelné. Určitou výjimkou je postava Evičky, která tím, jak je uchopena a tvarována, tenduje ke konkrétnímu typu (zároveň poukazuje i k jistému žánrovému určení) a tím se dostává nad tu pravděpodobnostní a obecnou polohu. Tato postava (a postava mladšího bratra) ukazují možný směr, kam poposunout vyjadřovací prostředky inscenace, aby došlo ke kýženému zdivadelnění textu.

Scénografie svými civilními kostýmy, pravda, jednotlivým postavám mnoho nepomáhá. A scéna svým prostorovým řešením (tři, potažmo čtyři místnosti jednoho bytu) přináší občasné obtíže. Světelné střihy, které přenášejí diváckou pozornost z jedné místnosti do druhé, inscenaci slouží naopak velmi dobře. Problém zase je, když se od nábytku – zcela obdobně pojednaného jako je postel v ložnici – chce, aby představoval sedačku v obýváku.

Scénář inscenace ve snaze dosahovat jisté autenticity hereckého projevu ponechává i volný prostor pro improvizaci, což občas přinese i nepřesnosti ve vyjádření toho, co by postava měla sdělit. Přibližností trpí i řada hereckých situací, což má pak za následek obecně nastolené vztahy.

Pokus souboru o generační výpověď je ale pokusem platným a velice cenným, nad kterým ani náhodou nemůžeme říct: „A co jako?“.

Václav Klemens

O Zeleném prasátku aneb TV LUNA byla při tom

Nesmělá znělka „televize“ Luna otevírá rámec představeníčka souboru BUBU ze Vsetína. Známá TV moderátorka, melouc svým „loutkovým pantem“, nás po upozornění na nebezpečí hrozící Zelenému prasátku předá slovem i obrazem do „terénu“ na druhé straně parvánu, kde nás její neméně známá „meloucí“ kolegyně konečně vpustí do pohádky o Zeleném prasátku. Vstupujeme se „skrytou kamerou“ bezprostředně do příchodu, představování a plánování maňáskových loupežníků Slaninů, kteří nelení a plán uloupení (kupodivu plošného) Zeleného prasátka bez odkladu realizují. Jdeme divácky se subtilním příběhem, fandíme protagonistovi, kterého zachrání mohutný (též placatý) Modrý soukmenovec. Na konci uroníme slzu s moderátorkou loučící se z TV studia LUNA. Znělka dozněla, vše šťastně skončilo, ale za opuštěným paravánem zůstává viset otázka týkající se TV rámce jeho nezbytnosti a funkce. Dále plejády druhů použitých loutek (tří technologických principů) a hlavně skutečného dějového využití potenciálu, který tyto loutky nabízejí.

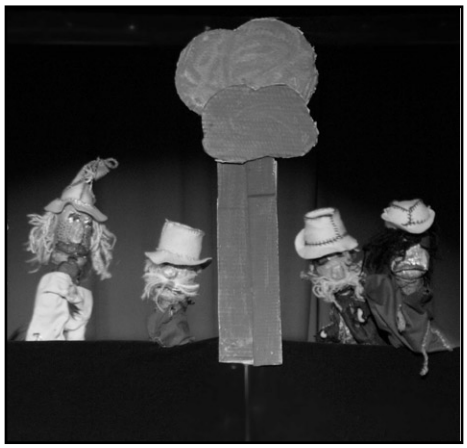
Karel Vostárek

Třebotov na cestě k divadlu

Tři boty z Třebotova vykročily poprvé výrazně na půdu divadla. A bylo to vykročení velmi příjemné a zdařilé. Václava Makovcová a Jana Barnová vybraly pro svůj soubor dětí z prvních až třetích tříd tři anglické pohádky ze Šrutova Kočičího krále a vytvořily jim výborné podmínky pro to, aby se děti mohly cítit na jevišti dobře a otevřela se jim tak cesta k vědomému vstupování na půdu divadla, k objevování jeho zákonitostí a tajů. Díky šikovné režijní koncepci dostaly děti příležitost vytvářet - jim dosažitelnými prostředky – jednoduché postavy a situace. Na dopoledním i odpoledním představení bylo vidět, že děti jsou adekvátně svému věku a svým možnostem úctyhodně vybavené (kolektivní souhra, zvládání prostoru, schopnost komunikovat, jednat slovem, dovednost vstupovat do role atd.) a jejich projev byl nakažlivý svou živostí a zaujetím. Na diskusi lektorského sboru s vedoucími a na včerejším podvečerním semináři přišla samozřejmě řeč i na to, že v představení byla místa, která by měla mít větší gradaci a přesnější fázování (zvl. Myška Hryžka), výraznější temporytmus a spád, ale podle mého i tato „slabší“ místa paradoxně svědčila pro kvalitní práci Třebotovských: Divadelní tvar, který vedoucí s dětmi připravily, dokáže i takto malé a divadelně zatím málo zkušené děti „podržet“ a – co je obzvlášť cenné – je současně nastaven tak, aby do něj mohly postupně „dorůstat“.

Jaroslav Provazník

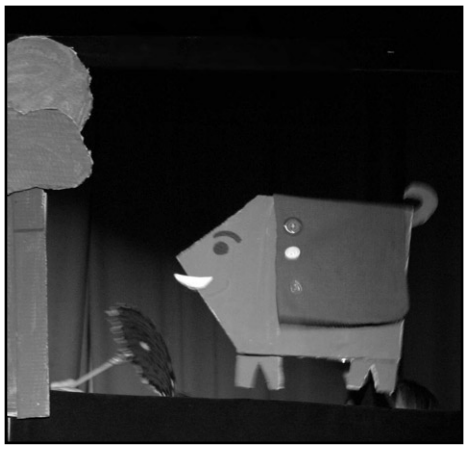
VIDĚLI JSME V PONDĚLÍ

O zeleném prasátku

O zeleném prasátku

O zeleném prasátku

Tu to máš!

VIDĚLI JSME V PONDĚLÍ

Tu to máš!

Tu to máš!

Ztráty a nálezy

Ztráty a nálezy

Co ztratily, co nalezly červené nosy?

Zvedání ruky je ladné, naklánění hlavy je ladné, také pád je ladný, ladné je i vstávání v tanečním oblouku. Ladná šestice dívek o práci s tělem bezesporu hodně ví. Za červenými nosy je ukryto asi i úžasné vybavení pro pohybové divadlo. Ale co u nás ztratili, co před námi hledali jejich klauni? Došli vůbec do včerejší pátrací akce v Národním domě klauni? Na počátku představení vstupují dámy s červenými nosy do sálu z různých koutů, hledají někoho? Schází jim něco? Hledají se? Objevují jeviště, uvidí publikum. Publikum přepočítají a taky trochu drbou, trochu se posmívají. Ukáží šest výstupů se šesti předměty, z nichž využijí jen pět (klobouk měl smůlu). Obruč, lavor, míč, židle a stuha dostaly šanci na akci. V klidovém, siestovém tempu jde ta akce jedna po druhé s minimem rytmických zvratů, změn i obměn. Pozvolností a klidem se ale místy proklube zvládnutá dovednost (třeba ty kolem židle, nebo tanec se stuhou). Publikum si poposedává. Jednotlivé akcičky pod červenými nosy velmi zvolna počínají a zvolna až nevzrušivě se tak nějak ze sebe končí. Publikum ševelí. Dostane se mu odměny, děkují se dámská pozadí. Potenciál tréninkem a tanečními programy vytvořených fyzických dovedností mladých dam z Rychnova u Jablonce nad Nisou a potenciál připravených možností jejich fyzických akcí je utajen za absencí jasného místa, času, charakterů a vztahů. Nevíme, kdo má jaké sny, jaká chtění, přání, zloby. Nevíme, co mu chybí, po čem touží. Publikum si šeptem vyměňuje komentáře. Dámy z Magdalény (také jejich vedoucí) jsou sympatické a nejen na jevišti si jistě mohou věřit. Je jasné, že se spolu dobře znají, že si spolu rozumí, že spolu mnohé prožily. A tak se opravdu těším, že bych někdy příště mohl být účasten zúročení všeho, co mají k dispozici (zatím). Třeba při vpádu skutečných klaunů.

Roman Černík

FRANCÍNEK A EVELÍNKA

Pohádkové vyprávění „Polní žínka Evelínka“ Františka Nepila se stalo předlohou pro dramatizaci Lenky Tretiagové a Štěpána Pácla. Dramatizace zachovává pohádkový původ postavy Evelínky – je polní žínkou. Inscenace samotná už tuto skutečnost nezohledňuje, ani v tom jak se realizují jevištní situace, ani v kostýmním řešení postavy Evelínky.

Inscenace pracuje s rámcem, který ovšem není sdělován jasně a ve kterém tudíž divák někdy ztrácí orientaci. Zpracování se snaží vytvářet především příležitosti pro tanec a pohyb, jakožto hlavní složku inscenace. Taneční výstupy zpracovávají různorodé folklórní inspirace, což samo o sobě by nemuselo být na závadu, kdyby se z nich nestávala více méně samostatná taneční čísla. Přestože jevištní účin tanečních výstupů je větší než pasáží hraných, souvisejí taneční scény s rozvíjeným dějem jen velmi okrajově.

Taneční pasáže jsou velmi technicky náročné, což patří ke kladům inscenace, ale souboru už nezbývají síly na důležitá emoční sdělení. Technika převýší výraz. Hlavní téma lásky, které je nosným momentem celého představení, není tím pádem dostatečně rozpracováno a rozvíjeno výrazovými prostředky, které tanec samotný umožňuje. Inscenace však divákovi nabízí spoustu krásných momentů a nápadů jako stylizace jarmarku, hospody, pole či jedoucího vozu... Protagonisté si inscenaci očividně užívají, a bezpochyby zásluhou choreografa je, že překypují energií a nadšením z pohybu, které se jim daří přenášet na diváka.

Ladislav Košíková a Václav Klemens

BYLI JSME U TOHO

Seminář k inscenacím 3. bloku

V pondělí odpoledne jsme v rámci třetího bloku vystoupení souborů viděli čtyři představení. Na večerním semináři se k jednotlivým inscenacím vyjadřovali seminaristé opět podle toho, jak odpoledne losovali. Model semináře byl následující. Nejprve každý seminář nastínil problematiku, o které byla řeč na semináři interním, dále byly formulovány možné otázky k diskusi a jedna zvolena jako nejzajímavější. Od té se potom odvíjela diskuse. O představeních se mluvilo ve stejném pořadí, jako se odpoledne hrály:

O zeleném prasátku (BUBU, klub dětské kultury Vsetín, ved. Barbora Dohnálková) Semináři B se představení jako celek líbilo, vnímali ho jako milé a upřímné, podle nich byla k jednoduchému příběhu zvolena jednoduchá forma. Seminaristé se shodli na tom, že jim utekl konec, ale zaznamenali řadu vtipných a potěšitelných momentů (např. zvuky doprovázející představování loutek), neshodli se však při formulaci tématu a na záměru použití tří typů loutek (měly loutky vypravěčů pro představení nějaký přínos?). Seminaristé si kladli otázky: Jaké bylo hlavní téma? Proč byla pro představení zvolena forma televizní reportáže? Proč si soubor zvolil tyto tři typy loutek? Poslední otázka potom rozpředla diskusi. Při té se hovořilo o rezervách představení z pohledu režie, o používání některých pěkných loutkářských fíglů, ale určitě se prý dá jít dál, je potřeba hledat pro loutky akční využití.

Tu To máš! (Tři boty, ZŠ a MŠ Třebotov, ved. Václava Makovcová, Jana Barnová) Seminář B představení převážně chválil, pozitivně hodnotil hudební doprovod (viola), s drobnými výhradami i výtvarnou stránku, vedení dětí, které podporuje hravost, výbornou mluvu dětí, vtipné propojení příběhů. Dále ocenili práci se zkratkou a chválili celkovou svěžest představení. Připadlo jim ale, že představení mělo sestupnou tendenci – první pohádka byla zpracována nejlépe. Kladli si otázku, jestli dětem veliké kostýmy nepřekážely ve hře. A dále: Mohou děti tohoto věku předat vyznění slovní hříčky? Proč v Anglii nad řekou zaznívá Vídeňský valčík? Jakou roli dětem nabídnout, aby to bylo úměrné jejich věku? Při diskusi zaznívalo často pochvalné hodnocení. Představení je dobře navržené, nabízí dětem materiál k provedení prvních divadelních krůčků, nabízí uplatnění všem. Důležitý je ovšem půdorys, který připravuje učitel, a ten musí být koncepční. Celá pohádka je založena na slovní hříčce a tohle předat by byl oříšek i pro dospělé.

Ztráty a nálezy (Taneční a pohybové studio Magdaléna, Soukromá umělecká škola Rychnov u Jablonce nad Nisou, ved. Magdaléna Rellichová) Seminární skupina D ocenila zvládnutí hereckého projevu s klaunským nosem, výbornou pohybovou vybavenost a přirozenost dívek, dobrou prokreslenost charakterů postav, výběr hudby, který podle nich ale nebyl plně využit. Bylo patrné, že děti prošly dobrou průpravou, ale celé představení by se mělo lépe propojit, mělo by se něco udělat s temporytmem. I toto představení bylo hodnoceno jako představení se sestupnou tendencí. Nebyla dodržena čistota stylu – řeč používali zástupnou, normální a pantomimickou. Seminaristé si tedy kladli otázky jako: Proč dívky používaly zástupnou řeč? Proč nepracovaly s kostýmy? Jak citlivě třídit nápady dětí? Diskuse se věnovala poslední otázce. Je to otázka režijní. Byly to zřejmě etudy navržené dětmi a potom teprve došlo k propojení.Vedoucí jim asi chtěl nechat volnost, ale nemohlo by dojít k usměrnění tvaru zvoleným tématem? Co byla vlastně ztráta a co byl nález? Když jdeme s něčím na jeviště, mělo by to mít tvar – začátek, střed a konec. Chyběla tu fáze třídění a sestavování materiálu. Název pro diváky bývá klíčem ke čtení, ten by měl režisér zvažovat pečlivě. Podtitul klaunérie byl podpořen pouze klaunskými nosy. Svoboda daná dětem při volbě materiálu by měla být něčím usměrněna, možná by tomu vyhovovalo právě navrhované téma.

Francínek a Evelínka (Taneční studio Light při ZUŠ na Popelce, Praha 5, ved. Lenka Tretiagová) Seminář C měl z představení emotivní zážitek, tance ale vnímali oproti hereckému projevu jako silnější složku. Líbilo se jim i výtvarné zpracování (pouze Evelínka jim ve skupině zanikala, její kostým by navrhovali nějak odlišit). Soupeření kluků na konci zaniklo. Některé obrazy měly malou vypovídací hodnotu a seminaristé je nedokázali rozluštit (např. tanec pod jevištěm a na jevišti skupinový živý obraz). Některé herecké projevy (např. postava Evelínky) byly nevyrovnané. Skupina si kladla otázky, zda je možno efektivně používat už jednou použité taneční číslo? Bylo to taneční nebo divadelní představení? Při diskusi byla zkoumána hranice mezi tanečním vystoupením a divadlem, pro někoho je potřeba to rozlišit, jiní zastávají názor, že v tomto případě není potřeba hledat vhodnou škatulku. Objevoval se názor, že příběh byl použit pouze jako berlička k tomu, aby byla prezentována zajímavá taneční čísla. Je potřeba počítat s tím, že se na jevišti něco odehrává a divák vnímá i slova písně, někdy to prý bylo zcela nesourodé.

Porota dnes sice do obálek téma pro seminaristy nevkládala, ale zformulované ho měla: Jaké podněty nám nabídla dnešní představení k uvažování o možnostech a limitech režie v dětských divadlech? Na hledání odpovědi k této otázce bylo tak málo času, že snad ani nemělo cenu se o to pokoušet. Zaznělo ale několik tezí: Při přípravě představení je nutné mít jasné téma a v průběhu představení na něj nezapomínat. Téma ale není samospasitelné, téma neznamená, že už je hotová režie. Režii se v podstatě věnovala celá dnešní diskuse, ale když se řekne A, mělo by se říct i B, a tak bylo připomenuto, že se v souvislosti s tím nesmí zapomínat na dramaturgii.

A kdyby nebylo večer v plánu ještě představení, s největší pravděpodobností by se otázky režie, jejích možností a limitů rozebíraly ještě dlouho.

gs

BYLI JSME U TOHO

Byli jsme u toho Dětský diskusní klub k třetímu bloku vystoupení souborů

Opět jsme se sešli v kulturním klubu Nivy. Již zaběhlý průběh diskusního klubu byl mírně narušen skutečností, že ne všechny soubory viděly všechna včerejší představení. Tato skutečnost značně znesnadňuje diskusi. Proto v úvodu uvádím i Tomášovu prosbu určenou souborům, které teprve budou hrát: Sledujte představení ostatních souborů v bloku.

O zeleném prasátku, BUBU, Vsetín

O čem bylo toto představení? Diváci formulovali téma představení takto: máme si pomáhat, nebýt na sebe zlí. Shodli se na tom, že to byla pohádka, protože zelené prasátko přece neexistuje.

Co se nám líbilo, nelíbilo? Všem se líbil ježek a modré prase, loupežníci a reportéři. Vyskytla se domněnka, že vytvořit loutkové představení je snazší než vytvořit představení činoherní. Tento názor nebyl odsouhlasen, a ve většině případů byl odmítnut. Diváky nebyl nalezen žádný závažnější nedostatek. Představení bylo vnímáno jako zdařilé.

Novinová zpráva, kterou navrhly pro toto představení děti: Pohádka o zeleném prasátku a loupežnících s rvačkou a zpěvem.

Tu To máš!, Tři boty, Třebotov

O čem bylo toto představení? Představení je tvořeno třemi příběhy. První příběh je o dvou myškách a jejich smrti. Druhý příběh je o mostě, který poslouchá hádku dvou lidí. Třetí příběh je o tom, jak devět kocourů šlo na pohřeb kočičího krále.

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): kostýmy k věci (maso, kamna, hrnec), báli jsme se na hřbitově, oddělení příběhů zhasnutím světla Nefungovalo (nebavilo nás): to s tím Tutomášem a králem (děti ze souboru Tři boty tuto nejasnost vysvětlily)

Otázky souboru: Soubor položil divákům otázku týkající se hereckého výkonu. Herecký výkon byl diváky shledán jako dobrý, bylo vidět, že herce představení baví a těší je hrát ho pro diváky. Novinová zpráva, kterou navrhly pro toto představení děti: Tři příběhy o umírání s krásnými kostýmy.

Ztráty a nálezy, Taneční a pohybové studio Magdaléna, Rychnov u Jablonce nad Nisou Děti ze souboru o sobě uvedly, že si chtěly vyzkoušet divadelní formu.

O čem bylo toto představení? Pro diváky bylo představení o klaunech, kteří chtěli bavit diváky.

Divadelní prostředky: pohyb, hlas, mimika, slovo, klaunský nos

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): dobré pohybové zvládnutí, dobrá hudba, nemluvily a přesto sdělovaly Nefungovalo (nebavilo nás): dlouhá návaznost mezi jednotlivými etudami,

VIDĚLI JSME V PONDĚLÍ

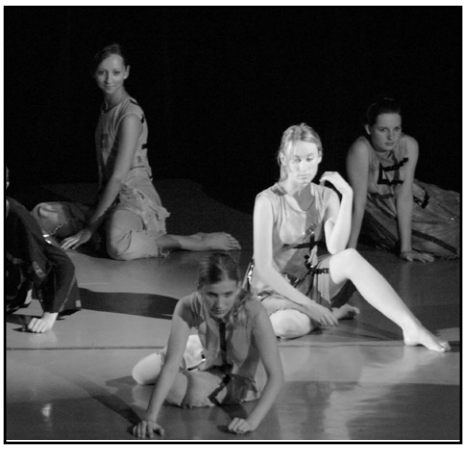
Ztráty a nálezy

Francínek a Evelínka

Francínek a Evelínka

Mluvím s větrem a čtu v barvách

JAK TO VIDÍ

...

Václava Makovcová a Jana Barnová,

vedoucí souboru Tři boty Třebotov, který přivezl inscenaci Tu to máš!

V minulých letech jste se s dětmi věnovaly spíše básnům poezie, co vás přivedlo k anglickým pohádkách v převyprávění Pavla Šruta?

Loni tady v Trutnově nám při hodnocení Radek Marušák říkal, že už je vidět, že jsme práci s krátkými verši s dětmi zvládli a že bychom mohli jít dál a zkusit se pustit do příběhu. No a když příběh, tak pohádka. Začali jsme číst a brzy už jsme měli dobrých konců dost a nakonec jsme objevili knížku Kočičí král. Ta nám přišla pro naše děti ideální.

A proč konkrétně pohádky Myška Kyška a myška Hryzka, O ovcích na mostě a Kočičí král?

V myšce Kyšce je hodně postav a my máme patnáct dětí. Navíc se nám líbilo hromadění postav a to, že si hru v postavách děti mohou krásně užít,. Pak se nám líbil Kočičí král. Je to ústřední pohádka knížky a je nádherně absurdní. A O ovcích na mostě? Když most, tak most. To je takový oslí můstek, který spojuje ostatní dvě pohádky. Ve všech třech zvolených pohádkách jsou postavy vyhovující našim dětem.

Hledali jste ve zvolených textech také společné téma?

To ne. Spíš jsme chtěli děti naučit dělat si legraci i z věcí, které vypadají na první pohled velmi vážně. Získat nadhled. Myslíme si, že jim to později pomůže vypořádat se s obtížnými situacemi. Ale stanovili jsme si ještě jeden cíl – naučit děti poradit si s rolí. Předtím byly vždycky za děti, teď musely hrát v rolích a bylo to pro ně hodně těžké. A také naučit se hrát si se slovy.

Dokázaly byste popsat, jak jste na pohádkách pracovaly?

Vybraly jsme je samy, ale dětem jsme jich četly daleko víc, aby se s knížkou víc seznámily. Nejdříve jsme začali s Myškou Kyškou – hráli jsme etudy na věci v pohádce, všichni si zkoušeli všechno. Pak si vybírali, v čem se nejlíp cítí. Jakmile si všichni vybrali role, vyloupla se celá pohádka. U druhé a třetí pohádky jsme role spíš přidělily. Viola se k nám přidala hned v úvodní fázi, ta jim při zkouškách hodně pomáhala. Nejobtížnější byla práce na třetí pohádce, role hrobníka byla pro prvňáčka hodně těžká a protojsme se roli věnovali i individuálně. Celkově jsme museli hodně konkretizovat situace, aby byl dětem kontext příběhu zřejmý. Ve slovní rovině děti příběh pochopily dobře už na začátku práce.

id

zdlouhavé, jednotlivé výstupy bez propojení, představení bez gradace, podobnost situace uvíznutí v lavoru a v opěradle židle, místy byla hudba výraznější než tanec

Otázky souboru: Soubor položil divákům otázku týkající se pantomimy, zda se jim líbí a čím. (Z názorů diváků uvádím: Líbí, je pěkné jak lze tělem vyjádřit pocity a myšlenky.) V průběhu další diskuse se vynořily další okruhy témat k diskusi. (V představení se objevilo slovo, a tím se představení stalo zajímavým oživením této divadelní formy. Podstata klauna spočívá v tom, že pořád něco objevuje. Práce na představení nám umožnila pochopit, že k věcem lze přistupovat i neobvyklými způsoby a že tyto neobvyklé přístupy jsou zábavné. To jsme chtěli sdělit mimo jiné i divákům. Tématem představení bylo hledání klanů cesty k sobě navzájem a nalezení této cesty k vzájemnému porozumění. Jana Kučerová ocenila práci s klaunským nosem, která spočívá v klaunově koukání nosem, které ovlivňuje držení těla u utváří specifický klaunský pohyb.) Novinová zpráva, kterou navrhly pro toto představení děti: Technicky zvládnuté pantomimické představení o klaunech a jejich hledání.

Francínek a Evelínka, Taneční studio Light, Praha

Děti ze souboru o sobě řekly: Impulsem pro vznik představení byla návštěva Banátu v Rumunsku, kde žije česká menšina. Pak jsme představení jeli zahrát na festival české kultury v Banátě. U této příležitosti jsme představení hráli i v několika malých vesničkách, ve kterých žije česká menšina.

O čem bylo toto představení? Dva lidé se milují a hledají k sobě cestu.

Divadelní prostředky: lidový tanec, dialog, hudba, divadelní znak (vůz), kostým

Co se nám líbilo, nelíbilo? Fungovalo (bavilo nás): rytmus, energie, dynamika, harmonie pohybu, dobrý námět soubor složen ze starších i mladších dětí udrželi tempo až do konce Francínek a Evelínka se chtěli k sobě přiblížit, ale ostatní tanečníci jim v tom bránili tancem, dobré užití tance jako prostředku k posunu v příběhu Nefungovalo (nebavilo nás): proč Francínek švihl Evelínku šátkem proč Evelínka tančila znuděně

Otázky souboru: Četli jste příběh i v pomocí našeho tance? (Ano.) Co jsme chtěli naším představením říct? (Lidi se mají rádi pořád a vždycky se mít rádi budou, takže to je aktuální.) Co vám naše představení dalo? (Nové, originální, inspirativní pro naši práci.)

vm

PŘEDSTAVUJEME ...

...lektorský sbor přehlídky dětských divadelních souborů

Dominika Špalková

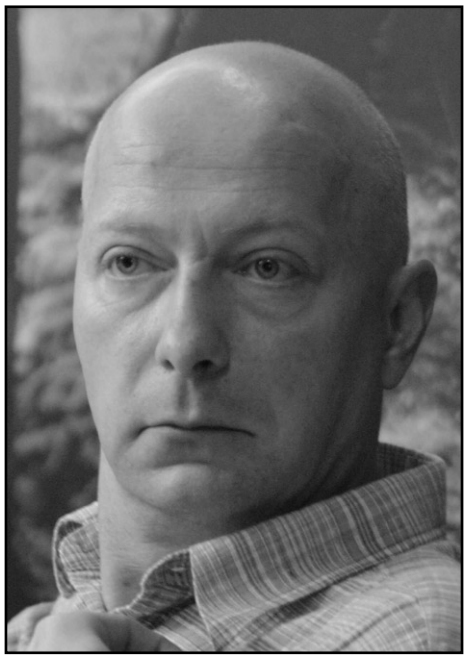

Na otázku po životní roli, ve které se cítí nejlíp, odpovídá: „Snažím se, abych si ve všech situacích, v práci i doma, vytvořila takové role, jaké chci.“ Zastává roli učitelky v ZUŠ v Trutnově, roli produkční a mnohé další.

Kdyby byla divadelním žánrem, byla by podle svých slov divadlem, které nějak zasahuje, oslovuje (dobře či ne), přinutí k přemýšlení nebo k čemukoli jinému. Je to divadlo - cesta, divadlo provokující – zkrátka napříč žánry.

Jedno z prvních představení, které ji hodně zasáhlo, bylo ruské Divadlo Perm a jejich Ženitba. A z těch novějších třeba Sonety temné lásky od Farmy v jeskyni nebo SKUTR v Divadle Archa či Divadlo DNO.

Václav Klemens

Ve všech rolích, které jsou mu přisouzeny nebo které si sám přisoudí, se snaží cítit dobře. „Někdy to jde a někdy ne.“

Kdyby byl divadelním žánrem, byl by pravděpodobně meditativní groteskou.

A které **divadelní představení** ho jako diváka podstatně zasáhlo? Především divadlo z období 80. let, kdy podle jeho slov zažívalo ještě trochu jinou pozici (nejen ve společnosti, ale i z hlediska jeho věku). Určitě to byla autorská představení Bolka Polívky – Šašek a královna, a pak taky představení Nedivadla Ivana Vyskočila, potažmo pak Jana Borny a Ladislava Duška v letech 80.

eb

HRÁLI JSME SI S...

... dětmi v pohybové dílně s Annou Caunerovou

Odložil jsem svou červenou cedulku, abych tím (alespoň částečně) zastřel svou roli redaktora a nebudil tak dojem člověka, který je velký zvíře. Když jsem vstupoval do tanečního sálku ZUŠ ve Školní ulici, netušil jsem, že vstupuji do jámy lvové, tedy přesněji do jámy tygří, ještě přesněji do tygřího města. Bylo to Ančino město, kde platila její pravidla, se kterými nás postupně seznamovala. Tělo jako náš partner. Jak najít cestu k našemu tělu a tím i k naší duši? Mnuli jsme si dlaněmi nohu, pak druhou, pak břicho, zadek, hrudník, ruce. Klepali jsme se, nechali jsme proudit vzduch do hrudníku a do břicha, bručeli jsme a brukot se klepal spolu s naším tělem. Chodili jsme prostorem, těžiště mělo oči, vše jsme vstřebávali až do těžiště, vše se tam ukládalo, setkávali jsme se s předměty a s lidmi kolem sebe. Nejdřív jen polehoučku, očima, jen co by okem mžik, pak víc, déle a intenzivněji. Nakonec by každý z nás umřel, nebyl-li by v kontaktu s očima někoho jiného. Pohledy se střídaly, dvojice se mísily, zůstával jen krásný pocit hloubky, pomněnkové, jantarové, smaragdové, vzdálené, zastřené, blížící se, ubíhající, ztrácející se. Udýchán, uhnán, zpocen ale okouzlen, osloven a nadšen jsem ležel na zemi. Kolem mne všechny ty oči, těla, těžiště.Vleže jako sfingy jsme se proměnili v tygry. Tygří grimasy, pohyby, energie, hravost, drápy. Kočkování. Kočkování ve dvojici, trojici, směsici tygříků. Tygr a jeho kořist, otrhávání masa z kostí, hlídání kořisti, přesunování kořisti z místa na místo. Ocitli jsme se ve městě, kde se lidé proměnili v tygry a ti tygři si byli navzájem oběťmi. Tím jsme navázali kontakt s ostatními, rozproudili vzájemný rozhovor mezi námi, našimi těly a našimi dušemi. Nezbývalo, než takto propojeni společně tvořit. Anka byla zvědava na naše města a pravidla, která v nich platí. Vydali jsme se ven. Cesta však nebyla jen tak. Měli jsme si vybavit cestu do Trutnova, vybavit si naše město, ve kterém jsme cestu zahájili. Jak? Chůzí pozpátku, zavřenýma očima, a to vše za pomocí partnera, který nás na naší cestě provázel a ochraňoval. Došli jsme na malinký plácek, kam se sbíhalo pět cestiček. Pět měst, pět cest, všechny vedou do Trutnova. Na cestičkách vyrostla města, silnice a železnice. Cestičky se staly hracími plány. Jak se dostat do Trutnova? Po cestičce kráčí dva prsty jako malý panďuláček. Kráčí na tramvaj. Ale ne, panďuláček si zapomněl batoh, musí se vrátit ze zastávky tramvaje zpět domů. Tramvají na nádraží, to znamená poskokem vpřed, z nádraží do vlaku je to pět mravenčích, jet vlakem znamená poskakovat vbok pak vpřed pak zase vbok. Auto se šine velkými serpentinami, kopec je prudký, motor hlasitě brblá a auto jede pomalu, přehoupne se přes vrchol kopce a řítí se serpentinami dolů, pak si to drandí po dálnici velkými přískoky... a pak: „Trutnov, vystupovat!!!.“

vm

NA KUS ŘEČI U ...

... lektorky dílny pro děti ze souborů Anny Caunerové

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv? Kapesní nůž a vlastní duši.

Co s sebou nikdy nenosíš? Klíče od vlastního domu, protože žádný nemám.

Postrádáš něco? Niekedy si chýbam ja.

vm

HRÁLI JSME SI S...

... seminářem B a jeho lektorem Herwigem Greschonigem

Pondělní ráno bylo příjemné jako ostatně celý pondělní den. Byla jsem vyslána do divadelní a improvizační dílny a všechno se to ráno dařilo. Sluníčko svítilo, výjimečně jsem si stihla koupit snídani a výjimečně jsem věděla, kam vlastně jdu, a to už ani nemluvím o tom, jak se mě laskaví seminaristé Vendula a František ujali, aby mi cestou na správné místo dělali společnost.

Herwig Greschonig seděl před školou na lavičce s Petrou Kunčíkovou, seminaristé se trousili do školy a roztomilá fenka Mona se vždycky připletla tam, kde vytušila nějaké to podrbání a vlídné slovo. Herwig mě srdečně přijal, přivzal mě, ať se na seminář včlením, a ochotně mi odpověděl na několik všetečných otázek. Namluvil mi všechno pěkně na diktafon a milá Mona mi svými mokrými tlapkami podepsala kalhoty na důkaz, že to všechno, co mi Herwig napovídal, je pravda pravdoucí.

Seminář probíhal ve třech větších blocích. Ten první začínal hrou, která se jmenovala Paranoia a opravdu taková byla. Snažíte se co nejvíce lidem houknout přímo za krk zvuk móp-móp. Tahle část hry je opravdu zábavná, ale když se někomu podaří houknout móp-móp za krk váš, pochopíte, o čem asi tak přibližně paranoia může být. Brr.

Do tohoto bloku byla zařazena řada her, které zdokonalují postřeh, bystré reakce, skupinovou souhru atd., a také jedna relaxační technika, při níž jsme se zaměřovali na dech. Hry mě úplně vcucnuly, jejich řazení bylo smysluplné a hezky provázané, ale nejvíc jsem se bavila tím, jak jsou pro nás pro všechny některá jednoduchá pravidla neuskutečnitelná. Protože když se někomu díváte do očí a on vám, tak ani po desátém ujasnění pravidel prostě nedokážete oči odtrhnout a jít úplně jiným směrem.

Po přestávce nás lektor rozdělil do skupinek pomocí znázornění mapy České republiky. Položil na zem nápis Praha, potom Brno a Trutnov a my jsme si měli stoupnout na takové místo, které by podle této fiktivní mapy přibližně odpovídalo umístění našeho města rodného, případně města, kde žijeme. S vervou mně vlastní jsem se vrhla přibližně někam k Olomouci a čekala jsem, že z těch dalších asi dvaceti seminaristů budou tak čtyři z Moravy. Ale opak byl pravdou. Při pohledu na západ naší republiky jsem se spěšně rozhodovala, jestli nemám zapřít svůj rodný kraj a využít své dvojdomosti ve prospěch Prahy, ale tam se to zase nemohlo vtěsnat, tak jsem zůstala na Moravě sama. Při tvoření dvojic s člověkem, který nám stojí nejblíže, jsem se sešla s Mladou Boleslaví.

Potom jsme pracovali s živými obrazy a nejlepší byly ty, které byly opravdu živé, protože jimi procházela Mona a většinou obrazu naprosto změnila téma. Je to improvizátorka s příliš velkým temperamentem, než aby seděla v publiku. Živý obraz, který měl původně vyjadřovat něco jako: „Ráda čtu“, se proměnil v obraz: „Mám ráda psy.“

Z živých obrazů ve dvojicích se přešlo k živým obrazům ve velké skupině, potom k rozžívání jednotlivých postav, a to už jsme vlastně improvizovali. A po další krátké přestávce už jsme pracovali se cvičeními, která už byla improvizací se vším všudy. Stručné zadání (např. myjete nádobí nebo žehlíte) a postupně měněná motivace pohybu (např. jste v této činnosti mistrem světa nebo spěcháte na tramvaj atd.) uvedly v pohyb vždycky celou větší skupinu improvizátorů. Nikdo se nemusel stydět, protože nás bylo v akci hodně naráz, a pro diváky to byla opravdu velmi veselá podívaná. A nakonec jsme si ještě zazpívali Vídeňský valčík – ale po skupinách a jen na jednu samohlásku a znělo to velmi zajímavě. Trochu falešně, ale současně z plna hrdla a nadšeně.

A někteří nadšení seminaristé si vynutili kontakty do Rakouska, kde se dají objednat dvě velmi zajímavé Herwigovy publikace (Dramapädagogik und Ökologisierung im Unterricht a Spielkartei 1 – Theaterpädagogik Grundlagen). Nemá myslím cenu tajit se tím, že jsem to byla já, kdo si kontakt vyžádal. Ale udělala jsem to v zájmu všech ostatních zájemců, kteří na Dětské scéně jsou a taky by je to zajímalo. Takže to je vlastně zásluha! A Herwig mi nechal štůsek letáčků, ve kterých se píše o jeho práci a kde je právě i onen kontakt na nakladatelství. A kdokoliv by měl o letáček zájem, může se pro něj zastavit v redakci Deníku v Národním domě nebo mě může zkusit odchytit někde v terénu.

Seminaristé z této dílny se určitě mají dále na co těšit. Ale já jim to nebudu závidět, protože takováto závist není pěkná vlastnost.

gs

NA KUS ŘEČI U ...

lektora divadelní a improvizační dílny Herwiga Greschoniga

V jaké své životní roli se cítíte nejlépe?

Má životní role, ve které se cítím být nejintenzivněji, nejvíce doma, je role učitele divadla a dramatu.

Kdybyste se měl přirovnat k divadelnímu žánru nebo k typu divadla, co by vás nejlépe vystihovalo?

Mou podstatou, základem mě samotného je improvizace, improvizační divadlo.

Které divadelní představení Vás v životě nejvíce ovlivnilo?

Myslím, že to bylo zase improvizační divadlo, a to ve Vídni a v Rakousku vůbec. Ale také jsem viděl velmi dobrá a pro mě důležitá divadla v České republice. V Praze. Ale také když jsem byl před osmi nebo devíti lety na Dětské scéně v Ústí nad Orlicí, tam byla k vidění také velmi příjemná představení.

Máte nějaký specifický cíl, k němuž byste se chtěl dobrat v průběhu dílny vedené tady v Trutnově?

Ano. Předevčírem a včera jsme pracovali na tom, aby se skupina navzájem seznámila a trochu jsme se zabývali už i improvizací. Včera jsme dělali také něco málo z toho, co by se mohlo hodit pro práci s menšími dětmi. A dnes budeme dělat něco z okruhu volné improvizace s tělem a budeme dál budovat skupinu, skupinové cítění. Zítra bych chtěl pracovat s textem, k tomu jsem přeložil nějaké texty do češtiny. Mělo by to být poměrně jednoduché, protože teď těm slovům budou všichni rozumět. A další dny bych chtěl práci zaměřit na drama.

Jaký jste si vytyčil hlavní cíl pro tuto dílnu?

Mým hlavním cílem je udělat z osmnácti odlišných lidí jednu spolupracující skupinu. A potom je tu také cíl, ke kterému se budeme přibližovat později, v dalších dnech, a to pracovat s vlastní kreativitou a fantazií a pokusit se při tom být uvnitř okamžiku. A nepřemýšlet, hrát a dělat. Takhle se totiž dějí ty pravé věci.

A jak se Vám to zatím daří?

Ano, daří se. Dnes už můžeme dělat mnohem více než první den. Povídal jsem skupině o třech nejdůležitějších slovech pro divadlo a pro divadelní práci se skupinou. Je to akceptace (přijetí, přijímání), odpovědnost a podpora. A mluvil jsem o principu 21, to znamená „žít a hrát v (uvnitř) okamžiku“. Každá osoba ve skupině má v každém okamžiku svou vlastní funkci. Potřebujeme všechny členy skupiny, a když jeden dostane při akci signál, že má být v této části představení potichu, potom je důležité právě i to jeho ticho a ten dotyčný to musí respektovat, protože třeba zrovna zní jiná slova. A když dostanete možnost zahrát si pouze v malé části, potom je to důležitá část. A vy to musíte přijmout a v pravý okamžik to udělat.

Děláte nějaké programy také pro školy?

Občas v nějaké škole pracuji, ale dávám přednost práci, která probíhá několik dní, ne jenom dvě nebo tři hodiny. Protože tak můžu vidět vývoj skupiny a kam pokročila, že se z ní třeba stala právě skupina spolupracující. A to je pro mě důležité. Většinou pracuji s učiteli. A když pracuji ve škole s dětmi, žádám učitele, aby se do aktivit zapojili s dětmi. V průběhu celého roku dělám řadu workshopů, něco mezi třemi až šesti workshopy ročně, a ty trvají vždycky mezi třemi až šesti dny.

A ještě jedna důležitá věc. Seznámila se už Vaše fenka Mona se psem Matějem z redakce?

Ano, ano. Už se potkali a neměla z něj strach. Myslím, že jsou z nich přátelé.

K jakému divadelnímu žánru nebo typu divadla by se dala přirovnat Mona?

Jednoznačně k improvizaci a ke kabaretu.

Chcete na závěr ještě dodat něco, co by na stránkách Deníku nemělo chybět?

Je skvělé být v Trutnově, je skvělé tu být se skvělými lidmi. Za těch pár dní jsem měl možnost poznat spoustu lidí, kteří mají doslova štěstí, že se mohou na Dětské scéně navzájem setkávat. To je opravdu jedinečné.

A co rozhodně nesmí v Deníku chybět, to je můj velký dík úžasné a báječné tlumočnici Petře. Bez ní by se tento seminář ani nemohl realizovat. Rozumí divadlu, rozumí dramatické výchově a je to opravdu pravá osoba na pravém místě.

Herwig Greschonig (Vídeň) je dlouholetý pedagog dramatické výchovy, improvizace a divadelní tvorby, lektor řady mezinárodních dílen, autor publikací v oboru dramatické výchovy a divadla.

gs

tlumočnice divadelní a improvizační dílny Petry Kunčíkové

V jaké životní roli se Petra cítí nejlépe?

Cítím se dobře jako dcera, jako sestra, jako partnerka.

K jakému divadelnímu žánru nebo typu divadla by ses přirovnala?

Já nevím. (a po delším zamyšlení) Asi tragikomedie. Protože si myslím, že mám něco z tragédie a něco z komedie.

Vybavila by sis nějaké představení, které tě zásadně ovlivnilo? Nejvíce zasáhlo?

Mám nějaká představení, která ve mně dlouho zůstala a byla to většinou představení, která pracovala se smysly. Třeba jsem viděla představení, které bylo celé o tom, jak se jedna čínská operní zpěvačka připravuje na představení a co dělá před tím a je tam i muž, který si hraje s rybkami v akváriu. A to se děje třeba hodinu a vytvoří se tam taková energie a taková atmosféra, že... Tehdy jsem tím byla tak zasažená, bylo to potom ve mně ještě dlouho. Tady ty typy představení na mě velmi působí.

A vždycky na mě působí představení, kdy závidím těm hercům na jevišti, když opravdu cítím, že bych tam chtěla být s nimi, že bych taky chtěla být součástí toho, že si tam tak hezky užívají. Není tolik představení, do kterých bych chtěla skočit. Ale když se mě to představení osobně dotýká, tak bych tam chtěla být s nimi. To je taková závist, ale doufám, že zdravá.

Vystudovala jsi výchovnou dramatiku na DAMU a jsi u nás známá jako univerzální tlumočnice divadelních a dramatickovýchovných dílen. Můžeš mi na sebe prozradit ještě něco, co o tobě nebylo v informační brožuře?

Po skončení studia na DAMU jsem hodně jezdila po světě a to ve mně ještě pořád je. Teď hodně učím angličtinu. A přeorientovala jsem se trochu z divadla na film. Dodělala jsem dokument a chystám další, takže teď spíš tíhnu k filmu.

Baví tě tlumočení na seminářích o divadle a dramatické výchově?

Ano, baví. Pro mě je zajímavé, že si to jednak můžu užívat se seminaristy, můžu s nimi dělat spoustu věcí a hlavně je to vždycky něco nového, o čem se dá přemýšlet. Tlumočení mě baví víc než překládání, když je člověk jenom s knížkami.

A na které řeči tě můžeme jako tlumočnici využívat?

Na angličtinu a němčinu stoprocentně a na ten zbytek raději ještě ne (ten zbytek je: španělština, italština, francouzština, ruština – pozn. redakce).

gs

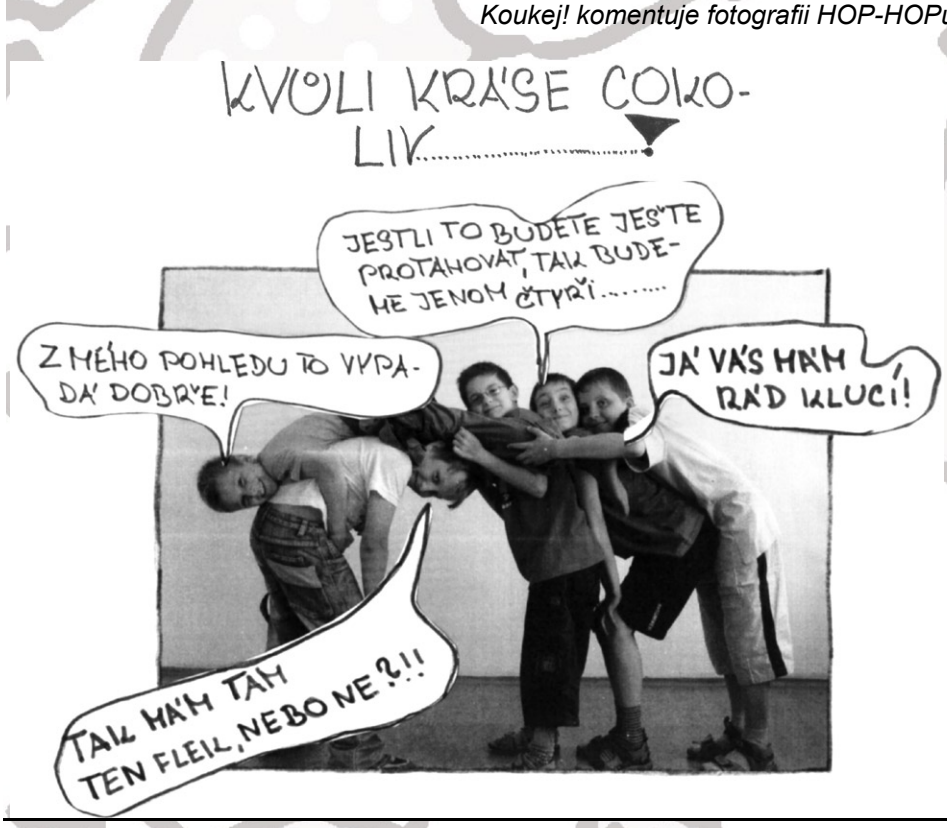
DNES HRAJÍ...

...Koukej!

Položme si otázku: Co pojmout jako narození našeho souboru. Zvolme si odpověď: Okamžik kdy vzniklo jeho jméno. Porod neproběhl bez obtíží – vybrat jméno nám trvalo celkem dlouho a stále jsme se nemohly rozhodnout mezi dvěma návrhy: „Omluvte nás“ a „Koukej!“. Nakonec po zamítnutí kompromisu „Koukejte nás omluvit“ mu jeho maminka Ivana vybrala jméno „Koukej!“. Soubor se tedy narodil v březnu 2003 v ZUŠ Klecany v pobočce Odolena Voda. Hned po narození byl vyslán na svou úplně první přehlídku do Stochova. Tehdy náš malý soubor slavil svůj první obrovský úspěch - získal putovní cenu diváků Modrého delfína a přímý postup do Trutnova s představením „Justýna a upíři“. Značně mu stouplo sebevědomí a v září začal pracovat na novém představení. Při přípravě „Kočičího paláce“ se myslím docela vypracoval po pohybové stránce a uplatnil své dovednosti ve hře na hudební nástroje. Opět se podíval do Trutnova. V létě odjel s maminkou Ivanou a s novým strýčkem Honzou, který pomáhal s hudbou ke „Kočičímu paláci“, na letní tábor. Poznal tu nové soubory a připravil dvě kočovná představení – to ho velmi bavilo! V září mu přibyla jedna nová členka a on se s nasazením vrhl na svou nejdelší hru. Myslím, že v té době měl trochu trable s pubertou, ale i tak slavil svůj největší úspěch. Letos už se těší do Trutnova s představením „Máj! Máj? Máj…“, které získalo putovní cenu diváků. V současnosti má soubor velmi nejistou budoucnost, protože od 30.6.2006 už nebude mít svůj domov. Jeho maminka Ivana totiž odchází na jinou školu a není jasné, jak bude Koukej! dál fungovat. Každopádně by si náš soubor přál, aby vše dobře dopadlo a on mohl pokračovat ve své práci. My všichni mu určitě držíme palce!!!

Aneta Bučková, Koukej!

Koukej! komentuje fotografii HOP-HOPu:

Slečny z Koukej!: „O co tady jde?“

DNES HRAJÍ...

...Bagr a traktor

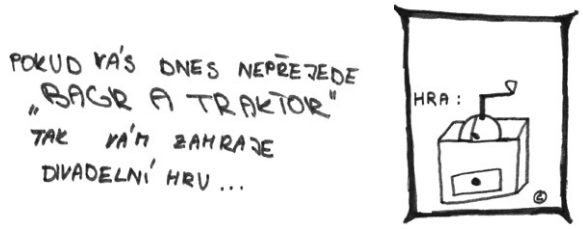
Životopis

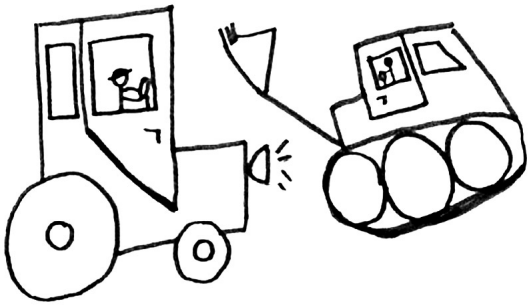
Píše se rok 2004, měsíc září. Toho dne ZUŠ Liberec porodila novou generaci hvězd. A tyto děti adoptoval Lukáš Horáček, mladý učitel, který se do ZUŠky zamiloval. A tímto svazkem manželským se založila naše rodina. Naše rodina byla velmi početná , ale jak čas běžel, ti nejstarší z nás se rozutekli do světa. Ale rodili se další, takže rodina stále existuje. Nejstarší a nejvytrvalejší z naší rodiny je Klára, dalšími přírůstky byli Pája, Sára, Misha, Domča, Týna, Vašek, Terka a Bezwa. A jako poslední jsme adoptovali Martinu, Verču a Krasoně. Když naše mozky konečně dospěly do stádia samostatného fungování, demokratickým hlasováním jsme rozhodli o názvu „Bagr a traktor“. Jen si to zkuste říct několikrát za sebou – ten zvuk! Píše se rok 2006, na kalendáři je červen a my se chystáme na národní přehlídku dětského divadla, kam jsme se postupně propracovali.

Bagr a traktor

Bagr a traktor si vykládá situaci zachycenou členy souboru Light takto:

Kam běží???

- za Bagrem a Traktorem
- na představení
- na MS 2006
- utíkají před „Bagrem a Traktorem"
- na Toi Toi
- propustili je ze zkoušky

„O co tady jde?", ptá se Bagr a traktor.

DNES HRAJÍ...

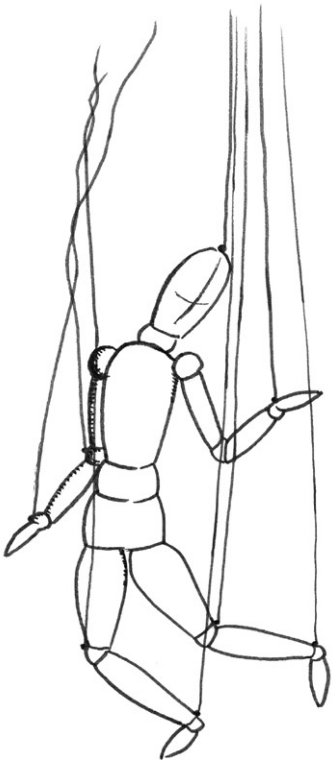
...Divadlo před tabulí

Jak se vám líbí na Dětské scéně?

Já jsem dneska přijela, takže vůbec netuším, ale podle minulých ročníků myslím, že se mi tady bude líbit, doufám, až na to vedro. Jediné, co se mi nelíbí, je to, že je tady všechno do kopce. Je tu výborná atmosféra. Jsou tu hodně příjemní lidi, i ty dílny, učitelky spolupracujou s dětma... Je tady velká příležitost setkat se s jinými soubory. Potkat ty, co jsme dlouho neviděli, naposledy loni...

Co by podle vás měl umět člověk, který chce hrát loutkové divadlo?

Rozhodně by měl mít hodně empatie, aby se dokázal vcítit do někoho, koho má ztvárnit, ale to platí pro všechny herce. Určitě umět recitovat, aby mohl vyznačovat hlasem pocity a mít cit pro věci. A hlasovou intonaci. Dokázat vůbec skrz loutku to, jak mluví a gestikuluje, převést do loutky. Mluvit skrz loutku. Měl by mít všechny prsty. No rozhodně hafo věcí, ale kdo si je teďka vybaví? Měl by být manuálně zručný.

...vzpomínka na loutkové divadlo...

Co se tady stalo?

Divadlo před tabulí nazvalo fotografii Tří bot:

Nové „katakomby“ města Trutnov

DNES HRAJÍ...

...Divadýlko Strašidílko

Divadýlko Strašidílko se narodilo před 8 lety v plzeňské škole s číslem 1. Tvoří je patnáct členů. Název souboru je složen ze dvou slov: strašit a dílo (myslí se tím to, co vytvoříme); čtěte jej tedy “strašiďílko”.

zapsala eb

Divadýlko Strašidílko komentuje situaci vytvořenou členy BUBU:

Ještě k recitátorům aneb co se včera nevešlo

Dílny recitátorů 4. kategorie

Včerejší dopolední dílny nebyly ani tak dílnami v pravém smyslu, jako spíš rozloučením s účastníky. Někteří recitátoři už totiž odjížděli, a tak musel být program dílen změněn. Nejprve každý z nás napsal na papír svoji e-mailovou adresu a telefonní číslo, aby si každý mohl údaje, o které měl zájem, napsat, a aby mohly lektorky všem poslat závěrečné foto v el. podobě. Pak každému (i sobě) přilepily na záda papír, na který ostatní psali vzkazy onomu člověku, nebo co si o něm myslí. Papíry jsme si směly otevřít až při odjezdu domů, ale někteří recitátoři nevydrželi a otevřeli papíry už na místě. No a nakonec už jsme se jen vyfotili a odebrali jsme se na vystoupení recitátorů 2.kategorie.

Na odpolední dílny jsme se shodou okolností sešli my všichni zbývající už ve 12:45 místo ve 13:00. Přece jenom jsme byli výborná parta. Už jsme jen hráli nějaké hry a postupně odcházeli i další. Pomalu na nás padal čím dál tím větší smutek a Tomáš Havlínek, který se s námi loučil načtyřikrát už vypadal jako by měl slzy na krajíčku. Dílny rychle utekly, ale i po jejich skončení jsme byli pořád spolu. Nikomu se nechtělo odcházet. Pak už jsme se ale všichni vzájemně ujistili, že si napíšeme, a potom už začalo to nejhorší loučení...

vd

Zeptali jsme se recitátorů

Na co myslíš, když jdeš na jeviště?

Hlavně na to, abych nezakopla. *Magda, IV. kategorie*

Většinou na nic, ale zajímavé je, že když sedím před recitací vedle někoho, kdo má velkou trému, jsem klidnější. *Kryštof, IV. kategorie*

Obvykle se dívám do publika a prohlížím si hlavně první tři řady, abych potom nebyl překvapen. Hned potom najdu v publiku porotu a jinak vcelku na nic nemyslím, mám raději prázdnou hlavu. *Filip, IV. kategorie*

Obvykle myslím na to, že musím mluvit pomalu a nahlas, a na to jak to asi dopadne. *Klára, IV. kategorie*

Pokud bych to měla brát aktuálně, tak když jsem se zvedala ze židle v hledišti, abych se mohla všem „předvést“, myslela jsem jen na to, jestli se mi nebude chtít kašlat a smrkat, nebo jestli nebudu chraptět. Bohužel jsem si díky tomu svůj výstup neužila. Ale normálně, když nejsem nemocná, tak se děsně těším - teda většinou nejsem schopná myslet vůbec na nic, protože mám hroznou trému. *Karolína, IV. kategorie*

Abych působila na lidi příjemně, a abych se nespletla. *Lenka, IV. kategorie*

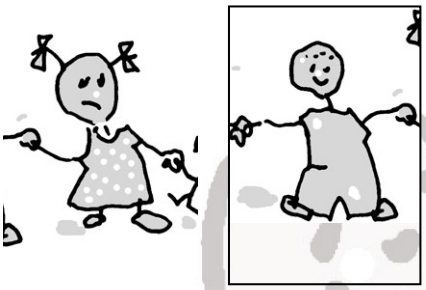
Ze života souborů

Společenský večer pro soubory

Včerejší společenský večer se od předcházejícího večera pro recitátory lišil pouze v několika bodech. Když jsem vstoupil v 19:57 do sálu, hudba ještě nehrála. Program pro tento večer nebyl tak propracovaný - v podstatě si pouze nějaká skupinka dobrovolníků připravila taneční vystoupení na zvolenou hudbu. Chybělo vystoupení taneční skupiny „Hadranesaaje“, tvořené z lektorek dílen pro recitátory, i když celý večer připravovaly ony. Víc se tančilo, ale zřejmě to bylo tím, že dětí ze souborů bylo podstatně víc než recitátorů. Bylo méně ploužáků, což jsem zrovna v závěru příliš neuvítal.

vd

Zeptali jsme se za vás dětí ze souborů:

1.Na jaké jste byli dílně?
2.Co se ti na dílně nejvíc líbilo?
3.Co tě nebavilo, nebo co se ti nelíbilo?

1.U Martiny Tothové 2.Úkol, ve kterém jsme měli chodit po trutnovském náměstí a ptát se lidí na různé otázky – působení Židů ve městě a jestli zde stála židovská synagoga. 3.Nic, bavilo mě všechno. *Marek, recitátor IV. kategorie*

1.Ve výtvarné. 2.Líbilo se mi, že jsme byli venku a že i když to byla dílna výtvarná, bylo to spojeno i s divadlem. 3.Nelíbilo se mi, že na některé úkoly jsme měli až moc času, a pak jsme neměli co dělat. *Jana, Koukej! Klecany – Odolena voda*

1.V nějaké místnosti, kde byla zrcadla a černé lino. 2.Líbila se mi bezvadná spolupráce s lektory i s ostatními účastníky dílen. 3.Líbilo se mi všechno. *Zdeněk, ZŠ Jihlava*

1.U Jany Štrbové. 2.Líbilo se mi, že jsme dělali hudbu, a že jsme se byli podívat v kapli, kde jsme se naučili hodně nových písniček, a že jsme měli výbornou lektorku. 3.Že některé účastníky to moc nebavilo. Chtělo by to víc nadšení. *Míša, Bagr a traktor Liberec*

DNES ČTEME Z...

... Luboše Zeleného

Luboš Zelený je současným, v Trutnově žijícím, autorem. Narodil se v roce 1946 a když vyrostl z let povinné školní docházky, stal se knihovníkem a později ředitelem okresní knihovny v Trutnově. Nakonec ho zlákala kantořina a dosud učí na Střední lesnické škole základy společenských věd, lesnictví, praxi a práva. Je členem Obce spisovatelů. Píše poezii, pohádky a povídky pro děti. Mezi jeho nejznámější knížky patří: Pohádka o Písečkovi, Pohádka z duhového poháru, Pohádky do ouška jehly.

Co čekalo na Józu ráno

Na horách nenechá sluníčko dlouho vyspávat. Nejdříve zašimrá ptáky v hnízdech, ti probudí kohouty a celé stráně se pak propadnou do velikého prozpěvování. A když takový krejčí chrní v koutku jeskyně pod Altmanem, sluníčko začne vybrnkávat na nejslabší krápníky u stropu tichou melodii, aby spáč vstával pomaloučku. Kdyby totiž v jeskyňce rychle vyskočil, mohl by rozcuchanou krejčovskou hlavou pozurážet zrovna ty nejpěknější rampouchy a nadělat tak plno škody. A Józa sluneční písničku slyšel. Chvíli se převaloval, až chvojí praskalo, potom se protáhl a zívl, že mu ani ta malá jeskyňka nestačila. Promnul si oči, podrbal se ve vlasech a ještě jednou zívl, protože dvojí zívnutí vstávat donutí. „To byl ale sen!“ řekl Józa a honem vstával. Sen je sen a den je den. A tenhle den se opravdu vydařil, jen co je pravda! Otvorem dopadaly sluneční jehličky a v jeskyňce se všechno třpytilo. Józa rozevřel ruce a prohnul se, aby slyšel horalské rupnutí v kříži, které míval často namísto snídaně. A hned mu zakručelo v břiše, jako když natahuje budíček na ráno. Pohladil si košili na pupku. Ale co ho to píchlo? Dívá se na kapičku krve, která mu sedí na ukazováčku jako sluníčko sedmitečné. Honem kouká, co mu bolest způsobilo. A nedá mu moc práce, aby našel jehlu, zapíchnutou přímo do košile. Že by mu zbyla od Faltů? To ne, mistrová vždycky před večeří všechny jehly přepočítá! Hned by spustila bandurskou, že jedna chybí. Jak kolem sebe kouká, vidí na kameni i cívečku plnou nití. Tak to nebyl sen? Honem špulku popadne a pospíchá pěšinou dolů k chalupě. Máma bude koukat, až začne doma s řemeslem. Bude šít a vyšívat, pospravuje kdejakou sukni a blůzku. I nějaký ten desetníček se v chalupě usadí. Brambůrek lidi přinesou a dětem krajáček mléka. A Józa si s veselou vykračuje po Bremstě. Díky, dědečku! Teď už může docela i s novou písničkou kráčet. Jakpak se jmenoval staričký pocestný? Že sám Krakonoš! Teprve nyní cupital po Józových zádech mrazík, ale docela malý, takový jako přichází k dětem v pohádkách, protože každý ví, že Krakonoš neublíží tomu, kdo je v nouzi. A pak – jestli to Krakonoš vůbec byl! Józa přemýšlí o včerejší noci, nekouká na pěšinu, náhle jedna větvička šípkového keře ho popadne za košili a rup. Rukáv je celý roztržený! Ale co je to pro krejčího, když má jehlu a nit? Jak by mohl přijít ze služby v roztrhané košilce? Tak si Józa sedne na mez, do podušek mateří douškové vůně, a začne pískat krejčovskou. Po malé chvilce se písničce naučí i zvonohlíček, který na Józovo šití pokukuje z koruny jeřábu. A když už mu to pěkně jde s Józovým pískáním dohromady, začne si krejčík do pěkného cvrlikání prozpěvovat, aby mu šla práce lépe od ruky: Šiju jehlou ze zlata pro knížete šaty zmizí každá záplata dřív než bouchneš vraty

Šiju nití stříbrnou na límeček perličky penízky se přihrnou jak na zrní hrdličky

Když svou písničku dozpíval, málem upustil košilku do trávy. To, o čem si před chvílí prozpěvoval, se mu třpytilo a blýskalo před očima. Jako šatičky komtesky Pavlínky z náchodského zámku. Ušmudlaná košile byla poseta perličkami, které se v horském slunci leskly jako kapky rosy v trávě. I ptáček zvonohlíček utichl a zamával křidélky. Polekal se tolik, jako by si sedl kočce přímo na čumák. Józa se podíval na jehlu, potom na cívku, ze které neubyl ani vláseček nití. Tak přece! Žádný pocestný, ale Krakonoš. Teď už ho na zádech pořádně zastudilo. Honem smotal košili a utíkal k chalupě, jako by za ním hořely všechny stromy od Žaltmanu až k jejich loučce.

(z knihy Pohádky do ouška jehly, vyd. Kruh v Hradci Králové, 1984, 1. vyd.)

TEXTOVÉ PŘEDLOHY

Hans Christian Andersen: Děvčátko se sirkami, Pohádky a povídky I SNKLHU, Praha 1953, přeložila Jiřina Vrtišová

Byla krutá zima; sněžilo a smrákalo se v tmavý večer: byl to také poslední večer v roce, silvestrovský večer. A v té zimě a v té tmě chodilo po ulici chudé děvčátko, prostovlasé a bosé. Sice když odcházelo z domova, mělo na nohou pantofle, ale byly mu málo platné! Byly veliké, nosila je naposledy jeho maminka, tak velikánské byly. A když děvčátko pospíchalo přes ulici, kterou se tryskem hnaly mimo ně dva vozy, ztratilo je. Jeden pantofel již nenašlo, s druhým utekl jakýsi chlapec pokřikuje, že se mu hodí za kolébku, až bude mít jednou děti.

A tak děvčátko chodilo po ulici bosé, s nožkama zčervenalýma a promodralýma zimou. V staré zástěrce mělo hromádku sirek; jeden svazeček drželo v ruce. Nikdo si za celý den nic od ní nekoupil; nikdo jí nedal jediný haléř. Chodila ulicemi hladová a promrzlá, vypadala, chuděrka, velmi zakřiknutě. Sněhové vločky jí padaly na dlouhé, zlatavé vlásky, jež se jí na šíji krásně vlnily, ale děvčátko nemyslilo vůbec na to, jak je hezké. Ze všech oken zářilo světlo a až na ulici překrásně voněla husí pečeně - vždyť byl silvestrovský večer! Na to teď děvčátko myslilo. V zákoutí dvou domů, z nichž jeden vyčníval do ulice o kousek víc než druhý, se děvčátko schoulilo. Stáhlo nohy pod sebe, ale přesto mrzlo ještě víc než dříve. Domů se však neodvažovalo, vždyť neprodalo ani jedinkou sirku a neutržilo jediný haléř. Tatínek by jí nabil a doma je také zima, mají sotva střechu nad hlavou a vítr jim hvízdá světnicí, třebaže nejhorší škvíry ucpali slámou a hadry. - Ručky měla mrazem téměř ztuhlé. Ach, jak by bylo hezké, zahřát si je nad sirkou! Kdyby tak vytáhla jednu ze svazečku, rozškrtla ji o stěnu a zahřála si prsty... Vytáhla jednu, škrt - jak zajiskřila, jak hoří! Hořela teplým jasným plamenem, jako svíčička, když držela kolem ní ruku. Jaké to bylo podivuhodné světlo! - Děvčátku se zdálo, že sedí u velikých železných kamen s lesklými mosaznými kuličkami a mosazným kováním; hořelo v nich překrásně, a jak hřálo! Ach --- Děvčátko již natahovalo nožky, aby si je také ohřálo - - vtom plamen zhasl. Kamna zmizela - děvčátko sedělo na chodníku s oharkem dohořelé sirky v ruce.

Rozškrtlo novou, rozhořela se, svítila, a jak její záře dopadala na zeď, zeď se stala průhlednou jako závoj: děvčátko jí vidělo do světnice. Stál tam stůl prostřený zářivě bílým ubrusem a jemným porcelánem a na něm překrásně voněla pečená husa, nadívaná švestkami a jablky! A co bylo ještě nádhernější - husa vyskočila z mísy, kolébala se po podlaze s vidličkou a nožem v hřbetě a zamířila přímo k chuděrce děvčátku. Vtom sirka zhasla a děvčátko vidělo zas jen silnou, studenou zeď.

Rozškrtlo další sirku. A pojednou se octlo pod překrásným vánočním stromkem. Byl ještě větší a ještě vyzdobenější než ten, který vidělo letos o vánocích skleněnými dveřmi u bohatého kupce. Na jeho zelených větvích hořelo na tisíce svíček a shlížely odtamtud na děvčátko pestré ozdůbky, jako jsou ty, jež zdobí výkladní skříně. Děvčátko po nich natáhlo obě ruce - vtom sirka zhasla; vánoční světýlka však stoupala výš a výš - děvčátko vidělo, jak jsou z nich jasné hvězdy na nebi - jedna z nich teď padá a kreslí po obloze dlouhou ohnivou čáru.

„Někdo umírá!“ řeklo si děvčátko, neboť babička - jediný člověk, který k ní byl hodný, ale která již umřela - říkávala: „když padá hvězda, odchází nějaká duše k Bohu.“

Děvčátko znovu rozškrtlo o zeď sirku; zazářila a v její záři se mu objevila babička - nesmírně jasná, zářící, přívětivá a předobrá.

„Babičko!“ zavolalo děvčátko. „Vezmi mě s sebou! Já vím, že zmizíš, až sirka dohoří - zmizíš jako ta teplá kamna, jako ta krásná husí pečeně a jako ten nádherný vánoční stromek!“ - A rychle rozškrtla všechny zbylé sirky ze svazečku, chtěla si babičku podržet co nejdéle: a sirky vydávaly takovou záři, že bylo jasněji než za bílého dne. Ještě nikdy nebyla babička tak hezká a tak veliká. Vyzdvihla si děvčátko do náruče a letěly spolu v lesku a radosti vysoko, převysoko; tam již nebyla ani zima, ani hlad, ani úzkost - byly u Pánaboha! -

Ale v zákoutí u domu sedělo za mrazivého rána děvčátko s červenými tvářemi, s úsměvem na rtech - a bylo mrtvé; zmrzlo v poslední večer starého roku. Novoroční jitro se rozbřesklo nad mrtvolkou sedící tam se sirkami, jejichž jeden svazeček byl téměř vyškrtán. „Chtěla se ohřát,“ říkali lidé. Ale nikdo nevěděl, co krásného viděla a v jakém jasu odešla s babičkou do radostí Nového roku.

PŘÍPITEK S VÝHERKYNÍ

Pavla Jiránková, vítězka redakční soutěže z čísla 1 konečně navštívila redakci a přijala pozvání na šálek silné dobré kávy, neboť redaktoři, bohužel, alkohol nepijí. Proto byl přípitek jen symbolický.

DNES ČTEME Z... ...

...Luboše Zeleného

Démonkracie

Můžeme zakázat i historii
Vančuru Seiferta a Míčka Flíčka
Marxe Engelse
Ransdorfa i Grebeníčka

K záchraně naší pohody
Všechno co se nám nehodí
A pak při svaté literární misi
Floriany Černíky i Sýsy

Když nám v uších
už zazní předposlední salva
poděkujeme i těm co brblali
a zakážeme i Havla...

Ať tedy věčně žije
ta naše česká démonkracie

DNES JSME...

■ *Zaslechli jsme od vedoucích souborů, že diskusní klub seminaristů letos funguje mnohem lépe než v minulých letech. Pomáhá tomu obálková metoda, která přináší témata k diskusi. Díky tomu se debata nezastavuje na detailech, ale směřuje k věci. Také je pochvalována možnost nechat na vedoucích, zda se diskusního klubu se seminaristy zúčastní.*

■ *Našli jsme na mapě, že taneční studio Magdaléna je sice z Rychnova, ale od Jablonce a ne od kněžny.*

■ *V kuloárech se šuská, že malá Mona, fenka lektora Herviga Greschoniga, se zamilovala do Matěje, psa grafika Pavla Kocycha. V pondělí navečer jej dvakrát přišla navštívit, ale Matěj dal před její společností přednost spánku.*

■ *Slyšeli jsme, jak Luděk Richter řekl: „Takhle placaté prasátko ani jednat nemůže." Irina Ulrychová odvětila: „Nebyl to překlep? Nemělo to být placátko?"*

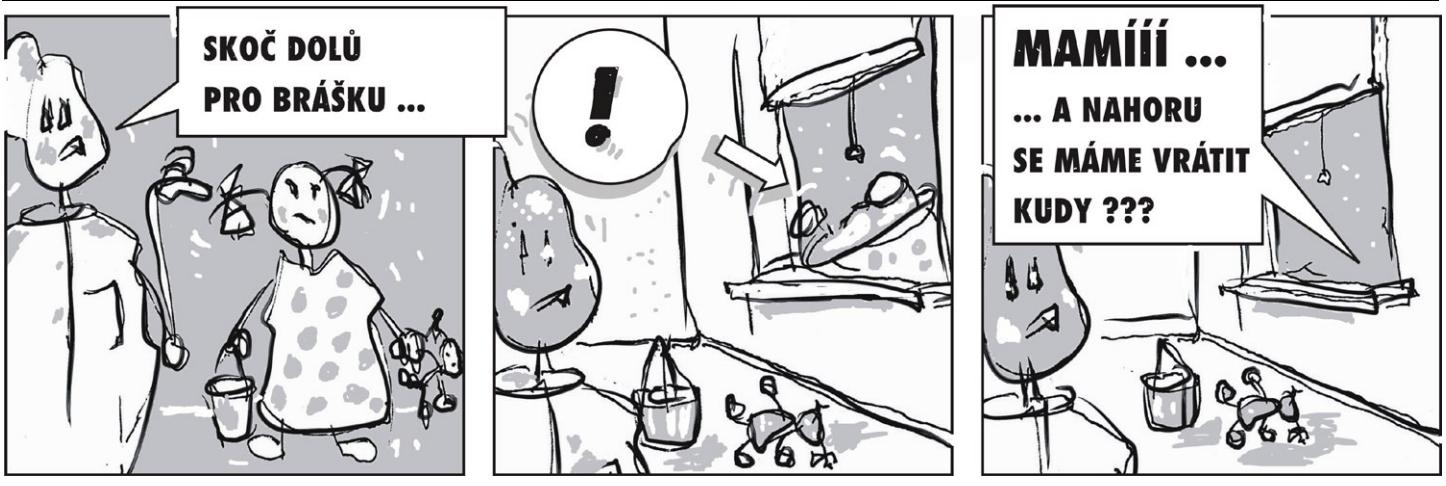
■ *Přečetli jsme si za vás v knize P. Brooka Nitky času: „Hlediště je jako malá restaurace, která má nakrmit své zákazníky. Do divadla přichází na představení možná stovka a zřídkakdy tisícovka lidí: pole je vymezeno zdmi sálu a délkou místnosti – tady přesně začíná a končí naše odpovědnost poskytnout dobré jídlo. Celé to může znít pokorně a skromně, ale ve skutečnosti je to mnohem větší výzva, než se pokoušet zachránit lidstvo. Představení má možnost proměnit slova o lepším životě v přímou zkušenost, a tím může být mocným protilékem na zoufalství. Existuje jediný test: odcházejí diváci z divadla o něco odvážnější, o něco silnější, než jací do něho vešli? Je-li odpověď kladná, je jídlo zdravé."*

DNEŠNÍ PROGRAM ÚTERÝ 20.6.2006

8.30 - 12.00	dílny pro děti ze souborů
8.30 - 12.30	semináře pro dospělé
9.00 - 11.30	4. blok vystoupení souborů pro veřejnost
14.00 - 16.30	4. blok vystoupení souborů
	Máj! Máj? Máj... Koukej! ZUŠ Klecany
	Mlýnek Bagr a traktor, ZUŠ Liberec
	Čarodějné jaro Divadlo před tabulí, Gymnázium Dr. J. Pekaře, Mladá Boleslav
	Malá prodavačka zápalek Divadýlko Strašidílko, ZŠ Západní, Plzeň
16.45 - 17.45	diskusní kluby seminaristů
16.45 - 18.45	dětský diskusní klub pro děti ze souborů vystupujících ve 4. bloku
17.00 - 17.45	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících ve 4. bloku
18.00 - 19.30	seminář k inscenacím 4. bloku
20.15	doplňkový program
	Koncert Hudební divadlo Radost, Hradec Králové (Pavel Černík, Jiří Vyšohlíd)

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 5 BUNGEE JUMPING

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 4.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 20.6.2006 v 4:05. Vychází - v úterý 20.6.2006 ve 10.15. Náklad - asi 350 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

21. června 2006 středa číslo 5.

SLOVO POROTY

Lore faciliquatis aut ut voloreet, sit wissi. Duis nit irit ipit nim do eu facip et lore feugait nullan utpatie core dolobor raesto ea aut alisi blaorem nis nonsequisis nosto dion ullum zzrit augait. Lor sequat incing eraesse-quis augiam eu faccum quat...

strana 89

MLADÁ BLAŽKOVÁ KONEČNĚ NA SCÉNĚ

strana 100 /!/

VŠIMLI JSME SI!

strana 94

ÚVODNÍK

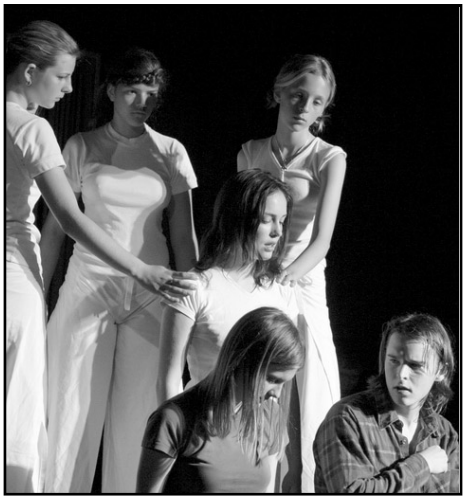
Na vedro, které letošní Dětskou scénu doprovází jsme si už zvykli a tak jsou redaktoři s blížící se uzávěrkou deníku stále čilejší a pohybově aktivnější. I tentokrát od našich článků neodtrhnete snadno oči. Tentokrát jsme se věnovali problematice divadla dospívajících - ptali jsme se po jejich tématech jich samých i odborníků. Toto téma prochází celým číslem, protože k němu míří i zápisy z debat a recenze lektorského sboru. Pomalu sbíráme materiál pro číslo závěrečné, jen ho ještě neodtajníme. Zato bychom mohli vyprávět mnohé historky o hyperaktivním psu Matějovi a redaktorech, kteří se snaží jeho mocným tlapám unikat.Někteří marně. V 1.30 dnes ráno venčil Vojtěch M. Jediný byl totiž se svou prací hotov. Příjemné počteníčko.

id

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

Fotografie na titulní straně je z představení Čarodějné jaro, inspirované povídkami Raye Bradburyho z knížek Kaleidoskop a Z prachu zrození

DNES O ...

...tvorbě, podobách a proměnách divadelní výpovědi dospívajících s Irenou Konývkovou

Čím je podle Tebe specifické divadlo hrané dospívajícími?

Myslím, že nemohu odpovídat obecně, protože vždy záleží na vedoucím souboru, na režisérovi, na tom, jak je ochoten spolupracovat se svými mladými herci, nebo jestli chce jejich prostřednictvím sdělovat své pocity. Tak to totiž bylo vidět i na letošní Prima sezóně. Objevily se zde kousky, které nemohu nazvat divadlem dospívajících. Budu tedy mluvit spíše za sebe. Pro mne jako režiséra a především učitele dramatické výchovy je nejdůležitější výpověď dospívajících. Tedy to, co oni chtějí sdělovat. Co je trápí. Nebo i co si chtějí zkusit.

Jaká témata jsou v tomto věku aktuální?

Učím „už“ dvacet šest let. A za tu dobu mám pocit, že se témata v podstatě opakují. A to bohužel bez ohledu na to, v jaké společnosti žijeme. Tedy i dnes je to „hledání místa ve společnosti, ve skupině“, „komunikace x nekomunikace“, „osamělost člověka“, „nedůvěra v svět dospělých“, „touha po čisté lásce, přátelství, čistých vztazích“ atp. Záleží také na složení skupiny - holky chtějí čistou lásku a prince na bílém koni, a kluci to v tomhle věku vůbec nechtějí řešit - chtějí dělat spíš legraci než vážnější témata. Ale vždy záleží na tom, jaké osobnosti jsou ve skupině - třeba se sejdou komici, nebo je tam nějaká silná osobnost, která dav strhne... Jen způsob sdělení a žánr záleží na tom, jaká je parta lidí.

Jak ale zpracovat výpověď dospívajících, aby přitom byla čitelná pro jakéhokoliv diváka a ne jen pro vrstevníky?

Přiznám se, že to mne zase až tak netrápí. Nevadí mi tzv. generační divadlo. Jsem přístupná tomu, že moji svěřenci sdělí nějakou myšlenku, s kterou já nesouhlasím a kterou bych řešila jinak. Usmívám se nad řečmi „dospělých“ diváků: jak to mohou hrát, s tím se přece nedá souhlasit! Tak nedá. Možná ale právě to, že si to prodiskutují, odehrají a slyší pak ohlasy od druhých, tak si to v sobě vyřeší. I když samozřejmě kladu také otázky. Neustále je nutím pojmenovávat, co daným okamžikem sdělují a co z těchto okamžiků vyčte divák, který za sebou nemá dlouhé debaty. A oni sami pak vidí, jestli to funguje. Při práci na představení tak pojmenováváme naprosto nejjednodušším způsobem to, co momentálně na jevišti je či není, co jsme viděli, co nám tím hrající řekli, co tam ke sdělení chybělo a ptáme se proč.

Témata, která jsi výše zmiňovala, bývají někdy (nejen v divadle) zpracována tak, že hraničí s kýčem, patosem apod. Jindy se zas jejich jevištní podání blíží spíš recesi, prvoplánové legraci a nezávazné taškařici. Ptám se na konkrétní náměty a předlohy, které si dospívající ve vašem souboru vybírají, i na jejich uchopení na jevišti. Do jaké míry se snažíš ten výběr korigovat, když máš pocit, že překračuje meze vkusu?

Letos si ti nejstarší přinesli text, který našli na internetu. „Prase“. Když mi to přinesli a řekli: Irčo, to budeme dělat, to je úžasné, tak jsem to přečetla a říkám: nezlobte se, to je blábol, tohle dělat nebudu. V textu jsou tyto postavy: prase Pepík, řezník Josef, četník Karel, pak církevní rada, mistr učeň a farář. To všechno chtěli hrát dva kluci. Řekla jsem: vy jste se zbláznili, to je fakt blábol, to dělat nebudeme. A ještě ke všemu ve dvou? Blbost. Kluci řekli, tak nás bude víc, třeba tři. Jeden bude hrát všechny postavy kromě řezníka a prasete a další dva si chtějí užít to prase s řezníkem. Stručně o obsahu: řezník musí zabít svého nejlepšího kamaráda - prase, protože prase vlastní farář a má přijet církevní rada a prase musí být připraveno na hostinu. Řezník to odmítá, protože prase je jediná bytost, která mu rozumí. Takže se spolu opíjejí a řezník pak přijde, že už prase musí zabít. Prase prosí, aby ho řezník nejdřív omráčil, aby nic necítilo. V textu je psáno „tupou stranou sekery“ - ale na jevišti jsme to udělali nožem. A když se řezník takhle rozmáchne, tak samozřejmě bodne faráře místo prasete. A pak vzadu leží farář a tak dále...Proto jsem docela rezolutně musela říct: ne, tohle dělat nebudu, to si dělejte sami, na to nemám, to je blbost: text špatný, o čem to bude,

k čemu to bude? Nicméně byli úporní a říkali: ne, my to budeme dělat a ty to budeš dělat s námi. Nakonec jsem na to přistoupila. Myslím si tedy, že ve výběru předlohy i témat jdu vstříc, pokud si za tím hodně stojí a hodně chtějí. S jiným ročníkem jsme zase dělali Kobaltické pohádky - to byla taky taková blbost. Autor předlohy - F. Rachlík - není špatný, ale ty pohádky...Jede se do nějakého světa, kde je hroch, který neustále chce, aby se pilo kafe. Takže my jsme v průběhu představení neustále divákům nabízeli kafíčko. („Dáme si kafíčko“ je teď v dramaťáku okřídlenou větou.) Dědeček vypráví pohádky a poučné příběhy - no, absolutní úlet. Skupina, která text přinesla, si to prosadila v posledním ročníku s tím, že chtějí odpočívat, blbnout a roznášet kafíčko a sušenky po sále. Představení pak taky bylo velmi úletové.

Takže jsi i na takové předlohy většinou vždy přistoupila?

Ano. Musím říct, že vždycky na to pak přistoupím, ale pokaždé se snažím povýšit to, hledat v tom něco, co by tu předlohu jako takovou posunulo výš, aby tam byly alespoň metafory; sdělení ještě něčeho nad nebo úplně mimo ten text. Aby to směřovalo třeba do absurdity, do nějakého žánru, kde to je snesitelné. Aby to nebylo „in natura“ a psychologizování. Snažíme se to vždy nějak stylizovat, hledat symboly a metafory. Nakonec musím říct, že jak Prase, tak Kobaltické pohádky skončily na Náchodě - Prase dokonce dostalo cenu. Kluci s Prasetem chtěli i mezi ochotníky na SČDO do soutěže monologů - na což jsem jim řekla, že se zbláznili. To prase je opravdu regulérní prase - v představení jí brambory, teče mu to, opíjejí se - takže i divák pak opravdu řekne: To je prase... Byť na sobě má kvádro a růžovou košilku. A v dialozích Prase vyhrálo cenu na národní přehlídce a postoupilo do soutěže dospělých. Nakonec to tedy v podstatě vždycky bylo svým způsobem úspěšné, i když si o tom já myslím svoje, koukám na to trošku s despektem a překvapuje mne, jak o tom všichni hovoří. I když třeba na Náchodě pak u těch Kobaltických pohádek říkali: to je takové rozloučení, taková recese, lehčí žánr, ale chápeme, proč jste to dělali - loučíte se. A děcka se začaly řehtat, protože to tak skutečně bylo. Já jsem to nazývala besídkou a vůbec těmhle věcem říkám novákoviny - i když divácky to bylo hodně úspěšné. Říkám: když tedy takový humor a vlastně trošku možná laciný, snažme se v tom najít alespoň něco víc. Aby to nebylo jen o té lacinosti. Takže i na „lehčí“ předlohy přistupuji, ale u nejstarších ročníků.

S čím si spojuješ věk kolem čtrnácti, patnácti let? Co je v tomto období důležité pro člověka, který chce hrát divadlo?

Já si myslím, že je to věk, který chce hodně na jevišti „nýt“ a prožívat a mít ty velké city a pocity. Myslím si, že je důležité zvrátit je pokud možno trošku někam jinam. Třeba tím prožíváním i začít, ale postupnou prací je dostat vždycky trošičku jinam; směřovat i k humoru. Dělali jsme třeba představení Jako na molu - což byla vlastní poezie patnácti, šestnáctiletých. Ty básničky právě byly hodně o tom, jak jim život ubližuje, jak jim svět ubližuje. Všichni ve skupině hráli na nějaký hudební nástroj, takže chtěli hrát představení o kapele - zase jakoby kýčovitý obsah: lidi z kapely spolu dělají muziku, což každého z nich zachrání z nějakých vnitřních problémů. Pak se to hraní ale nepovede a kapela se rozpadne a jim se rozpadne svět. Obsahově představení zůstalo takhle, ale v průběhu práce se do něj dostal jakoby nadhled, odstup. I když tam byly ukázána přání, sny a touhy postav, byly zpracovány trochu jako groteska, což celé představení nadlehčilo a v něčem mu dodalo šťávu - a tvůrcům to pomohlo. Svůj problém si vyřešili, ale přitom se na to dokázali dívat i trošičku jinak. Při tvorbě postav vycházeli z vlastních zkušeností a textů, v nichž se odráží, že každý má nějaký svůj problém - ale vybírali si postavy, které by spíš chtěli řešit - tedy oni sami nemuseli být s postavou totožní. Myslím, že spíš jim vyhovuje, když hrají toho druhého a je samotné hraje někdo jiný. V deváté třídě hráli i Coelhova Alchymistu. A jindy to byla zase lidová poezie.

Jak hledáte témata a předlohy?

U malých hledám předlohy já, a to na základě tématu, které je trápí. U starších už chci, aby nosili svou literaturu - ale to proto, že vím, že do toho jdou s vědomím, se zkušeností z předchozích let, takže vědí, že půjde o jejich výpověď. Bez zkušenosti několika předchozích představení by to hledání bylo určitě jiné. Knížky si nosí až osmáci, deváťáci (to hrají tak 4 - 5 představení). Samozřejmě, že to není tak jednoduché. I když mají potřeby sdělování, přinést nějakou literaturu jim dělá problémy (a to i středoškolákům). Většinou pomáhá berlička, že stačí přinést knihu pro zajímavý název, jazyk, okamžik, tedy ne pro celý příběh. Pak si povídáme čím nás co inspiruje, dráždí, zajímá. Je to samozřejmě cesta nesnadná a dlouhá. Nápady, motivy si píšeme, nebo i kreslíme na velkou plachtu. Pak postupně vytváříme příběh. Vytváříme situace, diskutujeme a znovu situace.

Pracujete pokaždé s literární předlohou, nebo studenti (od těch čtrnácti, patnácti let) dělají spíš autorské divadlo? Jak pomoci tomu osobnímu sdělení, osobní výpovědi v období dospívání?

Třeba představení Jako na molu je autorská věc. Ale vždy záleží na ročníku, na skupině; skupina, která dělala Jako na molu, je hodně tvůrčí, takže mohla vzniknout autorská věc. I když vlastně svým způsobem je každá věc autorská. Často využíváme literární předlohy, ale vždy velmi volně na motivy. My si s předlohou hodně děláme co chceme - a musím se přiznat, že mě to netrápí. Nemám takovou tu úctu k velikánům. Teď třeba hrajeme Máchův Máj a vstupovali jsme do toho také s vědomím, že asi pobouříme. Je to postavené na prozaické části Máje - zkoumali jsme příběh Viléma a Jarmily, kladli jsme si otázky jak to, že otec se pomalu neznal s Vilémem; a co Jarmila, svedl ji otec, nebo se nechala, nebo ji znásilnil? Mácha to příliš neřeší, není to pro něj důležité. A tak se mu za to v programu omlouváme. Hledali jsme příběh. Pro nás je to příběh o moci a o postavení člověka ve společnosti. Moje současné vrstevníky však pobuřuje, že v Máji hrajeme o nějaké době, která byla, lidé ji sesadili a nic se nezměnilo. A všichni (ti vrstevníci) to cítí jako nepravdivé, cítí s revolucí a s dneškem, který je podle nich jiný než doba před revolucí. A tito moji vrstevníci často nechápou, že mladí lidé si to s revolucí moc nespojují a chápou to spíš tak, že ať je kterákoliv strana u vlády, tak se nic nemění. Já však říkám: je to jejich volba a můj úkol jako režiséra je, aby to bylo co nejvíce čitelné - znamená to zbavovat se při tvorbě představení věcí, které nepřispějí ke sdělení tématu. Závěr představení dětí či mladých nemá být mým osobním názorem. Představení je jejich a pokud to tak cítí... Jsem třeba hodně nespokojená s koncem jednoho představení, který jsem nemohla vydýchat - končilo to sebevraždou. Vedly se nekonečné diskuse, já jsem si tam pak prosadila takovou drobničku, že na závěr projde dívka v bílém jako nějaká naděje. Sebevraždu neuznávám - a oni řekli, že taky oni ne, ale že si ji tam potřebují dát. Ta postava musela podle nich takhle skončit. Myslím si, že úloha režiséra mladých lidí je zkrátka trošičku jiná než úloha režiséra na profesionálním divadle. Ano, čistit, vést ke sdělení, ale sdělení tématu mladých lidí.

Mění se v období dospívání nějak způsob, styl, jakým chtějí mladí lidé hrát?

Já se snažím i v herectví o nějakou stylizaci, o náznaky, o metaforu - spíš než o psychologické herectví. Třeba v tom zmiňovaném představení, které končí sebevraždou (i když musím přiznat, že zrovna sebevražda byla docela naturální). Kluk získává zkušenosti s holkama, je tam třeba i milování na jevišti - ale je to symbolické, točí se spolu v igelitech. Vždycky se snažíme o obrazy. Stejně tak milování Jarmily s Vilémem - zpracovali jsme to pohybem, baletem. Chlapec ležel a dívka byla opřená o jeho ruce a nohy, jakoby létala, přibližovala se k němu a oddalovala, dávali si pusu, ale ona létala. Tedy téma ano, obsah ano, ale vždycky se snažíme udělat to jinak - nerealisticky. Důležité je dát jim pro vymýšlení náznaků, symbolů prostor - postupně tak získávají zkušenost, že to náznakové hraní je třeba uvěřitelnější, pravdivější. Tyto choulostivější, složitější věci děláme často přes víkend, do noci, kdy pracujeme v malých skupinkách či ve dvojicích, které spolu vymýšlejí, potom přijdou a ukážou. A pak to rozebíráme, bavíme se o tom, proč je třeba něco směšné, když to tvůrci mysleli vážně...a pak je celá věc snazší, oni sami metaforu začnou vymýšlet. Tyto scény nedělám se všemi najednou, ale většinou pracuji jen s jednou dvojicí, a ostatní jdou vymýšlet něco jiného. Sedím s nimi na zemi, nerežíruju - to třeba u milostných scén ani nejde, oni se stydí, byť je to metaforicky. Použijete-li náznak, stylizaci, tak nemůže dojít k psychologizování, ale přitom prostor na pocit zůstává. V jiném představení - Jako na molu- kde jde o vztah kluka a přísného otce. Děcka vymýšleli, jaký sen by mohl mít syn o svém otci. Vymysleli, že táta je vlastně hippie, takže přijde v kabátu, odhodí ho a pod ním má takovou hippiesáckou barevnou vestu a je to všechno zpomaleně. Kolem létají holky, objímají ho... Najednou vznikl zvláštní paradox - přísný otec a hippie, touha po pochopení. Je to velmi humorná scéna, a přitom i mrazí. Klasickou divadelní práci si ale moje děcka zkusí také, a to na hodinách přednesu. Docela rádi pracujeme na divadelních

monolozích a dialozích, hodně jich sice dramatizuji z povídek, ale u nejstarších děláme i Romea a Julii, části Zkrocení zlé ženy. Zde je vždy podkladem již napsaný scénář. Takže zkrátka klasická herecká práce.

Myslíš si, že v určitém období, i když ne třeba v pubertě, si každý, kdo hraje divadlo, musí nutně projít tou jevištní psychologizací postav, v podstatě realistickým hraním? Přestože pak s odstupem řekne: „To bylo strašné...“?

Každý si to chce zkusit. V přípravné fázi představení je i na toto spousty času, ale záleží pak, jestli je to pravdivé jednání. Jestli skutečně všichni sdělení dotyčnému věříme. Jestli jdeme s ním. V takových okamžicích já jsem ten protiva, který klade otázky a ptá se, jak se dané jednání uvěřitelné a jestli by nešlo sdělení vymyslet jinak. I když barometrem jsou i ostatní, buď vážnou situaci vezmou, nebo se začnou třeba smát.

Je tedy lepší jít na to otázkami k přemýšlení, než rovnou říct: tohle je sentiment a tohle kýč. Někteří vedoucí a režiséři ale asi nemají tu trpělivost vysvětlovat a jít do procesu kladení otázek...

Ale to musí. My proto třeba až do listopadu děláme přípravnou fázi, vlastně si s tou předlohou pohráváme, společně vymýšlíme situace. V tu dobu taky spíme v dramaťáku, hodně intenzivně se pracuje a pak teprve já píšu scénář. Když vymýšlejí, já jdu zapisovat to, co se mi líbilo. A pak se jdu zase dívat...Takže od té osmičky, devítky je autorem scénáře soubor Hop Hop. Pravda je, že pak se stává, to, co se stává, že to není dokonalé.

Jaký je podle Tebe rozdíl mezi studentskou recesí a „regulérním“ divadlem? Kdy je to pro Tebe spíš recese? Má smysl vůbec to rozlišovat, když mluvíme o osobní výpovědi?

Někdy sedávám v porotách a přijdou tam třeba kluci z učňáku. Letos jsem viděla Dívčí válku od F. R. Čecha - a oni si to nesmírně užívali! Chválabohu za to, že ten kantor od nějakého černého řemesla byl schopen dovést k divadlu kluky z učňáku. To divadlo nestálo svým způsobem za nic, když bych to měla vzít z hlediska uměleckého, oni na to ani neměli, nebyli vybavení, mnohdy jim ani nebylo rozumět - ale ti kluci si to úplně neskutečně užívali. To, že ten mistr to vybral, že je vůbec přesvědčil, aby vylezli na jeviště, aby se nestyděli a vzali si sukně a hráli holky, aby si toto všechno zkusili...Tak to mi přišlo úžasné. Myslím si, že je dobře, že to dělá. A myslím si, že i tahle cesta vede k divadlu a vůbec bych se tomu nebránila. Já jsem začínala divadlo jako princ v Popelce v sedmé třídě na nějaké akademii - a nemyslím si, že mě to zprznilo. Naopak přivedlo mě to k Soně Pavelkové do dramaťáku. Nehaněla bych je a neodsuzovala; třeba je to postupně přivede také k něčemu jinému. Jiným příkladem je soubor Buratino ze Stollbergu, se kterým se přátelíme. Německé dětské divadlo je opravdu hodně kýčovité. To, co dělá Buratino, je vlastně určitým způsobem pro nás nepřípustný typ dětského divadla. Jsou to pohádky, taková ta ouška a lezení po čtyřech. Říkala jsem si: to je strašné. A pak jsem měla tyto děti v semináři - jsou výrazné, nebojí se mluvit, je jim rozumět, jsou schopny použít pro život to, co se v tom kýčovitém divadle naučily. Zkrátka si myslím, že i to špatné divadlo může člověku něco přinést, může ho obohatit. Jsem pokornější v odsuzování a soudech, že když to není dokonalé, tak to musíme sepsout a shodit a vedoucího zdeptat, protože proboha mrví děti. Není to úplně pravda.

Říkala jsi, žes´ viděla na Prima sezóně představení, které nemůžeš nazvat divadlem dospívajících...?

Byla tam některá představení, u nichž jsem měla pocit, že se tam realizuje spíš vedoucí než děcka. Šlo o téma, které trápí dospělé - ještě něco z totality. Vůbec jsem nechápala, proč to hrají - nebylo tam nic o mladých lidech, nebyly tam mladí - to muselo být téma té-toho vedoucí-ho. Nechci to odsuzovat, asi jim to něco přineslo, možná to hrají i rádi a nadšeně. Ale myslím si, že pro děti i dospívající je zajímavější, přínosnější, když hrají o sobě, o tom, co je zajímá.

Co je v tomto ohledu při práci s dospívajícími nejtěžší - a co je naopak výhodou, když vzniká divadelní představení?

Nejtěžší? Asi to, že by jim asi vyhovovalo pomalejší tempo, tak si v klidu prodiskutovávat, pozvolna se scházet a tak zvolna téct po jevišti. Zvláště když jsou zkoušky vždy po škole. Takže musím být stále motorem. Musím být tím, který, i když je sám unavený, jde pustit hudbu a začne na ni řádit, rozhýbávat všechny kolem sebe a přenášet energii. Výhodou pak je, že se nechají takto „snadno“ nakazit. Rozkřeše se v nich jiskérka chuti a pak už vymýšlejí a dělají, nebojí se říct i kacířské myšlenky (říkáme tak myšlenkám, které absolutně zboří předchozí práci) a dělají a dělají (při soustředění i do půl druhé v noci). Ale nevím, jak dlouho tu rozkřesávací energii ještě v sobě budu mít.

Irena Konývková je vedoucí souboru HOP-HOP, organizátorka krajské přehlídky dětské recitace a ředitelka ZUŠ Ostrov.

Díky za rozhovor, eb

DNES O...

...nejmladším studentském divadle s Veronikou Rodriguezovou

Čím je podle Tebe dnes specifické divadlo hrané dospívajícími? Ptám se vlastně na nejmladší studentské divadlo...Jaká témata jsou podle Tebe aktuální?

Podle mých čtyřletých zkušeností organizátora krajské přehlídky Prima sezóna, tedy přehlídky studentského divadla mohu říci, že se situace každý rok mění. Dívám-li se zpětně na tituly přihlášených inscenací, objevuje se zde - tedy v Jihomoravském kraji - široká škála žánrů od pohádek pro děti (např. Perraultovy pohádky nebo Pavouček Pája prostějovského souboru Třeba i) přes tzv. divadlo poezie (pásma sestavená z poezie českých básníků 20. století, poezie Emanuela Frynty či J. A. Pitínského), pohybové divadlo (Muž v tom, soubor Cyranovy boty CVČ Lužánky) či pokusy o interpretaci tzv. klasické či „vážné“ literatury (např. Koně se přece střílejí, Tři bratři - podle Čechovových Tří sester, Deset malých černoušků Agathy Christie , Tajemný přízrak Londýna - o Jacku Rozparovači či Pan Kaplan má třídu rád) až po vlastní autorské divadlo. Pořád živé jsou také pokusy o interpretaci her divadla Járy Cimmrmana. V každém roce se objevilo téma inspirované klasickou literaturou, také trocha poezie a autorské pokusy, často recesistické, a to na různých úrovních.

Dalo by se říct, že v období dospívání aktéři upřednostňují určité žánry, styl hraní a inscenační prostředky?

Zde hodně záleží na charakteru souboru. Jedná-li se o skupinu spolužáků, kteří chtějí pobavit sebe a své spolužáky - takové skupiny jsou většinou málo poučené a málokdy vydrží do dalších let - a nebo jde o skupinu, existující v čase a v nějaké struktuře, např. soubory s vedoucím, pracující při škole. Zde se pak zodpovědnost za výběr předlohy a podobu vytvořeného díla rozděluje mezi mladé tvůrce - interprety a jejich, většinou staršího a někdy i poučenějšího, vedoucího. Možná se dá na základě zkušeností ze čtyř let existence přehlídky říci, že soubory vrstevníků častěji tíhnou k parodiím a recesi v široké škále: od pokusů interpretovat cim-

rmanovské hry Smoljaka a Svěráka až po nejrůznější vlastní autorské pokusy. Pro mě osobně je překvapivé - a myslím že příznačné pro dobu, ve které žijeme - že práce s poezií je bližší souborům, které mají staršího vedoucího (ať už nějakého pedagoga nebo staršího spolužáka). Zde myslím dochází k posunu. Zavedená představa, že studentům je poezie jako možnost veřejné výpovědi bližší, už dnes asi neplatí. Jejich zájem se posouvá k tzv. autorskému divadlu, inspirovanému současnými tématy, často světem modelek, tělesné krásy a diktátu módy. Součástí těchto tvůrčích pokusů je i jistá nezávaznost a útržkovitost. To podle mě souvisí s povahou světa, kterým jsou mladí obklopeni. Práce s předlohou, založenou na příběhu je doménou souborů s dospělým vedoucím nebo souborů, kde jsou i starší členové, kteří už mají vážnější divadelní ambice a takový soubor už má nějakou tradici.

Jaká jsou podle Tebe kritéria takových představení? Kde je hranice mezi nezávaznou zábavou, třeba parodizující recesí a divadlem „formovaným"? Kde je podle Tebe hranice vkusu?

No, to je velmi těžká otázka. Necítím se povolána k jakýmkoliv všeobecnějším závěrům a budu tedy mluvit pouze o svých osobních zkušenostech. Často se ve mně sváří dvě věci - jako pedagog, věřící, že divadlo je účinné médium pro výchovu člověka, si cením každého pokusu, který byl doveden až na jeviště. Ať už je výsledek jakýkoli, práce, kterou je při tom třeba odvést, je podle mého názoru hodná obdivu. Pak ale přichází druhá strana mince - co, jak a proč aktéři z jeviště sdělují. A to se netýká jen studentů - herců, ale často právě jejich vedoucích. V tuto chvíli se ve mně ozývá divák, který má určité nároky a očekávání, a ta se třeba nepotkávají s hodnotami předváděnými na jevišti. Často také platí, že právě nepoučené soubory jsou osloveny právě tou nejrozšířenější kulturou, kulturou televizní, a těžko se smiřují s tím, že je jim jejich povrchní, třebaže všeobecně přijímaný přístup, vytýkán. Co se týče míry a hranic vkusu, to záleží na každém z nás. Pro mě osobně jsou věci, prezentované v televizi často těžko stravitelné, ale právě tento svět velmi oslovuje mladé lidi. Zajímavé také je, jak se i ve mně hranice posouvá. Když např. začala soutěž Milionář, byla pro mně nepřijatelná - hodně silně jsem vnímala její pozadí, tj. jak se informace - encyklopedické vědomosti - mění ve zboží.....ale jaká je skutečná hodnota takovýchto vědomostí v životě člověka? A dnes v éře Vyvolených na Milionáře vzpomínám jako na v zásadě kvalitní pořad, založený na přijatelných hodnotách - lidé jsou odměněni, když něco ví. To už se dnes v televizi nevidí. Takže čekám, jak se svět takto se posouvajících hodnot projeví v divadelních výpovědích studentských souborů. Ale musím také říci, že mladí lidé, kteří tíhnou k aktivnějším formám (sebe)vyjádření, tedy v tomto případě k divadlu, většinou vidí tento svět povrchních hodnot kritičtěji. A co je pro mě v divadelní výpovědi nepřijatelné? Když z jeviště cítím touhu po sebeprezentaci vedoucího a studenti-herci jsou pouhým nástrojem nenaplněných ambicí dospělého. Anebo když na mě z jeviště čiší neupřímnost a touha po exhibici, neopírající se o žádný poctivý základ. A také laciná podbízivost.

Má to vedoucí souboru korigovat - tedy má zakazovat veselé frašky, parodie, recese, kde jde jen o zábavu?

Práci vedoucího bych připodobnila k chůzi na laně nad propastí. Pokud jsem postavena do role vedoucího-režiséra, přikláním se spíš ke korekci. Vždy se ptám: „Co to přináší? Jak to slouží celku?". Zároveň musíte hlídat, abyste neztratili kontakt a důvěru skupiny. Záleží na charakteru komunikace, charakteru tvůrčího procesu a naladění uvnitř skupiny. A když se díky šťastné konstelaci potká tvůrčí snažení souboru s tématem a konečnou jevištní podobou, tak jásám. Ono odhodlání pracovat, potýkat se s námětem či předlohou a hledat cesty jejího tvůrčího vyjádření nemusí ještě vést k cíli. Je to takový alchymistický proces, kdy se „kámen" mění ve zlato. A někdy i věc zdánlivě bezcenná a povrchní může nabýt kvalitu, kterou byste nečekali. Je to velmi jemná alchymie. Zároveň si uvědomuji, jak je pro mě - jako diváka - důležitá důvěra ve styl práce souboru nebo znalost vedoucího/vedoucích jako tvůrčích osobností. To pak dokážu i ledaco odpustit, protože si dovedu představit, jaká práce za tím stojí. Zkrátka to, že alchymická proměna nenastala.

Co je pro Tebe „osobní výpověď dospívajících"? Jak ji zpracovat do podoby divadelního představení, aby byla čitelná pro jakéhokoliv diváka a ne jen pro vrstevníky?

Hm.....ono záleží na tom, jakou kvalitu a hloubku ta „osobní výpověď" má a jaké prostředky k jejímu jevištnímu vyjádření jsou zvoleny. Uvedla bych jeden příklad: Eva Tálská minulý rok se Studiem Dům realizovala velmi náročný a rozsáhlý projekt Starých pověstí českých. Epizoda Dívčí válka byla rámována jako cool módní přehlídka, kdy dívky, oblepené izolepou, recitovaly své autorské texty právě inspirované časopisovými tématy krásy a módních direktiv. Silně jsem zde vnímala naléhavost dívčích výpovědí, spojených s vážnou klasickou předlohou, ovšem rukou vynikajícího profesionála. Roli zde jistě sehrálo i to, že jsem některé protagonistky osobně znala, před nějakou dobou je sama učila v rámci spolupráce s jednou brněnskou střední školou a měla jsem tedy představu o jejich duševním světě. Poctivě musím přiznat, že ne moc vysokou. A teď najednou tohle.....! Byla jsem hluboce zasažena. Zároveň vím, že tuto scénu někteří diváci považují za nepřijatelnou, za nešťastně spojenou s Jiráskem, zkrátka za poněkud kýčovitou. Pořád tedy věc míry, vkusu, zkušeností, osobního vyladění a informací, které si nosíme v sobě. Jak učinit výpověď amatérů - zde mladých amatérů obecně - čitelnou a přijatelnou? To nevím. Vždy začínáme znovu, zkušenosti a vzdělání mohou přispět k tomu, že cestu naleznete, ale úspěch nezaručí. Pokaždé jdete neprošlapanou cestou. Jen bych doporučila do batohu přibalit humor a nadhled. Mohou otevřít dveře i do srdcí „cizích" diváků.

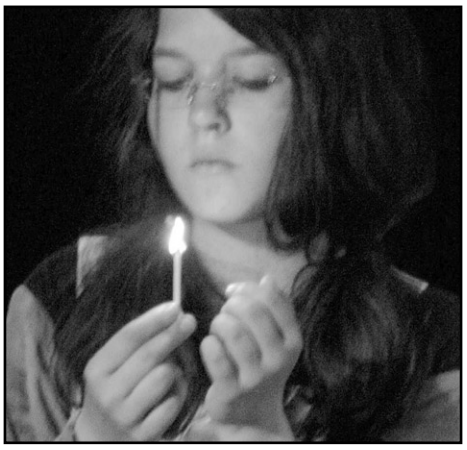
Proč myslíš, že některé děti, které např. na základní škole chodí do souboru a dělají v podstatě dobré vážné věci, které jsou specificky o nich, pak často v pozdějším věku, na střední škole „spadnou" jen do recesí, shazujících všechno za všech okolností?

Když děti dělají dobré divadlo na úrovni základní školy, je to vždy zásluha vedoucího, který má talent, je zpravidla poučený a také umí zapojit talent dětí. A když ten vedoucí zmizí, stojí zde ty „děti" samy a přichází na řadu jejich osobní předpoklady, schopnosti, potřeba výpovědi... a talent to vše spojit a dotáhnout. A to je dlouhodobý proces pokusů a často i omylů. Ale pokud na cestu vyrazí, přejme jim hodně štěstí. Nemusí cestu najít hned, důležité je, když vytrvají. Někam dojít, to není jen tak. Ale stojí to za to.

Veronika Rodriguezová je pracovnicí CVČ Domeček v Brně, organizuje krajskou přehlídku studentského a mladého divadla Prima sezóna a v současné době je postgraduální studentkou pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

Děkuji za trpělivost a ochotu, eb

VIDĚLI JSME V ÚTERÝ

Mladá prodavačka zápalek

Mladá prodavačka zápalek

Mladá prodavačka zápalek

Mladá prodavačka zápalek

VIDĚLI JSME V ÚTERÝ

Mlýnek

Mlýnek

Mlýnek

Mlýnek

ANKETA

O čem si myslíš, že by bavilo hrát osmáky a deváťáky?

Já bych řekla, že by je mohlo bavit něco z jejich věku, jako třeba o pubertě, protože přece jenom to už znaj, patří k tomu ty odpovědi: „No a co?“ a podle mě to je opravdu nejlepší téma pro osmáky a deváťáky. Mohlo by to být třeba o komunikaci mezi rodičema a dětma. Protože v pubertě se člověk úplně změní, vlastně si vytvoří úplně jinej vztah k rodičům. *Patricie, členka dětského souboru*

O životě, o sobě, o blbostech, o pubertě. Jaké prožívají dny. O moderním světě, na co se rádi dívají, o tom, co je baví, jak si oni věci představujou, je to napůl dospělácký a napůl dětský, něco mezi. *Anička, Martina, Kačka a další Martina, členky dětského souboru*

Myslím, že asi ne pohádky, ale spíš něco o puberťácích nebo něco, co už není pro děcka. Prostě ne pohádky. Spíš komedie a horory. P*etr, člen dětského souboru*

Co může zajímat deváťáky? To je hrozně individuální. Mohlo by to být něco ze života, ze života jejich věku, o tom, co se jich bude týkat. Nebo to bude něco ze současnosti, co se nějakým způsobem týká jejich věku nebo zájmů, ale konkrétně asi neřeknu, to nevím. *Míša, recitátorka a hosteska*

To je pro mě těžká otázka, protože já vůbec nevím, co si osmáci a deváťáci myslej. Já mám problém, abych vymyslel, co si myslí šesťáci a páťáci, s kterejma pracuju. *Milan, seminarista*

Třeba by bylo pěkné, kdyby je zajímal celosvětový mír. *Kateřina, seminaristka*

O lásce. *Ivana, seminaristka*

O sobě. *Jana, seminaristka*

Já jsem osmák. A myslím si, že určitě nejvíc by chtěli hrát o takových těch pubertálních záležitostech, buď jako o samotné pubertě nebo o sexu a takhle jako. Teda ne jako že bych to chtěl hrát já, ale jako obecně to puberťáky zajímá, tak by asi chtěli hrát o tomhletom. Pohádku by hráli jedině, kdyby je někdo přinutil. Do té by se hrnuli, leda kdyby byla nějak speciálně upravená, to jako jo. Kdyby byla upravená podle nich. *Marek, recitátor a doprovod dětského souboru*

Je to individuální. Nemám to vyhraněný. Hra musí být dobrá a na tématu tolik nezáleží. Většina osmáků a deváťáků chce dělat srandu a sex. *Vojta, recitátor*

Myslím si, že by chtěli hrát o sobě, nebo si dělat legraci z něčeho co ještě neznají. Asi taky o hledání svého místa na zemi a tím si ho i nacházet. *Dana, seminaristka*

Hráli by rádi o pubertě, o tom v čem zrovna jsou. O problémech s rodiči, o mezilidských vztazích. Lenka, členka dětského souboru

Chtěli by hrát nějaké tragedie, protože mají rádi špatné konce. *Anička, seminaristka*

N ě c o drsného, o machrech, sprejerech... *Lukáš, člen dětského souboru*

Nechci paušalizovat, ale o lásce, nespravedlnosti světa, o přátelství, obecně o mezilidských vztazích, na kterých v tomto věku hodně záleží. *Jiří, návštěva*

O něčem, co ostatní pobaví. Komedie, sranda. *Tereza, členka dětského souboru*

Chtěli by hrát něco, co sami prožili nebo co viděli jinde, srandu. *Gabriela, členka dětského souboru*

Nebavily by je pohádky. Určitě by chtěli hrát o tom, co vychází z nich. Nějaký životní příběh o nešťastné lásce, problémech s rodiči. *Karel, člen dětského souboru*

O puberťáckém věku, konfliktu s rodiči, učiteli. O první lásce, zahleděnosti do sebe. Spíš humorné ladění. *Jana, vedoucí dětského souboru*

O moderním světě, o naší civilizaci. Něco vtipného. Něco o holkách, láskách, konfliktu s rodiči. *Matěj, syn seminaristky*

Já jsem hrála starou hnusnou čarodějnici, to bylo v mém prvním přestavení. Byly tam se mnou i holky, které hrály kameny. *Lenka, zelenočerná ovečka*

O vztazích - letos jsem to s deváťákama řešila. Hlavně, aby to byla zábava. Je jim taky blízké proplétání osudů. *Eva, vedoucí souboru*

Většinou je to o formě, chtějí udělat opravdové divadlo, a téma je jim docela jedno - ale asi vztahy v reálném životě - tedy už ne v rovině metaforické, alegorické, ale v reálné rovině. *Lukáš, vedoucí souboru*

O životě puberťáka - o svém životě. *Tereza, členka dětského souboru*

Nehráli by pohádky, ale něco moderního. *Beáta, členka dětského souboru*

Pohádky by je moc nebraly, ale hádky, něco jako hrála Haxna, o klukách. *Ondřej, člen dětského souboru*

O pubertě. *Terka, členka dětského souboru*

O lásce, spíš taková realita, loutkové ani pohádky by je nebavilo. Chtěli by hrát to „A co jako?“ *Katka, členka dětského souboru*

SLOVO POROTY

Malá prodavačka zápalek

Přiznám se, že z uvedení inscenace známé Andersenovy pohádky jsem měla dopředu trochu obavy ... Nemohla jsem se zbavit otázky, co s poněkud černo - bílým tématem na jevišti. Bude o čem hrát, lze vůbec najít další téma, kromě onoho střetu chudé holčičky s okolním zlým světem, které na mě již v předloze působí poněkud ploše a sentimentálně... A nesklouznou k němu i samotní tvůrci?

Z představení byla znát poctivá snaha hledání divadelních prostředků směrem k inscenování příběhu. Vědomě se zde pracovalo se světlem, hudbou, byla zde použita technika vnitřních hlasů, snová paralela, znak u kostýmů...Zvolení těchto divadelních prostředků působilo sympaticky, sílu autorské výpovědi, názoru však nenaplnilo a zůstalo „pouze“ v rovině převyprávění příběhu.

Po stránce herecké (až na několik situací) působily děti příjemně. K větší herecké jistotě a jednání postav by ovšem přispělo posílení naznačeného, ale ne plně využitého chóru.

Tvůrci naštěstí neuklouzli na tenkém ledě sentimentu, ke kterému by mohl příběh svádět. K „odpíchnutému rittbergeru“ tedy představení, které zasáhne a osloví jevištní imaginací, musí ještě nějakou dobu „trénovat“...

Dominika Špalková

Bagr a traktor a jejich Mlýnek

Liberecký Mlýnek nás velmi svižně a rychle naladí na werichovskou strunu. V několika okamžicích máme před sebou na jevišti oba protagonisty známé pohádky Strýčku, moře, proč je slané? - držgrešli, kolenovrta a chamtila Marka a jeho bratra Koubu, chudého jako kostelní myš, - se vším podstatným, co o těchto postavách potřebujeme vědět. Ale nejen to. Souběžně se tu začíná rozehrávat i mimořádně podstatný druhý plán, vztahy mezi vypravěči a jejich vzájemné popichování a „štengrování“. Rázem je zřejmé, že v téhle inscenaci je důležitý nejen příběh sám, ale i způsob, jak je vyprávěn. Tady se souboru podařilo dotknout se poetiky Jana Wericha a nacházet pro ni funkční divadelní prostředky.
Jak však představení pokračovalo dál a dál, stávali jsme se svědky více a více jen ilustrování příběhu, respektive jeho jednotlivých částí, než vytváření situací.

Liberečtí vymysleli řadu výborných a funkčních nápadů - za všechny připomínám mizení a objevování se čerta pomocí klobouku a obraz bobtnající kaše vytvořené pomocí padákoviny - ale nejednou nás zmátli ledabyle nahozenými „fórky“ a odbočkami. Asi nejdiskutovanější byla samoúčelná televizní reportáž o závodu čerta a Kouby, který utíká z pekla s kouzelným mlýnkem.

Ruku v ruce s tím se množily nedůsledností v zacházení se zvolenými scénografickými prostředky (nezdůvodněné míchání imaginárních a zástupných rekvizit, nejednoznačné vymezování postav kostýmy a kostýmními prvky...).

Lektorský sbor se shodl na tom, že inscenaci by pomohlo jednak důsledné pročištění, zkrátka důsledná motivická práce, ale také přesnější vyhrávání situací. Liberecký Mlýnek zůstal tedy zatím na poloviční cestě. Mám ale za to, že ta cesta vede správným směrem.

Jaroslav Provazník

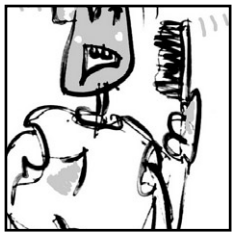
Divadlo! Zkouška? Mácha ...

Na úvod si dovolím, a nejen za sebe, poděkovat všem klecanským za to, jak úspěšně zvládli rychlou změnu hracího prostoru. Dopoledne statečně soubor Koukej bojoval na parketu Národního domu, ale pro inscenaci to nebyl rovný boj. Během polední pauzy svou inscenaci klecanští (samé dívky a jeden rockový kytarista) přesunuli do kina. Hráli tedy s minimem možného ověření nového prostoru. Ustáli to. Tato změna zvýraznila i jeden ze zvolených tématických rámců, zkoušku divadelní skupiny. Je zajímavé, jak často se letos objevuje na Dětské scéně pokus nabídnout aktuální současnost náctiletých. A nyní k viděnému. Na scéně představovaný dívčí divadelní soubor je postaven před zadání popasovat se s Máchovým Májem. Situace je pro ně o to komplikovanější, že to musí zvládnout samy bez vedoucí. Členky skupiny nastupují z publika na scénu - do zkušebny. Zkouší se? V čase inscenace jsou nám nabízeny různé postupy, jimiž dívky ztvárňují části Máje. Vidíme loutkohru, sborovou recitaci, recitaci s živými obrazy, přednes se stylizovanou akcí. Předváděné části respektují sled původního básnického díla. V předělech dívky přechází do civilu. Na čas dívky dostávají odněkud zvenku společníka - kluka, co jim „má dělat hudbu“ (má to od někoho za úkol?). Civilní rámec s časem ustupuje skupinové a sborové recitaci. Tam jsou klecanské dámy dobré, ctí rytmus básně, slušně frázují, intonují a to i ve společných číslech. Inscenace v současném stavu silně evokuje potřebu uvažovat o tom, co je jejím ústředním tématem, zda samotná báseň či zkouška? Dostává se především na Máj, jeho interpretace, postoj současných teenagerů k tomuto klasickému textu nebo možnosti jeho formálního ztvárnění? Nebo se máme především dozvědět, jak je to, když se ve věku kolem patnácti dělá v dívčí skupině divadlo? Máchovské pole je představeno rytmem básně, melodií jejích veršů a inscenováním klíčových dějových scén. Zde nejlépe vychází loutkový komiksový morytát o těžkém dětství, lásce, zradě a vraždě hraný pouze prsty, rukama. Tato scéna má nadhled, jasnou stylizaci a přesné pointování. U dalších scén už to tak není. Škoda je i nevyužitých možností přítomného rockera. Motivy ze života dívčí divadelní skupiny, které v celku inscenace pro diváka převažují (i podle ohlasů ze seminářů), nejsou zatím dotvarovány do čitelných charakterů vztahů, souvislostí, motivací a také samotného autorského sdělení. Vstupní nápad inscenace souboru Koukej! z Klecan, jejich zaujetí a i v hledišti snadno odečtené kamarádské soužití jsou sympatické a nabízí důvěru dotažení a do tvarování zatímní přibližnosti. Úkoly, které si před sebe soubor postavil jsou komplikované, ale konec konců, jen těžké úkoly jsou zajímavé.

Za představení děkuje Roman Černík

Čarovné jaro

Čarovné jaro aneb touha hrát divadlo „Bílá touha“ tančí a tančí, proniká přírodou všemi bytostmi. Snad je personifikovanou čistotou a krásou duše nevšední bytosti Cecy, která v multiplikaci zosobněné empatie se snaží dotýkat celého světa. Cecy oplývající výše zmíněnými magickými schopnostmi právě tento den slaví své sedmnácté narozeniny a rozhodne se pro vtělení do krásné a rozmarné dívky Ann, aby skrze její smysly a tělo okusila opravdovou lidskou lásku. Díky ovládnutí její mysli donutí Ann jít s Tomem, který se o ní uchází, na tancovačku do města. Přes varování svých poletujících alter ego, zahoří k chlapci neovladatelným milostným citem. Navzdory stupňující se varování předá prostřednictví Ann Tomovi svou reálnou adresu s rozhodnutím setkat se s ním tváří v tvář ve svém skutečném těle, spoléhajíc na sílu lásky a na to, že Tom pozná její pohled a lesk očí, který Ann na chvíli propůjčila.

To vše bylo cílem inscenátorů povídky Raye Bradburyho, jsou si však vědomi, že k naplnění tak směle vytčeného cíle mají opravdu ještě pořádný kus cesty.

Karel Vostárek

VIDĚLI JSME V ÚTERÝ

Máj! Máj? Máj...

Máj! Máj? Máj...

Máj! Máj? Máj...

Máj! Máj? Máj...

VIDĚLI JSME V ÚTERÝ

Čarodějné jaro

Čarodějné jaro

Čarodějné jaro

Čarodějné jaro

BYLI JSME U TOHO

Seminář k inscenacím 4. bloku

Model semináře byl následující. Nejprve seminaristé jednotlivých seminářů přednesli své postřehy, pak lektorský sbor seznámil širší veřejnost se svými postřehy a poznámkami, pak seminaristé položili otázky, které si zformulovali na základě své interní diskuse. Pak proběhlo několik pokusů na tyto otázku odpovědět a na konec seminaristé seznámili širší veřejnost s otázkou z obálky.

Malá prodavačka zápalek, Divadýlko Strašidílko, ZŠ Západní, Plzeň Seminář D se shodl na tom, že nelidskost a povrchnost byla tématem tohoto představení. Ocenili přiměřenou délku představení, pochopitelné zdvojení holčičky a jejího obrazu ve snu, práci se znakem, kostýmem vyjádřenou proměnu postav, propojení zápalky a snu, dobrou práci se světlem. Jako nedostatky představení zmínili české texty v koledách, herecký projev hlavní protagonistky, který nebyl dostatečně přesvědčivý při prodeji zápalek, nedostatečnou výstavbu dramatických situací, ve kterých děti nemohly dostatečně přesvědčivě jednat.

Lektorský sbor zkonstatoval, že se od postřehů seminaristů příliš neodchýlil. Nicméně některé věci vnímal odlišně od seminaristů. Některé použité divadelní prostředky nesloužily divadelnosti představení, mizanscénu označil za celkově neobratnou. Jako podstatné spatřoval i použití velmi zjednodušeného přepisu předlohy.

Otázka seminaristů zněla: Podmiňuje předloha způsob herectví, volbu hereckých prostředků? K této otázce se vyjádřilo mnoho přísedících. Jako shrnutí diskuse na toto téma bych uvedl, že je určitě důležité nezapomínat na věk dětí a tím na jisté limity v herecké práci dětí a pak také, že jsou texty, které jsou natolik specifické autorským stylem, že do jisté míry vymezují okruh použitelných hereckých prostředků, pokud chceme ctít autorův styl a význam textu.

Máj! Máj? Máj..., Koukej! ZUŠ Klecany Seminář C ocenil netradiční pojetí cesty náctiletých k Máchovu Máji, rámec divadelní zkoušky, protože umožnil použít různorodé divadelní prostředky, dobrou úroveň mluveného projevu při přednesu básně. Shledali tyto nedostatky: kolísání gradace celého představení, horší mluvený projev v běžné mluvě herců, nejasná funkce kytaristy, což poukazuje na nedotaženost rámce představení. Z diskuse seminaristů vyvstala jedna drobná, ale podstatná otázka: Jak z tohoto představení vyzněl Máj? Máj v tomto podání vyzněl jako zástupná řeč pro sdělení jiných pocitů. Máj jako takový z tohoto představení nevyznívá (ani atmosféra ani příběh).

Lektorský sbor podotkl, že v představení nejde o Máj, že by mohli zápasit s jakýmkoliv jiným textem. Silný okamžik představení viděl v prstovém divadle, ale ani zde nedosahuje divadelní představení kvality textu, a ani ho nijak nerozvíjí. Přijmeme-li rámec představení (divadelní zkouška), pak se dá na představení nahlížet jako na hledání způsobu přístupu k textu a jako o pokus zprostředkovat Máj svým vrstevníkům. Bohužel tento rámec představení není vybudován na pevných základech a není dostatečně zkonkretizován. Princip hledání přístupu k textu je dobře nastolen, ale není dodržen v průběhu celého představení, postupně se vytrácí (proces hledání se neodehrává před našima očima, vidíme až výsledek tohoto procesu).

Otázka seminaristů zněla: Jak se souboru povedlo přiblížit Máj svým vrstevníkům? Na tuto otázku jsme nenalezli uspokojivou odpověď, neboť vrstevníků bylo na diskusi málo a vyjádřili se jen dva, ti se ale shodli, že toto představení jim Máj nepřiblížilo a ani v nich nevzbudilo zájem se s Májem blíže seznámit.

Mlýnek, soubor Bagr a traktor, ZUŠ Liberec Semináři D chyběla v tomto představení motivace jednání postav, což bylo ale vyváženo vtipnými okamžiky (vaření kaše, loď, zmizení čerta). Celek podle seminaristů nedržel pohromadě. Ocenili, jak byl použit mlýnek jako rekvizita, která byla propojená s jednáním herce.

Lektorský sbor ocenil soustavnou práci s dětmi, jejich vybavenost, dobrý začátek představení (expozice dvou rodin). Bohužel dále se tento princip přibližuje ilustraci momentů z textu předlohy. Jako problém označil nejednotnost scénografických prostředků (imaginární jídlo z mlýnku, kaše je již znázorněna látkou, ta se pak proměňuje v loď a pak v sůl). Nedostatečná byla i práce s kostýmem (čert zůstává čertem, i když nemá klobouk, protože má na sobě neustále zelenou kamizolku). Ocenil princip zmizení čerta pomocí klobouku. Jako problematické spatřoval televizní reportáž, a neucelenost zcizení.

Otázka seminaristů: stejná jako u Malé prodavačky zápalek, tj. podmiňuje předloha způsob herectví, volbu hereckých prostředků?

Čarodějné jaro, Divadlo před tabulí, Mladá Boleslav Seminář B ocenil dobrou atmosféru představení, hudební složku představení. Nevyjasněnost konce a postav utvrdila seminaristy v myšlence, že soubor ctil autora předlohy. Nedostatkem představení podle seminaristů byl nepoměr expozice a uspěchání konce. Jako nedostatek označili nevyjasněnost postavy s šátkem, která hlavní hrdinku jednou podporovala a podruhé šla proti ní.

Lektorský sbor zkonstatoval, že jim zůstalo více otázek bez odpovědí. Ocenil „masový nástup bílé emoce“, ale otazník zůstal u ostatních bílých postav (Koho představují? Je to „multiplikace“ oné efemérní víly?). Nedostatečná expozice obyčejného světa vedla k nepochopitelné touze efemérní víly vstoupit do těla obyčejné smrtelnice.

Otázka souboru: Ovlivňuje diváka znalost předlohy ve vnímání představení? Jak s tím má pracovat vedoucí souboru? Již u otázky vlivu textu na herecké prostředky se rozpoutala rozsáhlá diskuse o tom, co je text, jak s textem zacházet, kam až sahá pravomoc inscenátora, zda máme právo s textem zacházet jako se skrumáží písmen. Dvě odpovědi k těmto otázkám: Vedoucí by se měl snažit při úpravě textu předat ucelenou zprávu, z čehož vyplývá, že by měl věrně zpracovat ty části textu, které tuto ucelenost tvoří.

Když se dramatizace příliš odchyluje od původního textu, pak by představení mělo být naplně-

no něčím jiným, srovnatelně silným a zajímavým.

Pak přišla na řadu „zelená otázka“, tedy otázka lektorského sboru, vložená do obálky určené seminaristům. Otázka zněla: Jaké podněty vám nabídla dnešní představení k problematice „textové východisko a režijní koncepce“? Přítomní se shodli, že o těchto podnětech byla celá dnešní diskuse a tak jsme mohli diskusi s klidným svědomím uzavřít. Jako třešnička na dortu byla skutečnost, že diskutující dodrželi časový harmonogram semináře.

vm

BYLI JSME U TOHO

Dětský diskusní klub k čtvrtému bloku vystoupení souborů

Je úterý podvečer a jsme opět v kulturním domě Nivy, opět je tu s námi Jana Kučerová a Tomáš Machek - ostrovy - oceán z igelitek - zvukový záznam cesty do Trutnova - hm, zní to, jakoby k nám dětské soubory přijely až z Afriky - to znamená, že to znělo zajímavě, neobvykle a dobře. A odkud přijeli skutečně? Mladá Boleslav, Liberec, Plzeň a Odolena Voda. „Oholená Voda?“ ptá se zcela vážně Jana. „Odolena Voda!“ odpovídají s úsměvem děti.

Diskuse se zúčastnily soubory, jejichž představení jsme viděli dnes odpoledne. Členové každého souboru měli opět zformulovat pro ostatní účastníky tři otázky, které se týkají jejich představení a na něž by se rádi ostatních zeptali. Otázky si každý soubor schoval u někoho, kdo měl velkou kapsu, a s Tomášem se vydali znovu na moře - opět přerozdělování skupinek, jako v předešlých dnech - opět pokus o překlad dojmů z představení, na jehož ostrově se nyní nacházeli, a to pomocí neobvyklých nástrojů a s určením pro Afričana. Pro černocha. Jana se snažila motivaci rozvinout: „Je to pro krásného urostlého černocha, představte si třeba tady Tomáše.“ Kromě hudebního překladu měly děti na papírový ostrov písemně zformulovat odpovědi na několik zadaných otázek: 1) O čem byl příběh a jeho poslání (téma)?, 2) Co v představení fungovalo?, 3) Co naopak nefungovalo?

Diskuse se dnes navíc účastnila i paní Hana Budínská, která vše pečlivě sledovala a asi se jí průběh líbil, protože se usmívala. A vedle ní seděl pan Jiří Provazník, kterého názory dětí asi také hodně zajímaly, protože poslouchal stejně pečlivě jako paní Budínská a také se usmíval.

A co všechno zaznělo? V záznamu uvedeme vždycky nejprve to, co děti při analýze sepsaly a připojíme, co vzešlo z diskuse:

Čarodějné jaro (Divadlo před tabulí, Mladá Boleslav, ved. Libuše Hanibalová)

Témata: lásku chce poznat každý, zvědavost, každý chce mít to, co mít nemůže.

Příběh: Asi sedmnáctiletá téměř nezkušená čarodějnice se chce zamilovat, tak se vtělí do mladé dívky Ann, která posléze koketuje s Tomem, kterého předtím odmítala. Konec je otevřený.

Co fungovalo: živá hudba (housle a klavír), jednoduché a sladěné kostýmy, tanec, jednoduché ztvárnění, bylo tam hezké „křoví“, neplýtvali zbytečně rekvizitami, děj se někomu líbil a někomu ne.

Co nefungovalo: podle některých to byl nedokončený příběh, celková atmosféra, osvětlení (málo světla), občas nesrozumitelnost mluvy.

Z diskuse vyplynulo, že se dětem líbilo přesvědčivé herecké provedení, tajemná atmosféra, dobré střídání situací. Většina se nakonec přiklonila k názoru, že je otevřený konec pro diváky lepší, můžou si tak mnohé domýšlet. U jedné z dívek v chóru by doporučovaly jinak pracovat s hlasem. Podle jazyka a slovníku se děti shodly na tom, že je to příběh z doby starší, ale vlastně by se hodil na dobu jakoukoliv. Někdo tvrdil, že mu hlavní hrdinka připomínala malou mořskou vílu, bavili se dále o tom, že adresa čarodějky je jedním z faktů, které soubor převzal z povídky, někteří tvrdili, že Tom měl nakonec rád čarodějku, jiní byli spíše toho názoru, že jeho láska k Ann sice opadla, ale pořád měl rád spíše ji. V novinovém článku by podle nich mělo být vypíchnuto, že se představení týkalo nešťastné lásky, bylo velmi poetické a jedná se o příběh s otevřeným koncem.

Děti ze souboru nám prozradily, že si předlohu vybíraly samy, dlouho, těžce a od Bradburyho četli povídek celou řadu.

Malá prodavačka zápalek (Divadélko Strašidýlko, ZŠ Západní, Plzeň, ved. Anna Červená)

Témata: nespravedlnost, diskriminace chudých, alkoholismus, nezodpovědnost netečných lidí, víra v matku

Příběh: Holčička je otcem vyhnána do zimy, aby prodávala zápalky, nikdo je nechce koupit, všichni ji odstrkují, ale ona se bojí vrátit domů. Zapaluje zápalky a sní o dětech, potom o mamince. Druhý den, na Boží hod, byla nalezena umrzlá a vlastně odešla za maminkou.

Co fungovalo: osvětlení (doplňovalo atmosféru), rozlišení postav kostýmem (byla chválena jednoduchost), nápadité ztvárnění snů a k nim dobře vybraná hudba, hlasitost projevu, působivost (u někoho představení vyvolalo silné emoce, až dojetí)

Co nefungovalo: monotónnost bez gradace, ztvárnění snů se někomu zdálo dlouhé a nepřipadalo jim nápadité, celek je potřeba více propracovat. Bylo to hezké, ale chudé na výrazové prostředky a neukázalo to nic nového.

Někomu připadla předloha zvolená dobře, někomu špatně, v každém případě ale uznali, že jim představení přineslo nový pohled na známou pohádku. Někdo konec považuje za šťastný, někdo za špatný. Ptali se, s čím souviselo koulování v prvním snu, připadalo jim dlouhé, ptali se, proč byla z babičky v předloze udělána maminka. Děti vesměs předlohu znaly, ale dohodly se, že touha jít za maminkou může být stejně silná jako za babičkou. Postavy v černém děti považovaly bez šátků za nikoho (nebo nějaké našeptávačky), s šátky za konkrétní lidi. V novinách by nemělo chybět, že předloha nabízí silné téma (o utlačování a chudobě), které je ale v představení nutno posílit, funguje tu dobře například technika vnitřních hlasů, představení má silnou atmosféru, nabízí víc možností, jak to chápat, sen dívenky se splnil při setkání s maminkou.

VŠIMLI JSME SI DNES

Hana Budínská, čerstvá majitelka ocenění

Hana Budínská a Azalka Horáčková

Našli jste ho též?

Operační schůzka redakce

Děti ze souboru si námět vybraly samy, musely si to ale u vedoucích prosadit. Délka koulování byla dána dobou hoření zápalky a postava maminky byla zvolena z toho důvodu, aby se děti nemusely převlékat za babičku, nevěděly, jak si naložit s pohyby a celkově stylizací postavy staré ženy.

Mlýnek (Bagr a traktor, ZUŠ Liberec, ved. Lukáš Horáček)

Témata: proč je moře slané, hrabivost se nevyplácí

Příběh: o vyhandlovaném mlýnku od čerta, bratr ho hlavnímu hrdinovi ukradl, spustil mlýnek, aby mlel sůl, potopila se kvůli tomu loď a od té doby je mře slané

Co fungovalo: hezká výprava, rekvizity s dobrým využitím, humor, práce s hlasem, výsledné poučení, postava mlýnku (ale nebylo s ní nakládáno důsledně), originální rekvizity (prase, kaše, sůl), způsob zmizení myslivce (lucifera).

Co nefungovalo: moderní prvky (televize v pekle, závody) tam vůbec nezapadly, kdyby měly zapadnout, muselo by jich být víc, nefungovalo ani chaotické proměňování postav.

Při diskusi se mluvilo o tom, že motivace postavy jít do pekla, je nereálná, a také prodej mlýnku proběhl jaksi nepochopitelně snadno. V novinách by nemělo chybět, že se jedná o pohádku, jsou tam zajímavé nápady a dobré provedení.

Děti ze souboru nám řekly, že výběr textu byl spojen s faktem, že ve skupině nejsou žádní kluci. Některé nelogičnosti příběhu vysvětlovali tím, že je to pohádka a tam to tak někdy je. Na to ale ostatní reagovali tím, že nelogičnosti je na divadle potřeba odstraňovat.

Máj! Máj? Máj... (KOUKEJ! ZUŠ Klecany, ved. Ivana Sobková)

Témata: jde o „moderní“ vyjádření „klasické“ básně, univerzální zasazení děje básně do různých dob

Co fungovalo: elektrická kytara byla použita skvěle, dobře to naladilo atmosféru, dodalo to moderní vizáž, prstové divadlo, souhra kolektivu, a to i při hromadné recitaci, osvětlení oživovalo scénu, dobře použité kulisy,

Co nefungovalo: bylo zbytečné báseň vsazovat do rámce zkoušení divadla, nefungovalo skákání v ději a to, že se děj básně ztrácel

Při diskusi se děti shodly na tom, že to ani tak nebylo o věznì chystajícím se na popravu jako spíš o holkách, co mají hrát Máj. Kladli si otázku, o čem by to bylo, kdyby se rámec divadelní zkoušky vypustil. Báseň se kvůli jazyku posluchačům špatně poslouchá. Když se prolnul svět básně a divadelní zkoušky, bylo to fajn, a to se dělo v okamžicích recitace vztahované ke kytaristovi. Málokdo rozkryl, že kytarista odešel, protože je to Vilém a byl popraven. Brali to spíše jako odchod naštvaného kluka, který už ty holčičí kecy nemůže vydržet a holky za ním šly, protože to bez kytary nebylo ono. V novinách by neměla chybět zmínka o tom, že byla pro představení jako předloha použita klasická báseň, mělo to dobrou atmosféru a uplatňovala se tu řada zajímavých divadelních prostředků, především dobré prstové divadlo.

Soubor nám prozradil, že jim předlohu přinesla vedoucí, ale pro ně to byl velký otazník, do jehož rozlousknutí se jim moc nechtělo, ale nakonec to nějak šlo (to můžeme číst i z názvu Máj jako vykřičník, potom otazník a nakonec tři tečky).

Tak takhle to dnes bylo.

gs

Z toho všeho také vyplývá částečná odpověď dospělým seminaristům...

Na semináři k inscenacím 4. bloku položili seminaristé otázku vztahující se k dětskému diskusnímu klubu. Otázka se týká inscenace - Máj! Máj? Máj... (Koukej! ZUŠ Klecany). „Nakolik rámec inscenace pomohl dětskému divákovi přiblížit Máchův Máj?“

Odpověď bude pouze částečná. To, jestli jim byl Máj přiblížen, dětští diváci neřešili. Diskutéři spíš považovali rámec pro představení Máje za zbytečný. Usoudili však, že dobře fungují okamžiky, kdy se rovina básně s rovinou rámcovou propojuje.

Miloš Maxa

JAK TO VIDÍ ...

Anna Červená,

vedoucí divadýlka Strašidílka z Plzně, které přivezlo inscenaci Malá prodavačka zápalek

Jak jste objevili předlohu H.Ch. Andersena?

Přinesla ji děvčata. Původně jsme dělali na něčem jiném, na příběhu o bílé paní, ale už z té práce byli všichni unavení a holky našly něco jiného.

Co se jim na Děvčátku se sirkami líbilo? Co je zaujalo?

Hodně je zajímala lhostejnost ostatních lidí k děvčátku v příběhu a to, jestli to tak je i teď. Hodně jsme řešili konec - je dobrý nebo špatný? Ale holčičce je na konci vlastně dobře, takže jsme to nechali.

Jak vznikaly dialogy v inscenaci?

V etudách. Předlohu jsme společně četli jen jednou, pak jsme ji opustili a už jsme se k ní nevrátili.

Jak jste při práci na inscenaci tvořili jednotlivé postavy příběhu?

Snažili jsme se do nich vcítit při poslechu hudby a pak každý připravil představení své postavy formou monologu. Potom jsme začali v postavách vstupovat do situací - mnohé, které jsme zkoušeli, se ani neobjevily v inscenaci.

Které z propracovávaných situací v inscenaci nakonec nejsou?

Rodina dívky, rodiny ostatních postav. Hodně jsme řešili, proč dívka nemá maminku (v původním textu je totiž babička, ale maminka v něm vůbec nevystupuje)

Ivana Sobková,

vedoucí souboru Koukej! Klecany, Odolena Voda, který přivezl inscenaci Máj? Máj? Máj...

Proč Máj? Čím vás přitahoval?

Šlo o záměr zpracovat pevně daný básnický text, který nelze libovolně měnit. Navíc se mi Máj líbí a myslím si, že je dobře, když se k němu děti dostanou takhle brzy.

Takže volba byla vaše?

Ano. To je ten Máj! - s vykřičníkem v názvu.

A Máj?

To jsou holky a dva úryvky z čítanky, které se musí učit zpaměti. Teprve pak zjistily, že Máj má i příběh. Navíc jsme byli poučení loňskou Válkou s mloky, kterou jsme hráli pro školy a děti na to nebyly připravené. Takže teď jsme chtěli Máj zpracovat pro vrstevníky.

A Máj... - s třemi tečkami?

To je to, jak to nakonec dopadlo.

Byl záměr použít princip divadla na divadle hned na začátku práce?

Ne. Hledali jsme a žádná možnost, kterou jsme objevili, nám nepřipadala nosná. Takže jsme to pak vyřešili divadlem na divadle - divadelní zkouškou.

Čím text Máje oslovuje soubor?

Vztahy. Milostné v příběhu a i vlastně konkrétně v souboru.

Co jste se při práci dozvěděli o Máji?

Věnovali jsme se příběhu, hodně postavou poutníka a pak také Máchou a tím, jak se k příběhu dostal.

Co se při práci soubor dozvěděl o sobě?

Že je schopen pracovat do úmoru.

A jak je to s postavami v „civilní“ části - zasněná Bára, outsider...?

Vypadá to, že jsou za sebe, ale není to pravda. Hledali si svoje polohy a role, které by si chtěli zahrát. Nehrají sebe, ale roli, kterou si vybrali.

Přineslo střídání částí s pevným Máchovým textem a improvizovaných části mezi nimi nějaké obtíže?

Určitě. Nejdřív jsem improvizace nechtěla. Ale když jsme zvolili klíč zkoušky, ukázalo se, že je třeba jednotlivé části nějak propojit. A ty improvizace se pak vylouply jako nutnost.

Lukáš Horáček,

vedoucí souboru Bagr a traktor Liberec, který přivezl inscenaci Mlýnek

Jaká je divácká adresa představení?

První stupeň ZŠ - ale rozhodli jsme se pro ni až po krajské přehlídce, kdy jsme řešili, proto koho bychom představení hráli dál.

Už jste si to vyzkoušeli?

Ano, před čtrnácti dny jsme hráli pro děti ze druhé třídy.

A jak diváci inscenaci přijali? Reagovali na velké množství zcizovacích prvků?

Přes příběh hladce druháci prošli. Ze zcizováků vzali tak jednu třetinu, ostatní byly moc „vysoko“.

A jakou funkci tyhle „vtípky mají“?

Vedou dovnitř do souboru. Jde o jinou rovinu téhož tématu, odrážejí vztahy mezi herci.

A televizní vysílání?

Zvláštní případ. Důkaz mé měkké ruky. Tenhle vtípek se vyčerpal při druhém hraní, ale nedokázal jsem obhájit potřebu ho vyhodit.

A ta první motivace? proč vlastně Werichovo strýčku, moře...?

Přinášel jsem různé náměty a nad tímhle Werichem soubor zajásal. Jsou tam sourozenecké vztahy a protiklad dvou stylů života - mít a mít se rádi.

Které ze dvou jmenovaných témat se stalo důležitějším?

Životní hodnoty, jejichž výklad reprezentuje Koubová: ve správný čas od peněz uhnout a říct si dost.

Libuše Hanibalová,

vedoucí divadla Před tabulí Mladá Boleslav, který přivezl inscenaci Čarodějné jaro

Kdo vybral předlohu?

Začalo to nenápadně. Holky se často zmiňovaly o potřeby osvobodit se od školy, uletět někam. No a pak se přidalo téma lásky a já jsme přinesla Bradburyho.

Co táhlo víc - příběh dívky, která může „uletět“ a nebo té,a první lásky?

Zajímalo je obojí, ale nakonec se to převážilo k lásce.

Jak hodně jste upravovali předlohu a co závěr?

Upravovali jsme průběžně. S koncem jsme měli problém - je totiž otevřený. Nakonec jsme dali na autora a nechali ho otevřený taky.

Co vás při zkoušení nejvíc potrápilo?

Převtělování Cecy a hlasy bytostí. S pohybovou stylizací to bylo také složitější, ale když jsme si ujasnili, že nejde o balet, bylo to už dobré.

id

NA KUS ŘEČI U ...

... Martiny Tothové, lektorky dílny pro děti ze souborů

Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?

Vzhledem k tomu, že stále něco zapomínám, nevím, jestli taková věc vůbec existuje...Snažím se nosit mobilní telefon, deodorant a vždycky mám s sebou nějakou věc, která je mi blízká (náušnice, šatičky...), která mi dělá radost - a ta se proměňuje.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Deštník a natáčky.

Postrádáš něco?

Nejčastěji postrádám zmrzlinu a čas.

Martina žije v Novém Strašecí. Studuje pražskou pedagogickou fakultu a zároveň dramatickou výchovu na KVD DAMU. Je výborná flétnistka a v pubertě hrála v dívčí folkové kapele.

eb

HRÁLI JSME SI S...

...Martinou Tothovou a dětmi ze souborů

Martina připravila pro děti z divadelních souborů dvě varianty dílny. První, určená spíš mladším účastníkům, byla věnována trutnovské pověsti o drakovi. Druhá zkoumala souvislosti života Židů v Trutnově. Měla jsem příležitost „hrát si“ v pondělí se staršími dětmi v té druhé variantě dílny – i když bychom mohli stejně dobře mluvit o hře i o tvořivém vědeckém výzkumu s přesahem (nejen) do evropské politické situace.

Příjemně chladivým, klidným hlasem zahájila Martina práci v zrcadlovém sále trutnovské ZUŠ. Po seznamovacích hrách nastala pro mne osobně nejzajímavější část dílny: děti připravovaly a posléze před diváky hrály etudy ve čtyř-pětičlených skupinách. Částečně improvizované etudy měly zachytit momenty z rána, dne a večera nějaké rodiny (každá skupina zobrazovala jinou část dne). Překvapilo mne, jak svěží a v podstatě velmi pravdivé tyto etudy jsou. Chtělo by se říct: opravdu dobrá improvizace! Etudy poskytly divákům obraz chování dětí, rodičů a prarodičů; každá z nich už měla v sobě obsažený zárodek dramatického konfliktu a příběhu. Sledujeme lstivou babičku, která svou zlomyslnost kryje zapomínáním a popleteností. Osamělou maminku, která jen bezmocně sleduje, jak členové rodiny rezignovali na laskavé chování a vnímání druhých. Jindy je rozehranou situací otevřen problém komunikace a vztahů mezi členy rodiny. Po tak silném diváckém zážitku je mi téměř líto, že se s vytvořenými situacemi dále nepracuje. Na druhou stranu, děti mají materiál pro společné vytváření konkrétních postav, členů jedné rodiny. Zaujaty diskusí o rodinných vztazích si málem nevšimnou, jak do místnosti vchází archeoložka asi středního věku. Bere do rukou obrázek vytvořené rodiny, který děti právě dokončily, a oznamuje: „Vážení kolegové, zahajuji archeologický výzkum našeho týmu. Ve městě Trutnově byl nalezen tento dokument. Je nutné podrobněji prozkoumat příběh této rodiny. První stopy se nacházejí v této místnosti.“ Mladí výzkumníci nacházejí staré nápisy (chanuka, sabat a další), podle nichž vytvářejí tři vědecké hypotézy ve třech vědeckých týmech. Odkazují na židovské obyvatelstvo Trutnova. Hypotézy je však třeba potvrdit nebo vyvrátit – výzkumné týmy se tedy vydávají do terénu. Hodiny radniční věže ukazuji 10 hodin 7 minut. U kašny objevují výzkumníci další indicie: staré fotografie a papírové svitky s nápisy, a ihned si tyto prameny dávají do souvislostí. Poté se děti s bločky a tužkami rozcházejí po náměstí a jeho okolí a zjišťují od domorodého obyvatelstva, zda žili Židé v Trutnově, zda tu stála synagoga, na jakém místě apod. Součástí náročné práce terénního výzkumníka je naštěstí konzumace občertvení, zvláště pak zmrzliny v hojném množství, a nekoncepční stříkání vody z kašny na sebe i na všechny ostatní, včetně vedoucí celého výzkumného týmu.

Když už slunce spěje ke svému vrcholu a zdá se, že za chvíli se začne potit i kamenný Krakonoš uprostřed kašny, výzkumníci shrnují sebrané informace, precizně je formulují a sdělují ostatním členům týmu. Prozatímní výsledek je jasný: v Trutnově stála synagoga, která byla v roce 1938 vypálena nacisty, Židé museli odejít z města. Na základě popisu cesty, získaného od místních mudrců, se tým vydává na místo vypálené synagogy na úpatí parku. Na tomto místě pokračuje další intenzivní bádání – přičemž výzkumník lezoucí do koruny stromu není ani zdaleka tak úspěšný jako ten, kdo pátrá s nohama na zemi. Staré svitky s miniaturním písmem, dekódované pomocí lupy, přinášejí další informace o historii Židů v Trutnově a tedy i o sledované židovské rodině. A rodina na památném místě náhle ožívá. Prostřednictvím účastníků výzkumného týmu, rekonstruujícího události roku 1938, zažívá ráno a večer kritického dne, kdy byla vypálena synagoga. Z improvizované akce dvou skupin je patrné, že téma celého dopoledne se dětí dotklo, přestože herecké ztvárnění není dokonalé. V závěrečném vědeckém plénu děti vyslovují své návrhy k otázce: Kdybych byl nejvlivnějším člověkem na světě, co bych udělal? Jednotlivé informace o roce 1938, nasbírané během dílny, se v názorech dětí dostávají do souvislostí a paralel se současnou situací v Evropě. Co by děti udělaly, kdyby mohly mít takový vliv? Někteří by sjednotili Evropu, odstranili Hitlera a jeho spolupracovníky, chtěli by zabránit všem válkám, zabránit týraní dětí a zvířat...Dílna končí zamyšlením nad tím, zda může každý sám za sebe podobnému nebezpečí zabránit, a diskusí o tom, co pro to může udělat. V závěrečné písemné reflexi děti oceňují téma dílny, příjemnou lektorku a výzkum mezi obyvateli Trutnova na náměstí. „Líbilo se mi, že jsme se zabývali i něčím závažnějším, ne jen obvyklejma srandičkama“. Kéž by myšlenky dětí, zaznívající v diskusi, mohli slyšet někteří z politiků...

eb

HRÁLI JSME SI S...

...seminářem C a jeho lektorkou Irinou Ulrychovou

Ráno jsem sjížděl výtahem ze sedmého patra ubytovny Úsvit. Ve výtahu byli fyzicky (duchem jen částečně) přítomni Jakub Hulák a Lenka Novotná. A právě oni mě zachránili před zbytečnou nejistotou a blouděním. Dozvěděl jsem se, že dramaturgický seminář není v budově Městského úřadu, ale na půdě Národního domu. Zpočátku jsem měl pocit, že v místnosti sedí vzácný druh z ptačí říše, sedílek poctivý (lat. sedilus honestus). Tento pocit byl však mylný, což jsem záhy pochopil. Chvíli mi trvalo, než jsem se zorientoval v textu, o kterém seminaristé přemýšleli. Šlo o text Radovana Krátkého z knihy Bubáci. Ve zkratce šlo o objasnění původu čertů. Z textu vyplývalo, že se andělé v nebi pohádali, poprali a někteří shůry spadli a nemohli zpět. Tak vznikli čerti a peklo.

Při hledání přístupu k textu a jeho dramatizaci jsem zjistil, že i dokonalí duchové se hádají, že nadávky jsou dokonalejší než naše lidské, že i dokonalí duchové mají krev (Irina Ulrychová: „Tuto urážku může smýt jen krev.“) a s hrůzou jsem zkonstatoval, že Darina kouše. Za zmínku stojí nadávky dokonalejší a vytříbenější než nadávky lidské. Co říkáte tomuto výběru: ty nebeský břídile, svatej modlitroubo, vyschlá kropenko, košiláči, křivokřídlo, nebeský povaleči, slušňáckej pachňoupe, andělská prašivino, trapnej bílej vrtulníku, omylem vzniklá existence, vyšinuci, výkale božské trojjedinosti. A kdybyste měli možnost vidět, jaký boj se mezi seminaristy (anděly) strhnul, nevěřili byste, že v civilním životě jsou to naši slušní a vyrovnaní spoluobčané. Když skupina rebelujících andělů v průběhu boje padá k zemi, vyvstává před seminaristy otázka, jak s textem naložit dál. Kam padli andělé, jak to divákovi sdělit. S jakýmkoliv zásahem do již vybudované dramatizace textu se proměňoval kontext celé vytvořené dramatizace. Uvědomili jsme si, že vzniklý tvar je organizmus, který živě reaguje i na drobné změny. Jako podstatné jsme shledali vymezení andělů-budoucích čertů již v nebi s tou podmínkou, že černí by měli být až po pádu. Na konci naší práce Irina shrnula obecně platné postupy, užívané při dramatizaci textu: škrtání (selekce) - tedy upravování původního textu tím, že vynecháváme části textu, nebo situace, které nejsou nezbytně nutné pro divadelní ztvárnění rozšiřování (amplifikace) - dopisování nových situací, nebo jednotlivých replik nahrazování (substituce) - text, který je možno nahradit jevištní akcí je záhodno jevištní akcí nahradit, ale tento postup je možné použít i obráceně, například v případě příliš složitého dějového úseku, jehož shrnutí je možno vložit do úst vypravěče přestavba (rekompozice) - změna kompozice, propojení jednotlivých situací, vymyšlení rámce kompozice, změna členění situací jazykové operace - úpravy v dialogu a jazykové stylizaci

Seminaristé jsou zjevně spokojeni s průběhem semináře a vůbec se jim nedivím. Moc rád bych se k jejich semináři připojil i v dalších dnech, ale ty povinnosti redaktora ...

vm

NA KUS ŘEČI U ...

... lektorky dramaturgického semináře Iriny Ulrychové

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv?

Svou jemně pesimistickou povahu. Neustále mě provází obavy ze života. Poměrně často mám u sebe i otvírák na pivo, ač ho nepiji. Beru to jako součást skautské výbavy.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Rtěnku, balík peněz, bezbřehý optimismus.

Postrádáš něco?

Čas.

vm

VŠIMLI JSME SI DNES

Hudební divadlo Radost

PŘEDSTAVUJEME ...

...lektorský sbor přehlídky dětských divadelních souborů

Roman Černík

V jaké životní roli se cítíš nejlépe? Já jsem si teď oblíbil jednu životní roli, v průběhu letošní zimy, a to je role pěšího poutníka od vlaku do vesnice, kde bydlím. Ale jinak samozřejmě musím žít v rolích, které buď jsem si vysnil a vybral, anebo jsem si je nevybral. Někdy mám pocit, že jich je víc, než jsem schopen zvládnout.

Který divadelní zážitek Tě podstatně ovlivnil? Já to mám v řadě. Jako středoškoláka mě skutečně zaujalo a hodně ovlivnilo, když jsem měl možnost po čtyři roky kontinuálně sledovat to, co se děje v Divadle na okraji, tehdy v Rubínu. Pak další velké věci, které jsem potkával ve světě: setkání s Teatrem Novogo Fronta, s Děrevem, s Minem Tanakou, s Dog Troep. Mám velké osobní přiznění s Teatrem Ósmego Dna z Poznaně, s Divadlem Continuo.

Kdybys byl divadelním žánrem nebo formou, čím bys byl? Myslím si, že jsem určitě pouličním divadlem, se všemi jeho klady a zápory. Pro mě je v divadle důležité vnímání toho, kde se to děje, pro které lidi – že se může divadlo lidí dotýkat přímo. Site-specific projekty, které dělám, to je moje.

Roman Černík pochází z Chebu a kromě mnohých divadelních a pedagogických aktivit se momentálně věnuje řešení koupelny a kuchyně, jejichž vyhotovení slíbil své ženě.

eb

Miloš Maxa

V jaké životní roli se cítíš nejlépe? Mě baví, když můžu něco měnit, ale nenapadá mě teď konkrétní role. Kdy je to impuls k nějaké změně k lepšímu, a není to jenom buřičství.

Který divadelní zážitek Tě podstatně ovlivnil? Jako malý jsem viděl muzikálového Ježíše v Praze a měl jsem z toho naprosto neuvěřitelný zážitek. (A pak jsem viděl Drákulu, a řekl jsem si: tak ne.) Moje cesta do dramaťáku ale souvisí ještě s úplně jinou historkou, kdy jsme coby patnáctiletí kluci asi deset minut před desátou mlátili na ulici do tamburíny a dělali jsme hudbu, a kamarád v jednu chvíli řekl „zdrhej“, já se po dvě stě metrech otočím a za námi dusali dva policajti. Stihli jsme utéct, ale oni objeli blok, naložili nás, odvezli na stanici za troje mříže, dali nám balónky... a dostali jsme pokutu za rušení nočního klidu. Já jsem předtím do dramaťáku nechtěl, a po tomhle zážitku jsem řekl: A já půjdu, já budu něco měnit!

Kdybys byl divadelním žánrem nebo formou, čím bys byl? Absurdním divadlrm smíchaným s realismem 19. století.

Miloš Maxa kromě studia na DIFA JAMU věnuje zbytek svého volného času práci v občanském sdružení Augusto, které se zabývá divadlem ve výchově. V současnosti rozjíždí na školách projekt Výchova k diváctví.

eb

Jaroslav Provazník

Na této fotografii vidíte Jaroslava Provazníka v netypické pozici. To proto, že jsem ho představovali již v čísle 2, kdy byl členem lektorského sboru přehlídky sólových recitátorů. Teď je také členem lektorského sboru přehlídky dětských divadelních souborů. Proto už dalších otázek není třeba.

Na výše uvedeném snímku plní důležitou funkci. Poutá na sebe pozornost redakčního psa Matěje a umožňuje tak redaktorům bezpečně pokračovat v jejich důležité práci. Pane Provazníku, děkujeme!

eb

Dnes hrají...

Dnešní číslo deníku se zajímá o divadlo hrané dospívajícími, o jejich osobní výpověď. Nabízíme vám proto pohled některých členů souborů na to, jaké postavy by si chtěli zahrát. Někteří je zachytili ve fragmentech deníkových záznamech těchto postav.

...ZUŠ Žerotín Olomouc

Zychr Band

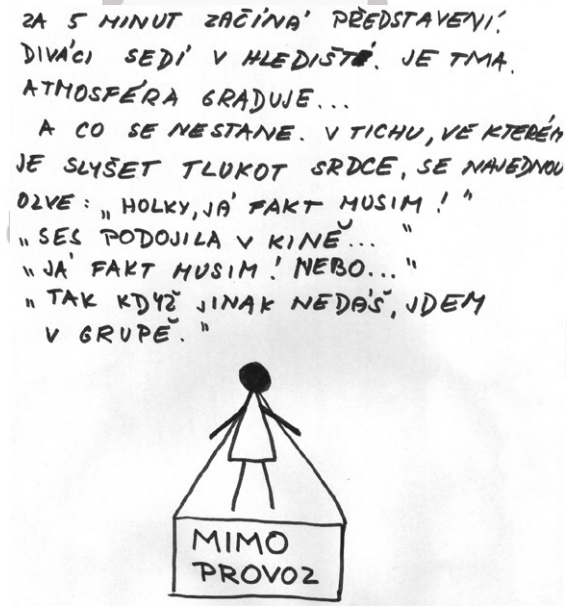
Posádka: pařmen Pája, originál Maky, benjamínek Tom (teď už vlastně „velká holka“), zpěvačka Aňa, úleťačka Sára, gumítek Zuzi, dívka z ulice Dori, svůdce Bořek, kruťaska Verča, XXS Bára A NÁŠ VELKEJ KÁPO IVANA! Nalodili jsme se před 8 lety. Naše složení se od té doby hodně změnilo. Propluli jsme několika představeními, ale náš největší poklad je právě Hrdá Ajše, se kterou jsme tady zakotvili. **Chcete vědět PROČ? Tak se přijďte podívat!**

A proč jsme pořád na jedné lodi? Můžu se tady vyblbnout, můžu tu říct cokoli, nikdo se nesměje mému názoru a všichni mě tu berou takovou, jaká jsem. Protože jsou tu nový lidi a vyjdu z domu do společnosti. Můžu tady hrát šílený hry, rozvíjet fantasii a dělat blbosti, který jinde dělat nesmím. Taky můžu ukázat, co ve mně vlastně je. Bořek: Protože je tu spousta krásných holek!=) (nebyl tu, když jsme to psali)

A jaký je cíl plavby? Zaujmout a najít ještě spoustu dalších pokladů!

Členové souboru ZUŠ Žerotín alias Zychr Bandu mají jasnou představu o tom, co se dělo před tím, než byla Divadlem před tabulí zachycena tato fotografie:

Z deníku postavy, kterou by si ráda zahrála jedna členka souboru...

Špatnej, špatnej, špatnej den. To přesně (kromě sprostejch slov) vyjadřuje to, co se tenhle den dělo. Ráno začalo úplně normálně (pohádala jsem se s matkou - říkala něco v tom smyslu, že se mám asi uklidnit, či co). Pak jsem dorazila do mučícího ústavu (čti: škola) a jistej magor (čti: matykář) se do mně snažil něco dout, tak se se snažila zdrhnout, a přitom jsem srazila stařenku (čti: chemikářka). Je-li někdo větší smolař než já, představte mě. Rychle, rychle pryč. Myslela jsem, že víc trapasů se mi už dneska stát nemůže = CHYBA!!! Při druhé přestávce jsem zaznamenala, že se ke mně blíží ňáká osoba, zvící tanku. Z bližšího pohledu se ukázalo, že na jeho (byl to, chch, „kluk“) asi prototyp největšího - cenzurováno - ve vesmíru. Ta zrůda se ke mně dokázala přiblížit a říct mi: „Chtěla bys na zmrzlinu?“ Co na to řekla cituplná a ohleduplná osoba (tzn. já)? „Jdi do háje, beďare!“ Jo, vím, byla jsem hnusná, al v tý chvíli jsem nedokázala svý mluvidla ovládat. Teď mám přezdívku: „Upřímnost sama“. Tak zatím!

Dnes hrají...

...Dárečci

Naše skupina

Kořeny naší skupiny sahají až do hloubky roku 1998. Tyto dva kořeny - Mirek a Zuzka N.- začínaly pod vedením Jarmily Opatové. K dnešním Dárečkům měli ještě daleko. Na našem „stonku slávy" vyrostl časem nový lísteček. Páťa. To ale naše učitelka již odešla na mateřskou dovolenou a my tři jsme dostali sympatickou Janu Portykovou. Pod jejím dohledem začalo vznikat první pořádné představení - Pyráti (toto je pravé jméno a ne pravopisná chyba...) Při další divadelní hře opět s Janou nás bylo o dalšího člena víc. Přirostl další lísteček Lenka. S ní jsme zapracovali na Mikulášových lapáliích, konkrétně na Táboření. V této podobě jsme si ještě zahráli lyrické představení Blechy a epické představení Ferda Páv fotograf. Oboje s námi připravovala Klára Jedličková. Po těchto nepříjemných letech a divných představeních k nám opět přicupitala baletním krokem naše milovaná Janička.:) Vrhli jsme se přímo po hlavě a s nadšením do dalšího dobrodružství. Tentokrát to byl Tábor s Ropušákem. To k nám již přirostly i Andrea s Káťou. Později k nám dorostly Anežka s Terkou. To byli dárečci téměř kompletní. Jaké bylo ale naše zklamání, když jsme učitele, v našem případě učitelku, opět vyměnili, pro změnu za učitele. Začal si nás vyšlechťovat Pepa. Díky jeho zalévání jsme se opět rozrostli. O Zuzku V. Ovšem vše špatné je k něčemu dobré. Kdyby nebylo jeho starostlivé péče, nepsali bychom tyto řádky a na národní přehlídku se asi jen stěží dostali....:)

(Podle Patricie Hýbnerové a Zuzany Neugebauerové)

Jaké postavy by si Dárečci rádi zahráli?

Nejraději bych si zahrála v nějaké komedii, ve které bych ztvárnila samu sebe, čili člověka ve věku 14 - 15 let.

Nejraději bych si zahrála v nějaké romantické komedii...nejlépe hlavní roli.

Hrát holku v mém věku. Bavilo by mě hrát drsnou holku, vtipně drzou (drzou hlavně na dospělé). A mít svoji partu. Hlavně, aby se lidé smáli. Rozhodně bych nechtěla hrát nějakou baladu nebo něco akčního.

Mafián rozdávající úplatky (don Carleone = tato doba měla pravou mafii, né to, co je teď. Jediné, co chtěli za vyřešení problému, bylo prokázání úcty a pokory vůči nim.)

Zlou čarodějnici - má moc a aktivní život.

Já bych si nejraději zahrála nějakého puberťáka nebo nějakou strašnou hysterku. Na hysterku si hraju ráda, ale ve skutečnosti se mi hysterky moc nelíbí. Je to super, když si můžu prostřednictvím divadla na někoho zařvat. A puberťáka bych si zahrála proto, protože se snažím chovat i oblíkat normálně, a chtěla bych si to zkusit, navlíknout džíny, které mi budou padat, mít dredy a chovat se šíleně.

Dárečci odpověděli na otázku „O co tady jde?" slečnám z Koukej! takto:

TRUTNOVSKÁ DEFENESTRACE
tapomůže tvé, byla násilné vyhození ze okna, byla odvrhena šoplakáři...

Dnes hrají...

...ZŠ Havlíčkova Jihlava

Ze životopisu souboru ...

narodil jsem se v Jihlavě v roce 1996...nejprve jsem malému tygrovi pomáhal, aby se nebál tmy. Dostal jsem se mezi indiány. Bojoval jsem s Robinem Hoodem proti bezpráví. S Justýnou jsme se skamarádili s upíry. S létajícím dědečkem jsme spravovali bačkůrky a hledali, kde bydlí čas. Setkal jsem se s Mrazíkem i Limonádovým Joem. Adrianu Moleovi jsem pomáhal řešit jeho puberťácké problémy...Teď je mi deset a mé tělo se skládá z jedenácti částí. Jedna bez druhé nemůže být...

Členové souboru z Jihlavy připsali fotografii Bagru a traktoru tento význam:

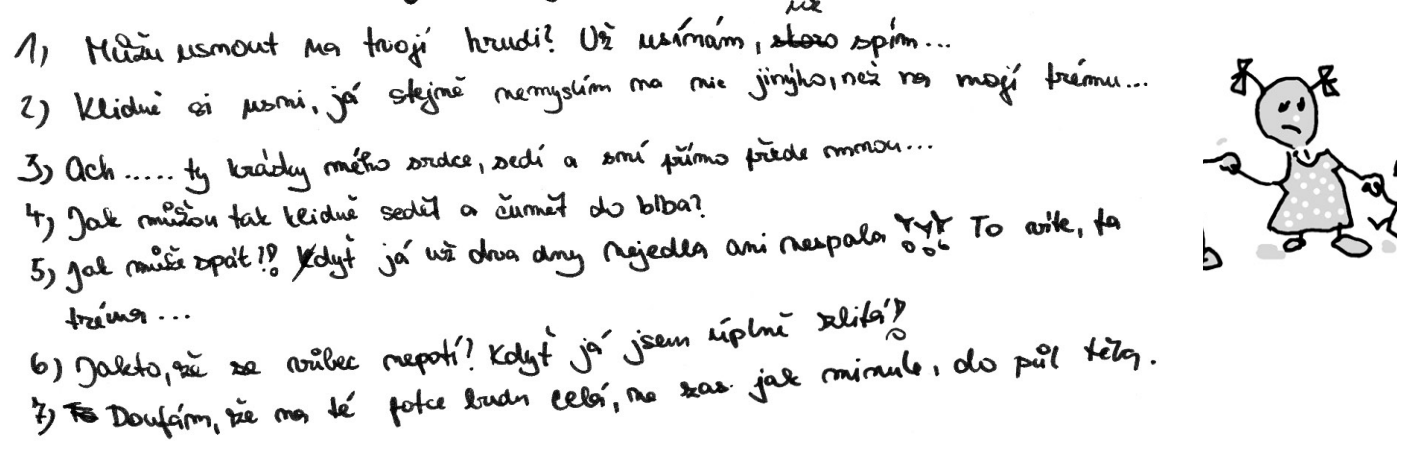
Z deníků postav, které by si členové souboru rádi zahráli:

20. 6. Můj milý Deníčku! Ten Romeo je kořeň, ale jelikož naši si myslí, že jsem malý 14letý dacan (!) tak mám po životní lásce! 21. 6. Deníčku, tak se mi zabil :-(Ale nezoufej, mám Michaela Jacksona! Zjistila jsem, že jsem na plastiku a Míša je přesně taková plastika jakou bych si přála! Dá se skvěle tvarovat a přitahuje malé chlapečky, takže nemusím rodit, ale holčičky vůbec nejdou! Míša není tak dokonalej. (Ale nevím, kdo je bude kojit!) Julie

Dneska jsem natáčela skvělý film, ale při akční scéně jsem se zabila....Teď to píšu v nebíčku u svatého Petra v pokojíčku... akční žena Wendy

Už je to týden, co jsem utekla ze zámku, kde jsem byla jako vězeň mučena a nucena pracovat, neboť jeho majitel byl nepřítel mého mrtvého otce. Snažil se ze mne vymámit tajemství Pekelné krásy. Včera jsem zjistila, že ho nosím už dlouho na krku jako talisman. Taky jsem zjistila, že nemám jídlo, a proto se tu ploužím. Mám jen šaty. Dnes mám u studny sraz s loupežníky, kteří mi pomohli utéct. Nejspíš jsem se do jednoho zamilovala. Nejsem teď šlechtična a mohu se bavit s kým chci. A on je jiný než ostatní...těším se, aspoň si zatančím. Zlodějské večírky jsou přece veselejší, nebo ne? 20. 6. 2006 Al

zapsala eb

DNES ČTEME Z...

...Josefa Mühlbergera

Josef Mühlberger se narodil 3. dubna 1903 v Trutnově (Trautenau), zemřel v roce 1985 v NSR. Vystudoval v Praze germanistiku, po celý život publikoval knihy o dějinách sudetské německé literatury na našem území (jmenujme alespoň zásadní: Geschichte der deutschen Literatur in Böhmen 1900 -1939), překládal. Např. v šedesátých letech objevil svými překlady Němcům J. Wolkera a Jana Nerudu. Věnoval se i básnické a beletristické tvorbě. Jeho dílo je dosud českou literární vědou poněkud nedoceněno. Chlapci a řeka (úryvek ze závěru knihy)

Bylo to po obědě, kdy ticho, jež zalehlo rozpálená pole, proniklo i na dvůr. Poslední zvuky z kuchyně a z komor čeledi se udrolily, pak vše zatajilo dech a spočinulo. Bylo horko, dvůr byl zalitý prudkým sluncem, nehybností a zemdleností po týdnu těžké práce. Vašek a Jeník byli unavení po zábavě trvající dlouho do noci, unavení dnešním žárem. K řece chtěli jít až později, lehli si a usnuli. Když se Jeník probudil, stála u jeho lůžka Věra. Byl ještě rozespalý a zase zavřel oči. Věra přišla blíž, dotkla se jeho zad a nechala na nich ruku položenou. „Tak co je s tou hrou? Říkali jste, že mi odpoledne ukážete, jak pokračuje."

„Vašek ti to ukáže," řekl Jeník.
„Vašek tu není."

Jeník se otočil, Vaškova postel byla prázdná. Věřina ruka ležela na jeho hrudi.
„A vůbec, už musíš vstát. Jedeme do Dubic."

Začala ho pomalu hladit po vlasech, nakonec se nad něj sklonila a políbila ho. Jako ve snu ji Jeník přivinul k sobě. Políbení jí vrátil; mohl to udělat, bylo to na rozloučenou. Pak vyskočil a běžel přes dvůr ke studni. Zde zůstal chvíli nerozhodně stát. Žár a odlesky poledního slunce ho obklopily jako blyštivé sklo, pár nezřetelných zašramocení ze stáje jako zacinkání na skleněný obal. Rychle a enrgicky ponořil hlavu až po krk do džberu s vodou a omyl si hruď a nohy. Pomalu a tiše šel přes dvůr zpátky do pokoje. Začal se oblékat, ale pak si, unaven, sedl ke stolu. Tu uviděl lístek od Vaška: „Janoušku, buď s Věrou šťastný, nebudu vám už stát v cestě."

Jeník chvíli seděl bez hnutí, než se rozběhl dolů k řece. Tam, kde sedávali, Vašek nebyl. Jeník šel kousek po břehu, ohlížel se, volal a nakonec se vrátil. V tom vedru nebylo široko daleko ani živáčka, jen přízračné ticho všude kolem. Hladina řeky byla jako zrcadlo bez jediné nerovnosti, neozvalo se ani zašplouchnutí.

Jeník chvíli stál a hleděl před sebe. Tu si všiml, že na břehu zbyla stopa po balvanu, který zmizel. Skvrna rudohnědé hlíny už nebyla vlhká, nýbrž vysušená sluncem. Hrábl do zeminy; někdo musel kámen odvalit před nedlouhou dobou.
Zíral na to místo a tu mu došly souvislosti. Shodil šaty, skočil do vody, plaval sem a tam, každou chvíli se potápěl, ale nahmatal vždy jen hladké kameny. Potápěl se, jak mohl nejhlouběji, byl strháván proudem, jen s námahou se dokázal vrátit, plaval čím dál neklidněji, vynořoval se na poslední chvíli, lapal po dechu, znovu se potápěl a šmátral po dně, až narazil na paži, přitáhl si celé tělo, chtěl ho vytáhnout, ale bylo příliš těžké. Vymrštil se nad hladinu, párkrát nadechl, vrhl se do hlubin, objal Vaška, aby se dostal nahoru, a všiml si, že k jeho noze byl přivázán kámen. Doplaval na břeh, vylovil nůž z kapsy, ponořil se, hledal, přeřízl provaz, objal Vaška a snažil se s ním doplavat na břeh. Proud ho zaháněl od břehu, tělo ho táhlo do hlubin. Aniž by si ještě uvědomoval, co dělá, tloukl kolem sebe, klesal, sebral poslední síly, dosáhl na skloněnou větev, vytáhl se za ni z vody, udělal několik kroků a zhroutil se.

P . S . Báseň pochází z roku 1928.

TEXTOVÉ PŘEDLOHY

Hrdá Ajše, Krymské legendy Přeložil Ctirad Kučera
Lidové nakladatelství, Praha1975

Kameny, kameny na krymské zemi! Kam se jen podíváš, všude samý kámen. Proč je tak mnoho kamene v našem kraji?
Na Burunčuku byla z kamene postavena pevnost, veliká pevnost. A vládla v té pevnosti dívka, říkali jí Ajše. Byla to statečná a hrdá dívka, její srdce neznalo slitování. Nikdy nikoho neměla ráda. Měla ohnivé černé oči, a když se jimi se zlobou na někoho podívala, nezůstalo z něho nic než hromádka popela. Takovým očím bylo lepší se vyhnout.

Silná jako muž byla dívka Ajše, nikdy se nikoho nebála a znali ji po celém kraji. B y l a stále hněvivá a drsná, ale duši měla ženskou. Nikdy nikoho nemilovala, ani milovat nechtěla, ale duše jí říkala - i ty se zamiluješ.

Jednou se jí zachtělo být něžná a mírná jako ostatní ženy. Ale nepodařilo se jí to. A tehdy jí poradili:

„Víš co, jdi dolů k prameni. Je v něm taková voda, že i ten nejtvrdší člověk změkne, když se v ní vykoupe."

Ajše se rozhodla: půjdu tam a vykoupám se, ať zkusím, jaké je to být doopravdy ženou.

A šla.

Naproti prameni stála druhá pevnost - Tepe-Kermen, ve které žil pohledný jinoch. Oči měl modré jako dvě horská jezírka, vlasy světlé, krok měkký jako kočka. Ale nikdo nevěděl, že ony modré oči mohou být ve chvíli nebezpečí jako dva meče, nikdo nevěděl, že když jinoch na někoho v hněvu pohlédne, tomu hlava slétne.

Spatřil jinoch krásnou dívku, která přišla k prameni, a sestoupil k ní dolů.

„Jdi pryč, mladíče," řekla Ajše, „tahle voda je moje!"

„Ale co tě nemá, tahle voda vždycky patřila mně. Odejdi ty."

„Co si to dovoluješ! Copak nevíš, že já jsem Ajše z Kyz-Külle? Mně si ještě nikdo netroufl rozkazovat!"

„Já ti nerozkazuju, já tě jen prosím, abys odešla, protože tahle voda je moje." „Řekni to ještě jednou a já se podívám, jak shoříš před mýma očima!"

„Řeknu to ještě jednou."
Ajše hněvivě pohlédla na jinocha, ale ten se ani nezachvěl. Zachytil jenom pohled černých očí a ukryl ho ve svém srdci. A poprvé se zamiloval.
„Poslyš, dívko," řekl jí s citem, „pojď se mnou do mé pevnosti. Teď jsem tě poznal, jsi moje sousedka. Pojďme ke mně a já tě učiním svou ženou."
„Učiníš?" řekla Ajše. „Já nejsem dítě a chůvu nepotřebuji. Jdi pryč od vody!"

„Ale proč? Já pryč nepůjdu. Pojď raději ty ke mně do pevnosti."

Jinoch přistoupil ještě blíže k dívce a uchopil ji pevně za ruce.

„Pusť mne!" vzkřikla Ajše a hrdě odešla od pramene. Teprve doma se rozzlobila, ale jak! Na každého křičela, až se všichni rozutekli. Potom hrdá Ajše zavolala své sluhy a řekla jim:

„Jděte a řekněte mu, ať se mi pokloní, a já si ho vezmu za muže. Můžete jít!" Sluhové přišli a pravili:

„Pane náš! Naše vládkyně vzkazuje, že si tě vezme za muže, když za ní přijdeš do pevnosti."

„Vezme, říkáte," zasmál se jinoch. „Copak jsem věc? Ať ona přijde ke mně, jestli chce." „Tak," pronesla vztekle Ajše. „Já tě přece jen přinutím, že přijdeš!"

A přikázala zasypat údolí kamením. I sama házela kameny dolů, házela je se zlobou i něhou. Údolí už bylo zaplněno a Ajše čekala.
Přes údolí naplněné kamením šly dvě malé děti, chlapec a děvčátko. Děvčátko šlo chlapci naproti a řeklo:

„Nějací zlí lidé zasypali údolí kamením. A tam dole byly takové krásné květiny!"
Chlapec rozzlobeně pravil:

„A byli tam taky jezevci, chodil jsem se na ně dívat. Proč zasypali jejich nory?" Po chvíli se chlapec zeptal:

„A kam ty jdeš?"

„Jen tak, projít se."
„Pojďme k nám do pevnosti!" A děvčátko vesele běželo s chlapcem do pevnosti.

Ajše se dívala za nimi a říkala si v duchu: Copak i já takhle půjdu jako to dítě? Půjdu? Nepůjdu!

Dlouho trpěla Ajše, ale nakonec přece jen šla. Šla těžce, zastavovala se, její rty cosi šeptaly. Zakrývala si tvář rukou a opět šla, až došla k pevnosti.

V bráně ji uvítal jinoch.

„Přišla jsi?" zeptal se jinoch.
„Přišla," zachmuřeně odpověděla Ajše. „To znamená, že mě miluješ?"

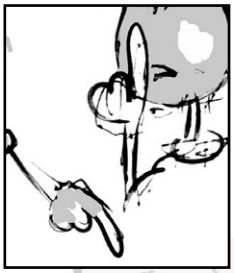
„Miluji," pravila Ajše.

A pak vysoko zvedla ruku a vrazila jinochovi dýku přímo do srdce.
„Miluji," opakovala ještě jednou.

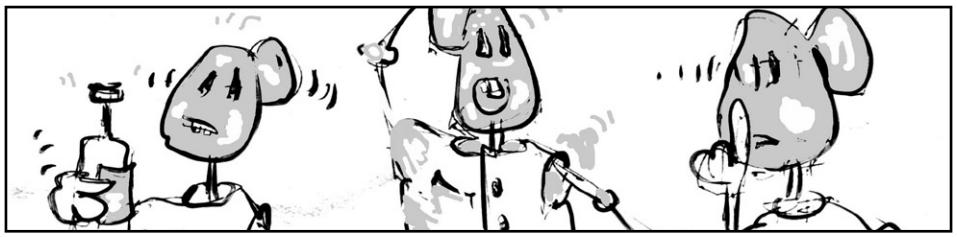
Mimozemšťané

V době semináře k inscenacím jedna z účastnic diskuse pohléhla vzhůru a pod stropem zahlédla UFO. Chvíli jej upřeně pozorovala a pak obrátila svou pozornost zpět k debatě.

DNES JSME...

■ *Slyšeli jsme, že novým fenoménem této přehlídky je Hulákova elastická přestávka měřená na kilometry.*

■ *Mezi hukotem Úpy jsme zaslechli, jak si jeden divák Dětské scény, který přijel včera, povzdechl: „Když mě syn probudil dneska tak brzo ráno a nemohl jsem už usnout, tak jsem si řekl, že než abych čuměl doma do stropu, tak se vydám do Trutnova.*

■ *Jedna ženská někdy vidí dál než pět chlapů s dalekohledem.*

■ *Kolem čtvrté hodiny ranní, cestou z redakce na Úsvit, jsem slyšel jistého lektora jak v doprovodu jisté lektorky krásně zpíval.*

■ *Víme jak vznikla milostná aféra Topolánka a Talmanové. (Nepochybně v restauraci U Truta, jak jistě dosvědčí očití svědkové z řad seminaristů.)*

■ *Slyšeli jsme, že Peter Brook v knize Nitky času píše: „Ať je způsob, kterým je hra inscenována, jakýkoli, i když jsou scény přeházeny nebo text drasticky seškrtán, je třeba aby onen puls zůstal, protože divadlo je život zbavený ochablosti.*

■ *Je jaro, potkal mrože mrož (redakce v 01: 03.26 SEČ).*

■ *Na místní tržnice dorazilo dvanáct měsíčků a dovezlo zásoby jahod po 45 Kč za kg.*

■ *Život jedné z našich redaktorek ohrozila její kolegyně jedoucí na kole se slovy: „Chci psát tvůj článek ze semináře k inscenacím 3. bloku!“ Následoval útok řídítky a pětadvacet na holou šlaufkem. Napadená se bránila a ubránila.*

■ *Viděl jsem jak Michal Drtina kvůli psu Matějovi málem vyskočil z okna.*

■ *Jsou teprve dvě hodiny po půlnoci. Jít spát ještě nemůžeme, musíme dodržet tradici, takže až ve čtyři.*

■ *Do konce Dětské scény zbývá 2 030 minut /středa, 2:10/*

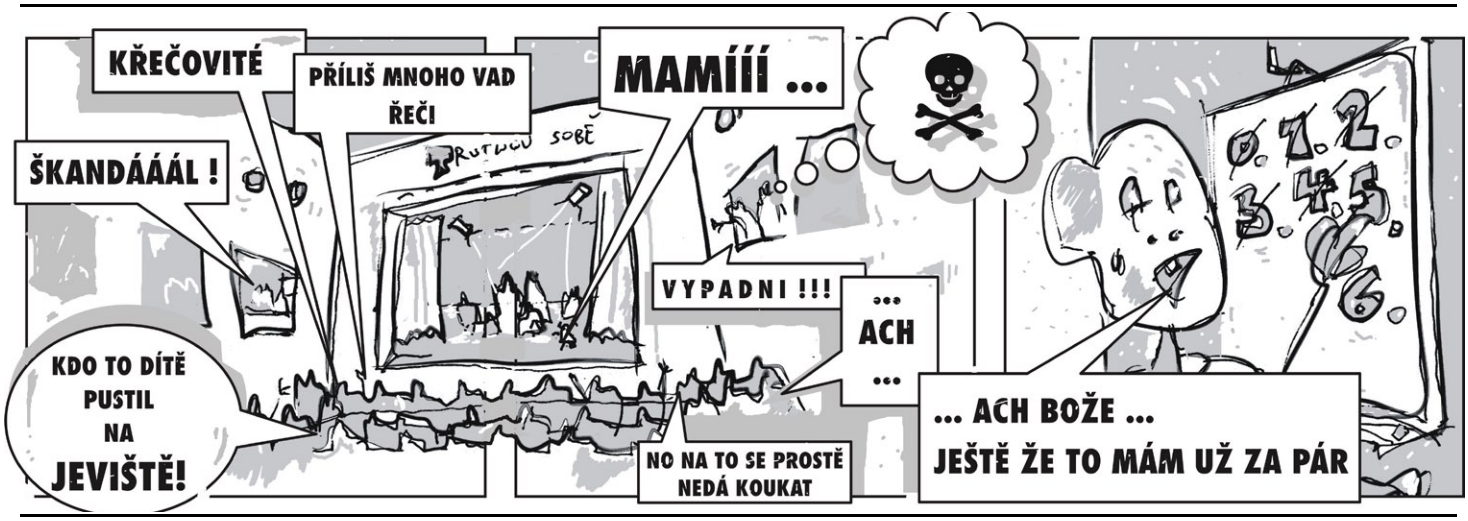
howg

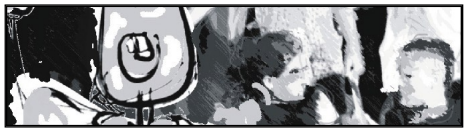
DNEŠNÍ PROGRAM
STŘEDA
21.6.2006

8.30 - 12.00	dílny pro děti ze souborů
8.30 - 12.30	semináře pro dospělé
9.00 - 11.10	5. blok vystoupení souborů pro veřejnost
14.00 - 16.10	5. blok vystoupení souborů
	Hrdá Ajše, ZUŠ Žerotín, Olomouc
	Františkovy Vánoce Dárečci, ZUŠ Na Střezině, Divadlo Jesličky Hradec Králové
	Starićké pověsti české ZŠ Havlíčkova, Jihlava
16.30 - 17.30	diskusní kluby seminaristů
16.30 - 18.30	dětský diskusní klub pro děti ze souborů vystupujících v 5. bloku
17.00 - 17.45	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících v 5. bloku
18.00 - 19.30	seminář k inscenacím 5. bloku
19.30 - 23.00	zábavný program pro děti ze souborů Vítání léta

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 6 — MLADÁ BLAŽKOVÁ KONEČNĚ NA SCÉNĚ

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 5.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 21.6.2006 v 1:38. Vychází - ve středu 21.6.2006 ve 10.15. Náklad - asi 350 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

22. června 2006 čtvrtek číslo 6.

ANKETA K IMPROVIZACI

strana 104

PEXESO

strana 107

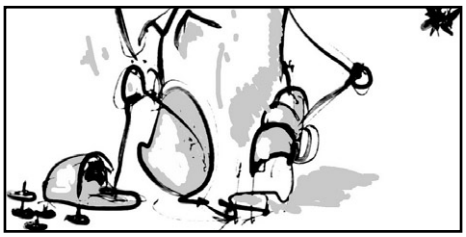
HRÁLI JSME SI

strana 111-112

ÚVODNÍK

První letní den přinesl několik bouřek, které pročistily vzduch a udělaly symbolickou tečku na letošní Dětskou scénou. Tak se vyjádřilo k věci počasí. Pro děti ze souborů bylo symbolickou tečkou putování za Krakonošem, který ztratil klíče od léta. Právě na nich bylo, aby splněním různých úkolů uložených pohádkovými bytostmi získaly klíč zpět. To se nakonec podařilo a odměnou jim byl první letní oheň s opékáním špekáčků. A světe div se, v tuto chvíli nespadla ani kapka. Tečkou pro dospělé účastníky bylo večerní nahlédnutí do práce dílen Herwiga Greschoniga a Michala Hechta. Seminaristé prvně jmenované dílny nás uvedli do systému průpravných cvičení, které vedou k vybudování dovedností vedoucích k improvizaci. Cvičení byla podobná těm z vaku technik naší improvizační ligy. Seminaristé Michala Hechta ukázali tři hotové krátké pohybové útvary . Obě ukázky z práce dílen vzbudily nadšení diváků z řad ostatních účastníků a nádherně zakončily středeční večer. Čtvrteční program přináší už jen poslední dílny, a proto bude dnešní Deník spíše čtením na rozloučenou a na cestu domů. Tomu jsme přizpůsobili i dnešní skladbu. Stálé rubriky neošidíme, to dá rozum, ale půl noci jsme se snažili, aby ten poslední deník byl živější než ty předchozí. Snad se nám to alespoň částečně podařilo. S psaním posledního čísla jsme tak pospíchali, že si dva členové našeho týmu vysloužili pokutu od Městské policie Trutnov. Ale o tom podrobnosti snad někdy příště. Klidnou cestu domů zpříjemněnou čtením naší tiskoviny (a nebo vydatným spánkem, který potřebujete jistě stejně jako my) a za rok snad zase na shledanou! Vivat dětská scéna 2006!

vaše slzící redakce

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

DNES O ...

...improvizaci s Janou Machalíkovou

Co pro tebe znamená slovo improvizace především?

Improvizace je slovo, pod které se při troše dobré vůle vejde významů celá řada. Může to být improvizované divadelní představení, divadelní sport, jen takové jakési dělání něčeho nenaplánovaného před lidmi nebo tak dokonce pojmenováváme i rychlé, operativní řešení momentální nečekané situace v běžném životě.

Pro mě je improvizace především nepřipravená reakce na okamžitou situaci a takových situací je kolem spousta, vlastně jiné než okamžité situace nejsou - v životě ani na jevišti. Jde opravdu především o to, že nemá být nic připraveného, a ani by se v okamžitých reakcích neměly objevovat žádné stereotypy.

Improvizaci se věnuješ už delší dobu. Určitě sis někdy kladla otázku, jestli se improvizace nemůže zautomatizovat nebo vyčerpat. Jak pracuješ na tom, aby byla tvá improvizace nebo improvizace tvých žáků stále živá?

Otázku zautomatizování nebo vyčerpání si nekladu, protože si myslím, že improvizace správně pochopená se vyčerpat nemůže. Je vždycky jiná. Nikdy jsem neviděla improvizaci, která by byla předem připravená, protože v tu chvíli jsem to nevnímala jako improvizaci. Improvizované představení musí stát na tom, že vzniká tady a teď a je to okamžitá reakce na okamžitou situaci. Rozdíl mezi divadlem a improvizací vidím především v tom, že divadlo má (improvizace ne) předem daný scénář a v průběhu jeho přípravy prošly jeho dílčí složky určitým tříděním. Podle scénáře je možné se na řadu věcí předem připravit. Improvizace netřídí, předává lidem to, co vzniká, okamžitě a netříděné.

Kdy improvizace přestává být improvizací?

Nad improvizací není dobré moc filozofovat a hledat její hranice, protože je bez hranic.

Co všechno může podle tebe improvizace vnést právě do práce s dětským kolektivem? Jaké jsou v tomto případě její slabé a silné stránky?

S improvizací pracuji hodně. Naše představení z ní vycházejí, důsledkem čehož zůstávají děti přirozené. Úskalí této práce vidím v tom, že máme problémy s fixací představení, každé je jiné a nevím jestli je to vždy výhoda.

Nakonec ale celek nějak drží pohromadě. Co ho drží? Jsou to nějaká pevná místa nebo i něco víc?

Ano, máme daná pevná místa, ale scénář pevný není. Ta pevná místa se odvíjejí od konkrétních situací, kam děj směřuje a co se kdy stane. Ale ta jednotlivá jednání vždycky vznikají až na jevišti. Víme, jaký je obsah, ale slova neznáme a právě v nich spočívá největší díl improvizace obsažené v představeních, na kterých s dětmi pracuji. Děti tak mají šanci použít slova vlastní.

Takže v podstatě můžeme ve vašem podání vidět dvě různá představení s jedním názvem. Nebo tedy dvě hodně podobná představení?

Ne, nejsou to dvě různá představení. Jsou to vlastně alternace. Protože dívky, které roli alternují, používají v každém představení slova jiná. Proto je pro mě také problém napsat scénář. Bojím se toho, že děti začnou fixovat jenom slova. To pro ně určitě není úplně ideální cesta k divadelnímu tvaru.

Pro jakou věkovou kategorii dětí je improvizace vhodná? Jaké jsou tvé zkušenosti s kombinací věku dětí a jejich improvizační schopnosti?

Kombinované skupiny naleznou díky improvizaci snáz společnou řeč. Na věku nezáleží! S improvizací může pracovat každý a já to doporučuji. Pracuji vlastně vždycky se soubory, které jsou věkově namíchané, nesourodé (od devíti do čtrnácti let). A snažím se najít možnosti, jak udělat představení tak, aby tam měl každý co říct.

Vedu také soubor, se kterým dělám jenom improvizaci podle pravidel improvizační ligy, ale to je soubor od patnácti let, protože se obávám, že ve skupině nižšího věku by na poli vymezeném pravidly improvizační ligy docházelo spíš k soupeření. A to jde proti celé hlavní ideji ligy. Jejím cílem je hlavně spolupráce.

Co na improvizaci nejvíc přitahuje tebe osobně?

Obrovská možnost využití.

Jak dlouho ty sama improvizuješ?

Improvizuji od té doby, co se věnuji dramatické výchově. Já bych byla nerada, kdyby se hranice mých improvizačních počátků ztotožňovala s mým počátkem působení v improvizační lize. Když jsem se s ní setkala, připadala mi zajímavá, ale rozhodně nijak zásadně neovlivnila moji cestu. Viděla jsem v ní velké podobnosti s tím, co už dělám v dramatické výchově s dětmi a navíc mi ukazovala i jinou možnost, jinou formu využití improvizace.

Čím by měl být člověk vybaven, aby mohl improvizovat?

Pro to, aby někdo dobře improvizoval, je nejdůležitější odstranit konvenční jednání. Přestat

se motat v kruhu osvědčeného, což je pro náš mozek často pohodlné. Prostřednictvím her a cvičení je tak možné uvolňovat tvůrčí myšlení a spontánně reagovat.

Používá improvizátor nějaká pravidla? Měl by znát nějaké zákonitosti, aby se vůbec improvizace dařila?

Pravidla si určuje sám. Ale nejprve potřebuje impuls. Ten buď odněkud přijde nebo si ho herec hledá a určí sám. Dobrá improvizace jde potom od impulsu dál, rozvíjena improvizátorem, který se dokáže rychle zorientovat v bludišti vlastních asociací.

Myslíš, že je potřeba ještě něco dodat?

Já se rozhodně nepovažuji za odborníka na improvizaci. Já to jen pořád znovu zkouším, improvizuji, hledám a někdy nacházím možné principy. Snažím se, aby má improvizace byla pořád živá.

Děkuji za rozhovor a posílám Ti pozdrav na Wolkerův Prostějov.

Taky děkuji a zdravím naopak všechny do Trutnova.

Jana Machalíková je recitátorka, vedoucí dětských divadelních souborů a Studia uměleckého přednesu v Domě dětí a mládeže Praha 8. V roce 2004 obhájila na Katedře výchovné dramatiky DAMU diplomovou práci Improvizační liga se středoškolským souborem. gs

...improvizaci s Hanou Šimonovou

Co pro tebe znamená slovo improvizace především?

Když slyším slovo improvizace, jako první se mi vybaví způsob improvizování, který používáme v České improvizační lize. Tedy kombinace divadelní improvizace a sportovních pravidel. Není to samozřejmě jediný způsob improvizace, se kterým se setkávám - improvizace je každodenní součástí lidských životů a každý z nás má nadání k improvizaci jako takové, i když někdo z nás je jí otevřen více a někdo méně. To je jedna z věcí, které se mi neustále potvrzují při trénincích se středoškoláky - že ke spoustě dovedností a rozvíjení schopností můžeme dojít a dosáhnout na ně tréninkem, zkoušením, cvičeními a hrami. A že tyto rozvinuté (nebo rozvinutější) schopnosti a dovednosti fungují skvěle nejen ve zkušebně (neboli tam, kde se trénuje) a na jevišti, ale především v běžném životě. Improvizace je pro mě schopnost reagovat, komunikovat, pomoci, pomoci sám sobě, nedat se, vyjádřit se, využít situaci, obohatit situaci, rozvinout nápad, překvapit, potěšit, pobavit, pobavit se, rozesmát...

Kladla sis někdy otázku, jestli se improvizace nemůže zautomatizovat nebo vyčerpat?

Improvizaci nelze vyčerpat. Je vždy čerstvá, svěží, protože neopakovatelná a těžko zachytitelná. Tedy pokud jde o improvizaci. Co se vyčerpat může, je přístup k improvizaci. U způsobu improvizace, kterému se věnuji, se mohou omrzet způsoby tréninku (je potřeba, aby byl trenér tvořivý) a také forma představení, ale to je záležitost čistě osobní.

U nás improvizační divadlo ve formě, které se věnuji, funguje teprve několik let, a tato forma se neustále alespoň malinko přetváří, dozrává, cizeluje. A je to tak správně, protože se jedná o improvizaci - autentický a spontánní okamžik jednání. Mám zkušenosti z kontaktů i z jiných zemí (Francie, Kanada, Německo) a i tam je situace podobná. Do improvizace každý přinášíme a vkládáme sami sebe, a v tom je její neopakovatelnost - v setkání lidí schopných společně fungovat.

Improvizace je způsob osobního rozvoje a není rozhodně způsobem jediným, ačkoliv je jedinečný. Improvizace v rámci formy představení jako zápasů v divadelní improvizaci dovolují vstupovat do rolí, avšak jsou to role spíše typové a už vůbec ne charaktery, takže zůstávají v tomto směru „na povrchu". Jako v kterékoliv aktivitě, i v improvizaci záleží, co je cílem. Pokud je cílem příprava divadelní inscenace, je nutné s improvizací pracovat jiným způsobem než u formy divadelně improvizačního zápasu. Při přípravě na zápas (při tzv.tréninku) neopakujeme situace, ale naopak hledáme situace nové, např. v tomtéž prostředí, se stejným tématem, stejnými emocemi apod. Naproti tomu při přípravě inscenace prozkoumáváme jednu situaci a tytéž postavy z různých stran a úhlů pohledu, prohlubujeme, košatíme, pilujeme, fixujeme a to nelze jinak, než opakováním situace (nebo části situace), která byla původně improvizací a která nakonec už improvizací není, ale stává se etudou. Ale tohle je už spíš prostor, aby se rozpovídal někdo jiný, ne?

Jaké jsou podle tebe silné a slabé stránky improvizace při práci s dětmi?

Aby měla improvizace nějakou úroveň, musí být také zkušenost dětí v této oblasti na nějaké úrovni. Než se začne dařit, je samozřejmě potřeba na tom systematicky pracovat. Pokud mají děti malou zkušenost se vstupováním do rolí a hraním situací, nemusí mít improvizace při práci na představení žádnou hodnotu. Také když se nějaká situace při improvizaci povede, a to je skvělé, že se někdy takové úžasné momenty vyklubou, je dost těžké udržet v tom při opakování tu původní autenticitu, přesné napětí, soustředění...

Od typu improvizace se pochopitelně odvíjí i to, pro jakou věkovou kategorii dětí je vůbec vhodná. Jaké jsou tvé zkušenosti s kombinací věku dětí a jejich schopnosti improvizace?

Improvizace je vhodná pro každého. Záleží ale na přístupu k zařazení improvizace jako aktivity. Improvizace je vlastní každému člověku. Například malé děti mají zkušenost ze spontánní hry, z hraní si na něco, ale to může někdy fungovat jen pro ně, nikoliv už pro diváka. Tuto jejich zkušenost je potřeba rozšiřovat. Děti z první třídy už jsou schopné reagovat na učitele v roli, dokážou reagovat na jeho podněty, ale jsou tu stále spíše samy za sebe. Teprve časem dokáží vstupovat do typových rolí, jako je např. princezna, vlk, zlá královna atd., ale pořád ještě jsou v těchto rolích spíše samy za sebe. Uchopit roli z pohledu jiného dokáží zase ještě o něco později.

Co na improvizaci nejvíce přitahuje tebe osobně?

Na to jsem vlastně už částečně odpověděla. Ale podtrhla bych spontánnost, autenticitu okamžiku, spoluhraní a překvapení. Vždycky mě zajímá, co do improvizace přinese ten druhý.

Mělo by v tomto rozhovoru zaznít ještě něco, na co jsem se tě neptala?

Ještě snad to, že o způsobu improvizace, kterému se věnuji nejvíce, se mohou zájemci dočíst na webových stránkách České improvizační ligy (www.improliga.cz).

Děkuji za rozhovor.

Hana Šimonová je improvizátorka, členka České improvizační ligy, trenérka středoškolských týmů a pedagog dramatické výchovy na ZŠ v Praze Karlíně.

gs

VIDĚLI JSME VE STŘEDU

Hrdá Ajše

Hrdá Ajše

Hrdá Ajše

Hrdá Ajše

ANKETA

Co je podle tebe improvizace v divadle?

Nepřipravené jednání, kdy jsou na sebe lidé napojeni, vnímá jeden druhého, koncentrují se na společnou věc. Myslím si, že těchto principů by měly využívat všechny soubory, které vytvářejí jakékoliv divadelní představení, i když se nezabývají přímo improvizacemi. *Vendula, seminaristka*

Nepřipravené momenty, které nám vyvstávají z okamžitých nápadů; vše se odehrává na scéně. Je to někdy velká sranda. Je to důležitý prostředek pro zdokonalování herce. *Tomáš, průvodce*

Je důležitá pro týmovou souhru. Hodí se v každém případě, neboť na scéně se může stát cokoliv. Je to vlastně okamžitá reakce bez přípravy na nějaký podnět. *Áňa, členka dětského souboru*

Teď budeme muset improvizovat. Hledání odpovědí na otázky tady a teď. Hledání momentálních pravdivých okamžiků, aby pak jednání na scéně mohlo být také pravdivé. *Katka, seminaristka*

Když se zadá nějaké téma a na místě se okamžitě musí začít hrát. Nepřipravené hraní. Člověk se tím učí pohotově reagovat. *Václav, člen dětského souboru*

Když představení není moc připravené. *Magda, členka dětského souboru*

Není dán děj, udá se jen kde to je nebo o čem to má být a samotný děj už je na hercích. *Bára, členka dětského souboru*

Něco si rychle vymyslet a zahrát to co nejlíp, aby to každý pochopil, neplánovaně. Třeba když postava zapomene text...tak druhý zaimprovizuje. *Patricie, členka dětského souboru*

Zahrát to z voleje. *Terka, členka dětského souboru*

Je to reakce na něco, na co nejsme připravení, projev spatra. V divadle se to dá využít při reakci na partnera, když něco zapomene. Nebo tam jsou nějaké otevřené scény, kdy se komunikuje s divákem a reaguje se na něj. A jsou divadla na tom založená, třeba Víťa Marčík. *Věra, seminaristka*

Umět vzít do hry i nečekané situace. *Jana, seminaristka*

Když si skupina lidí stoupne před jiné lidi, dá si nějaké téma nebo ani nemusí a něco sehraje. A může to být i jednotlivec. *Klára, členka dětského souboru*

Když se třeba hraje divadlo, zapomene se role, tak budou improvizovat, přehrávat to. *Zdeněk, člen dětského souboru*

Když zapomenu roli, tak improvizuju. Domýšlím věci, reaguji na ně, vycházím z aktuální situace. *Petr, člen dětského souboru*

Předem nenazkoušená reakce herce na herce, herce na situaci, herce na diváka. *Michal, člen dětského souboru*

Nepřipravená, nenapsaná, dopředu nepromyšlená akce, vycházející z „otevřené hlavy, těla a naslouchání“. Je založená na hře a fantazii. Patří k ní i humor. Doporučuji přečíst si diplomovou práci Lucie Štěpánkové (DIFA JAMU, 2005). *Jana, lektorka*

Když třeba někdo zapomene text a říká něco svýho, aby to navazovalo. *Radka, čišnice ND*

SLOVO POROTY

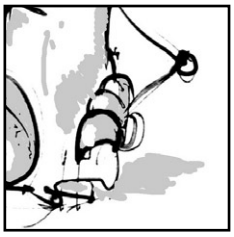
Hrdá Ajše

Již první pohled na jeviště, před začátkem samotného představení vzbuzoval očekávání... V jinak prázdném prostoru byly vedle sebe postaveny dva výtvarně zajímavé objekty, tvořené navršenými dřevěnými rámy nepravidelných tvarů, vypnuté bílou látkou. Atmosféru představení pak otevřel zpočátku příjemný zpěv jedné z protagonistek. Slibnost výtvarné a hudební složky byla ale přerušena již prvním vstupem chóru a vypravěček. Dětem totiž hned od počátku chybělo potřebné nasazení, tělesné napětí a v postavách nejednaly. S přibývajícími replikami a nejistým jednáním postav rostla nepropojenost a nevyrovnanost většiny zvolených divadelních prostředků. Stínohra, stroboskop, rytmizace slov a zpěv tak bohužel zůstaly pouze prázdnými efekty.

Dominika Špalková

KDO TADY MĚL VÁNOCE

Františkovy Vánoce jsou autorským textem Josefa Tejkla (režiséra a vedoucího souboru Dárečci ze ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové) a mají podtitul „nekouzelná pohádka o kouzelných věcech“. Text je dospěláckým pohledem na problematiku zvídavého dětství a vyjevování tajemství života. Text spěje především k tomu, vytěžit z tohoto tématu maximum vtípků, případně bonmotů, které chtějí zase jenom pobavit. Tato poznámka nesměřuje proti tomu, že by tohle téma nemohlo být vyjádřeno v komediální poloze. Naopak komediální žánr o tomto tématu může vypovídat velice vydatně. Ale v tomto případě text trpí značnou literárností, vtip se uplatňuje především ve slově a na jevišti se tedy především mluví. Postavy mají k jednání pramálo příležitostí.

Inscenace pracuje s rámcem, ve kterém se vysvětluje dělba rolí. V úloze maminky se vystřídá většina dívek, ale způsob jejich výměny se děje poněkud násilně a je do textu implantován (a od jisté chvíle se už dál vůbec neřeší).

Malý František je představen jako zvídavý hošík s dávkou naivity (z této skutečnosti se zase těží především vtípky) a když režisér potřebuje udělat humor při rozbalování dárků, neváhá opustit dosavadní pojetí Františka a udělá z něj drzého fracka.

Hudební předěly jsou pěkné, ale vzhledem k tomu, že nemají další funkci, jsou dlouhé.

Text původně nebyl napsán pro dětské divadlo. Chvílemi se zdá, že nás zavádí do doby už uplynulé. Bylo by bezesporu zajímavé uvidět na jevišti, jak dané téma vnímají skutečně dnešní děti. Víc než o dětské divadlo šlo v této inscenaci o divadlo s dětmi. A vánoce byly Josefa Tejkla.

Václav Klemens

Staříčké pověsti české

Opona jde nahoru, divákům se na scéně otevřou dva malebné živé obrazy ze starých pověstí českých a mezi ně náhle vrazí komisní, neosobní průvodkyně historického muzea. Její „odborný" výklad však exponáty - figury v živých obrazech - dlouho nevystojí a zjevně proti její vůli ožijí a jako jeden muž začnou do publika deklamovat známý Jiráskův prolog: „Pojďte a poslyšte..." Divák samozřejmě zpozorní a právem očekává, že tento střet dvou světů není jen nahodilý, že předznamenává důležitý motiv, ne-li přímo téma celé inscenace.

Netrvá však dlouho a pochopíme, že jde jen o jeden z mnoha špílců a fórků, kterými soubor prošpikovává příběhy ze starých pověstí. Nutno dodat, že jsou to často bohužel fórky laciné, založené pouze na prvoplánové aktualizaci. Týká se to jak jednotlivostí, tak celých pasáží, např. neorganické televizní reportáže z pohřbu praotce Čecha. Sporný je ostatně i hudební doprovod, pro který vedoucí sáhly do české národní klasiky (Smetana a Dvořák) a do Bizetovy Carmen. (Vysvětlení vedoucích, že k Bivojově hrdinskému činu nenašly adekvátní hudbu v českém repertoáru, obstojí stěží...) A tak se brzo vyjeví, že základním problémem jihlavské inscenace je to, PROČ si vlastně soubor staré pověsti vybral, PROČ si z nich vytáhl právě tyto a ne jiné příběhy, PROČ nám je hraje, neboli - jinými slovy řečeno - jaký má ke starým pověstem českým v Jiráskově podání vlastně vztah, co si o nich myslí.

Dalším problémem inscenace je to, že je poznamenaná nedůslednostmi, že je založena na nahrubo nahozených rozehrávkách, které jednotlivé epizody spíše jen popisně ilustrují. Některým etudám dokonce chybí tvar, jsou jen variací na dané téma, o pointě ani nemluvě (tři „ukázky" hádek, souboj Bivoje s kancem).

Inscenace jihlavského souboru nabídla hrajícím dětem nepochybně příležitost k dobré zábavě a k uplatnění řady nápadů. Myslím si však, že mohla nabídnout víc. Například možnost získat víc divadelních dovedností a proniknout hlouběji do toho, jak funguje divadelní tvar. A také to, že tvořit znamená pečlivě vybírat a třídit.

Jaroslav Provazník

BYLI JSME U TOHO

Seminář k inscenacím 5. bloku

Poslední seminář se odehrával, až na drobné odchylky, podle včerejšího modelu.

Hrdá Ajše, ZUŠ Žerotín, Olomouc

Seminář D ocenil živou hudbu a její využití pro navození dobré atmosféry a výtvarné ztvárnění kamenů. Jako zdařilé seminaristům přišlo, že inscenace nebyla ilustrací příběhu, k čemuž přispělo i dobré výtvarné ztvárnění. Stínohru však vnímali jako nezdařilou a nedostatečně uchopenou. Jako nedostatečná byla označena i herecká práce dětí. Seminaristům vyvstaly otázky ohledně kostýmního znaku červené barvy u postavy Ajše a zpěvačky. Nejasné bylo také, zda se Ajše vody ze studny napila nebo nenapila. Nedostatek spatřovali v nedotaženosti situace, kde Ajše zabije svého milého.

Z diskuse lektorského sboru a vedoucí souboru vyšlo na povrch, že s textem pracují dlouho, mají ho dobře prozkoumaný a pronikají do větší hloubky textu. Lektorský sbor bohužel zkonstatoval, že se tuto hlubší znalost textu zatím nepodařilo zprostředkovat divákům.

Lektorský sbor se neshodl s některými závěry seminaristů. Zmínil, že slibný začátek (zpěv a výtvarné pojetí scény) se nepodařilo v inscenaci plně rozvinout. Na dětech byla vidět nedostatečná koncentrace a vyladěnost. Toto vše zvýraznilo nevyužití scénografických prvků. Lektoři označili ztvárnění kamenů hedvábnými papíry za nešťastné.

Františkovy Vánoce, Dárečci, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové

Seminář B ocenil herecké výkony tatínka, Františka a většiny maminek. Nedostatky: nevyjasněné téma a žánr, rámec divadla na divadle není dotažen, některé glosy jsou určeny spíš pro dospělé, písně nejsou harmonicky vřazeny do inscenace, ale jinak jsou velice zdařilé. Jako postřeh k zamyšlení uvedli, že na inscenaci je vidět mužská ruka režiséra.

Z diskuse lektorského sboru s vedoucím souboru vyplynulo, že text byl vybrán a připraven bez dětí. Písničky vznikaly odděleně od práce na inscenaci.

Lektorský sbor se ve většině postřehů shodl se seminaristy. Dále lektoři doplnili, že touha dosahovat komediálního účinku byla nepřiměřená (František působí jako naivní a zvídavý chlapec, ale ve chvíli, kdy rozbaluje dárky, se proměňuje v nevychovaného fracka.)

Staříčké pověsti české, ZŠ Havlíčkova, Jihlava

Seminář C pochválil živé obrazy, které posléze ožily. Seminaristé považovali rámec hysterické historičky za nefunkční, zbytečný a nedotažený. Za nedostatek označili neujasněnost žánru, slabou výstavbu inscenace a reportáž pro televizi Trutnov. Zkreslující se jim zdál fakt, že z představení vyznělo Bivojovo zabití kance za znění španělských rytmů jako nejpodstatnější událost našich dějin.

Z rozhovoru lektorského sboru s vedoucími souboru stojí za zmínku, že vedoucí připustili nahodilost a nekoncepčnost inscenace.

Lektorský sbor se naprosto shodl se seminaristy.

VIDĚLI JSME VE STŘEDU

Františkovy Vánoce

Františkovy Vánoce

Františkovy Vánoce

Františkovy Vánoce

VIDĚLI JSME VE STŘEDU

Starličké pověsti české

Starličké pověsti české

Starličké pověsti české

Starličké pověsti české

Jako otázku, která vyvstala seminaristům při diskusi o tomto představení, je možno zmínit postřeh, že české pověsti se obvykle dramatizují v nevážném duchu. Proč tomu tak je? Zazněly odpovědi v tom smyslu, že české pověsti všichni známe, nemohou nás již ničím překvapit. Tento fakt možná vede inscenátory k nevážnému pojetí této látky. Lektoři upozornili na to, že není úplně jisté, že české pověsti známe tak dobře. Přinejmenším je zajímavý fakt, že tato inscenace vznikala ze střípků, které si z českých pověstí vybavovaly děti. Další názor upozorňoval na heraldičnost našich pověstí (proč se Čechy jmenují Čechy, že Krok měl tři dcery, apod.), z čehož vyplývá absence konfliktu a tématu lidských vztahů. Proto často čerpáme z jiných pověstí, ve kterých jsou přítomna témata pro nás zajímavější.

Zelená otázka: Jaké podněty vám přinesla letošní Dětská scéna pro dětské divadlo a jeho další cesty?

- význam výtvarného zpracování a hudební složky představení
- osvědčila se živá hudba, je vhodnější než reprodukovaná, která nemůže reagovat na dění na scéně
- zamyšlení nad výběrem textu, jaká témata si dospívající vybírají
- uvědomila jsem si úkol vedoucího dotáhnout a vyčistit divadelní tvar do funkční podoby
- ujasnění pojmů, myšlenek, inspirace tématy
- uvědomila jsem si, že čím víc toho o dětském divadle vím, tím je složitější dětské divadlo dělat
- uvědomila jsem si, že přijet na Dětskou scénu s představením vyžaduje velkou odvahu
- složitost cesty k aktuálním tématům náctiletých
- vše začíná a končí u dítěte, je důležité dovést děti k tomu, aby samy svým zaujetím a nadšením byly schopny sdělovat složitější témata bez pomoci jiných divadelních prostředků než těch hereckých
- v představeních se objevovalo málo hudby, kterou náctiletí poslouchají a málo jejich specifické mluvy
- uvědomění si zrádnosti, neurčitosti, nekonkrétnosti a obecnosti, ze nichž vyplývá nepřesvědčivost
- neoddělovat mluvené slovo od pohybu

Na závěr přítomní ocenili dramaturgii přehlídky, dobrý nápad se zelenou otázkou, kterou diskuse získala na konkrétnosti, věcnosti a smysluplnosti. Z dětských diskusních klubů vyplývá závěr, že děti dokážou popsat problémy v inscenaci, i když ne na teoretické úrovni. Z toho pro lektory dětského diskusního klubu vyplývá otázka, zda má cenu do diskusí vstupovat a dětem prohlubovat teoretické znalosti. V každém případě je možné jakékoliv poznatky a připomínky směřovat k Jakubu Hulákovi, který připomněl, že všechna čísla Deníku Dětské scény jsou ke stažení na internetové adrese www.drama.cz.

vm

BYLI JSME U TOHO

Dětský diskusní klub k pátému bloku vystoupení souborů

Poslední diskuse dětí ze souborů, hrajících svá představení na Dětské scéně 2006, začala pojmenováním toho, co zúčastnění od společného setkání očekávají. Děti se chtějí dozvědět divácký dojem ostatních, žánrové zařazení svého díla, návrhy pro to, co by měly zlepšit. Jana Kučerová s Tomášem Machkem ještě upřesňují, že herec by si měl vyslechnout názor diváka, a pak teprve se vyjádřit. Dusno před bouří venku - a uvnitř čerstvý vzduch svobodného vydechnutí po dobře odvedené práci. Na zemi leží tři archy papíru, tři ostrovy. Aby se nikdo v oceánu divadla neutopil, soubory se těsně semknou na jednotlivé ostrovy. Za pomoci speciálních hudebních nástrojů (kelímek od jogurtu, struhadlo, plecháček, pet-láhev a jiné) si jednotlivé soubory připravují zvukovou reportáž své cesty do Trutnova. Sebereflexe tvorby mladých divadelníků začíná tím, že si každý soubor připraví tři otázky, jejichž odpovědi by se od diváků rád dozvěděl. Poté se soubory rozdělí tak, aby každý arch/ostrov s názvem dnešního představení strážili diváci tohoto představení ze dvou souborů. Hlubší průzkum každého ostrova pokračuje návratem k divákým zážitkům - děti zapisují na arch papíru to, co na jevišti viděly; konkretizují příběh a téma shlédnutého. Racionální reflexe je zpestřována dalšími hudebně-zvukovými party, kdy soubory za pomoci již zmiňovaných nástrojů vyjadřují svůj dojem z Hrdé Ajše, Františkových Vánoc a ze Starličkých pověstí českých. Zapisují pozitivní momenty jednotlivých představení i jejich problematická místa (co fungovalo, co nefungovalo, v divadelní komunikaci samozřejmě). Diskuse začíná a uvozuje ji opakování diskutérských pravidel a odůvodnění smyslu diskuse (neskákat si do řeči, poslouchat ostatní, nedělat blbiny, mluvit výrazně - a brát diskusi jako inspiraci a příležitost k získání zpětné vazby). Co bylo obsahem diskuse?

Hrdá Ajše (ZUŠ Žerotín Olomouc, ved. Ivana Němečková). Tvůrci na počátku debaty informují o tom, že se znají asi osm let. Jejich vedoucí přinesla knihu krymských legend, z nich děti vybraly jednu a „úplně ji překopaly“. Hrdá Ajše byla diváky interpretována takto: zlá a hrdá Ajše chtěla poznat lásku. Poznala muže z vedlejší pevnosti a pozvala ho k sobě. On nepřišel, nechtěla se ponížit, zabila ho. Témata představení: člověk, který chce být pořád na vrcholu, je ochoten pro to obětovat cokoli; láska. Diváci ocenili nádherné kulisy a stínohru, hudbu a zpěv, který k tomu všemu patřil, a také to, jak se rozpadávaly kulisy. Nejsilnějším okamžikem byly pro diváky scény s blikáním světla - což prý bylo správně depresivní. Divákům vadily občasné prostoje mezi jednotlivými scénami, někdy i nesrozumitelnost situací, díky které se občas ztráceli v příběhu a nemohli jej dobře pochopit. Někteří diváci by ve scéně vraždy potřebovali vidět reakci na Ajšino jednání. Také jednání Ajše celkově mohlo být podle diváků více výrazné („měla by být víc hrdá, pevná“), stejně jako jednání Demeržiho vzpurnější. Soubor se k řečenému vyjadřuje... „palmy“ podle něj byly způsobeny obtížností technického řešení (hledání látek ve tmě); kulisy byly sice pěkné, ale nesta-

REDAKČNÍ PEXESO

Eva Brhelová

Eva Brhelová

Gabriela Sittová

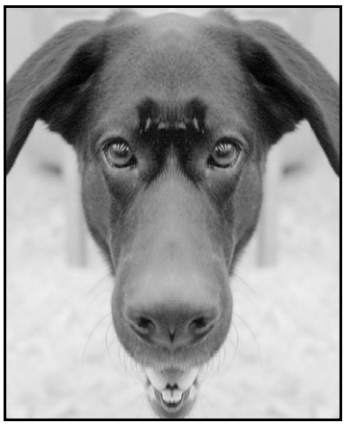
Gabriela Sittová

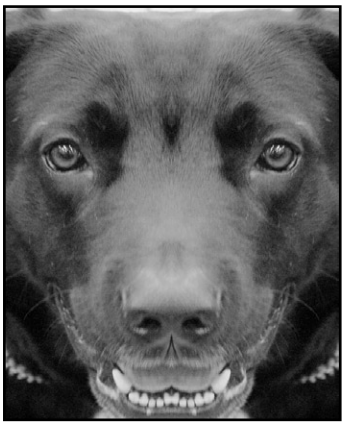
Iva Dvořáková

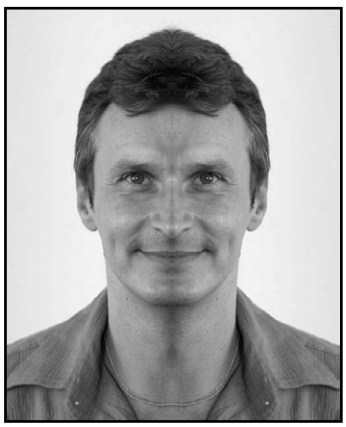
Iva Dvořáková

pes Mates

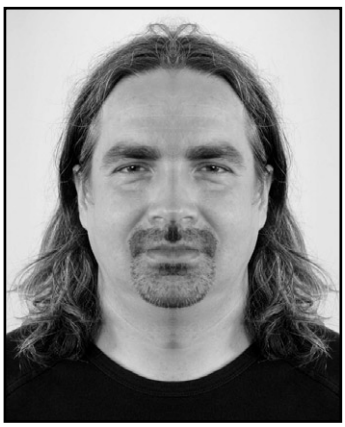
pes Mates

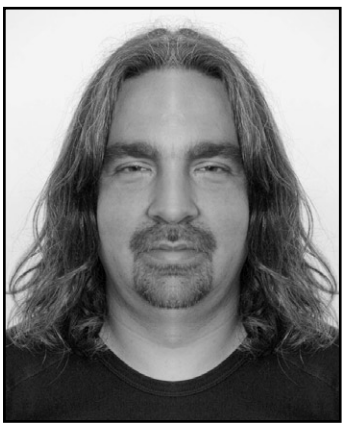
Michal Drtina

Michal Drtina

Pavel Kocych

Pavel Kocych

Vojtěch Maděryč

Vojtěch Maděryč

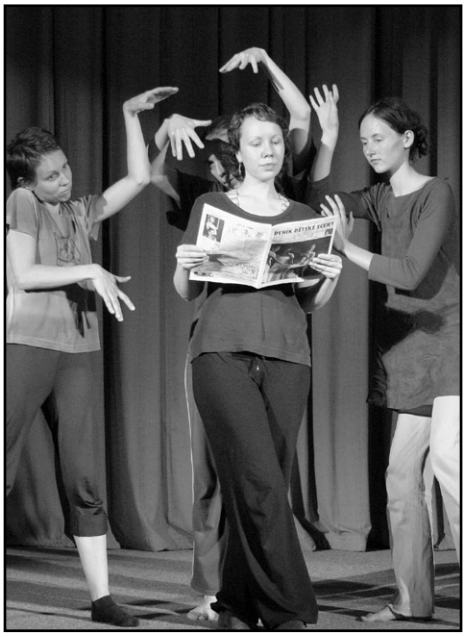
Vojta Dvořák

Vojta Dvořák

Od divadla k divadlu

Zaklínám tě, scéno, potřetí

A ona řekla...

Bez komentáře

Za rok zase tady!

Taky přijedeme

bilní. Tomáš navrhuje větší využití stínohry (a jejích specifických možností). Klady inscenace souhrnem: dobrý nápad s využitím stínohry, skvělá hudba a příběh k zamyšlení.

Františkovy Vánoce (Dárečci, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové, ved. Josef Tejkl). Soubor pracuje první rok v tomto složení, přičemž vedoucí si děti podle jejich slov minulý školní rok „obhlédl", aby pak napsal scénář pro konkrétní skupinu. Děti hovoří o tom, že vedoucí je k tomu donutil (dovolil jim dělat ve vlastním scénáři jen drobné úpravy), ale stálo to za to. Diváci z Olomouce a Jihlavy popsali příběh v těchto krocích: - Franta se vrací do svého dětství + rozdělování rolí - Franta zlobí a papá perníčky - orientace v pubertálních problémech (těhotenství) - táta a máma velice podrobně vysvětlují výše zmíněné problémy (IRONIE) - těhotenství maminky - rozbalování dárků (sestřička se nenachází) - tatínek vše objasnil - the end... Téma představení: kde se berou děti - vánoce. Pozitivní momenty: vtip, střídání maminek i jiných rolí („každý si mohl zahrát"), hraní předmětů lidmi a různé detaily (ztvárnění trouby, perníčků apod.). Divákům se líbilo také navození atmosféry vánoc (prostřednictvím hudby, světel, cukroví, božího oka...). Působivé byly scény rozbalování dárků a závěrečný zpěv. Divákům se příliš nelíbilo to, jak se herci v průběhu hraní odbourávali, a přestavení se jim zdálo příliš dlouhé. Ze začátku nepochopili, proč se měnily představitelky maminky a jaký byl vůbec smysl těchto proměn (maminka hraje stromeček apod.). Jana se ptá na to, jak děti vnímaly postavu vypravěče, v jejímž partu se střídaly různé postavy. Některým divákům to připadalo vtipné a nenásilné, i když vypravěč často zdvojoval informace již ukázané a byl zbytečně popisný; jiným naopak part vypravěče vadil, protože nevěděli, zda postava mluví „do příběhu" či ne. Soubor argumentuje tím, že zdvojování některých informací se jim z představení nepodařilo vyškrtnout (trval na tom vedoucí) nebo tam zůstalo proto, aby nebyl narušen rytmus daný scénářem. Důvod pro střídání jednotlivých představitelek maminky byl prostý: všechny dívky si chtěly zahrát (a proto také „zaskakovaly" i v rolích stromečku, cukroví atd.), takhle to bylo fér. Každý divák si může podle členů souboru najít v představení své. Divákům také vadila nedůslednost v práci s některými detaily (chybějící zvuk otvírání trouby) nebo jiné drobné nelogičnosti (proč si rodiče nerozbalují dárky?). Kvalitami představení, které by stály za zmínku např. v novinovém článku, jsou: téma („jak se rodí děti"), humor představení, zpřítomněná vánoční atmosféra a zajímavý prvek střídání maminek.

Stařičké pověsti české (ZŠ Havlíčkova Jihlava, ved. Alena Hromádková, Jana Krásenská). Soubor byl založen v roce 1996, současní členové spolu pracují asi tři roky. Námět navrhly jejich učitelky, děti návrh přijaly a mnohé části inscenace (situace, živé obrazy, texty) vytvářely samy. Děj začíná v muzeu, kde ožijí sochy a vtahují nás do děje, který popisuje počátky českých zemí za vlády Čecha, Kroka a později Libušky. Děj končí počátkem vlády Libuše. Diváci nebyli schopni přesně pojmenovat téma (nebylo jasné ústřední, hlavní téma - možná dějiny osidlování?), částečně také kvůli výrazné nadsázce ztvárnění klasické látky. Co pro diváky fungovalo: rozhodně souboj Bivoje s kancem, který měl vtip a náboj, dále hudba, která seděla k tématu. Ztvárnění hory Říp s pomocí žebříku bylo nápadité a vtipné, stejně jako jiné odlehčující části představení (např. dlouhé putování se zpěvem národní hymny). Diváky zaujaly kostýmy a úvodní sborová recitace. Nejsilnější momenty představení: souboj Bivoje s kancem, výstup praotce Čecha na Říp a přechody z živých obrazů do akce. Divákům naopak nevyhovovala délka souboje Bivoje s kancem, při kterém se už divák trochu nudil, a také nadsázka a násilná aktualizace v některých situacích (např. při scéně s balením, kdy se do kufru ukládá talisman i tenisová raketa, knihy i morče). Problematický byl pro diváky i zmatený, nejistý začátek příběhu s postavou hysterličky/historičky a stejně tak výstup reportérky, která nezapadá do příběhu, je příliš dlouhý a opakuje jeden vtip. Z diskuse vyplynulo, že nadsázka v tomto představení byla pro diváka problematická: někteří opravdu někdy nevěděli, zda jde o ironii či o vážně myšlené jednání. Členové souboru k výše řečenému dodávají, že výstup reportérky byl původně ještě delší. Cílem tvůrců podle jich samých se stala chuť pobavit lidi. Soubor se ptá diváků: Jak na vás zapůsobil konec představení? Diváci jej nepochopili a potvrdili pochybnost jihlavských, že konec byl „useknutý" - historička mohla svůj závěrečný výstup trochu rozvést. Podtrženo sečteno: v představení jihlavského souboru vynikaly dobré, živé obrazy, vtipné podání českých dějin a kostýmy. Se závěrem diskuse skončila první letní bouřka - a vyčistil se vzduch. Kéž by takovýchto regulérních, otevřených diskusí mohly děti zažít během roku daleko víc - a nejen při práci na představení.

eb

JAK TO VIDÍ ...

Ivana Němečková,

vedoucí souboru ZUŠ Žerotín Olomouc, který přivezl inscenaci Hrdá Ajše

Jak vzniklo scénografické řešení inscenace?

Prvním impulsem byl text, který mi připadal hodně tvrdý. K němu jsem potřebovala něco, co také působí podobně a dá se zároveň rozložit v kameny. Jedna moje starší žákyně studuje UMPRUM a požádala jsem ji o návrh, který jsem pak připomínkovala a ona ho pak i zrealizovala.

Jaké funkce měla scénografie v představení plnit?

Věže pevností měly být obrazem tvrdosti Ajše, jejího uzavření. Pak jsem potřebovala, abychom mohli pracovat s destrukcí - protože hrdost Ajše je nabourána. Použitá stínohra vyjadřovala intimní věci, umožnit dětem odstup. Emocionálně nabitá situace ve stínohře není úplně doopravdy a přitom je to obraz, který je uvěřitelný. A také jsme potřebovali možnost se schovat.

Když se učitel rozhodne pracovat se stínohrou, co všechno to znamená?

Především technické problémy. Práci se světly musí děti zvládnout samy, učitel to při představení nemůže ovlivnit. Takže se třeba děti potřebují naučit jak vycítit, že přišla ta pravá chvíle na rozsvícení, zhasnutí... Není to jednoduché.

Co bylo pro tebe při práci na inscenaci nejtěžší?

Udržet emocionální napětí dětí po

VŠIMLI JSME SI DNES...

Vojta a Miloš

Herwid

Naše Evička

Publikum

VŠIMLI JSME SI...

Já si myslím...

...že se málo větralo

Černý Petr1

Černý Petr2

celou dobu trvání hry. Není lehké udržet vážnost a víru v téma příběhu. Navíc jde i o to, že napětí mají udržet i ti, kteří právě nehrají a dojde na ně až za chvilku.

A pro děti?

Totéž.

Josef Tejkl,

vedoucí souboru Dárečci ZUŠ Na Střezině Hradec Králové, který přivezl inscenaci Františkovy Vánoce

Byl na počátku vzniku inscenace pevný text?

Byl. Dostal jsem novou skupinu a uvažovat jsem, jak s ní budu pracovat. Nakonec jsem se rozhodl stmelit ji prostřednictví předem připraveného textu - i za cenu, že je na počátku budu muset trochu lámat. Teď si myslím, že to bylo dobře, protože by se určitě na volbě tématu neshodli.

Hra Františkovy Vánoce má vlastně dva plány. Ten první vypráví příběh a ten druhý je naznačen narážkami dětí mezi sebou - vyřazování maminek ze hry za „fauly" tatínkem. Jak bys to vysvětlil?

To vyplývá ze zmnožení maminek. Museli jsme najít nějaký klíč pro jejich střídání, aby si zahrály všechny holky. Tatínek to střídání řídí prostřednictvím vyloučení ze hry, postupně se dívky hrající maminky chopí iniciativy a střídání přebírají samy. Chtěli jsme akcentovat příběh, takže tenhle plán jsme tak nepromysleli a je asi pravda, že není dotažený do koce.

Text hry je považován za závazný a nebo je v něm možnost pro improvizaci v textu?

Je pevně daný a měnit ho nelze. Zkoušeli jsme ho měnit podle momentální situace, ale nevycházelo to. Nepotkával se můj jazyk hry s jazykem improvizovaných replik.

Pracovali jste s tím, aby každá postava měla svoji charakterizaci?

Snažili jsme se o to. Nechtěli jsme, aby všechny maminky byly jednou obecnou figurou, může být trochu jiná, mít svoje zvláštnosti. I tatínek a František si svoje postavy budovali.

Tato inscenace vyžaduje, aby dospívající slečny přijímaly role, které jsou jim trochu „trapné", příliš dětské. Jak se jim líbilo stát se kamny, perníčkem, stromečkem?

Zpočátku se jim moc nechtělo. Asi 2-3 měsíce se s tím srovnávaly. Přely se o to, kolik má která replika a hlídaly se, aby žádná neměla víc nebo míň. Takže jsem musel být maximálně spravedlivý, aby všichni měli textu stejně. Nakonec to bylo v pohodě.

Alena Hromádková a Jana Krásenská,

vedoucí souboru ZŠ Havlíčkova z Jihlavy, který přivezl inscenaci Staříčké pověsti české

Jak vznikl text inscenace? Je pevně

stanovený nebo ne?

Některé části jsou závazné - např. „Pojďte a poslyšte..." hned v úvodu a další citace z A. Jiráska. Ostatní texty si děti vymýšlely samy a donedávna stabilní nebyly. Teď už víceméně jsou.

Jak se vybíraly epizody ze starých českých pověstí, které se v inscenaci objevily?

Začali jsme živými obrazy z pověstí a podle nich jsme pak vybíraly epizody.

Co děti na práci s pověstmi nejvíc bavilo?

Když mohly vkládat něco svého, práce na etudách - i když jsme je všechny nezařadili.

A vás?

Když padaly dobré nápady.

Kdy přišel nápad s rámcem v muzeu?

Až těsně před koncem práce. Chyběl nám úvod.

id

HRÁLI JSME SI S...

... dětmi ze souborů ve výtvarné dílně u Martiny Vandasové

Dnes jsem byla redakcí vyslána do dílny pro soubory, kterou vedla Martina Vandasová. Pokyn zněl: v 8:30 před ZUŠ. V souvislosti s tímto konkrétním časem by měl dnešní článek mít podtitul např. „aneb Co by se reportérovi stát nemělo“. Ale nakonec se ukázalo, že i když jsem zaspala a Martinu s účastníky dohonila až... no řekněme nějakou tu chvilku po začátku, okamžitě jsem byla v obraze, co že se to všechno děje. A že se dělo!

Dílny se zúčastnilo něco přes deset dětí a dvě maminky. Byli to členové souborů Dárečci (Hradec Králové), Haxna (Brno), Štěk (SVČ Opava), BUBU (klub dětské kultury Vsetín) a členové z Tanečního a pohybového studia Magdaléna (Rychnov u Jablonce nad Nisou). A v průběhu dílny jsem zachytila reakci dětí, že se jim rozdělení souborů nejprve moc nezamlouvalo, ale je fakt, že se teď baví i s těmi, se kterými by se jinak nebavili. Takže jim to ve výsledku připadalo jako dobrý nápad. A kluci z Haxny se ukázali jako praví gentlemani, kteří ochotně nosili výtvarné pomůcky, a družili se bez jakýchkoliv výhrad.

Na stinném plácku vedle kostela ležela na zemi řada velkých klíčů vytrhaných z papíru. S těmi se prý hrála hmatová hra, při které se děti snažily rozeznávat jednotlivé klíče právě podle hmatu. Potom se prošli po blízkém okolí, kde měla Martina vytipovány zajímavé dveře, dvířka a vrata. V průběhu procházky si děti měly dveře zapamatovat a po návratu na plácek ke kostelu je nakreslit. Šlo mimo jiné také o procvičení paměti, řekla bych přesněji výtvarné paměti, protože podle mě mají výtvarníci paměť speciální. Jinak by tak hezké dveře, dvířka a vrata ani nakreslit nemohli. Taková výtvarníkova paměť prý nesouvisí jen s očima, ale i s hmatem a určitě i s čichem a sluchem - ono totiž takové dveře, ty si můžeme zapamatovat i podle zvuku a vůně. A pohled, to není jenom tak podívat se, ale prozkoumat detail, prokouknout každý průhled a skulinku.

Když byly dveře nakreslené, děti a dvě maminky byly rozděleny do skupinek a každá měla vytvořit kratičkou hereckou etudu, ve které by hrály určitou roli jedny ze dveří a další podmínkou bylo zakomponovat pozdrav. Skupinkám se spolupracovalo dobře, ozýval se smích a výkřiky typu: „Já budu dveře! Ne, já budu dveře!“, „Jé, ty jsi hezký dveře!“ atd.

Během příprav etudy Martina nakrájela zajímavou hmotu na přiměřeně velké dílky a něž se začalo hrát, ještě jsme běželi ke svým dveřím a našli jsme si nějaký detail, který jsme si pořádně ohmatali. A potom se modelovalo. A modelovalo se ze hmoty, kterou keramici běžně pohrdají, protože tvrdne, i když neprojde „živým“ ohněm (tak se to říká ve výtvarném žargonu). Ale to nám vůbec nevadilo, protože jsme u kostela živý oheň rozdělávat nechtěli. Každý se pokusil z této hmoty vymodelovat detail, který si na dveřích objevil, a potom nastala fáze ještě zajímavější, protože jsme dostali další hliněnou placičku a ten zvolený detail jsme si běželi obtisknout. To bylo dobrodružství! Lidem ve městě to totiž připadalo podivné, že jen tak přijdeme ke dveřím a lepíme na ně hmotu, kterou výtvarníci běžně pohrdají. Anebo jim připadalo podivné to lepení? Ale to je úplně jedno. Důležité je, že otisky byly pořízeny, vznikl tedy negativ k vymodelovanému pozitivu. Martina tomu říká poeticky otázka a odpověď, takže jsme se při prvním modelování ptali a při druhém jsme odpovídali a jedna z maminek mi doplnila, že se tomu odborně říká matrice a patrice. Takže jsem se dnes opět něco naučila! A to modelování se opravdu povedlo, protože na některé pozitivy sedl negativ jako... jako kdyby to byl originál.

Další fází semináře bylo malování domovního znamení. Domovní znamení je velmi praktická věc. Když ještě nebývala čísla na domech, mívaly domy svá znamení a jmenovaly se třeba Dům U Zelené žáby. Tak se mohl jmenovat třeba dům, jehož majitelka žáby neměla ráda a když se u ní doma jednou žába objevila, vzburcovala svým křikem celou ulici. Tenhle a jiné příběhy nám Martina vyprávěla, abychom lépe pochopili, jak se to s těmi jmény mělo.

Domovní znamení jsme malovali širokým štětcem černou a bílou temperou, z čehož vznikla krásná škála šedi a vypadalo to jako tesané do kamene. A při té příležitosti jsme se naučili, že když malujeme temperami, vodu skoro nepotřebujeme, ta se hodí jen na praní štětce. Znaky vznikly moc hezké, třeba košatý strom nebo dvě překřížené růže. A u těchto znamení se potom hrály ty připravené etudy. To byla taková vtipná tečka za dnešním výtvarným seminářem.

Než jsme se rozešli, chvíli jsme si povídali o tom, jak na nás dílna působila. Pro mě byla velmi příjemná, poklidná a inspirativní. A byla výtvarná - to říkám hlavně z toho důvodu, že nám Martina prozradila, jak vlastně výtvarnou výchovu vnímá. Podle ní totiž rozhodně nejde o výcvik talentu, ale o otevírání očí. A to jste měli vidět, jak jsme všichni po absolvování této dílny koukali doširoka.

gs

NA KUS ŘEČI U ...

... lektorky výtvarné dílny pro děti ze souborů, Martiny Vandasové

Co s sebou nosíte pořád (kamkoliv a kdykoliv)?

A to v duši nebo v kabelce?

To je právě to, co nechám na Vás.

V duši - to neřeknu a v kabelce - malý revolver (to říkám s nadsázkou) a brejle (to říkám vážně).

Co s sebou nikdy nenosíte?

Šekovou knížku.

Postrádáte něco?

Čas, čas, čas. Já si čas dokážu tak naplnit, že mi nakonec vždycky chybí.

Martina Vandasová je učitelka výtvarného oboru ZUŠ v Jílovém u Prahy.

gs

Výtvarná dílna

Výtvarná dílna

HRÁLI JSME SI S...

...dětmi ze souborů v herecké dílně u Honzy Hniličky

Na svou poslední dílnu dětských souborů, vlastně na svou vůbec poslední letošní trutnovskou dílnu, tedy přesněji na jednu z dílen pro dětské soubory, které dnes už všechny končí - jsem se vydala včas!

Honza Hnilička svá dopoledne zaměřoval na hereckou průpravu. V tělocvičně se mu sešlo asi šestnáct dětí ze souborů: Divadýlko strašidýlko (Plzeň), Štěk (Opava), Tři boty (Třebotov), Bagr a traktor (Liberec), BUBU (Vsetín) a z Tanečního a pohybového studia Magdaléna (Rychnov u Jablonce nad Nisou). Byli tu jen tři kluci. Ale nutno dodat, že dívčí osazenstvo na Honzovy instrukce reagovalo očividně ochotně, jen s nepatrným ostychem.

Začínalo se házením míčku. Byl to tenisák. To je sice míček dost velký na to, aby byl dobře vidět, ale současně také dost malý, aby se obtížně chytal. Upozorňuji, že se dílny účastnily i malé děti. Ale házení přes kruh nám i přesto šlo. Dokonce jsme si zapamatovali i cestu, kterou po kruhu míček putoval, a dařilo se nám i s míčky dvěma, třemi, čtyřmi, pěti, šesti, sedmi, osmi... No dobře - od čtyř už si vymýšlím. Ale se třemi už je to opravdu mistrovský kousek!

Některé aktivity Honza v průběhu dílny používal opakovaně v různých variacích. Jednou z opakujících se technik byla například tzv. zrcadla, kdy jeden člověk stojí v kruhu, nějak se pohybuje a ostatní jej kopírují tak, jako by mezi nimi stálo zrcadlo. Potom se v průběhu hodiny zrcadlilo ještě dvakrát. Jednou ve skupinkách po třech a chodilo se v zástupu a podruhé ve dvou čelem k sobě. Bylo docela zábavné dívat se na to, kdo si na koho co vymýšlel. Zvláště ti, co zrovna skupinku vedli, byli náramně nápaditií, ovšem ti, co měli kopírovat, potom museli zvládat náročné kreace v tempu.

Další technikou, která byla zařazena několikrát, bylo tvarování sochy. Jeden z dvojice byl hlína a se zavřenýma očima se měl dát plně k dispozici druhému ze dvojice, který sochal. Vznikaly sochy zajímavé i vtipné, náročné i odvážné, dokonce až sochy koledující si o pomstu, až dojde na prohození rolí.

Pobavilo nás, když jsme si měli představovat, že naši pánev nebo hruď nebo kolena nebo čelo nebo nos nebo jinou část těla někdo popotahuje za provázek. Chodili jsme tak po místnosti a vlastně jsme se ani moc nechechtali, protože to vypadalo opravdu dobře. Tak klaunsky.

Mně osobně se nejvíc líbilo, když jsme se vodili po tělocvičně pouze na základě doteku hřbetem ruky s hřbetem ruky někoho druhého. A ten, který se nechal vést, musel mít zavřené oči. A to už teda musíte mít nějakou důvěru k vodiči! Vždyť všude kolem chodily další poloslepé dvojice a byla jich plná tělocvična.

Honza dílnu proložil i dvěma částmi, v nichž se pracovalo s pestrým představovým filmem, který měl motivovat náš pohyb. Jednou z nich byla představa nádraží - Honza nás vedl svým příjemným hlasem. Měli jsme si představit počet kolejí, všechny zvuky místa, počasí, postavy a jejich činnost na nádraží. Těch představ bylo ve vzduchu hodně. Nakonec se nám v nabídce ukázaly postavy od roztomilých cestujících slečen až po ošuntělé bezdomovce.

Zábavná byla i část improvizační. Do improvizací jsme chodili většinou po dvou a Honza si šibalsky vyhrál se zdáním. Postavy měly improvizovat např. aniž by vyslovily písmenko R nebo jedna z postav musí na každou repliku postavy druhé odpovídat počátečním „Ano a...“ nebo se dva improvizátoři doslova přetahují o diváky, a to jeden svým povídáním o tom, co rád má, a druhý o tom, co rád nemá atd. Nejvíce účastníků dílny se zapojilo do improvizací, které začínaly postupným nastoupením do živého obrazu a poté rozehráním vzniklé situace.

Moc se mi líbilo, že se nakonec do všech těch aktivit nebála zapojit ani malá (leč průbojná) Lenka z Třebotova. A vůbec - celé Honzovo vedení bylo příjemné, poklidné a velmi sympatické. Tak takhle jsem se měla dnes na mé poslední letošní dílně pro dětské soubory. Měl se snad někdo dnes lépe?

gs

HRÁLI JSME SI S...

... seminářem D a jeho lektorem Michalem Hechtem

Hned v úvodu musím říct, že nadpis je silně zavádějící. S Michalem Hechtem ani se seminaristy jeho dílny jsme si nehráli, ale tvrdě pracovali na tvaru dvou pantomimických etud, které jste měli možnost včera shlédnout. Je až s podivem, kolik slov se skrývá za pantomimickým jednáním herce. Musí přesně vědět, co chce pohybem svého těla sdělit, mít přesně pojmenované své motivy, pocity a vlastně celý příběh, který chce divákovi sdělit. A to nemluvím o slovech, která jsou zapotřebí, aby se domluvili mimové mezi sebou na scénickém provedení příběhu. Přesto pak všichni umlknou, a začíná promlouvat pohyb. Všechna ta slova zní jen v mysli mima. Přidává se hudba a příběh se rodí z hloubi gest, mimiky a pohybu. Jak vzniká takové kouzlo? Na to jsem se ptal přímo Michala Hechta. Popsal mi průběh dosavadní práce v semináři. Rozdělil ji do tří fází. V první fázi seminaristům zprostředkoval trochu techniky, pomohl jim objevit pro ně dosud neznámé svaly a jak se s nimi dá pracovat. V druhé fázi si seminaristé zkoušeli vytvářet iluze a myslet beze slov. Tato fáze směřovala k pochopení práce s gestem. Jak použít gesto, aby sdělilo nejkratší cestou co nejvíc? Tato práce směřovala od jednotlivce přes dvojice k práci v celé skupině. Třetí fáze byla soustředěna na práci s hudbou jako pozadím k vytvoření vlastního příběhu. Seminář se včera přehoupl do čtvrté fáze, která spočívala ve zpřesnění pantomimického vyjádření dvou příběhů, které z předešlé práce vzešly. Ty jste měli možnost zhlédnout. Nezbývalo mi, než se ptát. Díky seminaristům proběhla příjemná a podnětná diskuse. Rád uvedu některé postřehy. „Seminář mi odkryl jednotlivé techniky pantomimy a práci s nimi, myslím si, že je budu schopna použít ve své další práci.“ „Pantomima není jenom hraní beze slov. Je to především sdělení intenzivním gestem, pohybem, štronzem a platí zde jiná pravidla práce, která nemají nic společného s kopírováním a přeháněním gesta.“ „Nejde o to okoukat a perfektně napodobit reálná gesta. Práce na tom, aby to bylo sdělné a bylo to zhuštěné, intenzivní sdělení, je kolikrát v protikladu s kopírováním.“ „Tím, že je pantomima zhuštěné sdělení, tak si vystačí bez dalších divadelních prostředků. V žádném případě ale jejich užití nevylučuje.“ „Aby pantomima nebyla povrchní nápodoba, je zapotřebí si uvědomit, že to není zástupná řeč, jiný jazyk k popisu reality.“

Z přemýšlení o tomto semináři a pantomimě mě napadly otázky, na které jsem si nebyl schopen odpovědět. Věděl jsem ale, že je tu Michal Hecht.

Bereš gesta a mimiku lidí jako studijní materiál pro svou práci mima?

Studijní materiál vychází z reality, ale každý mim má svůj klíč, jak transformovat realitu do mimické stylizace. Ukázat studentům můj klíč a nabídnout jim možnosti k vlastnímu zbroušení zoubků jejich klíče, tak bych charakterizoval svou metodu výuky.

Mluvíš si sám pro sebe za postavu, když hraješ její příběh?

Když hraji, myslím neverbálně. Verbalizaci příběhu ale používám jako jednu z výukových metod.

Soukromé intimní sdělení, něco jako „Můj milý deníčku,...“ nepotřebuje čtenáře, jistá forma tance také nepotřebuje diváka, jak je to s pantomimou?

Pantomimu vnímám jako ryze divadelní záležitost. Potřebuje diváka.

Poděkoval jsem Michalu Hechtovi za rozhovor a za to, že mi poodhalil tajemství a pomohl mi více pochopit tajemství, jak se rodí příběh z hloubi gest, mimiky a pohybu.

vm

NA KUS ŘEČI U ...

...Michala Hechta, lektora semináře neverbální komunikace, pantomimy a pohybového divadla

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv?

Mobil a žvýkačky.

Co s sebou nikdy nenosíš?

To ostatní.

Postrádáš něco?

Ne.

PŘEDSTAVUJEME ...

...lektorský sbor přehlídky dětských divadelních souborů

...Zinu Rýgrovou

Na otázku po životní roli, ve které se cítí nejlépe, odpovídá: „Pořád se hledám; až se najdu; pak vám povím, která to je...“ Měla-li by se přirovnat k nějakému divadelnímu žánru, byla by určitě tragikomedií. A který divadelní zážitek ji podstatně ovlivnil? Ve čtrnácti letech shlédnutí muzikálu „Festival“, režírovaného Pavlem Dostálem z olomouckého divadla. Tento zážitek pro ni byl odpichem směrem k divadlu - a dnes je dlouholetou členkou Divadla A. Jiráska v Úpici, kde se momentáně připravuje na roli prodavačky, občanky města Eidam, ve hře Voskovce a Wericha Těžká Barbora.

Zina Rýgrová je ředitelka Domu kultury v Trutnova a důležitá a skvělá organizátorka Dětské scény v Trutnově.

...Jakuba Huláka

V jaké vlastní životní roli se cítí nejlépe? „S nějakým hudebním nástrojem.“ Kdyby byl divadelním žánrem, pravděpodobně by připomínal absurdní drama. Mimořádným divadelním zážitkem pro něj bylo shlédnutí představení Edward svitavského Céčka; silný zážitek v posledních deseti letech mu připravilo opět Céčko, a to představením Bystrouška Liška.

Jakub Hulák hraje v pražském divadelním souboru Běžná hlava a sám vede soubor s názvem Zhasnuto. Jinak pracuje v organizaci NIPOS-Artama jako pracovník pro dětské aktivity v oboru divadla a recitace a je tudíž též důležitým organizátorem Dětské scény.

eb

Herecká dílna Honzy Hniličky

Seminář D Michala Hechta

NA KUS ŘEČI U ...

...Jany Kučerové, lektorky dětského diskusního klubu

Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?

Takovou neposednou energii a snažím se s sebou nosit i hlavu. Tužku a diář, protože všechno zapomínám. Zvědavost. Kapesníky a náušnice.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Zubní protézu, pornočasopis, piškoty na balet a střelnou zbraň.

Postrádáš něco?

Tetování a někdy nadhled.

Jana byla svého času studentkou Radka Marušáka a Zuzany Jirsové. Je známá jako zdravotní klaunka sestra Sádra, pracuje v občanském sdružení Augusto a specializuje se na divadlo v sociální akci.

NA KUS ŘEČI U ...

...Tomáše Machka, lektora dětského diskusního klubu

Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?

Vše své si nosím s sebou.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Slipy.

Postrádáš něco?

Mám špatnou paměť, takže toho postrádám mnoho, ale díky té paměti na to zapomenu dřív, než mě to začne trápit.

Tomáš nedávno premiéroval sólové autorské představení, vycházející z původních textů Indiánů a v současné době věnuje hory času udržování svého panství na Vysočině.

DNES ČTEME

NA ROZLOUČENOU Z...

...Jana Františka Beckovského

O upírovi v Trutnově

Citujeme z knihy „Poselkyně starých příběhův českých“ : „Roku 1567 umřel veliký boháč a obyvatel města Turnova Štěpán Hubner a s velkou slávou tělo jeho počestně bylo pohřbeno, jakožto onoho, který ode všech ctěn a vážen byl, že několika domy krásnými město Turnov okrášlil. V krátkém čase křik se rozmáhal, že to tělo z hrobu vstává, lid honí, je objímá i tak mačká, že jich osob několik od toho objímání umříti muselo. I bylo poručeno katovi, aby to tělo vykopal, je k šibenici dovezl a hlavu jemu sťal. To když se stalo, vystříkla hojná krev z těla všecka čerstvá, ačkoliv ten boháč před pěti měsíci umřel, z těla kat vytrhl srdce jeho celé čerstvé, a to tělo na prach spálil.“

Ačkoliv kronikář píše o Turnovu, badatelé zjistili, že v turnovských kronikách není nic o tomto bohatém měšťanovi známo. Jeden z pramenů, ze kterých Beckovský čerpal, byla kronika trutnovského kronikáře Šimona Huttela, kde se píše, že:

„6. července 1567 uhořel v Trutnově Stephan Scholz - jinak zvaný Hubner, za 20 týdnů po jeho smrti bylo tělo opět vykopáno etc., etc. Jeho celá historie, všechny okolnosti jak se to s ním stalo a sběhlo, je možno číst a najít v exemplární knize, která vyšla tiskem, má-li kdo ještě chuť o tom číst, etc., etc.“

O Hubnerovi se říkalo, že byl spolčen s ďáblem - překvapivě rychle zbohatl, ve sklepích mu vína více přibývalo, než ho prodal, znal prý kouzelné byliny, léčil lidi i zvířata. Na místě, kde stál jeho dům, byla postavena po roce 1583 novorenezanční radnice, která stojí dodnes. Hubner však nepřestal strašit ani po své posmrtné popravě.

Beckovský si tedy spletl Trutnov s Turnovem a tento případ se ve skutečnosti stal v Trutnově. Zajímavé, že?

Zajímá-li vás toto téma více, doporučujeme: Landr, L.: K pověsti o „turnovském“ upíru Hubnerovi. Kapesník, červenec, 2000

Jan František Beckovský (1658 1722) byl český spisovatel, historik, překladatel a kněz.

Vystudoval gymnasium v Německém Brodě a Brně a od roku 1680 studoval filosofii ve Vídni. Roku 1688 byl vysvěcen na kněze. Působil jako správce špitálu Elišky Přemyslovny v Praze.Svá díla psal především česky, ale i latinsky a německy. Nejslavnější jeho knihou je Poselkyně starých příběhův Českých – impulsem k napsání této knihy byla nedostupnost kroniky Václava Hájka z Libočan. V této kronice opravil některé nepřesnosti a chyby. Vydal pouze první díl (do r. 1526), druhý díl nedopsal, nebyl vydán. Toto dílo je psáno prokatolicky, zároveň však velmi vlastenecky.Byl také nadšeným amatérským botanikem a vytvořil nejstarší dochovaný herbář v Českých zemích, ten má 117 listu s zhruba 200 druhy sušených rostlin,některé rostliny jsou však chybně pojmenovány. Přeložil asi 30 děl, většinou životopisy svatých a náboženské spisy.

DNES JSME...

■ *Slyšeli jsme, že Peter Brook v knize Nitky času napsal: „...Stále víc a více jsem si uvědomoval, jak je důležité mít cit pro vnitřní tempo, které se těžko odhaluje, přece ale vždycky čeká, až ho uslyšíme. Dávno před tím zdůraznil můj vnímavý učitel, že rytmus je společný faktor všech lidských zážitků. Pracně jsem docházel k poznání, že rytmus je to, co vytváří anebo ničí každý okamžik našich životů. Žít „tady a teď“ je krásně neurčitá fráze, která zakrývá skutečnost, že jak „tady“, tak „teď“ vychází vždy z toho, co už bylo, proměňuje se v to, co teprve bude. Jsou součástí kontinuity, a je-li tempo mdlé, jakákoliv posloupnost okamžiků ztrácí svůj význam.“*

■ *Zaslechli jsme, že jeden z lektorů šel na výstavu loutek a tam bylo osmnáct různejch pošťáků z Pošťácké pohádky, ale každej z nich Vostárek.*

■ *V kuloáru jsem zaslechl: „Nalít si decentně do decky.“*

■ *V semináři k inscenacím 5. bloku zaznělo cosi o Strašlivých pověstech českých.*

■ *Jistá lektorka se přiznala, že má ráda divadlo asociálů.*

■ *Dnes jsem myslel, tedy jsem byl, ale ve čtyři hodiny ráno už nebudu.*

■ *Zachytili jsme: „Mám se vrhnout na něco konkrétního kromě Ferneta?“*

■ *Slyšeli jsme, že jeden z lektorů je rychlejší než Trojský kůň.*

■ *Redakce dnes konečně poznala svou pravou i levou tvář. Nejvíce překvapený byl Matěj. Už víme, jak je to s jeho rodokmenem. Je to poloviční grizzly.*

■ *Dnes jsme upozornili jednu z redaktorek, že je potřeba rozlišovat významy slov „odůvodnění“ a „oddůvodnění“.*

■ *Jedna z redaktorek se přiznala, že jednou měla průšvih, protože se odvloupala z kulturáku.*

DNEŠNÍ PROGRAM, ČTVRTEK, 22.6.2006

8.30 - 12.00	semináře pro dospělé	A potom honem domů!

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 7

BALÍME ...

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 6.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 22.6.2006 v 1:52. Vychází - ve čtvrtek 22.6.2006 v 10.00. Náklad - asi 250 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.